

PROGRAMACIÓN
DEPARTAMENTO DE ECONOMÍA

IES FERNANDO ESQUÍO

CURSO 2016-2017

INICIACIÓN Á ACTIVIDADE EMPRENDEDORA E EMPRENSARIAL.....	1
ECONOMÍA 4º ESO	75
ECONOMÍA	215
ECONOMÍA DA EMPRESA	305
FUNDAMENTOS DE ADMINISTRACIÓN E XESTIÓN.....	403
ANEXO I: IMPLANTACIÓN DAS TIC	453
ANEXOII: PLAN LECTOR.....	459
ANEXO III: PROGRAMCIÓN DA EDUCACIÓN EN VALORES.....	461
ANEXOIV: PLAN DE CONVIVENCIA.....	462
SINATURA DOS MEMBROS DO DEPARTAMENTO.....	463

INICIACIÓN Á ACTIVIDADE EMPRENDEDORA E EMPRESARIAL

I.	INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN	3
II.	CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN QUE RECOLLA A RELACIÓN DOS ESTANDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS	6
III.	OBXECTIVOS.....	11
IV.	UNIDADES DIDÁCTICAS: OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE, TEMPORALIZACIÓN, MÍNIMO DE CONSECUCIÓN, PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.....	15
V.	METODOLOXÍA.....	55
VI.	MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS	56
VII.	AVALIACIÓN:CRITERIOS,PROCEDEMENTOS, INSTRUMENTOS, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN.	56
VIII.	INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.	60
IX.	ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES	63
X.	CONTIDOS MÍNIMOS	64
XI.	DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUCENCIA DOS SEUS RESULTADOS	70
XII.	MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E INCLUSIÓN.....	70
XIII.	CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO.....	71
XIV.	ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES.....	71
XV.	MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.	72
XVI.	INFORMACIÓN ÁS FAMILIAS	73

I. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Xustificación da programación

O presente documento ofrece un modelo de Programación didáctica para a materia de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial (4º ESO APLICADAS). Con esta programación preténdese planificar o traballo docente de unha maneira eficaz, organizando o proceso de aprendizaxe dos alumnus e alumnas.

O Departamento

A presente programación corresponde ó curso 2016/17, no que se impartirán as materias de:

4º DA ESO

Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial

Economía

BACHARELATO

Economía 1º BAC

Economía da Empresa 2º BAC

Fundamentos de Administración e Xestión 2º BAC

- Carmen González Feijoo Xefa de Departamento

- Dolores Rey Varela

A profesora Carmen González Feijoo impartirá: Economía 4º, Iniciación a Actividade Emprendedora e Empresarial e Fundamentos de Administración e Xestión.

A profesora Dolores Rey Varela impartirá: Economía de 1º Bacharelato e Economía da Empresas de 2º Bacharelato.

Marco lexislativo

Normativa estatal:

Real Decreto 1105/2014, de 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE 03/01/2015).

Orde ECD/65/2015, de 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre compétenencias, os contidos e os criterios de avaliación da Educación Primaria, a Educación Secundaria Obrigatoria e o Bacharelato (BOE 29/01/2015).

Real Decreto 310/2016, de 29 de xullo, polo que se regulan as avaliacións finais de Educación Secundaria Obrigatoria e de Bacharelato.

Normativa autonómica:

Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para vos centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e regúlase o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).

Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións non curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

A contorna

Estas materias impartiranse nun centro de Ensino Medio, radicado nunha vila do noroeste de Galicia.

Neda, é un concello dos ribereños da ría de Ferrol, limita o norte con concello de Narón, o sur co de Fene e A Capela e o leste con San Sadurniño. Conta cunha poboación en torno aos seis mil habitantes e unha superficie en (km²) de 23,8.

É un dos concellos da comarca de Ferrolterra, zona que tivo unha industria naval moi importante pero que na actualidade sufriu grandes crises e reconversións, repercutindo na situación económica e social da poboación.

Por todo o anteriormente referido o nivel socioeconómico da zona é medio- baixo dentro do contexto galego.

O Centro

O IES FERNANCO ESQUIO é un centro que conta na actualidade con 225 alumnos e alumnas Impártese a ESO, BACHARELATO e PFF AFB.

Fundamentos de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial

O espírito emprendedor dentro da educación foi amplamente abordado desde diversos enfoques. Aínda que se ligou a materias relacionadas co ámbito da economía, cada vez máis implica relación do alumnado coa psicoloxía, a socioloxía e a xestión. Trátase dun fenómeno humano que comprende un amplo espectro de competencias, coñecementos e actitudes, calidades e valores.

Asumir riscos, ser innovador, ter dotes de persuasión, negociación e pensamento estratéxico tamén se inclúen dentro das competencias que deben ser mobilizadas na mocidade para contribuír a formar cidadáns dotados de capacidade para o emprendimiento. A resultas, o concepto de educación emprendedora ha de abarcar competencias transversais pero ser definida en resultados de aprendizaxe concretos e diferenciados por nivel educativo.

A competencia “sentido de iniciativa emprendedora e espírito emprendedor”, asociada a esta materia incide non só na pura actividade económica senón na contribución á sociedade por parte dos individuos, a inclusión social e asegurar o benestar da comunidade.

Esta materia inclúe aspectos teóricos e prácticos orientados a preparar aos mozos para unha cidadanía responsable e o mundo laboral. Axuda ao coñecemento de quen son os emprendedores, que fan e que necesitan, pero tamén a aprender a responsabilizarse da súa propia carreira e o seu camiño persoal de formación e, en suma, das súas decisións craves na vida. Todo iso sen esquecer os aspectos máis concretos relacionados coa posibilidade de creación dun negocio propio ou de ser innovadores ou “intraemprendedores” no seu traballo dentro dunha organización.

A materia de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial artículase en tres bloques:

- **Bloque 1.** Autonomía persoal, liderado e innovación.
- **Bloque 2.** Proxecto de empresa.
- **Bloque 3.** Finanzas.

II. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN QUE RECOLLA A RELACIÓN DOS ESTANDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

Na área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial incidiremos no adestramento de todas as competencias de xeito sistemático.

COMPETENCIA MATEMÁTICA E COMPETENCIAS BÁSICAS EN CIENCIA E TECNOLOXÍA

Desde a área contribúese ao desenvolvemento desta competencia aplicando o razoamento lóxico e a adquisición de diferentes elementos para o bo desempeño do alumnado nela, con accións como a planificación de gastos e ingresos, o cálculo de beneficios ou perdas, a elaboración dun plan de negocio e a análise da viabilidade, a confección dun plan de comercialización... E todo iso a través da observación do contorno, da súa análise e da realización de diversas formulacións para un desenvolvemento sostible.

COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA

Importante para o desenvolvemento desta competencia é a adquisición de destrezas básicas como a lectura, a conversación e a escritura, para levar a cabo diferentes tarefas, consideradas desde a área de participación, en situacións de comunicación de grupo, expresión de ideas, elaboración dun plan de negocio, listaxe de tarefas para desenvolver a actividade do plan de empresa, xeración de diferentes documentos administrativos necesarios, comprensión de diferentes documentos... As actitudes e os valores desta competencia veranse en diferentes tarefas, nas que se fomentará o respecto ás opinións dos demais e o desenvolvemento do espírito crítico.

COMPETENCIA DIXITAL

Na actualidade, é necesario o uso das tecnoloxías da información e a comunicación para diferentes ámbitos das nosas vidas, como traballo, ocio, aprendizaxe, participación na sociedade, etc. É fundamental coñecer o uso de varias aplicacións informáticas, o acceso ás fontes e o procesamento da información... todo iso desenvolverase nas diferentes tarefas propostas, tanto individuais coma grupais, nas que se requira consultar páxinas webs para obter información ou xerar documentos relacionados co plan de empresa, así como tarefas de carácter administrativo, mediante a utilización de diferentes programas de xestión, na presentación-defensa de traballos a través da utilización de varios medios e formatos dixitais. Por todo iso, formularanse tarefas nas que se necesite o uso dos recursos tecnolóxicos, desenvolvendo unha actitude activa, segura e crítica cara a estes.

CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAI

A expresión cultural é fundamental para o desenvolvemento de aptitudes creativas que poidamos trasladar a varios contextos profesionais. Desde a área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial podemos adestrar diferentes aspectos, como a apreciación da importancia da expresión creativa de ideas e experiencias a través de distintos medios.

COMPETENCIAS SOCIAIS E CÍVICAS

Esta competencia necesita do coñecemento e adestramento de diferentes habilidades para elaborar ideas, ter en conta a opinión dos demais, tomar decisións, resolver conflitos, interactuar con outras persoas e grupos respectando unhas normas, interpretar fenómenos e problemas sociais... Os diferentes aspectos que se tratarán desde esta área, como a empresa e a responsabilidade social, o espírito emprendedor, a creatividade e a innovación, o papel do Estado e as administracións públicas nas empresas, o valor social do diñeiro, os intermediarios financeiros na sociedade, a análise dos impostos con respecto ao benestar social, os dereitos e deberes dos consumidores no mundo do negocio, etc., permitirán ao alumnado a obtención dos coñecementos e as habilidades necesarios para o desenvolvemento desta competencia.

SENTIDO DE INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR

A área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial céntrase sobre todo

no desenvolvemento desta competencia, a cal implica a capacidade de transformar as ideas en actos. Desde esta área, desenvolveranse capacidades e habilidades no alumnado relacionadas coa autonomía persoal, o liderado e a creatividade, e habilidades empresariais como a planificación, a organización, a xestión e a toma de decisións, a participación, o liderado e a delegación, o pensamento crítico, o sentido da responsabilidade, o recoñecemento de fortalezas e debilidades dun mesmo e dun proxecto, a avaliación, a asunción de riscos, o plan de mercadotecnia, a xestión de recursos materiais e humanos, a xeración de ideas creativas, o recoñecemento de oportunidades de negocio, o deseño dun plan de negocio, a análise de viabilidade, etc.

APRENDER A APRENDER

A competencia de aprender a aprender é fundamental para a aprendizaxe do día a día do noso alumnado nos diferentes contextos nos que se encontre. Desde esta área adestramos aspectos como a capacidade para iniciar, organizar e persistir no proxecto empresarial, polo que esixe que o alumnado se motive para levar a cabo as diferentes accións, recoñeza as súas fortalezas e as aproveite, coñeza e controle os procesos levados a cabo, utilice diferentes estratexias para o coñecemento dos aspectos relacionados coa autonomía persoal, así como que coñeza os mecanismos de creación de empresas e as finanzas e desenvolva o seu pensamento crítico e creativo para o descubrimento de novas posibilidades. Todo iso co obxectivo de mellorar o noso contorno e avaliar se se alcanzan os obxectivos preestablecidos.

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. Autonomía persoal, liderado e innovación.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB1.1.1. Identifica as calidades persoais, as actitudes, as aspiracións e a formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, e describe a actividade dos/das empresarios/as e o seu papel na xeración de traballo e benestar social. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB1.1.2. Investiga con medios telemáticos as áreas de actividade profesional do seu contorno, os tipos de empresa que as desenvolven e os postos de traballo en cada unha, razoando os requisitos para o desempeño profesional en cada un deles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CAA ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB1.2.1. Deseña un proxecto de carreira profesional propia relacionando as posibilidades do ámbito coas calidades e as aspiracións persoais, e valorando a opción do autoemprego e a necesidade de formación ao longo da vida. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB1.3.1. Identifica as normas e as institucións que interveñen nas relacións entre os/as traballadores/as e as empresas, en relación co funcionamento do mercado de traballo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB1.3.2. Distingue os dereitos e as obrigas que se derivan das relacións laborais, e compróboas en contratos de traballo e documentos de negociación colectiva. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB1.3.3. Describe as bases do sistema da Seguridade Social e as obrigas dos/das traballadores/as e dos/das empresarios/as dentro deste, así como as prestacións mediante procuras nas web institucionais, valorando a súa acción protectora ante as contingencias cubertas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB1.3.4. Identifica as situacións de risco laboral máis habituais nos sectores de actividade económica máis salientables no ámbito, e indica os métodos de prevención legalmente establecidos, así como as técnicas de primeiros auxilios aplicables en caso de accidente ou dano. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CAA ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB2.1.1. Determina a oportunidade dun proxecto de empresa, identificando as características e tomando parte na actividade que a empresa desenvolve. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB2.1.2. Identifica as características internas e externas da empresa en proxecto, así como os elementos que constitúen o contono específico desta (mercado, provedores/as, clientela, sistemas de produción e/ou comercialización, almacenaxe, etc.). 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB2.1.3. Describe a relación da empresa proxectada co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento, e identifica os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CCL ▪ CMCCT

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
comercial.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB2.1.4. Elabora documentos para a planificación das funcións da empresa en proxecto, tanto a longo como a curto prazo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE ▪ CMCCT
Bloque 2. Proxecto de empresa.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB2.2.1. Manexa como usuario/a de nivel básico aplicacións informáticas de control e seguimento de clientela, provedores/as e outros, aplicando as técnicas básicas de contabilidade, xestión financeira e comercial e administración de persoal, para a organización da información da empresa proxectada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CMCCT ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB2.2.2. Transmite información entre as áreas e a clientela da empresa en proxecto, recoñecendo e aplicando técnicas de comunicación e negociación, e aplicando o tratamento protocolario axeitado mediante medios telemáticos e presenciais. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE ▪ CD ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB2.3.1. Crea materiais publicitarios e para a difusión dos produtos e/ou servizos obxecto do proxecto, e elabora un plan de comunicación en internet e en redes sociais, aplicando os principios do márketing. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE ▪ CD ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB2.3.2. Desenvolve tarefas de produción e/ou comercialización na empresa en proxecto segundo os plans de control prefixados: simulando a toma de decisións para cumprir os prazos e os obxectivos establecidos e propondo melloras, mediante o traballo en equipo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB2.3.3. Compila datos sobre os apoios á creación de empresas tanto do contorno próximo como do territorial, estatal ou europeo, e selecciona as posibilidades que se axusten ao proxecto de empresa formulado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB3.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e indica as esixencias de capital e responsabilidades propias de cada tipo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB3.1.2. Identifica e enumera as administracións públicas implicadas na posta en marcha de empresas, e compila por vía telemática os principais documentos necesarios para a posta en funcionamento. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CMCCT ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB3.1.3. Valora as tarefas de apoio, rexistro, control e fiscalización que realizan as autoridades no proceso de creación de empresas, e describe os trámites que se deben realizar. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB3.1.4. Selecciona a forma xurídica máis axeitada en cada caso segundo a actividade que se vaia desenvolver, o número de emprendedores/as, o alcance da responsabilidade 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CMCCT

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
que se vaia asumir, a complexidade organizativa, a dispoñibilidade financeira e a fiscalidade.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB3.2.1. Determina os investimentos necesarios para a posta en marcha dunha empresa, e distingue as principais partidas relacionadas nun balance de situación. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB3.2.2. Caracteriza de xeito básico as posibilidades de financiamento das empresas, diferenciando o financiamento externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CSIEE
Bloque 3. Finanzas.	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB3.3.1. Presenta un estudo de viabilidade económico-financieiro a medio prazo do proxecto de empresa, aplicando condicións reais de produtos financeiros analizados e previsións de vendas, segundo un estudo do ámbito mediante unha aplicación informática tipo folla de cálculo, manexando razóns financeiras básicas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSIEE ▪ CAA ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB3.3.2. Analiza os produtos financeiros máis axeitados de entre as entidades financeiras do ámbito para cada tipo de empresa, valorando o custo e o risco de cada un, e selecciona os máis acaído para o proxecto de empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB3.3.3. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa actividade e a súa forma xurídica, sinala o funcionamento básico do IAE, IVE, IRPF e IS, e indica as principais diferenzas entre eles. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ IAEEB3.3.4. Valora a achega que supón a carga impositiva das empresas á riqueza nacional e ao sostemento das cargas do Estado. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CAA

III. OBXECTIVOS

A. DA ETAPA

A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:

a) Asumir responsablemente os seus deberes; coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais; practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos; exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais e resolver pacificamente os conflitos, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, incorporar novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza nun mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e na galega, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de xeito apropiado.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e

social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, e contribuír así á súa conservación e mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

B. DA MATERIA

1. Identificar as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e empresarias e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.

2. Investigar con medios telemáticos as diferentes áreas de actividade profesional do contorno, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha delas razoando os requirimentos para o desempeño profesional en cada un deles.

3. Deseñar un proxecto de carreira profesional propia relacionando as posibilidades do contorno coas calidades e aspiracións persoais valorando a opción do autoemprego e a necesidade de formación ao longo da vida.

4. Identificar as normas e institucións que interveñen nas relacións entre persoas traballadoras e persoas empresarias relacionándoas co funcionamento do mercado de traballo.

5. Distinguir os dereitos e obrigas que se derivan das relacións laborais comprobándoos en contratos de traballo e documentos de negociación colectiva.

6. Describir as bases do sistema da Seguridade Social, así como as obrigas de persoas traballadoras e persoas empresarias dentro deste, valorando a súa acción protectora ante as distintas continxencias cubertas e describindo as prestacións mediante buscas nas webs institucionais.

7. Identificar as situacións de risco laboral máis habituais nos sectores de actividade económica máis relevantes no ámbito indicando os métodos de prevención legalmente establecidos así como as técnicas de primeiros auxilios aplicables en caso de accidente ou dano.

8. Determinar a oportunidade dun proxecto de empresa identificando as características e tomando parte na actividade que esta desenvolve.

9. Identificar as características internas e externas do proxecto de empresa así como os elementos que constitúen a rede desta: mercado, provedores, clientes, sistemas de produción e/ou comercialización, almacenaxe, e outros.

10. Describir a relación do proxecto de empresa co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento identificando os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial.

11. Manexar como usuario ou usuaria a nivel básico a aplicación informática de control e seguimento de clientes, provedores e outros, aplicando as técnicas básicas de contabilidade, xestión financeira e comercial e administración de persoal para a organización da información do proxecto de empresa.

12. Transmitir información entre as distintas áreas e a clientes internos e externos do proxecto de empresa recoñecendo e aplicando técnicas de comunicación e negociación e aplicando o tratamento protocolario adecuado mediante medios telemáticos e presenciais.

13. Crear materiais de difusión e publicidade dos produtos e/ou servizos do proxecto de empresa incluíndo un plan de comunicación en internet e en redes sociais aplicando os principios da mercadotecnia.

14. Desempeñar tarefas de produción e/ou comercialización no proxecto de empresa tomando decisións, traballando en equipo e cumprindo os prazos e obxectivos e propoñendo melloras segundo un plan de control prefixado.

15. Recompilar datos sobre os diferentes apoios á creación de empresas tanto do contorno próximo coma do territorial, nacional ou europeo seleccionando as posibilidades que se axusten ao proxecto de empresa formulado.

16. Distinguir as diferentes formas xurídicas das empresas relacionándoo coas esixencias de capital e responsabilidades que son apropiadas para cada tipo.

17. Enumerar as administracións públicas que teñen relación coa posta en marcha de empresas recompilando por vía telemática os principais documentos que se derivan da posta en funcionamento.

18. Valorar as tarefas de apoio, rexistro, control e fiscalización que realizan as autoridades no proceso de creación de empresas describindo os trámites que se deben realizar.

19. Determinar os investimentos necesarios para a posta en marcha dunha empresa distinguindo as principais partidas relacionadas nun balance de situación.

20. Caracterizar de forma básica as posibilidades de financiamento do día a día das empresas diferenciando o financiamento externo e interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada un e as implicacións na marcha da empresa.

21. Presentar un estudo de viabilidade económico-financeira a medio prazo do proxecto de empresa aplicando condicións reais de produtos financeiros analizados e previsións de vendas segundo un estudo do contorno mediante unha aplicación informática tipo folla de cálculo manexando ratios financeiras básicas.

22. Analizar os produtos financeiros máis adecuados de entre as entidades financeiras do contorno para cada tipo de empresa valorando o custo e o risco de cada un deles e seleccionando os máis adecuado para o proxecto de empresa.

23. Identificar as obrigas fiscais das empresas segundo a actividade sinalando o funcionamento básico de IAE, IVE, IRPF e IS indicando as principais diferenzas entre eles e valorando a achega que supón a carga impositiva á riqueza nacional.

IV. UNIDADES DIDÁCTICAS: OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE, TEMPORALIZACIÓN, MÍNIMO DE CONSECUCIÓN, PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

UNIDADE 1. O ITINERARIO FORMATIVO E PROFESIONAL

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,e,g,h		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autonomía e autoconocimiento. A iniciativa emprendedora e o empresario na sociedade • Intereses, aptitudes e motivacións persoais para a carreira profesional. • Itinerarios formativos e carreiras profesionais. Proceso de procura de emprego en empresas do sector. O autoemprego. O proceso de toma de decisións sobre o itinerario persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> • O autoconocimiento. • O itinerario formativo. • O itinerario profesional. • A elección dun itinerario. • O mercado laboral. • Identificación das calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas emprendedoras. • Identificación do itinerario formativo, necesario para adquirir determinadas competencias. • Identificación do itinerario profesional, necesario para adquirir determinadas competencias para o emprego. • Recoñecemento do perfil específico dun posto de traballo. • Organización da información necesaria para elixir un itinerario. • Deseño dun proxecto de carreira profesional 	<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora, analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.</p> <p>B1-2. Tomar decisións sobre o itinerario vital propio, comprendendo as posibilidades de emprego, autoemprego e carreira profesional en relación coas habilidades persoais e as alternativas de formación e aprendizaxe ao longo da vida.</p>

	<p>valorando a opción do autoemprego.</p> <ul style="list-style-type: none">• Aproximación ao proceso de procura de emprego.• Recoñecemento do autoemprego como alternativa ao proceso de procura de traballo.• Análise dunha empresa en Internet.	
--	--	--

BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.	B1-1.1. Identifica as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.	<ul style="list-style-type: none"> • O autoconocimiento. • O itinerario formativo. • O itinerario profesional. • A elección dun itinerario. • O mercado laboral. • Identificación das calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas emprendedoras. • Identificación do itinerario formativo, necesario para adquirir determinadas competencias. • Identificación do itinerario profesional, necesario para adquirir determinadas competencias para o emprego. 	8	CL CD AA SC IE
	B1-1.2. Investiga con medios telemáticos as diferentes áreas de actividade profesional da contorna, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha delas razoando os requirimentos para o desempeño profesional en cada un deles.	<ul style="list-style-type: none"> • Recoñecemento do perfil específico dun posto de traballo. • Organización da información necesaria para elixir un itinerario. • Análise dunha empresa en Internet. 	10	
B1-2. Tomar decisións sobre o itinerario vital propio comprendendo as posibilidades de emprego, autoemprego e carreira profesional en relación coas	B1-2.1. Deseña un proxecto de carreira profesional propia relacionando as posibilidades da contorna coas calidades e aspiracións persoais, valorando a	<ul style="list-style-type: none"> • Deseño dun proxecto de carreira profesional valorando a opción do autoemprego. 	3	SC IE

habilidades persoais e as alternativas de formación e aprendizaxe ao longo da vida.	opción do autoemprego e a necesidade de formación ao longo da vida.	<ul style="list-style-type: none"> • Aproximación ao proceso de procura de emprego. • Recoñecemento do autoemprego como alternativa ao proceso de procura de traballo. 		
---	---	--	--	--

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 2. AS RELACIÓNS LABORAIS

OBXECTIVOS CURRICULARES0B		
a,b,c,d,e,g,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • O dereito do traballo. • Dereitos e deberes derivados da relación laboral. • Contrato de traballo e a negociación colectiva. • Seguridade Social. Sistema de protección. Emprego e Desemprego. • Protección do traballador e beneficios sociais. • Os riscos laborais. Normas. Planificación da protección na empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • O Dereito do traballo. • O traballo. • Dereitos e deberes básicos do traballador. • O contrato de traballo. Características básicas. • Modalidades de contratos de traballo. • A Seguridade Social e o desemprego. • As prestacións sociais. • O desemprego. • Os riscos laborais. • Dereitos e deberes básicos fronte aos riscos laborais. • Riscos xerais. Factores de risco. Caídas, golpes e atrapamientos. Risco eléctrico. Máquinas e ferramentas. Riscos psicosociais. Medidas preventivas básicas fronte a riscos psicosociais. Síntomas de intoxicación. A actitude postural. Trastornos músculo-esqueléticos por posturas inadecuadas. • Identificación das características da relación laboral. • Coñecemento do obxecto e causa dun contrato: o consentimento. • Interpretación dun contrato de traballo. • Distinción del tipo de contrato adecuado. 	<p>B1-3. Actuar como un futuro traballador responsable coñecendo os seus dereitos e deberes como tal, valorando a acción do Estado e da Seguridade Social na protección da persoa empregada así como comprendendo a necesidade de protección dos riscos laborais.</p>

	<ul style="list-style-type: none">• Cálculo do tempo de cobro do desemprego.• Localización do número da Seguridade Social no cartón sanitario.• Preparación corporal e normas a seguir á hora de estudar.• Realización dun breve cuestionario para ser consciente do nivel de tensión que ten unha persoa.• Motivación por manter unha postura e actitudes sas e correctas á hora de estudar.• Valoración do papel da Seguridade Social respecto dos traballadores e empresarial.• Curiosidade por coñecer os distintos tipos de contrato de traballo.	
--	--	--

BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-3. Actuar como un futuro traballador responsable coñecendo os seus dereitos e deberes como tal, valorando a acción do Estado e da Seguridade Social na protección da persoa empregada así como comprendendo a necesidade de protección dos riscos laborais.	B1-3.1. Identifica as normas e institucións que interveñen nas relacións entre persoas traballadoras e acodes empresarias relacionándoas co funcionamento do mercado de traballo.	<ul style="list-style-type: none"> • O Dereito do traballo. • O traballo. 	3	SC IE
	B1-3.2. Distingue os dereitos e obrigacións que se derivan das relacións laborais comprobándoos en contratos de traballo e documentos de negociación colectiva.	<ul style="list-style-type: none"> • Dereitos e deberes básicos do traballador. • O contrato de traballo. Características básicas. • Modalidades de contratos de traballo. • Identificación das características da relación laboral. • Coñecemento do obxecto e causa dun contrato: o consentimento. • Interpretación dun contrato de traballo. • Distinción del tipo de contrato adecuado. 	2	SC IE
	B1-3.3. Describe as bases do sistema da Seguridade Social, así como as obrigacións de persoas traballadoras e acodes empresarias dentro deste, valorando a súa acción protectora ante as distintas continxencias cubertas e	<ul style="list-style-type: none"> • A Seguridade Social e o desemprego. • As prestacións sociais. • O desemprego. • Cálculo do tempo de cobro do 	3	CL SC IE

	<p>describindo as prestacións mediante procuras nas webs institucionais.</p>	<p>desemprego.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Localización do número da Seguridade Social no cartón sanitario. • Valoración do papel da Seguridade Social respecto dos traballadores e empresarial. 		
	<p>B1-3.4. Identifica as situacións de risco laboral máis habituais nos sectores de actividade económica máis relevantes na contorna indicando os métodos de prevención legalmente establecidos así como as técnicas de primeiros auxilios aplicables en caso de accidente ou dano.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Os riscos laborais. • Dereitos e deberes básicos fronte aos riscos laborais. • Riscos xerais. Factores de risco. Caídas, golpes e atrapamientos. Risco eléctrico. Máquinas e ferramentas. Riscos psicosociais. Medidas preventivas básicas fronte a riscos psicosociais. Síntomas de intoxicación. A actitude postural. Trastornos músculo-esqueléticos por posturas inadecuadas • Preparación corporal e normas a seguir á hora de estudar. • Realización dun breve cuestionario para ser consciente do nivel de tensión que ten unha persoa. • Motivación por manter unha postura e actitudes sas e correctas á hora de estudar. 	<p>4</p>	<p>SC IE</p>

	PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 3. A INICIATIVA EMPREENDEDORA

OBECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,e,f,g,h,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autonomía e autoconocimiento. A iniciativa emprendedora e o empresario na sociedade. • Intereses, aptitudes e motivacións persoais para a carreira profesional. • Itinerarios formativos e carreiras profesionais. Proceso de procura de emprego en empresas do sector. O autoemprego. O proceso de toma de decisións sobre o itinerario persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> • O emprendimento e a sociedade. • Os valores e as habilidades do empresario. • As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. • As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. • Coñecemento das habilidades para emprender. • Reflexión sobre as empresas do a súa contorna. • Diferenciación entre creatividade e innovación. • Clasificación dalgúns tipos de innovación. • Asociación de calidades persoais e sociais cun tipo de liderado. • Realización de exercicios mentais potenciadores da autoestima. • Descrición e comprensión dos principais tipos de negociación. • Motivación por coñecer como poden desenvolverse as habilidades persoais e sociais. 	<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 2. PROXECTO DE EMPRESA <ul style="list-style-type: none"> Avaliación da idea. A contorna, o rol social da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> O emprendimento e a sociedade. Reflexión sobre as empresas do a súa contorna. Diferenciación entre creatividade e innovación. Clasificación dalgúns tipos de innovación. Interese por coñecer as diferentes formas de innovación. 	B2-1. Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación coa contorna así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.

BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.	B1-1.1. Identifica as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.	<ul style="list-style-type: none"> O emprendimento e a sociedade. Os valores e as habilidades do empresario. As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. Coñecemento das habilidades para emprender. Reflexión sobre as empresas do a súa contorna. 	8	CL SC IE CD AA IE

		<ul style="list-style-type: none"> • Diferenciación entre creatividade e innovación. • Clasificación dalgúns tipos de innovación. • Asociación de calidades persoais e sociais cun tipo de liderado. • Realización de exercicios mentais potenciadores da autoestima. • Descrición e comprensión dos principais tipos de negociación. • Motivación por coñecer como poden desenvolverse as habilidades persoais e sociais. 		
--	--	--	--	--

BLOQUE 2. PROXECTO DE EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B2-1. Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación coa contorna así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.	B2-1.1. Determina a oportunidade dun proxecto de empresa identificando as características e tomando parte na actividade que esta desenvolve.	<ul style="list-style-type: none"> • O emprendimento e a sociedade. • Reflexión sobre as empresas do a súa contorna. • Diferenciación entre creatividade e innovación. • Clasificación dalgúns tipos de innovación. • Interese por coñecer as diferentes formas de innovación. 	8	IE

	PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 4. O PROXECTO EMPRENDEDOR

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,d,e,f,g,h,i		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autonomía e autoconocimiento. A iniciativa emprendedora e o empresario na sociedade. • Intereses, aptitudes e motivacións persoais para a carreira profesional. • Itinerarios formativos e carreiras profesionais. Proceso de procura de emprego en empresas do sector. O autoemprego. O proceso de toma de decisións sobre o itinerario persoal. 	<ul style="list-style-type: none"> • emprendimiento e a sociedade. • Os valores e as habilidades do empresario. • As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. • As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. • Coñecemento das habilidades para emprender. • Procura de información acerca das diferentes áreas de actividade profesional da contorna, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha. • Motivación por coñecer como poden desenvolverse as habilidades persoais e sociais. 	<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 2. PROXECTO DE EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avaliación da idea. A contorna, o rol social da empresa. • Elementos e estrutura da empresa. • O plan de empresa. • Información na empresa. A información contable. A información de recursos humanos. Os documentos comerciais de cobro e pago. O Arquivo. • As actividades na empresa. A función de produción. A función comercial e de mercadotecnia. • Axudas e apoio á creación de empresas. 	<ul style="list-style-type: none"> • A idea emprendedora. • O pensamento lateral. • Técnicas básicas para pensar de forma creativa. • Fases para xerar ideas de negocio. • A empresa. • Funcións básicas da empresa. • A organización da empresa. Organigramas básicos. • O plan de empresa. Características. A estrutura. A idea e a súa descrición. A contorna e a empresa. A empresa e os seus recursos. A creación e a posta en marcha da empresa. A viabilidade. • Desenvolvemento do pensamento lateral e identificación das fases de xeración de ideas. • Descrición das funcións da empresa. • Identificación dos apartados básicos dun plan emprendedor. • Avaliación previa da viabilidade da idea dun negocio. • Curiosidade por coñecer os compoñentes e factores que levan á existencia dunha idea emprendedora. 	<p>B2-1. Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación coa contorna así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.</p>

BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.	B1-1.1. Identifica as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.	<ul style="list-style-type: none"> • O emprendimento e a sociedade. • Os valores e as habilidades do empresario. • As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. • As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. • Coñecemento das habilidades para emprender. 	8	CL SC IE
	B1-1.2. Investiga con medios telemáticos as diferentes áreas de actividade profesional da contorna, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha delas razoando os requirimentos para o desempeño profesional en cada un deles.	<ul style="list-style-type: none"> • Procura de información acerca das diferentes áreas de actividade profesional da contorna, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha. • Motivación por coñecer como poden desenvolverse as habilidades persoais e sociais 	10	CD AA IE

BLOQUE 2. PROXECTO DE EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
<p>B2-1. Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación coa contorna así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.</p>	<p>B2-1.1. Determina a oportunidade dun proxecto de empresa identificando as características e tomando parte na actividade que esta desenvolve.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A idea emprendedora. • O pensamento lateral. • Técnicas básicas para pensar de forma creativa. • Fases para xerar ideas de negocio. • A empresa. • Funcións básicas da empresa. • A organización da empresa. Organigramas básicos. 	8	IE
	<p>B2-1.2. Identifica as características internas e externas do proxecto de empresa así como os elementos que constitúen a rede desta: mercado, provedores, clientes, sistemas de produción e/ou comercialización, almacenaxe, e outros.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • O plan de empresa. Características. A estrutura. A idea e a súa descrición. A contorna e a empresa. A empresa e os seus recursos. A creación e a posta en marcha da empresa. A viabilidade. • Desenvolvemento do pensamento lateral e identificación das fases de xeración de ideas. • Descrición das funcións da empresa. • Identificación dos apartados básicos dun plan emprendedor. • 	6	SC IE

	B2-1.3. Describe a relación do proxecto de empresa co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento identificando os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial.	<ul style="list-style-type: none"> • Avaliación previa da viabilidade da idea dun negocio. • Curiosidade por coñecer os compoñentes e factores que levan á existencia dunha idea emprendedora. 	3	SC IE
--	---	--	---	----------

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 5. O EMPRENDIMIENTO E O MERCADO

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,e,f,g		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> Autonomía e autoconocimiento. A iniciativa emprendedora e o empresario na sociedade. 	<ul style="list-style-type: none"> Os valores e as habilidades do empresario. As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. Aplicación das habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora en casos prácticos. Motivación por coñecer as habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora. 	<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de trabajou e actividades empresariais.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 2. PROXECTO DE EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Elementos e estrutura da empresa. • As actividades na empresa. A función de produción. A función comercial e de mercadotecnia. 	<ul style="list-style-type: none"> • A empresa e o mercado. • O mercado: segundo o ámbito xeográfico e segundo o tipo de comprador. Dimensión, hábitos do consumidor e competencia. • Factores que determinan a decisión de compra: psicolóxicos, económicos e sociais. • O estudo de mercado. • Os produtos e os servizos. • O ciclo de vida do produto: lanzamento, crecemento, madurez e declive. • O catálogo de produtos. Claves dun catálogo de produtos. • A marca comercial. • As bases da mercadotecnia. • O produto: segundo o cliente final, segundo a frecuencia de compra e segundo a durabilidade. • O prezo como valor monetario do produto ou servizo que o empresario ofrece ao mercado. • A distribución: intensiva, exclusiva e selectiva. • A comunicación como estratexia para dar a coñecer o produto ou servizo e provocar a súa compra. • Distinción de mercados. • Cálculo de cotas de mercado. • Canalización da distribución. • Motivación por saber os intereses do 	<p>B2-1. Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación coa contorna así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.</p>

	consumidor.	
--	-------------	--

BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.	B1-1.1. Identifica as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.	<ul style="list-style-type: none"> Os valores e as habilidades do empresario. As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. Aplicación das habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora en casos prácticos. Motivación por coñecer as habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora. 	8	CL SC IE

BLOQUE 2. PROXECTO DE EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
<p>B2-1. Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación coa contorna así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.</p>	<p>B2-1.1. Determina a oportunidade dun proxecto de empresa identificando as características e tomando parte na actividade que esta desenvolve.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A empresa e o mercado. • O mercado: segundo o ámbito xeográfico e segundo o tipo de comprador. Dimensión, hábitos do consumidor e competencia. • Factores que determinan a decisión de compra: psicolóxicos, económicos e sociais. 	8	IE
	<p>B2-1.2. Identifica as características internas e externas do proxecto de empresa así como os elementos que constitúen a rede desta: mercado, provedores, clientes, sistemas de produción e/ou comercialización, almacenaxe, e outros.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • O estudo de mercado. • Os produtos e os servizos. • O ciclo de vida do produto: lanzamento, crecemento, madurez e declive. • O catálogo de produtos. Claves dun catálogo de produtos. • . 	6	SC IE
	<p>B2-1.3. Describe a relación do proxecto de empresa co seu sector, a súa estrutura organizativa e as funcións de cada departamento identificando os procedementos de traballo no desenvolvemento do proceso produtivo ou comercial.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • A marca comercial. • As bases da mercadotecnia. • O produto: segundo o cliente final, segundo a frecuencia de compra e segundo a durabilidade. • O prezo como valor monetario do 	3	SC IE

		<p>produto ou servizo que o empresario ofrece ao mercado.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A distribución: intensiva, exclusiva e selectiva. • A comunicación como estratexia para dar a coñecer o produto ou servizo e provocar a súa compra. • Distinción de mercados. • Cálculo de cotas de mercado. • Canalización da distribución. • Motivación por saber os intereses do consumidor 		
--	--	---	--	--

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	<p>Observación directa das tarefas realizadas.</p> <p>Comportamento e asistencia.</p> <p>Probas escritas e orais.</p> <p>Traballos propostos escritos e orais</p>	<p>Diario de clase.</p> <p>Resultados das probas escritas e orais.</p> <p>Resultados dos traballos escritos e orais</p>

UNIDADE 6. A CONSTITUCIÓN DA EMPRESA

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,d,e.g.h.i.k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autonomía e autoconocimiento. A iniciativa emprendedora e o empresario na sociedade. • Intereses, aptitudes e motivacións persoais para a carreira profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> • O emprendimento e a sociedade. • Os valores e as habilidades do empresario. • As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. • As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. • Coñecemento das habilidades para emprender. • Procura de información acerca das diferentes áreas de actividade profesional da contorna, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha. • Motivación por coñecer como poden desenvolverse as habilidades persoais e sociais. 	<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de trabajou e actividades empresariales.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 2. PROXECTO DE EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Axudas e apoio á creación de empresas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Empresas que melloran a sociedade. • Relación existente entre emprendimiento e sociedade. • Materialización de ideas en proxectos beneficiosos para a sociedade. • Selección de información acerca de axudas para emprendedores. • Curiosidade por coñecer os beneficios que achegan as empresas á sociedade. 	<p>B2-1. Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación coa contorna así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.</p> <p>B2-3. Realizar actividades de produción e comercialización propias do proxecto de empresa creado aplicando técnicas de comunicación e traballo en equipo.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 3. FINANZAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tipos de empresa segundo a súa forma xurídica. • A elección da forma xurídica. • Trámites de posta en marcha dunha empresa. • Os impostos que afectan as empresas. O calendario fiscal. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os tipos de empresa. • A persoa física e xurídica. • O empresario individual. Vantaxes e inconvenientes. • A sociedade limitada. • A sociedade anónima. • A cooperativa. Cooperativas de primeiro e segundo grao. • A elección da forma xurídica. • Principais trámites de posta en marcha da empresa. • O apoio aos emprendedores. • A axuda á creación de empresas. Recursos básicos para o emprendedor. Centros de apoio ao emprendimento. • Diferenciación entre empresario individual e autónomo. • Distinción entre sociedade anónima e sociedade limitada. • Procura de exemplos de sociedades limitadas e anónimas. • Curiosidade por coñecer as vantaxes e inconvenientes do empresario individual. • Os impostos que afectan as empresas. 	<p>B3-1. Describir as diferentes formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como coas esixencias de capital.</p> <p>B3-3. Comprender as necesidades da planificación financeira e de negocio das empresas ligándoa á previsión da marcha da actividade sectorial e económica nacional.</p>

BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.</p>	<p>B1-1.1. Identifica as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • O emprendimento e a sociedade. • Os valores e as habilidades do empresario. • As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. • As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. • Coñecemento das habilidades para emprender. • Procura de información acerca das diferentes áreas de actividade profesional da contorna, os tipos de empresa que as desenvolven e os diferentes postos de traballo en cada unha. • Motivación por coñecer como poden desenvolverse as habilidades persoais e sociais. 	<p style="text-align: center;">8</p>	<p style="text-align: center;">CL SC IE</p>

BLOQUE 2. PROXECTO DE EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B2-1. Crear un proxecto de empresa na aula describindo as características internas e a súa relación coa contorna así como a súa función social, identificando os elementos que constitúen a súa rede loxística como provedores, clientes, sistemas de produción e comercialización e redes de almacenaxe entre outros.	B2-1.1. Determina a oportunidade dun proxecto de empresa identificando as características e tomando parte na actividade que esta desenvolve.	<ul style="list-style-type: none"> • Empresas que melloran a sociedade. • Relación existente entre emprendimiento e sociedade. • Materialización de ideas en proxectos beneficiosos para a sociedade. 	8	IE
B2-3. Realizar actividades de produción e comercialización propias do proxecto de empresa creado aplicando técnicas de comunicación e traballo en equipo.	B2-3.3. Recompila datos sobre os diferentes apoios á creación de empresas tanto da contorna próxima como do territorial, nacional ou europeo seleccionando as posibilidades que se axusten ao proxecto de empresa exposto.	<ul style="list-style-type: none"> • Selección de información acerca de axudas para emprendedores. • Curiosidade por coñecer os beneficios que achegan as empresas á sociedade 	3	SC IE

BLOQUE 3. FINANZAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
<p>B3-1. Describir as diferentes formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como coas esixencias de capital.</p>	<p>B3-1.1. Distingue as diferentes formas xurídicas das empresas relacionándoo coas esixencias de capital e responsabilidades que é apropiado para cada tipo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Os tipos de empresa. • A persoa física e xurídica. • O empresario individual. Vantaxes e inconvenientes. • A sociedade limitada. • A sociedade anónima. • A cooperativa. Cooperativas de primeiro e segundo grao. • A elección da forma xurídica. • Diferenciación entre empresario individual e autónomo. • Distinción entre sociedade anónima e sociedade limitada. • Procura de exemplos de sociedades limitadas e anónimas. • Curiosidade por coñecer as vantaxes e inconvenientes do empresario individual. 	4	IE
	<p>B3-1.3. Valora as tarefas de apoio, rexistro, control e fiscalización que realizan as autoridades no proceso de creación de empresas describindo os trámites que se deben realizar.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Principais trámites de posta en marcha da empresa. • O apoio aos emprendedores. • A axuda á creación de empresas. Recursos básicos para o emprendedor. Centros de apoio ao emprendimento. 	3	SC IE

<p>B3-3. Comprender as necesidades da planificación financeira e de negocio das empresas ligándoa á previsión da marcha da actividade sectorial e económica nacional.</p>	<p>B3-3.3 Identifica as obrigacións fiscais das empresas segundo a actividade sinalando o funcionamento básico de IAE, IVE, IRPF e IS indicando as principais diferenzas entre eles e valorando a achega.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Os impostos que afectan as empresas. 	<p>5</p>	<p>IE</p>
--	--	--	----------	-----------

	<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p>
<p>RECURSOS PARA A AVALIACIÓN</p>	<p>Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais</p>	<p>Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais</p>

UNIDADE 7. AS FONTES DE FINANCIAMENTO

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,d,e,f,g,h,i,j		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autonomía e autoconocimiento. A iniciativa emprendedora e o empresario na sociedade. • Intereses, aptitudes e motivacións persoais para a carreira profesional. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os valores e as habilidades do empresario. • As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. • As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. • Aplicación das habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora en casos prácticos. 	<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.</p>
<p>BLOQUE 2. PROXECTO DE EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Axudas e apoio á creación de empresas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Axudas e apoio á creación de empresas. • Selección de información acerca das diferentes axudas que hai para a creación de empresas. • Curiosidade por coñecer os beneficios que achegan as empresas á sociedade. 	<p>B2-3. Realizar actividades de produción e comercialización propias do proxecto de empresa creado aplicando técnicas de comunicación e traballo en equipo.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 3. FINANZAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fontes de financiamento das empresas. Externas (bancos, axudas e subvencións, <i>crowdfunding</i>) e internas (accionistas, investidores, aplicación de beneficios). • Produtos financeiros e bancarios para pemes. Comparación. • A planificación financeira das empresas. Estudo de viabilidade económico-financieiro. Proxección da actividade. Instrumentos de análises. Cocientes básicos. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os recursos financeiros. • As fontes de financiamento propias. • As fontes de financiamento alleas. • Os produtos de aforro e financiamento básicos. • Os depósitos a prazo ou imposicións a prazo fixo. • As contas á vista remuneradas. • Os préstamos e os créditos. • Financiamento para emprendedores. • O <i>crowdfunding</i>. • O <i>playfunding</i>. • O <i>crowdlending</i>. • O <i>crowdsourcing</i>. • O <i>business angel</i>. • Cálculo de intereses. • Explicación das diferentes fontes de financiamento coas que contan os emprendedores. • Clasificación das diferentes fontes de financiamento. • Comparación entre préstamo e crédito. • Curiosidade por coñecer cales son as fontes de financiamento actuais máis interesantes para os emprendedores. 	<p>B3-2. Identificar as fontes de financiamento das empresas propias de cada forma xurídica incluíndo as externas e internas valorando as máis adecuadas para cada tipo e momento no ciclo de vida da empresa.</p> <p>B3-3. Comprender as necesidades da planificación financeira e de negocio das empresas ligándoa á previsión da marcha da actividade sectorial e económica nacional.</p>

BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.	B1-1.1. Identifica as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.	<ul style="list-style-type: none"> Os valores e as habilidades do empresario. As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. Aplicación das habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora en casos prácticos. 	8	CL SC IE

BLOQUE 2. PROXECTO DE EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B2-3. Realizar actividades de produción e comercialización propias do proxecto de empresa creado aplicando técnicas de comunicación e traballo en equipo.	B2-3.3. Recompila datos sobre os diferentes apoios á creación de empresas tanto da contorna próxima como do territorial, nacional ou europeo seleccionando as posibilidades que se axusten ao proxecto de empresa exposto.	<ul style="list-style-type: none"> Axudas e apoio á creación de empresas. Selección de información acerca das diferentes axudas que hai para a creación de empresas. Curiosidade por coñecer os beneficios que achegan as empresas á sociedade. 	3	SC IE

BLOQUE 3. FINANZAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
<p>B3-2. Identificar as fontes de financiamento das empresas propias de cada forma xurídica incluíndo as externas e internas valorando as máis adecuadas para cada tipo e momento no ciclo de vida da empresa.</p>	<p>B3-2.2. Caracteriza de forma básica as posibilidades de financiamento do día a día das empresas diferenciando o financiamento externo e interna, a curto e a longo prazo así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Os recursos financeiros. • As fontes de financiamento propias. • As fontes de financiamento alleas. • Os produtos de aforro e financiamento básicos. • Os depósitos a prazo ou imposicións a prazo fixo. • As contas á vista remuneradas. • Os préstamos e os créditos. • Financiamento para emprendedores. • O <i>crowdfunding</i>. • O <i>playfunding</i>. • O <i>crowdlending</i>. • O <i>crowdsourcing</i>. • O <i>business angel</i>. 	<p>6</p>	<p>IE</p>
<p>B3-3. Comprender as necesidades da planificación financeira e de negocio das empresas ligándoa á previsión da marcha da actividade sectorial e económica nacional.</p>	<p>B3-3.1. Presenta un estudo de viabilidade económico financeiro a medio prazo do proxecto de empresa aplicando condicións reais de produtos financeiros analizados e previsións de vendas segundo un estudo da contorna mediante unha aplicación informática tipo folla de cálculo manexando cocientes financeiros</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Cálculo de intereses. • Explicación das diferentes fontes de financiamento coas que contan os emprendedores. • Clasificación das diferentes fontes de financiamento. 	<p>4</p>	<p>IE</p>

	básicos.			
--	----------	--	--	--

BLOQUE 3. FINANZAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
	B3-3.2. Analiza os produtos financeiros máis adecuados de entre as entidades financeiras da contorna para cada tipo de empresa valorando o custo e o risco de cada un deles e seleccionando os máis adecuado para o proxecto de empresa.	<ul style="list-style-type: none"> • Comparación entre préstamo e crédito. • Curiosidade por coñecer cales son as fontes de financiamento actuais máis interesantes para os emprendedores 	3	IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 8. OS IMPOSTOS

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,d,e,f,g,h,i,j,k,l		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN</p> <ul style="list-style-type: none"> • Autonomía e autoconocimiento. A iniciativa emprendedora e o empresario na sociedade. • Intereses, aptitudes e motivacións persoais para a carreira profesional. • Seguridade Social. Sistema de protección. Emprego e Desemprego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os valores e as habilidades da persoa emprendedora. • As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. • As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. • Aplicación das habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora en casos prácticos. • Motivación por coñecer as habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora. 	<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES 4.º ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 3. FINANZAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tipos de empresa segundo a súa forma xurídica. • A elección da forma xurídica. • Os impostos que afectan as empresas. O calendario fiscal. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os impostos do emprendedor. • O Imposto sobre Actividades Económicas. • O Imposto sobre o Valor Engadido. • O Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas. • O Imposto sobre Sociedades. • Tipos impositivos do Imposto sobre Sociedades. • Outros impostos. • Uso do calendario fiscal. • Interpretación dunha factura. • Explicación das diferentes formas xurídicas que pode adoptar unha empresa segundo a esixencia de capital e as responsabilidades. • Explicación das diferentes obrigacións fiscais ás que tiene que facer fronte unha empresa. • Explicación do funcionamento básico dos principais impostos e as súas principais diferenzas. • Valoración da importancia da recadación impositiva no sostemento dun país. • Curiosidade por coñecer que impostos recaen sobre as persoas emprendedoras. 	<p>B3-1. Describir as diferentes formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como coas esixencias de capital.</p> <p>B3-3. Comprender as necesidades da planificación financeira e de negocio das empresas ligándoa á previsión da marcha da actividade sectorial e económica nacional.</p>

BLOQUE 1. AUTONOMÍA PERSOAL, LIDERADO E INNOVACIÓN

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
<p>B1-1. Describir as calidades persoais e destrezas asociadas á iniciativa emprendedora analizando os requirimentos dos distintos postos de traballo e actividades empresariais.</p>	<p>B1-1.1. Identifica as calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas con iniciativa emprendedora, describindo a actividade dos empresarios e o seu rol na xeración de traballo e benestar social.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Os valores e as habilidades da persoa emprendedora. • As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación. • As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora. • Aplicación das habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora en casos prácticos. • Motivación por coñecer as habilidades sociais e persoais dunha persoa con iniciativa emprendedora. 	<p style="text-align: center;">8</p>	<p style="text-align: center;">CL SC IE</p>

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
<p>B3-1. Describir as diferentes formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como coas esixencias de capital.</p>	<p>B3-1.1. Distingue as diferentes formas xurídicas das empresas relacionándoo coas esixencias de capital e responsabilidades que é apropiado para cada tipo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explicación das diferentes formas xurídicas que pode adoptar unha empresa segundo a esixencia de capital e as responsabilidades. 	<p style="text-align: center;">4</p>	<p style="text-align: center;">IE</p>
<p>B3-3. Comprender as necesidades da planificación financeira e de negocio das empresas ligándoa á previsión da marcha da actividade sectorial e económica nacional.</p>	<p>B3-3.3 Identifica as obrigacións fiscais das empresas segundo a actividade sinalando o funcionamento básico de IAE, IVE, IRPF e IS indicando as principais diferenzas entre eles e valorando a achega.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Os impostos do emprendedor. • O Imposto sobre Actividades Económicas. • O Imposto sobre o Valor Engadido. • O Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas. • O Imposto sobre Sociedades. • Tipos impositivos do Imposto sobre Sociedades. • Outros impostos. • Uso do calendario fiscal. • Interpretación dunha factura. • Explicación das diferentes obrigacións fiscais ás que tiene que facer fronte unha empresa. • Explicación do funcionamento básico dos principais impostos e as súas principais diferenzas. • Valoración da importancia da 	<p style="text-align: center;">5</p>	<p style="text-align: center;">IE SC</p>

		<p>recadación impositiva no sostemento dun país.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Curiosidade por coñecer que impostos recaen sobre as persoas emprendedoras 		
--	--	---	--	--

	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	<p>Observación directa das tarefas realizadas.</p> <p>Comportamento e asistencia.</p> <p>Probas escritas e orais.</p> <p>Traballos propostos escritos e orais</p>	<p>Diario de clase.</p> <p>Resultados das probas escritas e orais.</p> <p>Resultados dos traballos escritos e orais</p>

V. METODOLOXÍA

Traballar de xeito competencial na aula supón un cambio metodolóxico importante; o docente pasa a ser un xestor de coñecemento do alumnado e o alumno ou alumna adquire un maior grao de protagonismo.

En concreto, na área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial:

Necesitamos adestrar de xeito sistemático os procedementos que conforman os andamios da materia. A finalidade da área é adquirir coñecementos esenciais que se inclúen no currículo básico. O alumnado deberá desenvolver actitudes conducentes á reflexión e a análise sobre a importancia do mundo da empresa na actualidade, as súas vantaxes e as implicacións éticas que en ocasións consideran. Para iso, necesitamos certo grao de **adestramento individual e traballo reflexivo** sobre procedementos básicos da materia: a reflexión crítica, a análise da realidade, o desenvolvemento de capacidades individuais, a argumentación en público ou a comunicación audiovisual.

Nalgúns aspectos da área, sobre todo naqueles que pretenden o adestramento sistemático de destrezas emprendedoras, o **traballo en grupo colaborador** achega, ademais do adestramento de habilidades sociais básicas e o enriquecemento persoal desde a diversidade, unha ferramenta perfecta para discutir e afondar en contidos dese aspecto.

Por outro lado, cada estudante parte dunhas potencialidades que definen as súas intelixencias predominantes. Enriquecer as tarefas con actividades que se desenvolvan desde a **teoría das intelixencias múltiples** facilita que todos os estudantes poidan chegar a comprender os contidos que pretendemos adquirir para o desenvolvemento dos obxectivos de aprendizaxe.

Na área de Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial é indispensable a **vinculación a contextos reais**, así como xerar posibilidades de aplicación dos contidos adquiridos. Para iso, as tarefas competenciais facilitan este aspecto, que se podería complementar con proxectos de aplicación dos contidos.

VI. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Utilizaremos os seguintes materiais :

- Aula virtual.

- Internet.

- Pizarra dixital

- Libro de texto recomendado: Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial.

Editorial Santillana

VII. AVALIACIÓN: CRITERIOS, PROCEDEMENTOS, INSTRUMENTOS, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN.

A. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Na secuenciación das unidades didácticas contense os criterios de avaliación previstos para cada unha.

B. PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

A avaliación establece as capacidades adquiridas polos alumnos/as, así como os métodos de traballo e os tipos de aprendizaxe.

A avaliación ten por obxecto informar sobre a evolución do proceso docente na súa totalidade e non debe limitarse a unha simple valoración de coñecementos, senón no conxunto de todos os compoñentes pedagóxicos, de forma que permita modificacións nas previsións iniciais e determine novos obxectivos de acordo coa evolución do proceso

b.1. PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN.

Utilizarase un sistema de avaliación continua, posto que é o que nos permite facer un seguimento do proceso de aprendizaxe dos alumnos e adapta-la secuencia e a proposta de actividades ó seu ritmo.

Partindo do nivel inicial do alumnado, o proceso de avaliación debe orientarse no currículo, nos obxectivos programados e nos alcanzados por eles.

Cada alumno/a será avaliado polo seu traballo diario, tanto individual como en

grupo, valorando tanto os coñecementos, as capacidades, destrezas, habilidades e actitudes adquiridas.

Valoraranse os seguintes aspectos:

- A comprensión e asimilación dos coñecementos fundamentais.
- A obtención e utilización de información.
- A participación no traballo, tanto individual como en grupo. VER RÚBRICA CLASE.
- A iniciativa do alumno/a.
- A presentación dos traballos propostos.
- A cantidade e calidade das tarefas realizadas. VER RÚBRICA CLASE.
- As probas escritas e orais que a profesora considere oportunas.
- Comportamento e asistencia dos alumnos/as: VER RÚBRICA CLASE.

b.2. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Os instrumentos de avaliación a utilizar serán os seguintes:

- Seguimento da asistencia regular á clase.
- Observación dos/as alumnos/as na aula e seguimento do seu traballo diario.
- Traballos realizados en grupo tanto orais coma escritos.
- Presentación dos traballos: calidade e limpeza.
- Resultado das probas escritas e orais propostas pola profesora.

Se non fora posible deixar rexistros das observacións ou traballos complementarios desenvolto na aula, a avaliación efectuarase de forma exclusiva en base aos resultados acadados nas probas orais, escritas e observacións recollidas polo profesor.

C. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN

A nota resultará dos resultados dos alumnos nos contidos teóricos, procedementos

e actitudes en conxunto.

En concreto, na cualificación de **conceptos teóricos** valorarase a realización dun esquema ou introdución previa e presentación organizada dos mesmos.

Nas cuestións que contrastan conceptos será causa de eliminación total do apartado se se pon a definición íntegra dos mesmos sen realizar a comparación.

Nos procedementos prácticos será preciso expoñer primeiro a fórmula teórica a aplicar, os resultados coas respectivas unidades, comparación dos resultados cos de anos posteriores e anteriores.

Nos traballos presentados e probas tanto por escrito coma en soporte informático valorarásese:

- Correspondencia coa realidade.
- Pulcritude na presentación.
- Expresar as fórmulas dos procedementos matemáticos empregados.
- Expresión das unidades das magnitudes medidas.
- Correcta confección de documentos de acordo o nivel de habilidades, destrezas e capacidades do alumno.
- Redacción de conclusión dos resultados calculados.
- Secuencia completa de fichas establecida individualmente para o alumno.
- Elaboración de índices de contidos.
- Correcto arquivo dos traballos en soporte informático nas carpetas correspondentes..

No traballo, esforzo e **actitude en clase** anexamos RÚBRICA DE AVALIACIÓN.

A existencia de apercebimentos verbais ou por escrito valorarase neste apartado reducindo a nota de clase proporcionalmente segundo a gravidade.

CONFORMACIÓN DA CUALIFICACIÓN FINAL GLOBAL:

A nota conformarase nun 80% por traballos e probas escritas recollidas. Éstas deberán terse superado nun 40% de contidos, sempre que na nota global da avaliación se chege a un 50% de contidos..

Nun 20% por procedementos (coma traballos diarios, exercicios, exposicións e artigos relacionados co que se comenta nas explicacións) e actitude. Para o seu cálculo farase a seguinte rúbrica:

GRAO DE CONSECUCIÓN	INCOMPLETO	NORMAL	MOI BEN
ASISTENCIA REGULAR E SEGUIMIENTO DAS EXPLICACIÓNS, DÚBIDAS	-0,2(POR CADA APERCIBIMENTO)	0	0,2
PARTICIPACIÓN NAS CHAMADAS DE CLASE E TAREFAS DIARIAS ENCOMENDADAS.	-0,2(POR CADA APERCIBIMENTO)	0,4	0,8
TRABALLOS E EXPOSICIÓN	0	0,3	0,6
SABE COLABORAR E TER INICITIVA NOS TRABALLOS GRUPAIS	-0,2	0	0,2
RESPEITO CARA OS PROFESORES E COMPAÑEIROS	-0,4 (POR CADA APERCIBIMENTO ESCRITO)	0	0,2

No caso de que un alumno ou alumna non acade o 50% dos contidos, a avaliación estará suspensa, non podendo sumarse os outros elementos da nota correspondentes a procedementos e actitude. Terá que facer a recuperación o finalizar o trimestre de toda a materia impartida cos mesmos criterios de cualificación.

Cando un alumno non se presente a unha proba, deberá xustificar a falta con un documento oficial para que se lle poida repetir noutra data. No caso de que non se xustifique a nota da proba é de 0 puntos.

Cando se atope a un alumno o alumna copiando nunha proba será eliminado da mesma e a súa nota será de 0 puntos.

O alumno deberá ter superadas as tres avaliacións para aprobar o curso. O peso de cada avaliación será o mesmo na conformación da cualificación final.

A non asistencia regular á clase implicará a perda do dereito á avaliación continua e ós criterios xerais de avaliación anteriormente expostos. Os alumnos que superen o número de faltas que figuren nas Normas de organización e funcionamento:

- Terán que presentar todos os traballos e exercicios realizados ó longo do curso, aqueles que fosen realizados en grupo, entegarnos de forma individual. A súa cualificación terá que ser igual ou superior a 5.

VIII. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.

1. PLANIFICACIÓN

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
PLANIFICACION	1. Programar a asignatura tendo en conta os estándares de aprendizaxe previstos nas leis educativas.		
	2. Programar a asignatura tendo en conta o tempo dispoñible para o seu desenvolvemento.		
	3. Seleccionar e secuenciar de forma progresiva os contidos da programación de aula tendo en conta as particularidades de cada un dos grupos de estudantes.		
	4. Programar actividades e estratexias en función dos estándares de aprendizaxe.		
	5. Planificar as clases de modo flexible, preparando actividades e recursos axustados á programación de aula e ás necesidades e aos intereses do alumnado.		
	6. Establecer os criterios, procedementos e os instrumentos de avaliación e autoevaluación que permiten facer o seguimento do progreso de aprendizaxe dos seus alumnos e alumnas.		

	7. Coordinar co profesorado doutros departamentos que poidan ter contidos afines ca asignatura.		
--	---	--	--

2. MOTIVACIÓN DO ALUMNADO

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
MOTIVACION DEL ALUMNADO	1. Proporcionar un plan de traballo ao principio de cada unidade.		
	2. Suscitar situacións que introduzan a unidade (lecturas, debates, diálogos?).		
	3. Relacionar as aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidad.		
	4. Informar sobre os progresos conseguidos e as dificultades atopadas.		
	5. Relacionar os contidos e as actividades cos intereses do alumnado.		
	6. Estimular a participación activa dos estudantes en clase.		
	7. Promuever a reflexión dos temas tratados.		

3. DESENVOLVEMENTO DO ENSINO

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
DESARROLLO DE LA ENSEÑANZA	1. Resumir as ideas fundamentais discutidas antes de pasar a unha nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas?		
	2. Cando introduce conceptos novos, relacionanse, si é posible, cos xa coñecidos; intercalando preguntas aclaratorias; exemplos...		
	3. Ter predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.		
	4. Optimizar o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.		
	5. Utilizar axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos no aula.		
	6. Promuever o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.		
	7. Desenvolver os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.		
	8. Suscitar actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa.		
	9. Suscitar actividades grupales e individuais.		

IX. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

ALUMNOS CON AVALIACIÓNS SUSPENSAS

A efectos da recuperación desta materia para aqueles alumnos que ao final do periodo non alcancen os obxectivos establecidos en cada unha das partes do mesmo deseñaranse actividades específicas.

A realización de ditas actividades completarase cunha proba final de carácter obxectivo de carácter teórico-práctico, ca mesma estrutura que a proba de avaliación, na que o alumno deberá de poñer en práctica as capacidades adquiridas ó longo de curso e ca realización das actividades indicadas.

AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

En setembro efectuarase unha convocatoria extraordinaria na data que a tal efecto se sinala pola dirección do centro. En dita convocatoria acudirase ca materia completa, con independencia de cal sexa a parte suspensa polo alumnado.

Dado as características especiais desta convocatoria, os instrumentos de avaliación redúcense a unha proba escrita que se valorará sobre dez puntos e non sobre oito coma no resto do curso. Porén os criterios de avaliación e contidos mínimos serán idénticos en tódalas convocatorias.

RECUPERACIÓN DA MATERIA PENDENTE.

Os alumnos que pasen a ciclos de formación profesional non terán as iniciativas de 4º pendente.

No caso de repetir, farao coa programación normal da materia.

X. CONTIDOS MÍNIMOS

Ud 1

- O autoconocimiento.
- O itinerario formativo e profesional.: concepto e deseño.
- O mercado laboral: identificación dos elementos básicos.
- Identificación das calidades persoais, actitudes, aspiracións e formación propias das persoas emprendedoras.
- Recoñecemento do perfil específico dun posto de traballo.
- Organización da información necesaria para elixir un itinerario.
- Deseño dun proxecto de carreira profesional valorando a opción do autoemprego.
- Aproximación ao proceso de procura de emprego: técnicas.

Ud 2

- O Dereito do traballo.
- O traballo.
- Dereitos e deberes básicos do traballador.
- O contrato de traballo. Características básicas.
- Modalidades de contratos de traballo.
- A Seguridade Social e o desemprego.
- As prestacións sociais.
- O desemprego.
- Os riscos laborais.
- Dereitos e deberes básicos fronte aos riscos laborais.
- Riscos xerais. Factores de risco. Caídas, golpes e atrapamientos. Risco eléctrico. Máquinas e ferramentas. Riscos psicosociais. Medidas preventivas básicas fronte a riscos psicosociais. Síntomas de intoxicación. A actitude postural. Trastornos músculo-esqueléticos por posturas inadecuadas.
- Identificación das características da relación laboral.

- Coñecemento do obxecto e causa dun contrato: o consentimento.
- Interpretación dun contrato de traballo.
- Distinción do tipo de contrato adecuado.
- Cálculo do tempo de cobro do desemprego.
- Localización do número da Seguridade Social no cartón sanitario.
- Preparación corporal e normas a seguir á hora de estudar.
- Realización dun breve cuestionario para ser consciente do nivel de tensión que ten unha persoa.
- Motivación por manter unha postura e actitudes sas e correctas á hora de estudar.
- Valoración do papel da Seguridade Social respecto dos traballadores e empresarial.
- Curiosidade por coñecer os distintos tipos de contrato de traballo.

Ud 3

- O emprendimiento e a sociedade.
- Os valores e as habilidades do empresario.
- As habilidades persoais. A creatividade e a innovación. A responsabilidade. A autoestima. A aversión ao risco. A tenacidade e o espírito de superación.
- As habilidades sociais. O liderado. A habilidade negociadora.
- Coñecemento das habilidades para emprender.
- Reflexión sobre as empresas do a súa contorna.
- Diferenciación entre creatividade e innovación.
- Clasificación dalgúns tipos de innovación.
- Asociación de calidades persoais e sociais cun tipo de liderado.
- Realización de exercicios mentais potenciadores da autoestima.
- Descrición e comprensión dos principais tipos de negociación.
- Motivación por coñecer como poden desenvolverse as habilidades persoais e sociais.

Ud 4

- A idea emprendedora.
- O pensamento lateral.
- Técnicas básicas para pensar de forma creativa.
- Fases para xerar ideas de negocio.
- A empresa.
- Funcións básicas da empresa.
- A organización da empresa. Organigramas básicos.
- O plan de empresa. Características. A estrutura. A idea e a súa descrición. A contorna e a empresa. A empresa e os seus recursos. A creación e a posta en marcha da empresa. A viabilidade.
- Desenvolvemento do pensamento lateral e identificación das fases de xeración de ideas.
- Descrición das funcións da empresa.
- Identificación dos apartados básicos dun plan emprendedor.
- Avaliación previa da viabilidade da idea dun negocio.
- Curiosidade por coñecer os compoñentes e factores que levan á existencia dunha idea emprendedora

Ud 5

- A empresa e o mercado.
- O mercado: segundo o ámbito xeográfico e segundo o tipo de comprador. Dimensión, hábitos do consumidor e competencia.
- Factores que determinan a decisión de compra: psicolóxicos, económicos e sociais.
- O estudo de mercado.
- Os produtos e os servizos.
- O ciclo de vida do produto: lanzamento, crecemento, madurez e declive.
- O catálogo de produtos. Claves dun catálogo de produtos.
- A marca comercial.

- As bases da mercadotecnia.
- O produto: segundo o cliente final, segundo a frecuencia de compra e segundo a durabilidade.
- O prezo como valor monetario do produto ou servizo que o empresario ofrece ao mercado.
- A distribución: intensiva, exclusiva e selectiva.
- A comunicación como estratexia para dar a coñecer o produto ou servizo e provocar a súa compra.
- Distinción de mercados.
- Cálculo de cotas de mercado.
- Canalización da distribución.

Ud 6

- Empresas que melloran a sociedade.
- Relación existente entre emprendimiento e sociedade.
- Materialización de ideas en proxectos beneficiosos para a sociedade.
- Selección de información acerca de axudas para emprendedores.
- Curiosidade por coñecer os beneficios que achegan as empresas á sociedade.
- Os tipos de empresa.
- A persoa física e xurídica.
- O empresario individual. Vantaxes e inconvenientes.
- A sociedade limitada.
- A sociedade anónima.
- A cooperativa. Cooperativas de primeiro e segundo grao.
- A elección da forma xurídica.
- Principais trámites de posta en marcha da empresa.
- O apoio aos emprendedores.
- A axuda á creación de empresas. Recursos básicos para o emprendedor. Centros de apoio ao emprendimiento.

- Diferenciación entre empresario individual e autónomo.
- Distinción entre sociedade anónima e sociedade limitada.
- Procura de exemplos de sociedades limitadas e anónimas.
- Curiosidade por coñecer as vantaxes e inconvenientes do empresario individual.

Ud 7

- Axudas e apoio á creación de empresas.
- Selección de información acerca das diferentes axudas que hai para a creación de empresas.
- Os recursos financeiros.
- As fontes de financiamento propias.
- As fontes de financiamento alleas.
- Os produtos de aforro e financiamento básicos.
- Os depósitos a prazo ou imposicións a prazo fixo.
- As contas á vista remuneradas.
- Os préstamos e os créditos.
- Financiamento para emprendedores.
- O *crowdfunding*.
- O *playfunding*.
- O *crowdlending*.
- O *crowdsourcing*.
- O *business angel*.
- Cálculo de intereses.
- Explicación das diferentes fontes de financiamento coas que contan os emprendedores.
- Clasificación das diferentes fontes de financiamento.
- Comparación entre préstamo e crédito.
- Curiosidade por coñecer cales son as fontes de financiamento actuais máis

interesantes para os emprendedores.

Ud 8

- Os impostos do emprendedor.
- O Imposto sobre Actividades Económicas.
- O Imposto sobre o Valor Engadido.
- O Imposto sobre a Renda das Persoas Físicas.
- O Imposto sobre Sociedades.
- Tipos impositivos do Imposto sobre Sociedades.
- Outros impostos.
- Uso do calendario fiscal.
- Interpretación dunha factura.
- Explicación das diferentes formas xurídicas que pode adoptar unha empresa segundo a esixencia de capital e as responsabilidades.
- Explicación das diferentes obrigacións fiscais ás que ten que facer fronte unha empresa.
- Explicación do funcionamento básico dos principais impostos e as súas principais diferenzas.
- Valoración da importancia da recadación impositiva no sostemento dun país.
- Curiosidade por coñecer que impostos recaen sobre as persoas emprendedoras.

XI. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUCENCIA DOS SEUS RESULTADOS .

No inicio do curso farase unha avaliación inicial cuxo principal obxectivo é a unha detección das ideas previas do alumnado sobre a economía e o empresariado do noso país, comprobar que métodos de traballo coñecen e que información posúen sobre algúns conceptos moi xerais. Isto permitiranos concretar e adaptar os aspectos metodolóxicos da nosa labor docente ao nivel e necesidades do noso alumnado.

Os aspectos a diagnosticar serán: as concepcións iniciais que teñen sobre a materia, as estratexias de razoamento, o dominio do vocabulario (xeral, non só económico) e tamén as actitudes e hábitos de traballo.

Os procedementos que usaremos para conseguir o exposto anteriormente serán:

- Preguntas abertas, plantexadas de forma oral, que faciliten a verbalización da interpretación de fenómenos económicos ou relacionados co mundo da empresa. O dominio xeral da linguaxe e un vocabulario rico, se consideran aspectos a ter moi en conta para o plantexamento das clases posteriores.

- Solicitud de información ós titores, orientación (de considerarse necesario) e profesorado do/s curso/s anterior/es.

Isto levarase a cabo tamén nas diferentes unidades didácticas, insistindo na detección de erros conceptuais e no proceso de aprendizaxe significativa.

XII. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E INCLUSIÓN

As vixentes disposicións e normas, indican que debe darse un tratamento específico ós alumnos que polas súas circunstancias o precisen, e realizar consecuentemente as adaptacións curriculares precisas. Neste senso propónse unha introdución progresiva ós conceptos, termos e argumentos económicos.

O proceso de avaliación é un apartado axeitado para realizar o tratamento diferenciado, polas distintas características do alumnado. Utilizando as diferentes actividades propostas detectaremos as carencias e necesidades máis importantes,

propondo as tarefas axeitadas para que se poda alcanzar o obxectivo final, contando ademais coa colaboración do Departamento de Orientación do centro.

XIII. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO.

Fomentarase o desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade, e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

Do mesmo xeito, promoverase a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto por igual aos homes e ás mulleres, e ás persoas con discapacidade, e o rexeitamento da violencia, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, e o respecto e a consideración ás vítimas de calquera tipo de violencia.

Se fará fincapé especial nos seguintes elementos transversais:

- Comprensión lectora
- Expresión oral e escrita
- Comunicación audiovisual
- O tratamento das Tecnoloxías da Información e da Comunicación
- Emprendemento: análise e interpretación de datos e elaboración de conclusións razoadas
- Valores persoais: respecto os compañeiros do traballo en grupo e aos demais equipos.

XIV. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES.

Actividade :Obradoiro de consumo . Escola Galega de Consumo

XV. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.

- Sinalar que toda programación debe ser aberta, flexible e pode ser revisada en calquera momento para adaptarse a situacións imprevistas que poden darse ao longo do curso.

LEENDA DA ESCALA DE VALORACIÓN	Inadecuado	0	Escasa ou nula constancia. Non se alcanzan os mínimos
	Insuficiente	1	Se omiten elementos fundamentais do indicador
	Básico	2	Se evidencia cumprimento suficiente do indicador
	Competente	3	Se evidencian prácticas sólidas. Clara evidencia de competencia e dominio técnico no indicador
	Excelente	4	Se evidencian modelos de referencia de boas

ASPECTOS SUSCEPTIBLES DE ANALIZAR COMO PARTE DA REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA	0	1	2	3	4
Se organizaron e secuenciaron os estándares de aprendizaxe avaliados en relación ás distintas unidades de programación					
Se asocian os estándares de aprendizaxe avaliados, os instrumentos de avaliación e o indicador de logro					
Defínese avaliación inicial e as consecuencias dos seus resultados					
Se definen programas de apoio, reforzo, recuperación e ampliación					
Se prestan axudas para a animación a lectura e desenvolvemento da comprensión e expresión oral e escrita					
Incorporación das TIC nos procesos de ensino aprendizaxe					
Se relacionan procedimentos e instrumentos de avaliación variados					
Se aplican a metodoloxía e os recursos e materias didácticos establecidos					
Se realizan as actividades extraescolares e complementarias establecidas					
Tratamento dos temas transversais no proceso de ensino					
Coordinación a nivel horizontal con outros profesores do nivel					

XVI. INFORMACIÓN ÁS FAMILIAS

Tal como establece o apartado 5 do artigo 21 do Decreto 86/2015, do 25 de xuño, ó comezo de cada curso, o Departamento de Economía, a través do seu profesorado, informará a cada grupo de alumnos e alumnas dos obxectivos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe esixibles para obter unha valoración positiva nas materias de Iniciación á Actividade emprendedora e Empresarial, Economía 4º ESO, Economía 1º Bacharelato e Economía de la Empresa; así como do procedemento e dos instrumentos de avaliación e os criterios de cualificación que se empregarán.

Sen prexuízo do anterior, esta información estará tamén exposta publicamente nos espazos que se consideren axeitados así como na web do centro.

ECONOMÍA 4º ESO

I.	INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN	76
II.	CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN QUE RECOLLA A RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS ...	80
III.	OBXECTIVOS.....	86
IV.	UNIDADES DIDÁCTICAS: OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE, TEMPORALIZACIÓN, MÍNIMO DE CONSECUCIÓN, PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.....	92
V.	METODOLOXÍA.....	196
VI.	MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS	197
VII.	AVALIACIÓN:CRITERIOS,PROCEDEMENTOS, INSTRUMENTOS, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN.	198
VIII.	INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.	202
IX.	ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES	205
X.	CONTIDOS MÍNIMOS	206
XI.	DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUCENCIA DOS SEUS RESULTADOS ...	211
XII.	MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E INCLUSIÓN.....	212
XIII.	CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVESAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO.....	212
XIV.	ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES.....	213
XV.	MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.	213
XVI.	INFORMACIÓN ÁS FAMILIAS	214

I. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Xustificación da programación

O presente documento ofrece un modelo de Programación didáctica para a materia de Economía de 4º ESO. Con esta programación preténdese planificar o traballo docente de unha maneira eficaz, organizando o proceso de aprendizaxe dos alumnus e alumnas.

Sinalar que toda programación debe ser aberta, flexible e pode ser revisada en calquera momento para adaptarse a situacións imprevistas que poden darse ao longo do curso.

O Departamento

A presente programación corresponde ó curso 2016/17, no que se impartirán as materias de:

4º DA ESO

Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial

Economía

BACHARELATO

Economía 1º BAC

Economía da Empresa 2º BAC

Fundamentos de Administración e Xestión 2º BAC

- Carmen González Feijoo Xefa de Departamento

- Dolores Rey Varela

A profesora Carmen González Feijoo impartirá: Economía 4ºESO, Iniciación a Actividade Emprendedora e Empresarial e Fundamentos de Administración e Xestión

A profesora Dolores Rey Varela impartirá: Economía de 1º de Bacharelato y Economía da Empresa

Marco lexislativo

Normativa estatal:

Real Decreto 1105/2014, de 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE 03/01/2015).

Orde ECD/65/2015, de 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre compétenencias, os contidos e os criterios de avaliación da Educación Primaria, a Educación Secundaria Obrigatoria e o Bacharelato (BOE 29/01/2015).

Real Decreto 310/2016, de 29 de xullo, polo que se regulan as avaliacións finais de Educación Secundaria Obrigatoria e de Bacharelato.

Normativa autonómica:

Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para vos centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e regúlase o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).

Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións non curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

A contorna

Estas materias impartiranse nun centro de Ensino Medio, radicado nunha vila do noroeste de Galicia.

Neda, é un concello dos ribereños da ría de Ferrol, limita o norte con concello de Narón, o sur co de Fene e A Capela e o leste con San Sadurniño. Conta cunha poboación en torno aos seis mil habitantes e unha superficie en (km²) de 23,8.

É un dos concellos da comarca de Ferrolterra, zona que tivo unha industria naval moi importante pero que na actualidade sufriu grandes crises e reconversións, repercutindo na situación económica e social da poboación.

Por todo o anteriormente referido o nivel socioeconómico da zona é medio- baixo dentro do contexto galego.

O Centro

O IES FERNANDO ESQUIO é un centro que conta na actualidade con 225 alumnos e alumnas Impártese a ESO, BACHARELATO e PFF AFB.

Fundamentos da materia

O estudo e a formación en economía fanse absolutamente necesarios nun contexto moi globalizado, no que as relacións económicas son cada vez máis complexas. A economía está presente en todos os aspectos da nosa vida cotiá, calquera cidadán necesita coñecer as regras básicas que explican os acontecementos económicos e a linguaxe específica que é utilizado polos economistas e os medios de comunicación para analizar eses feitos. A realidade non pode entenderse correctamente sen considerar o comportamento económico, individual e colectivo, das persoas na procura da satisfacción das súas necesidades, así como a produción e organización dos bens e servizos que se necesitan para iso, e a distribución dos recursos escasos.

O estudo da economía axuda a percibir e coñecer o mundo que nos rodea, e posibilita analizar e profundar nas relacións humanas desde aspectos micro e macroeconómicos, incluíndo diferentes variables de contexto; facilita a comprensión dos conceptos utilizados habitualmente na economía e no mundo empresarial, potencia as habilidades e destrezas de razoamento, abstracción e interrelación, e proporciona ferramentas para examinar de forma crítica a sociedade na que nos desenvolvemos; ademais, contribúe a desenvolver a curiosidade intelectual, a capacidade analítica, o rigor e a amplitude de perspectivas ao facer fronte ao estudo e investigación de diversos temas, o coñecemento de variables como o crecemento, a pobreza, a educación, a saúde, a riqueza, o medio ambiente, etc., un coñecemento matemático e estatístico, así

como unha habilidade de comunicación oral e escrita para explicar e transmitir as ideas e conclusións con argumentos e evidencias empíricas, un sólido sentido da ética e respecto ao ser humano, así como unha intensa capacidade de traballo, tanto individual como en equipo.

Quizais o que mellor distingue á economía como disciplina doutras nas ciencias sociais non é o seu obxecto, senón o seu enfoque.

A día de hoxe cobran máis valor, si cabe, os coñecementos económicos pola importancia de contar con cidadáns solventes e informados e pola relevancia dunha boa administración dos recursos dun país, o que mostra a gran transcendencia social da economía pois o seu coñecemento contribúe a fomentar a mellora na calidade de vida, o progreso e o benestar social.

O estudo da economía proporciona, xunto coa formación técnica, unha serie de competencias en traballo en equipo, habilidades de comunicación, iniciativa e liderado, así como o estímulo do espírito emprendedor.

Os bloques de contidos que se abordan na área de Economía son os seguintes:

- Bloque 1. Economía e escaseza. A organización da actividade económica.
- Bloque 2. A actividade produtiva.
- Bloque 3. O mercado e o sistema de prezos.
- Bloque 4. A macroeconomía.
- Bloque 5. Aspectos financeiros da Economía.
- Bloque 6. O contexto internacional da Economía.

II. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN QUE RECOLLA A RELACIÓN DOS ESTANDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

Na área de Economía incidiremos no adestramento de todas as competencias de maneira sistemática, facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA

Está vinculada con prácticas sociais que permiten ao individuo comportarse como axente comunicativo que produce e recibe mensaxes a través da lingua con distintas finalidades. É un instrumento fundamental para a socialización que vai permitir o exercicio activo da cidadanía, o desenvolvemento dun espírito crítico, o respecto aos dereitos humanos e o pluralismo, a concepción do diálogo como ferramenta primordial para a convivencia e a resolución de conflitos. Nesta materia porase de manifesto esta competencia para que o alumnado coñeza e utilice correctamente diferentes termos relacionados coa área de Economía, para explicitar a diferenza entre economía normativa e positiva, para distinguir entre os diferentes formas societarias, para explicar a importancia do aforro e o control do gasto nunha economía persoal, para comprender o contido e significado dos diferentes soportes documentais bancarios. Tamén se utilizará para que poida expresar de forma razoada os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos xeralmente utilizados para a súa redistribución, para explicar e valorar as causas da inflación, desemprego e valorar o proceso de integración na Unión Europea.

COMPETENCIA MATEMÁTICA E COMPETENCIAS BÁSICAS EN CIENCIA E TECNOLOXÍA

Estas competencias esixen condutas e toma de decisións persoais estreitamente vinculadas á capacidade crítica e visión razoada e razoable das persoas. A competencia matemática que implica a capacidade de aplicar o razoamento matemático para describir, interpretar e predicir distintos fenómenos no seu contexto a través das áreas relativas aos números, a álgebra, a xeometría e a estatística, vai ser amplamente utilizada na nosa disciplina, posto que gran parte dos acontecementos económicos son abordados mediante a realización de cálculos, gráficos e expresións algebraicas. En concreto, utilizarase esta competencia matemática para analizar gráficamente o custo de

oportunidade, coñecer as distintas formas de financiamento das empresas, elaborar orzamentos personalizados e utilizar instrumentos gráficos para a súa representación, coñecer cuantitativa e gráficamente os ingresos e gastos do Estado, e valorar os datos e gráficos relacionados con diferentes magnitudes como os tipos de interese, a inflación e o desemprego.

Tamén a competencia en ciencia e tecnoloxía vaise a desenvolver desde a nosa disciplina, xa que será imprescindible a utilización destes coñecementos para concienciarse da necesidade de alcanzar un desenvolvemento sustentable e da realización de actividades económicas que respecten o medio ambiente e fagan unha utilización racional dos recursos naturais dispoñibles.

COMPETENCIA DIXITAL

Implica o uso creativo, crítico e seguro das Tecnoloxías da Información e a Comunicación, de tal forma que permite adquirir habilidades e actitudes necesarias para ser competente nunha contorna dixital. A nosa materia vai axudar á consecución desta competencia por canto a maior parte da información que se utiliza no ámbito económico obtense de páxinas web e outras fontes de Internet. O alumnado utilizará programas informáticos para a elaboración de gráficos e análises de datos económicos, elaboración de orzamentos e plans financeiros individualizados e tamén na elaboración e presentación de traballos, tanto persoais como grupais.

COMPETENCIA DE APRENDER A APRENDER

Resulta imprescindible para a aprendizaxe permanente e caracterízase pola habilidade para iniciar, organizar e persistir na aprendizaxe. En economía o mundo que estudamos é moi cambiante, polo que os alumnos e as alumnas deberán de ser capaces de asimilar novos coñecementos e situacións que só desenvolvendo esta competencia poderán adquirir. As destrezas e actitudes que integran esta competencia evidéncianse na capacidade para coñecer as obrigacións fiscais da empresa segundo o seu sector de actividade e os seus distintos cambios ao longo do tempo, comprender as necesidades de planificación financeira ao longo da vida, recoñecer a necesidade de ler todos e cada un dos documentos bancarios que se nos presenten, e investigar os ámbitos de oportunidades de emprego.

COMPETENCIAS SOCIAIS E CÍVICAS

Implican a habilidade e capacidade para utilizar os coñecementos e actitudes sobre a sociedade e para interpretar fenómenos e problemas sociais en contextos cada vez máis diversificados. A competencia social relaciónase co benestar persoal e colectivo que desenvolve actitudes e valores como a integridade e a honestidade. O coñecemento dos efectos sociais e ambientais das empresas, o funcionamento básico dos impostos, a relevancia social do aforro e o investimento, o coñecemento dos efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución da mesma, as causas do desemprego e as súas principais repercusións económicas permitirán aos alumnos e as alumnas alcanzar as destrezas, actitudes e valores implícitos nesta competencia.

COMPETENCIA CÍVICA

Se basea no coñecemento crítico dos conceptos de democracia, xustiza, igualdade, cidadanía e dereitos civís, todos eles necesarios para comprender e entender as experiencias colectivas e a organización e funcionamento do pasado e presente das sociedades e en particular da organización económica das mesmas. Nun mundo tan globalizado, onde o fenómeno migratorio é tan importante, será necesario desenvolver un espírito aberto, positivo e solidario respecto doutras culturas que, cada vez máis, vanse incorporando á nosa.

COMPETENCIA SENTIDO DE INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR

Implica a capacidade de transformar as ideas en actos, permitindo o aproveitamento de novas oportunidades que inclúe a conciencia dos valores éticos relacionados. Nesta materia desenvolveranse as capacidades integradas nesta competencia a través dos seguintes contidos: as decisións básicas da economía, o coñecemento das relacións entre as economías domésticas e as empresas, a empresa e o empresario, as distintas formas xurídicas das empresas, o risco e a necesidade de diversificación, a capacidade para recoñecer oportunidades existentes para actividades comerciais e profesionais, e a capacidade de negociación nas distintas operacións mercantís e financeiras. Esta competencia pode ser a que máis se desenvolva na nosa materia posto que inclúe a capacidade de comprensión das liñas xerais que rexen o funcionamento económico das sociedades, a organización e os procesos empresariais, así como a postura ética das organizacións.

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. Economía e escaseza. A organización da actividade económica	
ECB1.1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de calquera economía, e comprende que todas as eleccións supoñen renunciar a outras alternativas e que todas as decisións teñen consecuencias.	CCL CSC
ECB1.1.2. Distingue formas de analizar e resolver problemas económicos, e identifica as súas vantaxes, os seus inconvenientes e as súas limitacións.	CAA CD
ECB1.2.1. Comprende e utiliza correctamente termos da área da economía.	CCL
ECB1.2.2. Diferencia entre economía positiva e economía normativa.	CAA CSC
ECB1.2.3. Representa e analiza graficamente o custo de oportunidade mediante a fronteira de posibilidades de produción.	CD CMCCT
ECB1.3.1. Representa as relacións que se establecen entre as economías domésticas e as empresas.	CMCCT CSC
ECB1.3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas do seu contorno.	CMCCT CSC
Bloque 2. A actividade produtiva.	
ECB2.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e relacións coas esixencias de capital para a súa constitución e coas responsabilidades legais para cada tipo.	CMCCT CSIEE
ECB2.1.2. Identifica e valora as formas xurídicas de empresas máis apropiadas en cada caso, en función das características concretas, aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas.	CAA CD
ECB2.1.3. Distingue os tipos de empresas e de empresarios/as que actúan no seu ámbito, así como a forma de interactuar co seu contorno máis próximo e os efectos sociais e ambientais, positivos e negativos, que se observan.	CSIEE CSC
ECB2.2.1. Analiza os tipos de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.	CMCCT CSC
ECB2.2.2. Identifica os sectores económicos, así como os seus retos e as súas oportunidades.	CD CSC
ECB2.3.1. Explica as posibilidades de financiamento das empresas e diferencia o financiamento externo	CCL

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.	CD CMCCT
ECB2.4.2. Distingue os ingresos e os custos dunha empresa, calcula o seu beneficio ou a súa perda, aplicando razoamentos matemáticos, e interpreta os resultados.	CD CMCCT
ECB2.5.1. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa forma xurídica e as actividades, e sinala o funcionamento básico dos impostos e as principais diferenzas entre eles.	CD CMCCT
ECB2.5.2. Valora a achega que para a riqueza nacional supón a carga impositiva que soportan as empresas.	CSC
Bloque 3. O mercado e o sistema de prezos.	
ECB3.1.1. Elabora un orzamento ou plan financeiro persoal, identificando os ingresos e os gastos integrantes, e realiza o seu seguimento.	CAA CD CMCCT
ECB3.1.2. Utiliza ferramentas informáticas na preparación e desenvolvemento dun orzamento ou plan financeiro personalizado.	CAA CD CMCCT
ECB3.1.3 Manexa gráficos de análise que permiten comparar unha realidade personalizada coas previsións establecidas.	CAA CD CMCCT
ECB3.2.1. Comprende as necesidades de planificación e do manexo de asuntos financeiros ao longo da vida. Esa planificación vincúlase á previsión realizada en cada etapa, de acordo coas decisións tomadas e a marcha da actividade económica nacional.	CAA CSIEE
ECB3.3.1. Recoñece e explica a relevancia do aforro e do control do gasto.	CAA CSC
ECB3.3.2. Analiza as vantaxes e inconvenientes do endebedamento, valorando o risco e seleccionando a decisión máis axeitada para cada momento.	CAA CSC
ECB3.4.1. Comprende os termos fundamentais e describe o funcionamento das contas na operativa bancaria.	CCL CMCCT
ECB3.4.2. Valora e comproba a necesidade de interpretar as cláusulas dos contratos bancarios para coñecer os dereitos e as obrigas que se derivan delas, así como a importancia de operar en condicións de seguridade cando se empregan procedementos telemáticos.	CCL CAA CD
ECB3.4.3. Recoñece a capacidade de negociación coas entidades financeiras e analiza os procedementos de reclamación ante estas.	CAA CD
ECB3.4.4. Identifica e explica as modalidades de	CCL

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
tarxetas bancarias, así como os elementos e os procedementos que garanten a seguridade na súa operativa.	CD CMCCT
ECB3.5.1. Identifica, describe e clasifica os tipos de seguros segundo os riscos ou as situacións adversas nas etapas da vida.	CAA CCL CMCCT
Bloque 4. A macroeconomía	
ECB4.1.1. Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado, así como as principais áreas dos gastos do Estado, e comenta as súas relacións.	CMCCT CSC
ECB4.1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e os gastos do Estado.	CD CMCCT
ECB4.1.3. Distingue nos ciclos económicos o comportamento dos ingresos e dos gastos públicos, así como os efectos que se poden producir ao longo do tempo.	CMCCT CSC
ECB4.1.4. Describe o contido dos orzamentos públicos e argumenta a necesidade de prever os ingresos e os gastos, e controlar a súa execución.	CCL CSC
ECB4.2.1. Comprende e expresa as diferenzas entre os conceptos de débeda pública e déficit público, así como a relación que se produce entre eles.	CCL CMCCT
ECB4.3.1. Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución desta.	CCL CMCCT CSC
ECB4.3.2. Interpreta gráficos representativos da distribución da renda	CAA CD CMCCT
Bloque 5. Aspectos financeiros da Economía	
ECB5.1.1. Describe as causas da inflación e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	CCL CSC
ECB5.1.2. Explica o funcionamento dos tipos de interese e as consecuencias da súa variación para a marcha da economía.	CCL CMCCT CSC
ECB5.1.3. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de xuro, inflación e desemprego.	CD CMCCT
ECB5.2.1. Describe as causas do desemprego e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	CCL CMCCT CSC
ECB5.2.2. Analiza os datos de desemprego en España e as políticas contra o desemprego.	CD CSC
ECB5.2.3. Investiga e recoñece vieiros e tendencias de emprego.	CAA CD

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 6. O contexto internacional da Economía.	
ECB6.1.1. Valora o grao de interconexión das economías de todos os países do mundo e aplica a perspectiva global para emitir xuízos críticos.	CAA CSC
ECB6.1.2. Explica as razóns que xustifican o intercambio económico entre países e que inflúen nel.	CCL CSC
ECB6.1.3. Analiza e presenta acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional.	CAA CD CSC
ECB6.1.4. Recoñece e enumera vantaxes e inconvenientes do proceso de integración económica e monetaria da Unión Europea.	CCL CD CSC
ECB6.1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional, e analiza as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	CAA CSC

III. OBXECTIVOS

A. DA ETAPA

A Educación Secundaria Obrigatoria contribuirá a desenvolver nos alumnos e as alumnas as capacidades que lles permitan:

a) Asumir responsablemente os seus deberes; coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais; practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e grupos; exercitarse no diálogo afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de

violencia contra a muller.

d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais e resolver pacificamente os conflitos, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo e os comportamentos sexistas.

e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, incorporar novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.

f) Concibir o coñecemento científico como un saber integrado, que se estrutura en distintas disciplinas, así como coñecer e aplicar os métodos para identificar os problemas nos diversos campos do coñecemento e da experiencia.

g) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza nun mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.

h) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá e na galega, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, na lectura e no estudo da literatura.

i) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de xeito apropiado.

l) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural.

m) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio, e contribuír así á súa conservación e mellora.

n) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.

B. DA MATERIA

1. Recoñecer a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de toda economía e comprender que toda elección supón renunciar a outras alternativas e que toda decisión ten consecuencias.
2. Diferenciar formas diversas de abordar e resolver problemas económicos e identificar as súas vantaxes e inconvenientes, así como as súas limitacións.
3. Comprender e utilizar correctamente diferentes termos da área de Economía.
4. Diferenciar entre economía positiva e economía normativa.
5. Representar e analizar gráficamente o custo de oportunidade mediante a Fronteira de Posibilidades de Produción.
6. Representar as relacións que se establecen entre as economías domésticas e das empresas.
7. Aplicar razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas da súa contorna.
8. Distinguir as diferentes formas xurídicas das empresas e relacionalas coas esixencias requiridas de capital para a súa constitución e responsabilidades legais para cada tipo.
9. Valorar as formas xurídicas de empresas máis apropiadas en cada caso en función das características concretas aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas.
10. Identificar os diferentes tipos de empresas e empresarios que actúan na súa contorna, así como a forma de interrelacionar co seu ámbito máis próximo e os efectos sociais e ambientais, positivos e negativos, que se observan.
11. Indicar os distintos tipos de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.

12. Identificar os diferentes sectores económicos, así como os seus retos e oportunidades.
13. Explicar as posibilidades de financiamento do día a día das empresas diferenciando o financiamento externo e interna, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.
14. Diferenciar os ingresos e custos xerais dunha empresa e identificar o seu beneficio ou perda, aplicando razoamentos matemáticos para a interpretación de resultados.
15. Identificar as obrigacións fiscais das empresas segundo a actividade, sinalando o funcionamento básico dos impostos e as principais diferenzas entre eles.
16. Valorar a achega que supón a carga impositiva á riqueza nacional.
17. Elaborar e realizar un seguimento a un orzamento ou plan financeiro personalizado, identificando cada un dos ingresos e gastos.
18. Utilizar ferramentas informáticas na preparación e desenvolvemento dun orzamento ou plan financeiro personalizado.
19. Manexar gráficos de análises que lle permiten comparar unha realidade personalizada coas previsións establecidas.
20. Comprender as necesidades de planificación e de manexo dos asuntos financeiros ao longo da vida. Dita planificación vincúlase á previsión realizada en cada unha das etapas de acordo coas decisións tomadas e a marcha da actividade económica nacional.
21. Coñecer e explicar a relevancia do aforro e do control do gasto.
22. Analizar as vantaxes e inconvenientes do endebedamento, valorando o risco, e seleccionar a decisión máis adecuada para cada momento.
23. Comprender os termos fundamentais e describir o funcionamento na operativa coas contas bancarias.

24. Valorar e comprobar a necesidade de ler detidamente os documentos que presentan os bancos, así como a importancia da seguridade cando a relación prodúcese por Internet.

25. Recoñecer o feito de que se poden negociar as condicións que presentan as entidades financeiras e analizar o procedemento de reclamación ante as mesmas.

26. Identificar e explicar as distintas modalidades de cartóns que existen, así como o esencial da seguridade cando se opera con cartóns.

27. Identificar e diferenciar os distintos tipos de seguros segundo os riscos ou situacións adversas nas diversas etapas da vida.

28. Identificar as vías de onde proceden os ingresos do Estado, así como as principais áreas dos gastos do Estado, e comentar as súas relacións.

29. Analizar e interpretar datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e gastos do Estado.

30. Distinguir nos diferentes ciclos económicos o comportamento dos ingresos e gastos públicos, así como os efectos que se poden producir ao longo do tempo.

31. Comprender e expresar as diferenzas entre os conceptos de débeda pública e déficit público, así como a relación que se produce entre eles.

32. Coñecer e describir os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución da mesma.

33. Describir o fenómeno do desemprego e valorar as súas principais repercusións económicas e sociais.

34. Valorar e interpretar datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de interese, inflación e desemprego.

35. Describir as causas do desemprego e valorar as súas principais repercusións económicas e sociais.

36. Analizar os datos de desemprego en España e as políticas contra o desemprego.

37. Investigar e recoñecer ámbitos de oportunidades e tendencias de emprego.
38. Valorar o grao de interconexión das diferentes economías de todos os países do mundo e aplicar a perspectiva global para emitir xuízos críticos.
39. Explicar as razóns que xustifican e inflúen no intercambio económico entre países.
40. Analizar acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional.
41. Coñecer e enumerar vantaxes e inconvenientes do proceso de integración económica e monetaria da Unión Europea.
42. Reflexionar sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.

IV. UNIDADES DIDÁCTICAS: OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE, TEMPORALIZACIÓN, MÍNIMO DE CONSECUCIÓN, PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

UNIDADE 1. INTRODUCCIÓN Á ECONOMÍA

OBXECTIVOS		
a,b,c,d,e,f,g,h		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DE 4.º DE ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS <ul style="list-style-type: none"> • A Economía e o seu impacto na vida dos cidadáns. • A escaseza, a elección e a asignación derec ursos. O custo de oportunidade. • Como se estuda en Economía. Un acercamiento aos modelos económicos. • As relacións económicas básicas e a súa representación. 	<ul style="list-style-type: none"> • As necesidades das persoas. Necesidades individuais. Necesidades colectivas. • A pirámide de Maslow. • Os bens. Características físicas. Función. Grao de transformación. • A actividade económica. A escaseza de recursos. A especialización. Inconvenientes. • Definición de Economía. As ramas da Economía. A Economía Aplicada. A Teoría Económica. Macroeconomía. Microeconomía. • Principais sistemas económicos. Sistema económico tradicional. Sistema económico planificado. Sistema económico de libre mercado. Sistema económico mixto. • O método da Economía. As variables económicas. • Clasificación das necesidades dos individuos. • Categorización e diferenciación dos tipos de bens. 	<p>B1-1. Explicar a economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.</p> <p>B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.</p> <p>B1-3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía que se aplican nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.</p>

	<ul style="list-style-type: none">• Elaboración de exemplos de intercambios derivados da especialización produtiva.• Comparación de sistemas económicos.• Estimación do grao de intervención do Estado nunha economía.• Interpretación de gráficos e variables económicas.• Actitudes de autonomía e iniciativa e responsabilidade na toma de decisións.• Actitudes de participación activa e cooperativa nos traballos, debates, actividades e interaccións da aula.	
--	--	--

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DE 4.º DE ESO	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO</p> <ul style="list-style-type: none"> Os ingresos e gastos do Estado. Desigualdades económicas e distribución da renda. 	<ul style="list-style-type: none"> Interpretación de gráficos e variables económicas Localización, selección, organización e exposición de información de textos e imaxes para completar actividades, traballos e proxectos (oralmente e/ou por escrito), manifestando a comprensión dos contidos da unidade. Localización, selección e organización de información nos medios dixitais. 	<p>B4-1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado, así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución.</p> <p>B4-3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.</p>
<p>BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO</p> <ul style="list-style-type: none"> O desemprego e as políticas contra o desemprego. 	<ul style="list-style-type: none"> O método da Economía. As variables económicas. Estimación do grao de intervención do Estado nunha economía. Interpretación de gráficos sobre variables económicas. 	<p>B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.</p>

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Explicar a economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns. ²	B1-1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de toda economía, e comprende que toda elección supón renunciar a outras alternativas e que toda decisión ten consecuencias.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica de forma adecuada os conceptos de escaseza de recursos e bens. 	2	CL SC IE
	B1-1.2. Diferencia formas diversas de abordar e resolver problemas económicos e identifica as súas vantaxes e inconvenientes, así como as súas limitacións.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica distintas formas de abordar e resolver problemas económicos. Mostra actitudes de interese, esforzo e responsabilidade na execución de accións e tarefas, e de autonomía na toma de decisións. Participa de forma activa, empática, respectuosa e cooperativa nos traballos e as interaccións da aula. 	2	AA SC IE
B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.	B1-2.1. Comprende e utiliza correctamente diferentes termos da área da economía.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende, explica e utiliza correctamente diferentes termos da área da economía. Localiza, selecciona, organiza e expón información adquirida en textos e imaxes para completar as súas actividades, traballos e proxectos. Expón conclusións xustificando e fundamentando os seus argumentos, e comunica dita información oralmente e/ou por escrito. 	1	CL AA SC

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.	B1-2.2. Diferenza entre economía positiva e economía normativa.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende a diferenza entre economía positiva e economía normativa. 	1	AA SC
B1-3. Tomar conciencia dos principios básicos da economía que se aplican nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.	B1-3.1. Representa as relacións que se establecen entre as economías domésticas e as empresas.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende a diferenza entre economía positiva e economía normativa. 	1	AA SC IE
	B1-3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas da súa contorna.	<ul style="list-style-type: none"> Distingue distintas formas de abordar e resolver problemas económicos da súa contorna 	1	AA SC IE

BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B4-1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado, así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución.	B4-1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e gastos do Estado.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza e interpreta datos e gráficos relacionados cos ingresos e gastos do Estado 	2	CL CMCT AA SC
B4-3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.	B4-3.1. Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución da mesma.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica os efectos que produce a desigualdade da renda na poboación 	1	CL AA SC

BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.	B5-2.1. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de interese, inflación e desemprego.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica os efectos que produce a desigualdade da renda na poboación 	1	CL AA SC

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 2. PRODUCCIÓN E CRECEMENTO

OBJECTIVOS CURRICULARES		
a,b,e,f,g,h,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Economía e o seu impacto na vida dos cidadáns. • A escaseza, a elección e a asignación de recursos. O custo de oportunidade. • Como se estuda en Economía. Un achegamento aos modelos económicos. • As relacións económicas básicas e a súa representación. 	<ul style="list-style-type: none"> • Explicación dos recursos renovables e non renovables. • Hipótese sobre causas e consecuencias das condicións de desigualdade no acceso aos recursos naturais entre persoas, pobos e países, e sobre as influencias do desenvolvemento económico sobre o medioambiente. • O custo da oportunidade. • Interpretación de gráficos e variables económicas. • La Frontera de posibilidades de producción (FPP): interpretación e elaboración de gráficos. A influencia da tecnoloxía. • Localización, selección e organización de información nos medios dixitais. 	<p>B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.</p> <p>B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 2. ECONOMÍA E EMPRESAS <ul style="list-style-type: none"> • A empresa e o empresario. • Proceso productivo e factores produtivos. • Fontes de financiamento das empresas. Ingresos, custos e beneficios. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que é a produción dunha empresa, os elementos que interveñen e a súa función. • Limitacións na produción de bens e servizos. • Os factores de produción, os tipos, e os recursos que os integran: a terra, o capital, o traballo e a iniciativa empresarial. • A tecnoloxía, a eficiencia produtiva e a produtividade definindo relacións entre elas. • Comparación entre sistemas produtivos. • A expansión da produción. • Os sectores produtivos e as formas de relación entre eles. • A lei de rendementos marxinais decrecientes e a súa influencia na produción dunha economía. 	B2-2. Analizar as características principais do proceso produtivo.

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<ul style="list-style-type: none"> • BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO • Os ingresos e gastos do Estado. • A deuda pública e o déficit público. • Desigualdades económicas e distribución da renda. 	<ul style="list-style-type: none"> • Análise e interpretación de datos e gráficos relacionados cos ingresos e gastos do Estado. • A evolución da poboación activa en España. • Interpretación e explicación da terciarización da poboación española. • A situación de España fronte ao resto dos países industrializados respecto da produtividade por hora traballada. • O Gasto en I+D nos países da UE. • O concepto de renda. • Reflexións sobre as relacións de desigualdade no acceso aos recursos económicos e territoriais. 	<p>B4-1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución.</p> <p>B4-3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO • O desemprego e as políticas contra o desemprego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Observación e interpretación de gráficos sobre a evolución da poboación activa en España, e causas e consecuencias da súa redución. 	<p>B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL <ul style="list-style-type: none"> • A consideración económica do medioambiente: a sustentabilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> • A explotación sostida dos recursos naturais. • Adquisición e valoración de condutas que contribúen á protección do medio ambiente e a sustentabilidade da vida. 	B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.	B1-1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de toda Economía e comprende que toda elección supón renunciar a outras alternativas e que toda decisión ten consecuencias.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica o factor terra e os recursos renovables e non renovables. • Fai hipótese sobre causas e consecuencias das condicións de desigualdade no acceso aos recursos naturais entre persoas, pobos e países, e sobre as influencias do desenvolvemento económico sobre o medioambiente. 	2	CL SC IE
	B1-1.2. Diferencia formas diversas de abordar e resolver problemas económicos e identifica as súas vantaxes e inconvenientes, así como as súas limitacións.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica distintas formas de abordar e resolver problemas económicos. • Mostra actitudes de interese, esforzo e responsabilidade na execución de accións e tarefas, e de autonomía na toma de decisións. Participa de forma activa, empática, respectuosa e cooperativa nos traballos e as interaccións da aula. 	2	AA SC IE
B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.	B1-2.1. Comprende e utiliza correctamente diferentes termos da área da Economía.	<ul style="list-style-type: none"> • Comprende, explica e utiliza correctamente diferentes termos da área da economía. • Localiza, selecciona, organiza e expón información adquirida en textos e imaxes para completar as súas actividades, traballos e 	1	CL AA SC

		proyectos. Expón conclusións xustificando e fundamentando os seus argumentos, e comunica dita información oralmente e/ou por escrito.		
--	--	---	--	--

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.	B1-2.3. Representa e analiza gráficamente o custo de oportunidade mediante a Fronteira de Posibilidades de Produción.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica a Fronteira de Posibilidades de Produción (FPP) e interpreta, elabora e describe representacións gráficas sobre ela. • Valora a influencia da tecnoloxía sobre a FPP e establece relacións entre o custo da oportunidade e a FPP. 	3	CMCT AA SC

BLOQUE 2. ECONOMÍA E EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B2-2. Analizar as características principais do proceso produtivo.	B2-2.1. Indica os distintos tipos de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica que é a produción dunha empresa e define limitacións na produción de bens e servizos. • Identifica e describe os factores de produción, os tipos, e os recursos que os integran. • Explica a tecnoloxía, a eficiencia e a produtividade definindo relacións entre elas. • Explica e interpreta comparacións entre sistemas produtivos e representacións gráficas sobre a expansión da produción. 	4	AA SC
	B2-2.2. Identifica os diferentes sectores económicos, así como os seus retos e oportunidades.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica os sectores produtivos e as formas de relación entre eles. • Explica a lei de rendementos marxinais decrecientes e a súa influencia na produción dunha economía. 	2	AA SC

BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B4-1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución.	B4-1.1. Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado así como as principais áreas dos gastos do Estado e comenta as súas relacións.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica cal é a situación de España fronte ao resto dos países desenvolvidos respecto da produtividade por hora traballada. • Describe o Gasto en I+D nos países da UE por sectores. 	3	SC
	B4-1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e gastos do Estado.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza e interpreta datos e gráficos relacionados cos ingresos e gastos do Estado. 	2	CL CMCT AA SC
B4-3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.	B4-3.1. Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución da mesma.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica o termo renda e as rendas agrarias. 	1	CL AA SC

BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.	B5-2.1. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de interese, inflación e desemprego.	<ul style="list-style-type: none"> • Observa e interpreta gráficos sobre a evolución da poboación activa en España, e causas e consecuencias da súa redución. 	1	CL AA SC

BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.	B6-1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica a explotación sostida dos recursos naturais. • Adquisición e valoración de condutas que contribúen á protección do medio ambiente e a sustentabilidade da vida. 	1	AA SC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 3. MERCADOS E EMPRESA

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,e,f,g,h,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Economía e a súa impactou na vida dos cidadáns. • A escaseza, a elección e a asignación derec ursos. O custo de oportunidade. • As relacións económicas básicas e a súa representación. 	<ul style="list-style-type: none"> • Definición dos axentes económicos. • Identificación de distintas formas de abordar e resolver problemas económicos. • Relacións que se establecen entre as economías domésticas e as empresas. • Clasificación dos axentes económicos e explicación do sector interior e o exterior. • Os ingresos familiares e as decisións económicas na contorna do fogar. • O fluxo circular da renda • Interpretación de gráficos e variables económicas. • Localización, selección e organización de información nos medios dixitais. 	<p>B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.</p> <p>B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.</p> <p>B1-3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 2. ECONOMÍA E EMPRESAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • A empresa e o empresario. • Tipos de empresa. Criterios de clasificación, forma jurídica, funcións e obxectivos. • Proceso productivo e factores produtivos. • Fontes de financiamento das empresas. Ingresos, custos e beneficios. 	<ul style="list-style-type: none"> • A empresa e o empresario. • Tipos de empresa. Criterios de clasificación, forma jurídica, funcións e obxectivos. • Proceso productivo e factores produtivos • A función desempeñan as empresas e os riscos corren. • A organización das empresas e a función de cada un dos elementos que a compoñen: elemento humano, material, inmaterial e a contorna • Os obxectivos empresariais e formas de crecemento interno e externo. • Fontes de financiamento das empresas. Ingresos, custos e beneficios. • A maximización de beneficios a longo prazo. • Reflexións críticas sobre a responsabilidade social e ambiental das empresas e as corporacións. 	<p>B2-1. Describir os diferentes tipos de empresas e formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as súas esixencias de capital e as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como interrelaciónelas das empresas a súa contorna inmediata.</p> <p>B2-3. Identificar as fontes de financiamento das empresas.</p> <p>B2-4. Determinar para un caso sinxelo a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio.</p>
<p>BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO</p> <ul style="list-style-type: none"> • Os ingresos e gastos do Estado. 	<ul style="list-style-type: none"> • Definición de conceptos de impostos, taxas e transferencias. • Interpretación de gráficos e datos: o censo de poboación e vivenda en España. • Que é o sector público, que niveis ten en España, e que medios ou instrumentos utiliza para realizar as súas funcións. 	<p>B4-1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO</p> <ul style="list-style-type: none"> • A inflación. 	<ul style="list-style-type: none"> • Análise e interpretación de datos e gráficos de contido económico. • Os prezos do aluguer e a vivenda en España, e análise a súa evolución. 	<p>B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.</p>
<p>BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL</p> <ul style="list-style-type: none"> • A consideración económica do medioambiente: a sustentabilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adquisición e valoración de condutas que contribúen á protección do medio ambiente e a sustentabilidade da vida. • Reflexións críticas ao redor da relación entre o aumento da produtividade e a deterioración ecolóxica. 	<p>B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.</p>

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.	B1-1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de toda Economía e comprende que toda elección supón renunciar a outras alternativas e que toda decisión ten consecuencias.	<ul style="list-style-type: none"> Define os axentes económicos como aqueles elementos (persoas, grupos humanos ou institucións) que toman decisións respecto da asignación de recursos 	2	CL SC IE
	B1-1.2. Diferencia formas diversas de abordar e resolver problemas económicos e identifica as súas vantaxes e inconvenientes, así como as súas limitacións.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica distintas formas de abordar e resolver problemas económicos. Mostra actitudes de interese, esforzo e responsabilidade na execución de accións e tarefas, e de autonomía na toma de decisións. Participa de forma activa, empática, respectuosa e cooperativa nos traballos e as interaccións da aula. 	2	AA SC IE
B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.	B1-2.1. Comprende e utiliza correctamente diferentes termos da área da Economía.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende, explica e utiliza correctamente diferentes termos da área da economía. Localiza, selecciona, organiza e expón información adquirida en textos e imaxes para completar as súas actividades, traballos e proxectos. Expón conclusións xustificando e fundamentando os seus argumentos, e comunica dita información oralmente e/ou 	1	CL AA SC

		por escrito.		
--	--	--------------	--	--

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1- 3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.	B1-3.1. Representa as relacións que se establecen entre as economías domésticas e las empresas.	<ul style="list-style-type: none"> • Expresa relacións que se establecen entre as economías domésticas e as empresas. • Explica a clasificación dos axentes económicos e explica o sector interior e o exterior. • Explica como obteñen as familias os seus ingresos e que tipos de decisións económicas toman. 	1	AA SC IE
	B1-3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas da súa contorna.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica o fluxo circular da renda. 	1	AA SC IE

BLOQUE 2. ECONOMÍA E EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B2-1. Describir os diferentes tipos de empresas e formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as súas esixencias de capital e as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como interrelaciónelas das empresas a súa contorna inmediata.	B2-1.1. Distingue as diferentes formas xurídicas das empresas e relaciónaas coas esixencias requiridas de capital para a súa constitución e responsabilidades legais para cada tipo.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica e diferencia aspectos fundamentais dos mercados identificando e describindo os mercados de competencia perfecta e imperfecta. • Explica os conceptos de monopolio, oligopolio, competencia monopolística, monopsonio e oligopsonio. • Expón reflexións críticas sobre as situacións de desigualdade no acceso aos recursos económicos 	4	CL AA SC
	B2-1.3. Identifica os diferentes tipos de empresas e empresarios que actúan na súa contorna así como a forma de interrelacionar co seu ámbito máis próximo e os efectos sociais e ambientais, positivos e negativos, que se observan.	<ul style="list-style-type: none"> • Achega reflexións críticas sobre a responsabilidade social e ambiental das empresas e as corporacións 	1	AA SC
B2-3. Identificar as fontes de financiamento das empresas.	B2-3.1. Explica as posibilidades de financiamento do día a día das empresas diferenciando o financiamento externo e interna, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica que función desempeñan as empresas e que riscos corren. • Explica a organización das empresas e a función de cada un dos elementos que a compoñen: elemento humano, material, inmaterial e a contorna. • Explica os obxectivos das empresas e formas de crecemento interno e externo. Explica a maximización de 	2	CL AA SC

		beneficios a longo prazo.		
--	--	---------------------------	--	--

BLOQUE 2. ECONOMÍA E EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B2-4. Determinar para un caso sinxelo a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio.	B2-4.1. Diferencia os ingresos e custos xerais dunha empresa e identifica o seu beneficio ou perda, aplicando razoamentos matemáticos para a interpretación de resultados.	<ul style="list-style-type: none"> Explica o valor engadido e calcula o valor engadido producido por unha empresa a partir de casos dados. 	2	CMCT AA SC

BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B4-1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución.	B4-1.1. Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado así como as principais áreas dos gastos do Estado e comenta as súas relacións.	<ul style="list-style-type: none"> Explica, diferenza e usa adecuadamente os conceptos de impostos, taxas e transferencias 	3	SC
	B4-1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e gastos do Estado.	<ul style="list-style-type: none"> Explica, diferenza e usa adecuadamente os conceptos de impostos, taxas e transferencias 	2	CL CMCT AA SC
	B4-1.3. Distingue nos diferentes ciclos económicos o comportamento dos ingresos e gastos públicos así como os efectos que se poden producir ao longo do tempo.	<ul style="list-style-type: none"> Explica que é o sector público, que niveis ten en España, e que medios ou instrumentos utiliza para realizar as súas funcións. 	1	AA SC IE

BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.	B5-2.1. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de interese, inflación e desemprego.	<ul style="list-style-type: none"> Análise e interpretación de datos e gráficos de contido económico. Observa, interpreta e explica un gráfico sobre os prezos do aluguer e a vivenda e analiza a súa evolución 	1	CL CMCT AA SC IE

BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.	B6-1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	<ul style="list-style-type: none"> Adquisición e valoración de condutas que contribúen á protección do medio ambiente e a sustentabilidade da vida. Reflexións críticas ao redor da relación entre o aumento da produtividade e a deterioración ecolóxica. 	1	AA SC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 4. AS EMPRESAS

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,e,f,g,h,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Economía e o seu impacto na vida dos cidadáns. • As relacións económicas básicas e a súa representación. 	<ul style="list-style-type: none"> • Expresa comparacións entre as posibilidades de financiamento dunha familia e unha empresa. • Localización, selección, organización e exposición de información de textos e imaxes para completar actividades, traballos e proxectos (oralmente e/ou por escrito), manifestando a comprensión dos contidos da unidade. • Interpretación de gráficos e variables económicas. • Localización, selección e organización de información nos medios dixitais. • Actitudes de autonomía e iniciativa e responsabilidade na toma de decisións. • Actitudes de participación activa e cooperativa nos traballos, debates, actividades e interaccións da aula. 	<p>B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.</p> <p>B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.</p> <p>B1-3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 2. ECONOMÍA E EMPRESAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • A empresa e o empresario. • Tipos de empresa. Criterios de clasificación, forma jurídica, funcións e obxectivos. • Proceso productivo e factores produtivos. • Fontes de financiamento das empresas. Ingresos, custos e beneficios. • Obrigacións fiscais das empresas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que é unha empresa multinacional. • Os tipos de empresas e a súa clasificación: actividade que desenvolven, titularidade, presenza xeográfica ou tamaño. • A forma xurídica das empresas e os tipos de responsabilidade. Empresarios individuais e sociedades. Sociedades de capital e cooperativas. • Reflexións críticas sobre as influencias das empresas multinacionais nos mercados e sobre as regras ambientais e sociais derivados da concentración e o uso libre de poder. • A actividade que desenvolven as empresas na economía. Planificación empresarial e obxectivos da produción: eficiencia, eficacia, calidade e flexibilidade. • Relación dos elementos que interveñen no proceso productivo. Tipos de sistemas produtivos. • Reflexións sobre as ameazas e as oportunidades das empresas en diferentes sectores económicos. • As posibilidades de financiamento das empresas e os seus tipos. O capital inicial e as ampliacións. O financiamento colectivo ou crowdfunding. • As reservas das empresas, e as débedas a curto e longo prazo. • O resultado empresarial análise de ingresos e 	<p>B2-1. Describir os diferentes tipos de empresas e formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as súas esixencias de capital e as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como interrelaciónelas das empresas a súa contorna inmediata.</p> <p>B2-2. Analizar as características principais do proceso productivo.</p> <p>B2-3. Identificar as fontes de financiamento das empresas.</p> <p>B2-4. Determinar para un caso sinxelo a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio.</p> <p>B2-5. Diferenciar os impostos que afectan as empresas e a importancia do cumprimento das obrigacións fiscais.</p>

	<p>gastos.</p> <ul style="list-style-type: none">• O imposto de sociedades e o IRPF	
--	---	--

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO <ul style="list-style-type: none"> Tipos de interese. 	<ul style="list-style-type: none"> Observación e interpretación de gráficos de contido económico 	B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.
BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL <ul style="list-style-type: none"> A consideración económica do medioambiente: a sustentabilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> Adquisición e valoración de condutas que contribúen á protección do medio ambiente e a sustentabilidade da vida. 	B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.	B1-1.2. Diferencia formas diversas de abordar e resolver problemas económicos e identifica as súas vantaxes e inconvenientes, así como as súas limitacións.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica distintas formas de abordar e resolver problemas económicos. Mostra actitudes de interese, esforzo e responsabilidade na execución de accións e tarefas, e de autonomía na toma de decisións. Participa de forma activa, empática, respectuosa e cooperativa nos traballos e as interaccións da aula. 	2	AA SC IE
B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.	B1-2.1. Comprende e utiliza correctamente diferentes termos da área da Economía.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende, explica e utiliza correctamente diferentes termos da área da economía. Localiza, selecciona, organiza e expón información adquirida en textos e imaxes para completar as súas actividades, traballos e proxectos. Expón conclusións xustificando e fundamentando os seus argumentos, e comunica dita información oralmente e/ou por escrito. 	1	CL AA SC
B1- 3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.	B1-3.1. Representa as relacións que se establecen entre as economías domésticas e as empresas.	<ul style="list-style-type: none"> Expresa comparacións entre as posibilidades de financiamento dunha familia e unha empresa 	1	AA SC IE

BLOQUE 2. ECONOMÍA E EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B2-1. Describir os diferentes tipos de empresas e formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as súas esixencias de capital e as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como interrelaciónelas das empresas a súa contorna inmediata.	B2-1.1. Distingue as diferentes formas xurídicas das empresas e relaciónaas coas esixencias requiridas de capital para a súa constitución e responsabilidades legais para cada tipo.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica que é unha empresa multinacional. • Explica os tipos de empresas e a súa clasificación atendendo aos diversos criterios: actividade que desenvolven, titularidade, presenza xeográfica ou tamaño. 	2	CL AA SC
	B2-1.2. Valora as formas xurídicas de empresas máis apropiadas en cada caso en función das características concretas aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica a forma xurídica das empresas definindo os tipos de responsabilidade 	2	AA SC IE

BLOQUE 2. ECONOMÍA E EMPRESA (CONTINUACIÓN)

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B2-1. Describir os diferentes tipos de empresas e formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as súas esixencias de capital e as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como interrelaciónelas das empresas a súa contorna inmediata.	B2-1.3. Identifica os diferentes tipos de empresas e empresarios que actúan na súa contorna así como a forma de interrelacionar co seu ámbito máis próximo e os efectos sociais e ambientais, positivos e negativos, que se observan.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica a diferenza entre empresarios individuais e sociedades. • Explica e identifica tipos de sociedades de capital e describe as de interese social. • Expón reflexións críticas sobre as influencias das empresas multinacionais nos mercados e sobre as regas ambientais e sociais derivados da concentración e o uso libre de poder. 	1	AA SC
B2-2. Analizar as características principais do proceso produtivo.	B2-2.1. Indica os distintos tipos de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica a actividade que desenvolven as empresas na economía e os obxectivos da produción: eficiencia, eficacia, calidade e flexibilidade. • Identifica e explica os elementos que interveñen no proceso produtivo. • Describe e clasifica tipos de sistemas produtivos. Calcula e interpreta o período de maduración 	4	AA SC
	B2-2.2. Identifica os diferentes sectores económicos, así como os seus retos e oportunidades.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica e explica o tres sectores: primario, secundario e terciario. • Expresa reflexións sobre as ameazas e as oportunidades das 	2	AA SC

empresas en diferentes sectores económicos.

BLOQUE 2. ECONOMÍA E EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B2-3. Identificar as fontes de financiamento das empresas.	B2-3.1. Explica as posibilidades de financiamento do día a día das empresas diferenciando o financiamento externo e interna, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica as posibilidades de financiamento das empresas e os seus tipos. Describe o capital inicial e as ampliacións. • Calcula a curmá de emisión de ou na ampliación do capital. • Explica as reservas das empresas, e as débedas a curto e longo prazo. • Explica o financiamento colectivo ou crowdfunding. 	2	CL AA SC
B2-4. Determinar para un caso sinxelo a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando a súa beneficio.	B2-4.1. Diferencia os ingresos e custos xerais dunha empresa e identifica o seu beneficio ou perda, aplicando razoamentos matemáticos para a interpretación de resultados.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica e calcula o resultado empresarial expondo a análise de ingresos e gastos 	2	CMCT AA SC
B2-5. Diferenciar os impostos que afectan as empresas e a importancia do cumprimento das obrigacións fiscais.	B2-5.1. Identifica as obrigacións fiscais das empresas segundo a actividade sinalando o funcionamento básico dos impostos e as principais diferenzas entre eles.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica o imposto de sociedades e o IRPF. • Explica o rexistro mercantil e achega información sobre como está organizado en España. 	2	AA SC

BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.	B5-2.1. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de interese, inflación e desemprego.	<ul style="list-style-type: none"> • Observa e interpreta gráficos de contido económico 	1	CL CMCT AA SC IE

BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.	B6-1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	<ul style="list-style-type: none"> • Mostra e valora condutas e medidas, a nivel individual e colectivo, local, e global, que contribuyen á protección do medioambiente e a sustentabilidade da vida. • Expón reflexións ao redor das influencias do crecemento da produción empresarial sobre a deterioración ecolóxica e as garantías dos dereitos humanos e ambientais. 	1	AA SC IE

	PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 5. PLANIFICACIÓN FINANCIERA

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,d,e,f,g,h,j,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Economía e a súa impactou na vida dos cidadáns. • A escaseza, a elección e a asignación de recursos. O custo de oportunidade. • As relacións económicas básicas e a súa representación. 	<ul style="list-style-type: none"> • Explicación da renda familiar e os tipos de decisións que as familias toman en relación a ela. • O consumo das familias, os factores dos que depende, e as formas de influencia das expectativas. • O aforro das familias. • Os activos e a súa clasificación. Relacións co aforro e o patrimonio familiar. • Os ingresos familiares. Os factores do salario que pode controlar o traballador. • Observación, lectura, interpretación e explicación dunha nómina. • Interpretación de gráficos e variables económicas. • Localización, selección e organización de información nos medios dixitais. 	<p>B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.</p> <p>B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.</p> <p>B1-3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 3. ECONOMÍA PERSOAL</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ingresos e gastos. Identificación e control. • Xestión do presuposto. Obxectivos e prioridades. 	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretación e elaboración dun orzamento familiar a partir dun caso dado. • Interpretación e resolución de problemas relacionados co orzamento persoal e familiar. Análise de ingresos e gastos. • Vantaxes e inconvenientes de priorizar o aforro sobre o consumo e viceversa. • Reflexións e valoracións sobre hábitos de consumo moderados, racionais e responsables, e consecuencias sociais e ambientais do consumo irresponsable e irracional. 	<p>B3-1. Realizar un orzamento persoal distinguindo entre os diferentes tipos de ingresos e gastos, controlar o seu grao de cumprimento e as posibles necesidades de adaptación.</p> <p>B3-3. Expresar unha actitude positiva cara ao aforro e manexar o aforro como medio para alcanzar diferentes obxectivos.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO</p> <ul style="list-style-type: none"> Os ingresos e gastos do Estado. Desigualdades económicas e distribución da renda. 	<ul style="list-style-type: none"> Os ingresos das familias e a súa relación co sector público. Os gastos sociais do sector público. A seguridade social española: o sistema de financiamento, as cotizacións e as prestacións, e outro tipo de axudas do sector. O imposto sobre a renda das persoas físicas (IRPF). Análise e interpretación de datos e gráficos relacionados cos ingresos e gastos do Estado. Asalariados e salarivos segundo o nivel de formación. A ganancia media anual por traballador. Reflexións sobre as dificultades do sostemento do sistema social español e sobre as formas de superalas. Reflexións sobre as situacións de desigualdade entre as persoas e as familias no acceso aos recursos económicos, e aos bens e servizos, expondo causas e consecuencias dos mesmos. Reflexións críticas sobre a brecha laboral e salarial entre homes e mulleres. 	<p>B4-1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución.</p> <p>B4-3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL <ul style="list-style-type: none"> • A consideración económica do medioambiente: a sustentabilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adquisición e valoración de condutas que contribúen á protección do medio ambiente e a sustentabilidade da vida. 	B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.	B1-1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de toda Economía e comprende que toda elección supón renunciar a outras alternativas e que toda decisión ten consecuencias.	<ul style="list-style-type: none"> Explicación da renda familiar e os tipos de decisións que as familias toman en relación a ela. 	2	CL SC IE
	B1-1.2. Diferencia formas diversas de abordar e resolver problemas económicos e identifica as súas vantaxes e inconvenientes, así como as súas limitacións.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica distintas formas de abordar e resolver problemas económicos. Mostra actitudes de interese, esforzo e responsabilidade na execución de accións e tarefas, e de autonomía na toma de decisións. Participa de forma activa, empática, respectuosa e cooperativa nos traballos e as interaccións da aula. 	2	AA SC IE
B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.	B1-2.1. Comprende e utiliza correctamente diferentes termos da área da Economía.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica distintas formas de abordar e resolver problemas económicos. Mostra actitudes de interese, esforzo e responsabilidade na execución de accións e tarefas, e de autonomía na toma de decisións. Participa de forma activa, empática, respectuosa e cooperativa nos traballos e as interaccións da aula 	1	CL AA SC

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS (CONTINUACIÓN)

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1- 3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.	B1-3.1. Representa as relacións que se establecen entre as economiñas domésticas e as empresas.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica o consumo das familias, os factores dos que depende, e as formas de influencia das expectativas de consumo. • Explica o aforro das familias. Explica que son os activos e especifica tipos definindo relacións co aforro e o patrimonio familiar. 	1	AA SC IE
	B1-3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas da súa contorna.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica os ingresos das familias expondo reflexións sobre os factores do salario que pode controlar o traballador. • Observa, le, interpreta e explica unha nómina. 	1	AA SC IE

BLOQUE 3. ECONOMÍA PERSOAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B3-1. Realizar un orzamento persoal distinguindo entre os diferentes tipos de ingresos e gastos, controlar o seu grao de cumprimento e as posibles necesidades de adaptación.	B3-1.1. Elabora e realiza un seguimento a un orzamento ou plan financeiro personalizado, identificando cada un dos ingresos e gastos.	<ul style="list-style-type: none"> • Interpretación e elaboración dun orzamento familiar a partir dun caso dado. • Interpretación e resolución de problemas relacionados co orzamento persoal e familiar. Análise de ingresos e gastos. 	2	CMCT AA SC IE
B3-3. Expresar unha actitude positiva cara ao aforro e manexar o aforro como medio para alcanzar diferentes obxectivos.	B3-3.1. Coñece e explica a relevancia do aforro e do control do gasto.	<ul style="list-style-type: none"> • Vantaxes e inconvenientes de priorizar o aforro sobre o consumo e viceversa. • Expón reflexións e valoracións sobre hábitos de consumo moderados, racionais e responsables, e consecuencias sociais e ambientais do consumo irresponsable e irracional. 	1	CL SC IE

BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B4-1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución.	B4-1.1. Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado así como as principais áreas dos gastos do Estado e comenta as súas relacións.	<ul style="list-style-type: none"> Os ingresos das familias e a súa relación co sector público. Os gastos sociais do sector público. A seguridade social española: o sistema de financiamento, as cotizacións e as prestacións, e outro tipo de axudas do sector. O imposto sobre a renda das persoas físicas (IRPF). 	3	SC
	B4-1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e gastos do Estado.	<ul style="list-style-type: none"> Análise e interpretación de datos e gráficos relacionados cos ingresos e gastos do Estado 	2	CL CMCT AA SC

BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO (CONTINUACIÓN)

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B4-3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.	B4-3.1 Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución da mesma.	<ul style="list-style-type: none"> • Reflexións sobre as dificultades do sostemento do sistema social español e sobre as formas de superalas. • Reflexións sobre as situacións de desigualdade entre as persoas e as familias no acceso aos recursos económicos, e aos bens e servizos, expondo causas e consecuencias dos mesmos. • Reflexións críticas sobre a brecha laboral e salarial entre homes e mulleres. 	1	CL AA SC

BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.	B6-1.5 Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	<ul style="list-style-type: none"> • Adquisición e valoración de condutas que contribúen á protección do medio ambiente e a sustentabilidade da vida. 	1	AA SC IE

	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 6. O AFORRO E O ENDEBEDAMENTO DAS FAMILIAS

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,d,e,f,g,h		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Economía e a súa impactou na vida dos cidadáns. • A escaseza, a elección e a asignación derec ursos. O custo de oportunidade. • As relacións económicas básicas e a súa representación. 	<ul style="list-style-type: none"> • As vantaxes e os inconvenientes de comprar ou alugar unha vivenda. • Que é unha hipoteca. Relacións coa responsabilidade do patrimonio universal. • Localización, selección, organización e exposición de información de textos e imaxes para completar actividades, traballos e proxectos (oralmente e/ou por escrito), manifestando a comprensión dos contidos da unidade. • Interpretación de gráficos e variables económicas. • Localización, selección e organización de información nos medios dixitais. • Actitudes de autonomía e iniciativa e responsabilidade na toma de decisións. • Actitudes de participación activa e cooperativa nos traballos, debates, actividades e interaccións da aula. 	<p>B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.</p> <p>B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.</p> <p>B1-3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 3. ECONOMÍA PERSOAL</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ingresos e gastos. Identificación e control. • Aforro e endebedamento. Os plans de pensións • Risco e diversificación. • Planificación o futuro. Necesidades económicas nas etapas da vida. • O diñeiro. Relacións bancarias. A primeira conta bancaria. Información. Cartóns de débito e crédito. • Implicacións dos contratos financeiros. Dereitos e responsabilidades dos consumidores no mercado financeiro. • O seguro como medio para a cobertura de riscos. Tipoloxía de seguros. 	<ul style="list-style-type: none"> • A relevancia do aforro e do control do gasto. • A evolución da taxa de aforro dos fogares españois nos últimos anos. Factores dos que depende a renda familiar. • Os instrumentos de investimento. • O investimento en renda fixa e variable. • A clasificación das accións • Os fondos de investimento. • Que é o endeudamiento, a súa clasificación e factores. • Efectos e consecuencias do endebedamento a nivel individual e colectivo. Vantaxes e inconvenientes. • Os depósitos bancarios: contas correntes, de aforro e imposicións a prazo fixo (IPF). Cálculos para valorar o rendemento dos depósitos a prazo fixo. • Que é un aval e que tipos existen. • Identificación e diferenciación dos diferentes tipos de seguros: de persoas, de danos e de prestación de servizos. 	<p>B3-1. Realizar un orzamento persoal distinguindo entre os diferentes tipos de ingresos e gastos, controlar o seu grao de cumprimento e as posibles necesidades de adaptación.</p> <p>B3-2. Decidir con racionalidade ante as alternativas económicas da vida persoal relacionando estas con o benestar propio e social.</p> <p>B3-3. Expresar unha actitude positiva cara ao aforro e manexar o aforro como medio para alcanzar diferentes obxectivos.</p> <p>B3-4. Recoñecer o funcionamento básico do diñeiro e diferenciar os diferentes tipos de contas bancarias e de cartóns emitidos como medios de pago valorando a oportunidade do seu uso con garantías e responsabilidade.</p> <p>B3-5. Coñecer o concepto de seguro e a súa finalidade.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO</p> <ul style="list-style-type: none"> • O desemprego e as políticas contra o desemprego. 	<ul style="list-style-type: none"> • Observación e interpretación de gráficos de contido económico. 	<p>B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.</p>
<p>BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL</p> <ul style="list-style-type: none"> • A globalización económica. • A consideración económica do medioambiente: a sustentabilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adquisición e valoración de condutas que contribúen á protección do medio ambiente e a sustentabilidade da vida. • Reflexións críticas ao redor das decisións que se poden adoptar para resolver a necesidade dun espazo onde vivir. 	<p>B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.</p>

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.	B1-1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de toda Economía e comprende que toda elección supón renunciar a outras alternativas e que toda decisión ten consecuencias.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza as vantaxes e os inconvenientes de comprar ou alugar unha vivenda 	2	CL SC IE
	B1-1.2. Diferencia formas diversas de abordar e resolver problemas económicos e identifica as súas vantaxes e inconvenientes, así como as súas limitacións.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica distintas formas de abordar e resolver problemas económicos. Mostra actitudes de interese, esforzo e responsabilidade na execución de accións e tarefas, e de autonomía na toma de decisións. Participa de forma activa, empática, respectuosa e cooperativa nos traballos e as interaccións da aula. 	2	AA SC IE
B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.	B1-2.1. Comprende e utiliza correctamente diferentes termos da área da Economía.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende, explica e utiliza correctamente diferentes termos da área da economía. Localiza, selecciona, organiza e expón información adquirida en textos e imaxes para completar as súas actividades, traballos e proxectos. Expón conclusións xustificando e fundamentando os seus argumentos, e comunica dita información oralmente e/ou por escrito 	1	CL AA SC

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS (CONTINUACIÓN)

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.	B1-3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas da súa contorna.	<ul style="list-style-type: none"> Explica que é unha hipoteca e establece relacións coa responsabilidade do patrimonio universal. 	1	CMCT AA SC

BLOQUE 3. ECONOMÍA PERSOAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B3-1. Realizar un orzamento persoal distinguindo entre os diferentes tipos de ingresos e gastos, controlar o seu grao de cumprimento e as posibles necesidades de adaptación.	B3-1.3. Manexa gráficos de análises que lle permiten comparar unha realidade personalizada coas previsións establecidas.	<ul style="list-style-type: none"> Le, interpreta e explica datos sobre a evolución da taxa de aforro dos fogares españois nos últimos anos 	1	CMCT AA SC IE
B3-2. Decidir con racionalidade ante as alternativas económicas da vida persoal relacionando estas con o benestar propio e social.	B3-2.1. Comprende as necesidades de planificación e de manexo dos asuntos financeiros ao longo da vida. Dita planificación vincúlase á previsión realizada en cada unha das etapas de acordo coas decisións tomadas e a marcha da actividade económica nacional.	<ul style="list-style-type: none"> Explica os instrumentos de investimento. Describe o investimento en renda fixa e variable. Explica a clasificación das accións segundo os diversos criterios. Identifica, clasifica e explica fondos de investimento 	1	CMCT AA SC IE
B3-3. Expresar unha actitude positiva cara ao aforro e manexar o aforro como medio para alcanzar diferentes	B3-3.1. Coñece e explica a relevancia do aforro e do control do gasto.	<ul style="list-style-type: none"> Explica a relevancia do aforro e do control do gasto. Identifica factores dos que 	1	CL SC IE

obxectivos.		depende a renda familiar		
	B3-3.2. Analiza as vantaxes e inconvenientes do endebedamento valorando o risco e seleccionando a decisión máis adecuada para cada momento.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica que é o endebedamento, expón a súa clasificación e os factores da mesma. • Identifica efectos e consecuencias do endebedamento a nivel individual e colectivo sinalando vantaxes e inconvenientes. • Expón reflexións sobre as limitacións que implica para unha familia 	1	CL SC IE

BLOQUE 3. ECONOMÍA PERSOAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B3-4. Recoñecer o funcionamento básico do diñeiro e diferenciar os diferentes tipos de contas bancarias e de cartóns emitidos como medios de pago valorando a oportunidade do seu uso con garantías e responsabilidade.	B3-4.1. Comprende os termos fundamentais e describe o funcionamento en opéaativa coas contas bancarias.	<ul style="list-style-type: none"> Explica os depósitos bancarios: contas correntes, de aforro e imposicións a prazo fixo (IPF). Identifica regras para comparar depósitos bancarios 	1	CL SC
	B3-4.2. Valora e comproba a necesidade de ler detidamente os documentos que presentan os bancos, así como a importancia da seguridade cando a relación prodúcese por internet.	<ul style="list-style-type: none"> Explica e aplica cálculos para valorar o rendemento dos depósitos a prazo fixo. 	1	CL SC IE
	B3-4.3. Recoñece o feito de que se poden negociar as condicións que presentan as entidades financeiras e analiza o procedemento de reclamación ante as mesmas.	<ul style="list-style-type: none"> Define que é un aval e identifica e describe tipos. 	1	SC IE
B3-5. Coñecer o concepto de seguro e a súa finalidade.	B3-5.1. Identifica e diferencia os diferentes tipos de seguros segundo os riscos ou situacións adversas nas diferentes etapas da vida.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica e diferencia os diferentes tipos de seguros: de persoas, de danos e de prestación de servizos. 	1	AA SC IE

BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.	B5-2.1. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de interese, inflación e desemprego.	<ul style="list-style-type: none"> Observa e interpreta gráficos de contido económico. 	2	CL AA SC

BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.	B6-1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	<ul style="list-style-type: none"> Mostra e valora condutas e medidas, a nivel individual e colectivo, local, e global, que contribúen á protección do medioambiente e a sustentabilidade da vida. Expón reflexións críticas ao redor das decisións que se poden adoptar para resolver a necesidade dun espazo onde vivir. 	1	AA SC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 7. O DIÑEIRO E OS MEDIOS DE PAGO

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,e,f,g,h		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Economía e o seu impacto na vida dos cidadáns. • A escaseza, a elección e a asignación de recursos. O custo de oportunidade. • Como se estuda en Economía. Un achegamento aos modelos económicos. • As relacións económicas básicas e a súa representación. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que é o diñeiro. • Evolución do diñeiro na Historia. • Funcións do diñeiro na economía: medio de pago, unidade de conta e depósito de valor. • Que é o trueque. • Cálculo da rendibilidade dun activo. • Localización, selección, organización e exposición de información de textos e imaxes para completar actividades, traballos e proxectos (oralmente e/ou por escrito), manifestando a comprensión dos contidos da unidade. • Interpretación de gráficos e variables económicas. • Localización, selección e organización de información nos medios dixitais. • Actitudes de autonomía e iniciativa e responsabilidade na toma de decisións. • Actitudes de participación activa e cooperativa nos traballos, debates, actividades e interaccións da aula. 	<p>B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.</p> <p>B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.</p> <p>B1-3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 3. ECONOMÍA PERSOAL</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ingresos e gastos. Identificación e control. • Risco e diversificación. • Planificación o futuro. Necesidades económicas nas etapas da vida. • O diñeiro. Relacións bancarias. A primeira conta bancaria. Información. Cartóns de débito e crédito. • Implicacións dos contratos financeiros. Dereitos e responsabilidades dos consumidores no mercado financeiro. 	<ul style="list-style-type: none"> • Intermediarios financeiros. Tipos de operacións relacionadas co diñeiro das familias. • A función dos bancos na creación do diñeiro. • Lectura e interpretación unha conta corrente: a representación de ingresos e gastos no fogar. • Os activos, as súas categorías e as súas características. Os conceptos de rendibilidade, risco e liquidez. • Participación nun debate sobre a seguridade de facer compras por Internet. • Medidas e consellos para evitar fraudes nos pagos por Internet. • Os medios de pago. Características e tipos: cartóns, transferencias, cheques e pago electrónico. • Tipos de cartóns. • Instrumentos de garantía da actividade bancaria. • A importancia dun sistema bancario sólido e fiable. • As obrigacións dos bancos no trato cos seus clientes. 	<p>B3-2. Decidir con racionalidade ante as alternativas económicas da vida persoal relacionando estas con o benestar propio e social.</p> <p>B3-3. Expresar unha actitude positiva cara ao aforro e manexar o aforro como medio para alcanzar diferentes obxectivos.</p> <p>B3-4. Recoñecer o funcionamento básico do diñeiro e diferenciar os diferentes tipos de contas bancarias e de cartóns emitidos como medios de pago valorando a oportunidade do seu uso con garantías e responsabilidade.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tipos de interese. • A inflación. • Consecuencias dos cambios nos tipos de interese e inflación. 	<ul style="list-style-type: none"> • Observación e interpretación de táboas e gráficos de contido económico. • Causas e consecuencias da quebra, o pánico bancario e o efecto contaxio. 	<p>B5-1. Diferenciar as magnitudes de tipos de interese, inflación e desemprego, así como analizalas relacións existentes entre elas.</p> <p>B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.</p>
<p>BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL</p> <ul style="list-style-type: none"> • A consideración económica do medioambiente: a sustentabilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> • Adquisición e valoración de condutas que contribúen á protección do medio ambiente e a sustentabilidade da vida. 	<p>B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.</p>

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.	B1-1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de toda Economía e comprende que toda elección supón renunciar a outras alternativas e que toda decisión ten consecuencias.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica que é o diñeiro, as súas fases ao longo da historia e que funcións cumpre na economía: medio de pago, unidade de conta e depósito de valor. • Explica que é o trueque 	2	CL SC IE
	B1-1.2. Diferencia formas diversas de abordar e resolver problemas económicos e identifica as súas vantaxes e inconvenientes, así como as súas limitacións.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica distintas formas de abordar e resolver problemas económicos. • Mostra actitudes de interese, esforzo e responsabilidade na execución de accións e tarefas, e de autonomía na toma de decisións. Participa de forma activa, empática, respectuosa e cooperativa nos traballos e as interaccións da aula. 	2	AA SC IE
B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.	B1-2.1. Comprende e utiliza correctamente diferentes termos da área da Economía.	<ul style="list-style-type: none"> • Comprende, explica e utiliza correctamente diferentes termos da área da economía. • Localiza, selecciona, organiza e expón información adquirida en textos e imaxes para completar as súas actividades, traballos e proxectos. Expón conclusións xustificando e fundamentando os seus argumentos, e comunica dita información oralmente e/ou por escrito 	1	CL AA SC

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓN	COMPETENCIAS
B1- 3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.	B1-3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas da súa contorna.	<ul style="list-style-type: none">• Calcula a rendibilidade dun activo	1	AA SC IE

BLOQUE 3. ECONOMÍA PERSOAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B3-2. Decidir con racionalidade ante as alternativas económicas da vida persoal relacionando estas con o benestar propio e social.	B3-2.1. Comprende as necesidades de planificación e de manexo dos asuntos financeiros ao longo da vida. Dita planificación vincúlase á previsión realizada en cada unha das etapas de acordo coas decisións tomadas e a marcha da actividade económica nacional.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica os intermediarios financeiros identificando tipos de operacións relacionadas co diñeiro das familias. • Define as operacións de pasivo, as de activo, e os servizos bancarios. • Explica a función dos bancos na creación do diñeiro 	2	SC
B3-3. Expresar unha actitude positiva cara ao aforro e manexar o aforro como medio para alcanzar diferentes obxectivos.	B3-3.1. Coñece e explica a relevancia do aforro e do control do gasto.	<ul style="list-style-type: none"> • Le e interpreta unha conta corrente e explica a representación de ingresos e gastos no fogar 	1	CL SC IE
B3-4. Recoñecer o funcionamento básico do diñeiro e diferenciar os diferentes tipos de contas bancarias e de cartóns emitidos como medios de pago valorando a oportunidade do seu uso con garantías e responsabilidade.	B3-4.1. Comprende os termos fundamentais e describe o funcionamento en opérrativa coas contas bancarias.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica os activos, as súas categorías, reais e financeiros, e as súas características: rendibilidade, risco e liquidez 	1	CL SC
	B3-4.2. Valora e comproba a necesidade de ler detidamente os documentos que presentan os bancos, así como a importancia da seguridade cando a relación prodúcese por internet.	<ul style="list-style-type: none"> • Expón medidas e consellos para evitar fraudes nos pagos por Internet 	1	CL SC IE
	B3-4.3. Recoñece o feito de que se poden negociar as condicións que presentan as entidades financeiras e analiza o procedemento de reclamación ante as mesmas.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica e describe instrumentos de garantía da actividade bancaria valorando a importancia dun sistema bancario sólido e fiable. • Explica as obrigacións dos bancos no trato cos seus clientes 	1	SC IE

BLOQUE 3. ECONOMÍA PERSOAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B3-4. Recoñecer o funcionamento básico do diñeiro e diferenciar os diferentes tipos de contas bancarias e de cartóns emitidos como medios de pago valorando a oportunidade do seu uso con garantías e responsabilidade.	B3-4.4. Identifica e explica as distintas modalidades de cartóns que existen, así como o esencial da seguridade cando se opera con cartóns.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica e describe medios de pago, as súas características e os seus tipos: cartóns, transferencias, cheques e pago electrónico. Identifica tipos de cartóns 	1	CL SC IE

BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B5-1. Diferenciar as magnitudes de tipos de interese, inflación e desemprego, así como analizar as relacións existentes entre elas.	B5-1.1. Describe as causas da inflación e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	<ul style="list-style-type: none"> Explica causas e consecuencias da quebra bancaria, o pánico bancario e o efecto contaxio 	3	CL AA SC
B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.	B5-2.1. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de interese, inflación e desemprego.	<ul style="list-style-type: none"> Observa e interpreta táboas e gráficos de contido económico. 	1	CL AA SC

BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.	B6-1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	<ul style="list-style-type: none"> • Mostra e valora condutas e medidas, a nivel individual e colectivo, local, e global, que contribuyen á protección do medioambiente e a sustentabilidade da vida. • Expresa opinións sobre a satisfacción de necesidades e os procesos fose do sistema monetario e sobre as posibilidades de modelos económicos diversos. • Fai hipótese sobre modelos e tipos de banca sustentable e segura para os cidadáns. 	1	AA SC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 8. A INFLACIÓN E OS TIPOS DE INTERESE

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,e,f,g,h		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Economía e a súa impactou na vida dos cidadáns. • A escaseza, a elección e a asignación derec ursos. O custo de oportunidade. • As relacións económicas básicas e a súa representación. 	<ul style="list-style-type: none"> • O prezo dos produtos e as causas que motivan os seus cambios. • Que é o índice de prezos ao consumo (IPC). • Localización, selección, organización e exposición de información de textos e imaxes para completar actividades, traballos e proxectos (oralmente e/ou por escrito), manifestando a comprensión dos contidos da unidade. • Interpretación de gráficos e variables económicas. • Localización, selección e organización de información nos medios dixitais. • Actitudes de autonomía e iniciativa e responsabilidade na toma de decisións. • Actitudes de participación activa e cooperativa nos traballos, debates, actividades e interaccións da aula. 	<p>B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.</p> <p>B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.</p> <p>B1-3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO</p> <ul style="list-style-type: none"> Desigualdades económicas e distribución da renda. 	<ul style="list-style-type: none"> Análise e interpretación de datos e gráficos relacionados cos ingresos e gastos do Estado. A curmá de risco da débeda española. Localización, selección, organización e exposición de información sobre a evolución do poder adquisitivo das familias españolas no últimos vinte anos. 	<p>B4-1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución.</p> <p>B4-3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.</p>
<p>BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO</p> <ul style="list-style-type: none"> Tipos de interese. A inflación. Consecuencias dos cambios nos tipos de interese e inflación. O desemprego e as políticas contra o desemprego. 	<ul style="list-style-type: none"> Observación e interpretación de gráficos sobre a inflación e os tipos de interese. Que é a inflación e como se mide. A deflación. A relación entre a inflación e a cantidade de diñeiro. Cálculo do índice de prezos e a taxa de inflación. Causas da inflación. A inflación por demanda e a inflación por oferta. Efectos sociais negativos da inflación. Os tipos de interese e a forma de calculalos. Os indicadores TIN e TAE. O tipo de interese oficial. Relación entre os tipos de interese e a inflación. Cálculo do tipo de interese real A evolución dos tipos de interese e factores de influencia na súa variación. Relacións entre a inflación e o desemprego A representación e a función da curva de Phillips. 	<p>B5-1. Diferenciar as magnitudes de tipos de interese, inflación e desemprego, así como analizar as relacións existentes entre elas.</p> <p>B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.</p>

	<ul style="list-style-type: none">• A evolución do índice de miseria en España.	
--	---	--

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL</p> <ul style="list-style-type: none"> • A globalización económica. • O mercado común europeo e a unión económica e monetaria europea. • A consideración económica do medioambiente: a sustentabilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> • A adquisición valoración de condutas que contribúen á protección do medio ambiente e a sustentabilidade da vida. • Reflexións sobre os hábitos de consumo persoais. Valoración das actitudes de consumo seguras e responsables. • O índice de miseria: hipótese sobre as súas causas e sobre as súas consecuencias para a sustentabilidade da vida. 	<p>B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.</p>

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.	B1-1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de toda Economía e comprende que toda elección supón renunciar a outras alternativas e que toda decisión ten consecuencias.	<ul style="list-style-type: none"> Explica que é o prezo dos produtos e identifica causas que motivan os seus cambios 	2	CL SC IE
	B1-1.2. Diferencia formas diversas de abordar e resolver problemas económicos e identifica as súas vantaxes e inconvenientes, así como as súas limitacións.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica distintas formas de abordar e resolver problemas económicos. Mostra actitudes de interese, esforzo e responsabilidade na execución de accións e tarefas, e de autonomía na toma de decisións. Participa de forma activa, empática, respectuosa e cooperativa nos traballos e as interaccións da aula. 	2	AA SC IE
B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.	B1-2.1. Comprende e utiliza correctamente diferentes termos da área da Economía.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende, explica e utiliza correctamente diferentes termos da área da economía. Localiza, selecciona, organiza e expón información adquirida en textos e imaxes para completar as súas actividades, traballos e proxectos. Expón conclusións xustificando e fundamentando os seus argumentos, e comunica dita información oralmente e/ou por escrito 	1	CL AA SC

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS (CONTINUACIÓN)

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1- 3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.	B1-3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas da súa contorna.	<ul style="list-style-type: none">• Explica que é o índice de prezos ao consumo (IPC).	1	AA SC IE

BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B4-1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución.	B4-1.1. Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado así como as principais áreas dos gastos do Estado e comenta as súas relacións.	<ul style="list-style-type: none"> Explica a curmá de risco da débeda española 	3	SC
	B4-1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e gastos do Estado.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza e interpreta datos e gráficos relacionados cos ingresos e gastos do Estado 	2	CL CMCT AA SC
B4-3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.	B4-3.1. Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución da mesma.	<ul style="list-style-type: none"> Localiza, selecciona, organiza e expón información sobre a evolución do poder adquisitivo das familias españolas no últimos vinte anos 	1	CL AA SC CD

BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B5-1. Diferenciar as magnitudes de tipos de interese, inflación e desemprego, así como analizalas relacións existentes entre elas.	B5-1.1. Describe as causas da inflación e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica que é a inflación e como se mide. Explica a deflación. Analiza a relación entre a inflación e a cantidade de diñeiro. • Calcula o índice de prezos e a taxa de inflación a partir dos datos dados. • Identifica causas da inflación. Define a inflación por demanda e a inflación por oferta. • Describe e relaciona efectos sociais negativos da inflación. 	3	CL AA SC
	B5-1.2. Explica o funcionamento dos tipos de interese e as consecuencias da súa variación para a marcha da Economía.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica os tipos de interese e a forma de calculalos identificando os indicadores TIN e TAE. Explica o tipo de interese oficial. • Explica a relación entre os tipos de interese e a inflación. Calcula o tipo de interese real a partir dun caso dado. • Explica a evolución dos tipos de interese definindo factores de influencia na súa variación 	1	CL AA SC

BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.	B5-2.1. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de interese, inflación e desemprego.	<ul style="list-style-type: none"> • Observa e interpreta gráficos relacionados coa inflación e os tipos de interese 	2	CL AA SC
B5-3. Valorar diferentes opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte ao desemprego.	B5-3.1. Describe as causas do desemprego e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	<ul style="list-style-type: none"> • Expresa relacións entre a inflación e o desemprego de forma razoada e crítica. • Explica e interpreta a representación da curva de Phillips explicando a súa función. 	2	CL SC IE
	B5-3.2. Analiza os datos de desemprego en España e as políticas contra o desemprego.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza datos sobre a evolución do índice de miseria en España. 	2	CL SC IE

BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.	B6-1.3. Analiza acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional.	<ul style="list-style-type: none"> Explica a evolución da inflación na zona euro até o 2014 relacionando as expectativas de tipos de interese. 	1	CL AA SC IE
	B6-1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	<ul style="list-style-type: none"> Mostra e valora condutas e medidas, a nivel individual e colectivo, local, e global, que contribúen á protección do medioambiente e a sustentabilidade da vida. Expón reflexións sobre os seus hábitos de consumo. Valora as actitudes de consumo seguras e responsables. Explica o índice de miseria e realiza inferencias e hipótese sobre as súas causas e sobre as súas consecuencias para a sustentabilidade da vida. 	1	AA SC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	<p>Observación directa das tarefas realizadas.</p> <p>Comportamento e asistencia.</p> <p>Probas escritas e orais.</p> <p>Traballos propostos escritos e orais</p>	<p>Diario de clase.</p> <p>Resultados das probas escritas e orais.</p> <p>Resultados dos traballos escritos e orais</p>

UNIDADE 9. O CRECEMENTO ECONÓMICO E O MERCADO DE TRABALLO

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,e,f,g,h		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Economía e a súa impactou na vida dos cidadáns. • A escaseza, a elección e a asignación derec ursos. O custo de oportunidade. • As relacións económicas básicas e a súa representación. 	<ul style="list-style-type: none"> • O crecemento económico e o desenvolvemento económico. • Reflexións acerca da influencia do crecemento económico sobre o desenvolvemento social, identificando aspectos positivos e negativos. • Localización, selección, organización e exposición de información de textos e imaxes para completar actividades, traballos e proxectos (oralmente e/ou por escrito), manifestando a comprensión dos contidos da unidade. • Interpretación de gráficos e variables económicas. • Localización, selección e organización de información nos medios dixitais. • Consecuencias da redución do consumo doméstico durante unha fase de crise e reflexións sobre factores que motivan o consumo familiar. • Visita da web do Centro de Investigacións Sociolóxicas (CIS) e exposición de información sobre os problemas que máis preocupan ás familias españolas. 	<p>B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.</p> <p>B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.</p> <p>B1-3. Tomar conciencia dos principios básicos da economía que se aplican nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO</p> <ul style="list-style-type: none"> Os ingresos e gastos do Estado. A deuda pública e o déficit público. Desigualdades económicas e distribución da renda. 	<ul style="list-style-type: none"> Análise e interpretación de datos e gráficos relacionados cos ingresos e gastos do Estado. O produto interior bruto (PIB) e descrición e aplicación de métodos de medición e cálculo. A taxa de crecemento económico e formas de medila. O valor engadido. Que son os ciclos económicos? As súas fases e relacións entre elas. Crise económica ou recesión, fondo, e expansión ou recuperación. Reflexións sobre situacións de desigualdade no acceso aos recursos económicos e os medios de produción. 	<p>B4-1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución.</p> <p>B4-3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO</p> <ul style="list-style-type: none"> O desemprego e as políticas contra o desemprego. 	<ul style="list-style-type: none"> Observación e interpretación de gráficos de contido económico. O desemprego e identifica: tipos e formas de cálculo. A taxa de paro e as taxas de actividade e emprego. Os custos e as consecuencias económicas, sociais e políticas do desemprego. Interpretación e análise de datos de emprego e desemprego en España, e descripción e relación de variables. As fórmulas da taxa de paro, a taxa de actividade e a taxa de ocupación da economía española. Explicación razoada de políticas contra o desemprego. A evolución do traballo en España desde 1976 até a actualidade. Factores de influencia e relacións entre eles. Atopar un emprego. Elaboración dun curriculum vitae con criterios de responsabilidade e reflexións sobre as pautas de comportamento nunha entrevista de traballo. 	<p>B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.</p> <p>B5-3. Valorar diferentes opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte ao desemprego.</p>

<p>BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL</p> <ul style="list-style-type: none"> • A consideración económica do medioambiente: a sustentabilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> • As relacións entre o desenvolvemento tecnolóxico e o crecemento económico. • Adquisición e valoración de condutas que contribúen á protección do medio ambiente e a sustentabilidade da vida. • Reflexións ao redor da diferenza entre desenvolvemento humano e desenvolvemento económico, e entre crecemento económico e benestar social. 	<p>B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.</p>
--	--	---

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
<p>B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.</p>	<p>B1-1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de toda Economía e comprende que toda elección supón renunciar a outras alternativas e que toda decisión ten consecuencias.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Explica de forma razoada e crítica, achegando reflexións propias, o crecemento económico e o desenvolvemento económico. • Expresa reflexións acerca da influencia do crecemento económico sobre o desenvolvemento social, identificando aspectos positivos e negativos. 	2	CL SC IE
	<p>B1-1.2. Diferencia formas diversas de abordar e resolver problemas económicos e identifica as súas vantaxes e inconvenientes, así como as súas limitacións.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Mostra actitudes de interese, esforzo e responsabilidade na execución de accións e tarefas, e de autonomía na toma de decisións. Participa de forma activa, empática, respectuosa e cooperativa nos traballos e as interaccións da aula. • Valora as actitudes de iniciativa, emprendimiento persoal e 	2	AA SC IE

		participación social activa		
B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.	B1-2.1. Comprende e utiliza correctamente diferentes termos da área da Economía.	<ul style="list-style-type: none"> • Comprende, explica e utiliza correctamente diferentes termos da área da economía. • Localiza, selecciona, organiza e expón información adquirida en textos e imaxes para completar as súas actividades, traballos e proxectos. Expón conclusións xustificando e fundamentando os seus argumentos, e comunica dita información oralmente e/ou por escrito. 	1	CL AA SC

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-3. Tomar conciencia dos principios básicos da economía que se aplican nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.	B1-3.1. Representa as relacións que se establecen entre as economiñas domésticas e as empresas.	<ul style="list-style-type: none"> Explica consecuencias da redución do consumo doméstico durante unha fase de crise e expón reflexións sobre factores que motivan o consumo familiar. 	1	AA SC IE
	B1-3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas da súa contorna.	<ul style="list-style-type: none"> Visita a web do Centro de Investigacións Sociolóxicas (CIS) e expón de información sobre os problemas que máis preocupan ás familias españolas 	1	AA SC IE

BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B4-1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución.	B4-1.1. Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado así como as principais áreas dos gastos do Estado e comenta as súas relacións.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica que é o produto interior bruto (PIB) e describe e aplica métodos para calculalo. • Explica a taxa de crecemento económico e aplica formas de medila. • Explica o valor engadido 	3	SC
	B4-1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e gastos do Estado.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza e interpreta datos e gráficos relacionados cos ingresos e gastos do Estado 	2	CL CMCT AA SC
	B4-1.3. Distingue nos diferentes ciclos económicos o comportamento dos ingresos e gastos públicos así como os efectos que se poden producir ao longo do tempo.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica que son os ciclos económicos, identificando e describindo as súas fases, expresando relacións entre elas: crise económica ou recesión, fondo, e expansión ou recuperación. 	1	AA SC IE
B4-3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.	B4-3.1. Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución da mesma.	<ul style="list-style-type: none"> • Expón reflexións sobre situacións de desigualdade no acceso aos recursos económicos e os medios de produción. 	1	CL AA SC

BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.	B5-2.1. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de interese, inflación e desemprego.	<ul style="list-style-type: none"> • Observa e interpreta gráficos de contido económico 	2	CL AA SC
B5-3. Valorar diferentes opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte ao desemprego.	B5-3.1. Describe as causas do desemprego e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica que é o desemprego e identifica e describe e tipos definindo como se contabiliza. Define a taxa de paro e as taxas de actividade e emprego. • Identifica e describe custos económicos, sociais e políticos do desemprego. 	2	CL SC IE
	B5-3.2. Analiza os datos de desemprego en España e as políticas contra o desemprego.	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreta e analiza datos de emprego e desemprego en España describindo variables. • Expón as fórmulas da taxa de paro, a taxa de actividade e a taxa de ocupación da economía española nun período dado. • Identifica e explica de forma razoada políticas contra o desemprego 	2	CL SC IE

BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO (CONTINUACIÓN)

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B5-3. Valorar diferentes opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte ao desemprego.	B5-3.3. Investiga e recoñece ámbitos de oportunidades e tendencias de emprego.	<ul style="list-style-type: none"> Explica a evolución do traballo en España desde 1996 até a actualidade, identificando factores de influencia e relacións entre eles. Elabora un curriculum vitae con criterios de responsabilidade e expón reflexións sobre as pautas de comportamento nunha entrevista de traballo. 	1	CL AA SC IE

BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.	B6-1.3 Analiza acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional.	<ul style="list-style-type: none"> Expón reflexións acerca das relacións entre o desenvolvemento tecnolóxico e o crecemento económico. 	1	AA SC IE
	B6-1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	<ul style="list-style-type: none"> Mostra e valora condutas e medidas, a nivel individual e colectivo, local, e global, que contribúen á protección do medioambiente e a sustentabilidade da vida. Expón reflexións ao redor da diferenza entre desenvolvemento humano e desenvolvemento económico, e entre crecemento económico e benestar social 	1	AA SC IE

	PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 10. AS CONTAS DO ESTADO

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,e,f,g,h		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Economía e a súa impactou na vida dos cidadáns. • A escaseza, a elección e a asignación derec ursos. O custo de oportunidade. • As relacións económicas básicas e a súa representación. 	<ul style="list-style-type: none"> • Que é a pobreza? causas e consecuencias políticas, sociais, económicas e ambientais. • A desigualdade económica en España. Dificultades económicas ás que se enfrontan familias da contorna próxima. Reflexións sobre as formas en que la pobreza afecta á infancia. • Factores que determinan a renda das familias e s formas de actuación do sector público. • Explicación e aplicación de cálculos do IRPF. • Localización, selección, organización e exposición de información de textos e imaxes para completar actividades, traballos e proxectos (oralmente e/ou por escrito), manifestando a comprensión dos contidos da unidade. • Interpretación de gráficos e variables económicas. • Localización, selección e organización de información nos medios dixitais. • Actitudes de autonomía e iniciativa e responsabilidade na toma de decisións. 	<p>B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.</p> <p>B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.</p> <p>B1-3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO</p> <ul style="list-style-type: none"> • Os ingresos e gastos do Estado. • A deuda pública e o déficit público. • Desigualdades económicas e distribución da renda. 	<ul style="list-style-type: none"> • Análise e interpretación de datos e gráficos relacionados cos ingresos e gastos do Estado. • O orzamento público, o ciclo orzamentario e as súas fases. • O saldo orzamentario: resultados que pode ofrecer. • A clasificación do gasto público. • Os ingresos públicos, a súa clasificación e as súas fontes. • Explica en que consiste a función distributiva da renda. • Cálculo do coeficiente de Gini. • A representación da curva de Lorenz e outros indicadores de análises. • A función distributiva do Estado: os custos sociais, políticos e económicos da desigualdade. • Instrumentos estatais de redistribución da renda e os seus efectos. 	<p>B4-1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución.</p> <p>B4-2. Diferenciar e explicar os conceptos de débeda pública e déficit público.</p> <p>B4-3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO</p> <ul style="list-style-type: none"> O desemprego e as políticas contra o desemprego. 	<ul style="list-style-type: none"> Observación e interpretación de gráficos de contido económico. A brecha salarial e a súa evolución en España nos últimos anos. Identificación e análise de sectores predominantes e oportunidades de emprego. 	<p>B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.</p> <p>B5-3. Valorar diferentes opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte ao desemprego.</p>
<p>BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL</p> <ul style="list-style-type: none"> A consideración económica do medioambiente: a sustentabilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> Expón reflexións ao redor da desigualdade económica dos países industrializados, as súas causas e as súas consecuencias. Análise a evolución da presión fiscal nos países da OCDE. A equidad en termos económicos. Tipos, e relacións entre a desigualdade, o estado dos benstar e o crecemento económico. Adquisición e valoración de condutas que contribúen á protección do medio ambiente e a sustentabilidade da vida. 	<p>B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.</p>

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.	B1-1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de toda Economía e comprende que toda elección supón renunciar a outras alternativas e que toda decisión ten consecuencias.	<ul style="list-style-type: none"> Explica que é a pobreza en termos económicos expondo reflexións críticas e razoadas sobre as súas causas políticas, sociais, económicas e ambientais. 	2	CL SC IE
	B1-1.2. Diferencia formas diversas de abordar e resolver problemas económicos e identifica as súas vantaxes e inconvenientes, así como as súas limitacións.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica distintas formas de abordar e resolver problemas económicos. Mostra actitudes de interese, esforzo e responsabilidade na execución de accións e tarefas, e de autonomía na toma de decisións. Participa de forma activa, empática, respectuosa e cooperativa nos traballos e as interaccións da aula 	2	AA SC IE
B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.	B1-2.1. Comprende e utiliza correctamente diferentes termos da área da Economía.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende, explica e utiliza correctamente diferentes termos da área da economía. Localiza, selecciona, organiza e expón información adquirida en textos e imaxes para completar as súas actividades, traballos e proxectos. Expón conclusións xustificando e fundamentando os seus argumentos, e comunica dita información oralmente e/ou por escrito 	1	CL AA SC

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS (CONTINUACIÓN)

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1- 3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.	B1-3.1. Representa as relacións que se establecen entre as economías domésticas e as empresas.	<ul style="list-style-type: none"> Describe dificultades económicas ás que se enfrontan familias da súa contorna próxima. Expón reflexións sobre as formas en que a pobreza afecta á infancia. Explica factores que determinan a renda das familias e expón reflexións sobre as formas de actuación do sector público 	1	AA SC IE
	B1-3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas da súa contorna.	<ul style="list-style-type: none"> Explica e aplica cálculos do IRPF 	1	CMCT AA SC

BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B4-1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución.	B4-1.1. Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado así como as principais áreas dos gastos do Estado e comenta as súas relacións.	<ul style="list-style-type: none"> Explica o orzamento público, o ciclo orzamentario e as súas fases. Describe o saldo orzamentario analizando resultados que pode ofrecer, e explica a clasificación do gasto público. Explica os ingresos públicos, a súa clasificación e as súas fontes 	3	SC
	B4-1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e gastos do Estado.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza e interpreta datos e gráficos relacionados cos ingresos e gastos do Estado. 	2	CL CMCT AA SC
B4-2. Diferenciar e explicar os conceptos de débeda pública e déficit público.	B4-2.1. Comprende e expresa as diferenzas entre os conceptos de débeda pública e déficit público, así como a relación que se produce entre eles.	<ul style="list-style-type: none"> Explica a débeda pública e o déficit público establecendo relacións entre eles 	2	CL AA SC

BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B4-3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.	B4-3.1. Coñece e describe os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución da mesma.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica en que consiste a función distributiva da renda. • Calcula o coeficiente de Gini. • Explica a representación da curva de Lorenz e doutros indicadores de análises. • Explica a función distributiva do Estado, e os custos sociais, políticos e económicos da desigualdade. • Identifica instrumentos estatais de redistribución da renda, expondo información relacionada sobre os seus efectos. 	1	CL AA SC

BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.	B5-2.1. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de interese, inflación e desemprego.	<ul style="list-style-type: none"> • Observa e interpreta gráficos de contido económico 	2	CL AA SC
B5-3. Valorar diferentes opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte ao desemprego.	B5-3.1. Describe as causas do desemprego e valora as súas principais repercusións económicas e sociais.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica a brecha salarial e a súa evolución en España nos últimos anos. 	2	CL SC IE
	B5-3.3. Investiga e recoñece ámbitos de oportunidades e tendencias de emprego.	<ul style="list-style-type: none"> • Identifica e analiza sectores predominantes e oportunidades de emprego. 	1	CL AA SC IE

BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.	B6-1.1. Valora o grao de interconexión das diferentes Economías de todos os países do mundo e aplica a perspectiva global para emitir xuízos crítico.	<ul style="list-style-type: none"> Expón reflexiónes ao redor da desigualdade económica dos países industrializados, as súas causas as súas consecuencias. 	1	CL AA SC IE
	B6-1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	<ul style="list-style-type: none"> Define a equidad en termos económicos, describe tipos, e expón relacións entre a desigualdade, o estado dos benstar e o crecemento económico. Mostra e valora condutas e medidas, a nivel individual e colectivo, local, e global, que contribúen á protección do medioambiente e a sustentabilidade da vida. 	1	AA SC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 11. O COMERCIO INTERNACIONAL

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,e,f,g,h,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Economía e a súa impactou na vida dos cidadáns. • A escaseza, a elección e a asignación derec ursos. O custo de oportunidade. • As relacións económicas básicas e a súa representación. 	<ul style="list-style-type: none"> • Explicación e aplicación de cálculos para o cambio de moeda estranxeira. • Reflexións sobre como afecta á economía dun país o contrabando de mercadorías, e a importación de falsificacións. • Localización, selección, organización e exposición de información de textos e imaxes para completar actividades, traballos e proxectos (oralmente e/ou por escrito), manifestando a comprensión dos contidos da unidade. • Interpretación de gráficos e variables económicas. • Localización, selección e organización de información nos medios dixitais. • Actitudes de autonomía e iniciativa e responsabilidade na toma de decisións. • Actitudes de participación activa e cooperativa nos traballos, debates, actividades e interaccións da aula. 	<p>B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.</p> <p>B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.</p> <p>B1-3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO</p> <ul style="list-style-type: none"> Os ingresos e gastos do Estado. 	<ul style="list-style-type: none"> Observación e interpretación de gráficos de contido económico. 	<p>B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.</p>
<p>BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL</p> <ul style="list-style-type: none"> A globalización económica. El comercio internacional. O mercado común europeo e a unión económica e monetaria europea. A consideración económica do medioambiente: a sustentabilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> Os instrumentos de protección comercial. Os movementos financeiros internacionais: o mercado de divisas, os efectos da variación do tipo de cambio e o mercado de cambio A globalización económica e os factores que favorecen o seu afianzamento. As vantaxes da globalización económica, e as súas consecuencias e repercusións a nivel social, político, económico e ambiental. O comercio internacional e tipos de cambios engloba. Como se rexistran os intercambios internacionais. A balanza de pagos. Causas e vendaxas do comercio internacional. Consecuencias negativas do comercio internacional no ámbito social, político e ambiental. Reflexións en torno ao impacto económico e social dos movementos migratorios e as persoas desprazadas. Adquisición e valoración de condutas que contribúen á protección do medio ambiente e a sustentabilidade da vida. 	<p>B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.</p>

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.	B1-1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de toda Economía e comprende que toda elección supón renunciar a outras alternativas e que toda decisión ten consecuencias.	<ul style="list-style-type: none"> Expón reflexións sobre como afecta á economía dun país o contrabando de mercadorías, e a importación de falsificacións. 	2	CL SC IE
	B1-1.2. Diferencia formas diversas de abordar e resolver problemas económicos e identifica as súas vantaxes e inconvenientes, así como as súas limitacións.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica distintas formas de abordar e resolver problemas económicos. Mostra actitudes de interese, esforzo e responsabilidade na execución de accións e tarefas, e de autonomía na toma de decisións. Participa de forma activa, empática, respectuosa e cooperativa nos traballos e as interaccións da aula. 	2	AA SC IE
B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.	B1-2.1. Comprende e utiliza correctamente diferentes termos da área da Economía.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende, explica e utiliza correctamente diferentes termos da área da economía. Localiza, selecciona, organiza e expón información adquirida en textos e imaxes para completar as súas actividades, traballos e proxectos. Expón conclusións xustificando e fundamentando os seus argumentos, e comunica dita información oralmente e/ou por escrito 	1	CL AA SC

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1- 3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.	B1-3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas da súa contorna.	<ul style="list-style-type: none">• Explica e aplica cálculos para o cambio de moeda estranxeira	1	AA SC IE

BLOQUE 5. ECONOMÍA E TIPOS DE INTERESE, INFLACIÓN E DESEMPREGO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B5-2. Interpretar datos e gráficos vinculados cos conceptos de tipos de interese, inflación e desemprego.	B5-2.1. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos tipos de interese, inflación e desemprego.	<ul style="list-style-type: none">• Observa e interpreta gráficos de contido económico	2	CL AA SC

BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.	B6-1.1. Valora o grao de interconexión das diferentes Economías de todos os países do mundo e aplica a perspectiva global para emitir xuízos críticos.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica os instrumentos de protección comercial. • Explica os movementos financeiros internacionais: o mercado de divisas, os efectos da variación do tipo de cambio e o mercado de cambio. 	1	CL AA SC IE
	B6-1.2. Explica as razóns que xustifican e inflúen no intercambio económico entre países.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica o comercio internacional e que tipos de cambios engloba. • Identifica causas e vantaxes do comercio internacional. • Explica como se rexistran os intercambios internacionais. Define a balanza de pagos. 	1	CL SC
	B6-1.3. Analiza acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional.	<ul style="list-style-type: none"> • Explica a globalización económica e os factores que favorecen o seu afianzamento. • Identifica as vantaxes da globalización económica, e as súas consecuencias e repercusións a nivel social, político, económico e ambiental 	1	CL AA SC IE

BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.	B6-1.4. Coñece e enumera vantaxes e inconvenientes do proceso de integración económica e monetaria da Unión Europea.	<ul style="list-style-type: none"> Explica que é a integración económica, os seus niveis e as implicacións de cada un deles. Explica efectos positivos e negativos da integración económica 	1	CL AA SC
	B6-1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	<ul style="list-style-type: none"> Mostra e valora condutas e medidas, a nivel individual e colectivo, local, e global, que contribúen á protección do medioambiente e a sustentabilidade da vida. Expón reflexións en torno ao impacto económico e social dos movementos migratorios e as persoas desprazadas. Identifica, describe e relaciona consecuencias negativas do comercio internacional no ámbito social, político e ambiental. 	1	AA SC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 12. ECONOMÍA MUNDIAL E MEDIOAMBIENTE

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,e,f,g,h,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS</p> <ul style="list-style-type: none"> • A Economía e a súa impactou na vida dos cidadáns. • A escaseza, a elección e a asignación derec ursos. O custo de oportunidade. • Como se estuda en Economía. Un achegamento aos modelvos económicos. • As relacións económicas básicas e a súa representación. 	<ul style="list-style-type: none"> • Comparación e descrición de teorías económicas relacionadas cos retos ambientais que expón o crecemento económico. • Identificación, relación e descrición de problemas ambientais derivados das relacións económicas e a actividade humana. Causas e consecuencias. • Localización, selección, organización e exposición de información de textos e imaxes para completar actividades, traballos e proxectos (oralmente e/ou por escrito), manifestando a comprensión dos contidos da unidade. • Interpretación de gráficos e variables económicas. • Localización, selección e organización de información nos medios dixitais. • Actitudes de autonomía e iniciativa e responsabilidade na toma de decisións. • Actitudes de participación activa e cooperativa nos traballos, debates, actividades e interaccións da aula. 	<p>B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida de os cidadáns.</p> <p>B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 2. ECONOMÍA E EMPRESAS <ul style="list-style-type: none"> • A empresa e o empresario. 	<ul style="list-style-type: none"> • Solucións e obxectivos a efectos do sector privado: a contribución das familias e as empresas na protección do medioambiente. • A responsabilidade social corporativa. 	B2-1. Describir os diferentes tipos de empresas e formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as súas esixencias de capital e as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como interrelaciónelas das empresas a súa contorna inmediata.
BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO <ul style="list-style-type: none"> • Os ingresos e gastos do Estado. • A deuda pública e o déficit público. • Desigualdades económicas e distribución da renda. 	<ul style="list-style-type: none"> • A responsabilidade ambiental do Estado. Solucións e iniciativas públicas nacionais que contribúen á protección do medioambiente. • Análise e interpretación de datos e gráficos relacionados cos ingresos e gastos do Estado. 	B4-1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución. B4-3. Determinar o impacto para a sociedade da desigualdade da renda e estudar as ferramentas de redistribución da renda.

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL</p> <ul style="list-style-type: none"> • A globalización económica. • A consideración económica do medioambiente: a sustentabilidade. 	<ul style="list-style-type: none"> • Lectura, interpretación e comentario crítico de textos relacionadas coas diferentes posturas económicas sobre a priorización do medioambiente. • Reflexións sobre causas e consecuencias das condicións de desigualdade no acceso aos recursos naturais entre persoas, pobos e países, e sobre as influencias do desenvolvemento económico sobre a contorna natural. • Os acordos internacionais sobre o medioambiente: reflexións sobre o seu cumprimento, logros, retos, implicacións e eficacia. • O desenvolvemento sustentable: definicións e evolución do concepto. • Os modelos de consumo enerxético dos países industrializados: consecuencias económicas, sociais e ambientais. • Adquisición e valoración de condutas que contribúen á protección do medio ambiente e a sustentabilidade da vida. 	<p>B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.</p>

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Explicar a Economía como ciencia social valorando o impacto permanente das decisións económicas na vida dos cidadáns.	B1-1.1. Recoñece a escaseza de recursos e a necesidade de elixir e tomar decisións como as claves dos problemas básicos de toda Economía e comprende que toda elección supón renunciar a outras alternativas e que toda decisión ten consecuencias.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica, explica e compara teorías económicas relacionadas cos retos ambientais que expón o crecemento económico. 	2	CL SC IE
	B1-1.2. Diferencia formas diversas de abordar e resolver problemas económicos e identifica as súas vantaxes e inconvenientes, así como as súas limitacións.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica distintas formas de abordar e resolver problemas económicos. Mostra actitudes de interese, esforzo e responsabilidade na execución de accións e tarefas, e de autonomía na toma de decisións. Participa de forma activa, empática, respectuosa e cooperativa nos traballos e as interaccións da aula. 	2	AA SC IE
B1-2. Coñecer e familiarizarse coa terminoloxía económica básica e co uso dos modelos económicos.	B1-2.1. Comprende e utiliza correctamente diferentes termos da área da Economía.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende, explica e utiliza correctamente diferentes termos da área da economía. Localiza, selecciona, organiza e expón información adquirida en textos e imaxes para completar as súas actividades, traballos e proxectos. Expón conclusións xustificando e fundamentando os seus argumentos, e comunica dita información oralmente e/ou por e. 	1	CL AA SC

BLOQUE 1. IDEAS ECONÓMICAS BÁSICAS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1- 3. Tomar conciencia dos principios básicos da Economía a aplicar nas relacións económicas básicas cos condicionantes de recursos e necesidades.	B1-3.2. Aplica razoamentos básicos para interpretar problemas económicos provenientes das relacións económicas da súa contorna.	<ul style="list-style-type: none"> Explica problemas ambientais relacionados coa actividade económica 	1	AA SC IE

BLOQUE 2. ECONOMÍA E EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B2-1. Describir os diferentes tipos de empresas e formas xurídicas das empresas relacionando con cada unha delas as súas esixencias de capital e as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores así como interrelaciónelas das empresas a súa contorna inmediata.	B2-1.3 Identifica os diferentes tipos de empresas e empresarios que actúan na súa contorna así como a forma de interrelacionar co seu ámbito máis próximo e os efectos sociais e ambientais, positivos e negativos, que se observan.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica solucións e obxectivos a efectos do sector privado: a contribución das familias e as empresas na protección do medioambiente. Explica a responsabilidade social corporativa. 	1	AA SC

BLOQUE 4. ECONOMÍA E INGRESOS E GASTOS DO ESTADO

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B4-1. Recoñecer e analizar a procedencia das principais fontes de ingresos e gastos do Estado así como interpretar gráficos onde se mostre dita distribución.	B4-1.1. Identifica as vías de onde proceden os ingresos do Estado así como as principais áreas dos gastos do Estado e comenta as súas relacións.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica e explica solucións e iniciativas públicas nacionais que contribúen á protección do medioambiente 	3	SC
	B4-1.2. Analiza e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados cos ingresos e gastos do Estado.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza e interpreta datos e gráficos relacionados cos ingresos e gastos do Estado 	2	CL CMCT AA SC

BLOQUE 6. ECONOMÍA INTERNACIONAL

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIÓNS	COMPETENCIAS
B6-1. Valorar o impacto da globalización económica, do comercio internacional e dos procesos de integración económica na calidade de vida das persoas e o medio ambiente.	B6-1.1. Valora o grao de interconexión das diferentes Economías de todos os países do mundo e aplica a perspectiva global para emitir xuízos críticos.	<ul style="list-style-type: none"> Le, interpreta e comenta, de maneira crítica e reflexiva, textos relacionadas coas diferentes posturas económicas sobre a priorización do medioambiente. Expón reflexiónes sobre causas e consecuencias das condicións de desigualdade no acceso aos recursos naturais entre persoas, pobos e países, e sobre as influencias do desenvolvemento económico sobre a contorna natural 	1	CL AA SC IE
	B6-1.3. Analiza acontecementos económicos contemporáneos no contexto da globalización e o comercio internacional.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica, explica e relaciona acordos internacionais sobre o medioambiente expondo reflexións sobre o seu cumprimento, logros, retos, implicacións e eficacia 	1	CL AA SC IE
	B6-1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun desenvolvemento sustentable.	<ul style="list-style-type: none"> Mostra e valora condutas e medidas, a nivel individual e colectivo, local, e global, que contribúen á protección do medioambiente e a sustentabilidade da vida. Explica características do desenvolvemento sustentable valorando a súa importancia. 	1	AA SC IE

	PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

V. METODOLOXÍA

Desde unha perspectiva interdisciplinar, a área contemplará os mesmos principios de carácter psicopedagóxico que constitúen a referencia esencial para un desenvolvemento curricular coherente e integrador entre tódalas áreas. Nesta etapa, tales áreas deben reunir un carácter comprensivo á vez que respectuoso cas diferencias individuais. Os principios son os seguintes:

- A nosa actividade como profesores será considerada como mediadora e guía para o desenvolvemento da actividade constructiva do alumno.

- Partiremos do nivel de desenvolvemento do alumno. Evitarase no posible a abstacción e intentarase destacar a parte máis realista e actual de cada tema, inducendo ó alumno a facer comentarios e a buscar casos prácticos sobre o exposto.

- Orientaremos a nosa acción a estimular a capacidade de aprender a aprender.

- Promoveremos a adquisición das aprendizaxes funcionais e significativos.

- Atenderemos ás diferentes necesidades do alumnado.

- Impulsaremos unha avaliación que proporcione ó alumno unha orientación e información sobre o seu proceso de aprendizaxe.

- Fomentaremos o desenvolvemento da capacidade de socialización e de autonomía.

- Desenvolverase a capacidade creadora nas experiencias dos traballos dos alumnos. Para iso protexerase a expresión individual, estimularase a iniciativa e a espontaneidade.

Dacordo co establecido no PCC (Proxecto Curricular de Centro), a metodoloxía a seguir nesta programación tratará de darlle un enfoque eminentemente práctico á asignatura. Non obstante, é imprescindible unha primeira introducción teórica a cada un

dos temas, facilitando a adquisición de conceptos mediante a súa explicación e acercamente o nivel de desenrolo e capacidade do alumnado.

O método a aplicar en cada tema consistirá nunha pequena introducción teórica plagada de exemplos cercanos á realidade dos alumnos, abrindo o debate sobre os problemas plantexados. Acto seguido realizaranse actividades encaminadas a asegura-lo aprendizaxe dos contidos explicados e a investigación da realidade circudante respecto ós mesmos. Tratarase en todo momento de inculcarlles ós alumnos una actitude dinámica, de búsqueda de información e análise da mesma.

O temario seguerá, polo tanto, a tradicional división entre as dúas ramas de microeconomía e macroeconomía, cunha importante introducción xenérica inicial ó problema económico.

Completarase o traballo en aula con material complementario entregado polo profesor: traballarase sobre artigos periodísticos, de revistas, sitios web, etc.

VI. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Para a impartición das clases farase uso dos seguintes recursos didácticos:

Apuntes para a impartición da clase.

Libro de texto recomendado coma complemento das clases: “Economía”, editorial Mc Graw Hill

Textos complementarios obtidos dos periódicos locais, rexionais e nacionais, para o comentario e debate na clases.

Acceso a Internet: INE, IGE, web UE, wwB B.M. web mtas., ecomur.es, ecobachillerato.com, geocities.es, proxecto tesela.

Ordenador portátil

VII. AVALIACIÓN: CRITERIOS, PROCEDIMENTOS, INSTRUMENTOS, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN.

A. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Na secuenciación das unidades didácticas contense os criterios de avaliación previstos para cada unha.

B. PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

A avaliación establece as capacidades adquiridas polos alumnos/as, así como os métodos de traballo e os tipos de aprendizaxe.

A avaliación ten por obxecto informar sobre a evolución do proceso docente na súa totalidade e non debe limitarse a unha simple valoración de coñecementos, senón no conxunto de todos os compoñentes pedagóxicos, de forma que permita modificacións nas previsións iniciais e determine novos obxectivos de acordo coa evolución do proceso

b.1. PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN.

Utilizarase un sistema de avaliación continua, posto que é o que nos permite facer un seguimento do proceso de aprendizaxe dos alumnos e adapta-la secuencia e a proposta de actividades ó seu ritmo.

Partindo do nivel inicial do alumnado, o proceso de avaliación debe orientarse no currículo, nos obxectivos programados e nos alcanzados por eles.

Cada alumno/a será avaliado polo seu traballo diario, tanto individual como en grupo, valorando tanto os coñecementos, as capacidades, destrezas, habilidades e actitudes adquiridas.

Valoraranse os seguintes aspectos:

- A comprensión e asimilación dos coñecementos fundamentais.
- A obtención e utilización de información.
- A participación no traballo, tanto individual como en grupo. VER RÚBRICA

CLASE.

- A iniciativa do alumno/a.
- A presentación dos traballos propostos.
- A cantidade e calidade das tarefas realizadas. VER RÚBRICA CLASE.
- As probas escritas e orais que a profesora considere oportunas.
- Comportamento e asistencia dos alumnos/as: VER RÚBRICA CLASE.

b.2. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Os instrumentos de avaliación a utilizar serán os seguintes:

- Seguimento da asistencia regular á clase.
- Observación dos/as alumnos/as na aula e seguimento do seu traballo diario.
- Traballos realizados en grupo tanto orais coma escritos.
- Presentación dos traballos: calidade e limpeza.
- Resultado das probas escritas e orais propostas pola profesora.

Se non fora posible deixar rexistros das observacións ou traballos complementarios desenvolto na aula, a avaliación efectuarase de forma exclusiva en base aos resultados acadados nas probas orais, escritas e observacións recollidas polo profesor.

C. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN

A nota resultará dos resultados dos alumnos nos contidos teóricos, procedementos e actitudes en conxunto.

En concreto, na cualificación de **conceptos teóricos** valorarase a realización dun esquema ou introdución previa e presentación organizada dos mesmos.

Nas cuestións que contrastan conceptos será causa de eliminación total do apartado se se pon a definición íntegra dos mesmos sen realizar a comparación.

Nos procedementos prácticos será preciso expoñer primeiro a fórmula teórica a aplicar, os resultados coas respectivas unidades, comparación dos resultados cos de anos posteriores e anteriores.

Nos traballos presentados e probas tanto por escrito coma en soporte informático valorarásese:

- Correspondencia coa realidade.
- Pulcritude na presentación.
- Expresar as fórmulas dos procedementos matemáticos empregados.
- Expresión das unidades das magnitudes medidas.
- Correcta confección de documentos de acordo o nivel de habilidades, destrezas e capacidades do alumno.
- Redacción de conclusión dos resultados calculados.
- Secuencia completa de fichas establecida individualmente para o alumno.
- Elaboración de índices de contidos.
- Correcto arquivo dos traballos en soporte informático nas carpetas correspondentes..

No traballo, esforzo e **actitude en clase** anexamos RÚBRICA DE AVALIACIÓN.

A existencia de apercibimentos verbais ou por escrito valorarase neste apartado reducindo a nota de clase proporcionalmente segundo a gravidade.

CONFORMACIÓN DA CUALIFICACIÓN FINAL GLOBAL:

A nota conformarase nun 80% por probas escritas recollidas. Éstas deberán terse superado nun 40% de contidos, sempre que na nota global da avaliación se chegue a un 50% de contidos..

Nun 20% por procedementos (coma traballos diarios, exercicios, exposicións e artigos relacionados co que se comenta nas explicacións) e actitude. Para o seu cálculo farase a seguinte rúbrica:

GRAO DE CONSECUCIÓN	INCOMPLETO	NORMAL	MOI BEN
ASISTENCIA REGULAR E SEGUIMIENTO DAS EXPLICACIÓNS, DÚBIDAS	-0,2(POR CADA APERCIBIMENTO)	0	0,2
PARTICIPACIÓN NAS CHAMADAS DE CLASE E TAREFAS DIARIAS ENCOMENDADAS.	-0,2(POR CADA APERCIBIMENTO)	0,4	0,8
TRABALLOS E EXPOSICIÓN	0	0,3	0,6
SABE COLABORAR E TER INICITIVA NOS TRABALLOS GRUPAIS	-0,2	0	0,2
RESPEITO CARA OS PROFESORES E COMPAÑEIROS	-0,4 (POR CADA APERCIBIMENTO ESCRITO)	0	0,2

No caso de que un alumno ou alumna non acade o 50% dos contidos, a avaliación estará suspensa, non podendo sumarse os outros elementos da nota correspondentes a procedementos e actitude. Terá que facer a recuperación o finalizar o trimestre de toda a materia impartida cos mesmos criterios de cualificación.

Cando un alumno non se presente a unha proba, deberá xustificar a falta con un documento oficial para que se lle poida repetir noutra data. No caso de que non se xustifique a nota da proba é de 0 puntos.

Cando se atope a un alumno o alumna copiando nunha proba será eliminado da mesma e a súa nota será de 0 puntos.

O alumno deberá ter superadas as tres avaliacións para aprobar o curso. O peso de cada avaliación será o mesmo na conformación da cualificación final.

A non asistencia regular á clase implicará a perda do dereito á avaliación continua e ós criterios xerais de avaliación anteriormente expostos. Os alumnos que superen o número de faltas que figuren nas Normas de organización e funcionamento:

- Terán que presentar todos os traballos e exercicios realizados ó longo do curso, aqueles que fosen realizados en grupo, entegarnos de forma individual. A súa cualificación terá que ser igual ou superior a 5.

VIII. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.

1. PLANIFICACIÓN

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
PLANIFICACION	1. Programar a asignatura tendo en conta os estándares de aprendizaxe previstos nas leis educativas.		
	2. Programar a asignatura tendo en conta o tempo dispoñible para o seu desenvolvemento.		
	3. Seleccionar e secuenciar de forma progresiva os contidos da programación de aula tendo en conta as particularidades de cada un dos grupos de estudantes.		
	4. Programar actividades e estratexias en función dos estándares de aprendizaxe.		
	5. Planificar as clases de modo flexible, preparando actividades e recursos axustados á programación de aula e ás necesidades e aos intereses do alumnado.		
	6. Establecer os criterios, procedementos e os instrumentos de avaliación e autoevaluación que permiten facer o seguimento do progreso de aprendizaxe dos seus alumnos e alumnas.		
	7. Coordinar co profesorado doutros departamentos que poidan ter contidos afines ca asignatura.		

2. MOTIVACIÓN DO ALUMNADO

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
MOTIVACION DEL ALUMNADO	1. Proporcionar un plan de traballo ao principio de cada unidade.		
	2. Suscitar situacións que introduzan a unidade (lecturas, debates, diálogos?).		
	3. Relacionar as aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidad.		
	4. Informar sobre os progresos conseguidos e as dificultades atopadas.		
	5. Relacionar os contidos e as actividades cos intereses do alumnado.		
	6. Estimular a participación activa dos estudantes en clase.		
	7. Promuever a reflexión dos temas tratados.		

3. DESENVOLVEMENTO DO ENSINO

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
DESARROLLO DE LA ENSEÑANZA	1. Resumir as ideas fundamentais discutidas antes de pasar a unha nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas?		
	2. Cando introduce conceptos novos, relacionanse, si é posible, cos xa coñecidos; intercalando preguntas aclaratorias; exemplos...		
	3. Ter predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.		
	4. Optimizar o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.		
	5. Utilizar axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos no aula.		
	6. Promuever o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.		
	7. Desenvolver os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.		
	8. Suscitar actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa.		
	9. Suscitar actividades grupales e individuais.		

IX. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

ALUMNOS CON AVALIACIÓNS SUSPENSAS

A efectos da recuperación desta materia para aqueles alumnos que ao final do periodo non alcancen os obxectivos establecidos en cada unha das partes do mesmo deseñaranse actividades específicas.

A realización de ditas actividades completarase cunha proba final de carácter obxectivo de carácter teórico-práctico, ca mesma estrutura que a proba de avaliación, na que o alumno deberá de poñer en práctica as capacidades adquiridas ó longo de curso e ca realización das actividades indicadas.

AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

En setembro efectuarase unha convocatoria extraordinaria na data que a tal efecto se sinala pola dirección do centro. En dita convocatoria acudirase ca materia completa, con independencia de cal sexa a parte suspensa polo alumnado.

Dado as características especiais desta convocatoria, os instrumentos de avaliación redúcense a unha proba escrita que se valorará sobre dez puntos e non sobre oito coma no resto do curso. Porén os criterios de avaliación e contidos mínimos serán idénticos en tódalas convocatorias.

RECUPERACIÓN DA MATERIA PENDENTE.

Os alumnos que pasen a Bacharelato ou Ciclos Formativos non terán a Economía de 4º pendente.

No caso de repetir, farao coa programación normal da materia.

X. CONTIDOS MÍNIMOS

UD 1

- Concepto de economía.
- conflito entre os recursos e as necesidades
- custo de oportunidade e a necesidade de elexir.
- modelo economico:
- Concepto e aplicación.
- Clasificación da economía

UD 2

- Os factores de produción: identificación e aplicación práctica.
- A fronteira de posibilidades de produción: concepto.
- Os sectores produtivos.
- Entender a función da FPP.
- Representar gráfica e identificar custo de oportunidade.
- Debuxar un fluxo circular da renda básico
- Coñecer o que persegue cada axente económico no mercado.
- Localizar actividades de cada sector.

UD 3

- Identifica os tipos de factores produtivos existentes nas empresas, razoando a súa participación no proceso produtivo e as súas relacións a curto e longo prazo.
- Coñece e explica o concepto de rendemento decreciente do factor variable.
- Calcula as magnitudes P_{MaL} e P_{MeL}.
- Calcula a produtividade do traballo nunha empresa e coñece os seus fundamentos e relación a nivel agregado co crecemento da economía.
- Diferencia entre custo fixo e variable.
- Calcula o custo total dun produto.
- Calcula o beneficio da empresa,

UD 4

- Distingue situacións nas que aparece a figura de acódea empresaria.
- Recoñece as obrigacións e os dereitos da actividade empresarial.
- Coñece os requisitos de capital e legais para que unha sociedade adquira personalidade xurídica e para realizar unha actividade empresarial de maneira individual.
- Distingue, valora e cuantifica os diferentes tipos de empresas existentes na economía española.
- Clasifica as empresas a partir de casos reais atendendo a criterios de tamaño, capital e sector de actividade.
- Coñece o concepto de responsabilidade social empresarial e distingue os seus fundamentos, recoñecendo estes en casos reais propostos.

UD 5

- Identifica gastos e ingresos persoais e clasifícaos.
- Elabora e modifica un orzamento persoal, identificando, clasificando e discriminando entre diferentes tipos de ingresos e gastos.
- Elabora e modifica un orzamento persoal usando software de oficina (folla de cálculo).
- A partir da evidencia anterior, é capaz de realizar gráficas que representan os pesos relativos de ingresos e gastos.
- Recoñece a necesidade de realizar planificacións intertemporales.
- Calcula, en supostos sinxelos, a contía da renda permanente sobre a cal planificar unha senda de consumo.
- Coñece e identifica os factores que levan a formar unha burbulla económica.
- Exprésase sobre a conveniencia ou non de asumir determinado nivel de débeda en función dos ingresos percibidos.
- Explica a relevancia e uso futuro do aforro persoal.
- Coñece distintas alternativas para xestionar aforros persoais.
- Explica os tipos de risco que existen e comprende a relación risco-rendemento.

UD 6

- A relevancia do aforro e do control do gasto.
- A evolución da taxa de aforro dos fogares españois nos últimos anos.
Factores dos que depende a renda familiar.
- Os instrumentos de investimento.
- O investimento en renda fixa e variable.
- A clasificación das accións
- Os fondos de investimento.
- Que é o endeudamiento, a súa clasificación e factores.
- Efectos e consecuencias do endebedamento a nivel individual e colectivo.
Vantaxes e inconvenientes.
 - Explica que é un seguro e para que serve.
 - Identifica e discrimina tipos de contratos de seguro.
 - Identifica e clasifica os axentes que interveñen nunha operación de seguro.

UD 7

- Distingue os diferentes tipos de diñeiro e clasifícaos.
- Coñece a fonte do valor do diñeiro fiduciario.
- Coñece o proceso de creación monetaria e o efecto multiplicador dos depósitos bancarios.
- Comprende e coñece as funcionalidades dunha conta corrente e os termos asociados a ela.
- Coñece as regras básicas de seguridade a ter en conta en relación coa operativa financeira e comercial a través de Internet.
- Identifica elementos básicos nun contrato de conta corrente.
- Coñece o procedemento de reclamación ante unha entidade financeira.
- Identifica e explica as distintas modalidades de cartóns que existen.

UD 8

- Coñece o concepto de inflación.
- Calcula taxas de inflación.
- Describe causas da inflación.

- Valora, coñece e describe as consecuencias da inflación.
- Explica o funcionamento dos tipos de interese e a súa formación, desde os tipos oficiais até os comerciais.
- Relaciona a evolución dos tipos de interese coa do crecemento económico.
- Interpreta datos e gráficos sobre inflación e tipos de interese e relaciónaos coa conxuntura económica.

UD 9

- Coñece o concepto de desemprego e describe os seus tipos e natureza.
- Calcula taxas de desemprego.
- Interpreta datos de desemprego, discriminando os seus tipos e distinguindo e comparando entre colectivos e outros tipos de desemprego, como o de longa duración.
- Describe posibles causas do desemprego e establece as consecuencias económicas e sociais do mesmo.
- A partir de datos oficiais, analiza os datos de desemprego, realizando comparacións a través de índices e pesos relativos.
- Investiga sectores e ocupacións con tendencia positiva de emprego, a partir da consulta de fontes oficiais.

UD 10

- Análise e interpretación de datos e gráficos relacionados cos ingresos e gastos do Estado.
- O orzamento público, o ciclo orzamentario e as súas fases.
- O saldo orzamentario: resultados que pode ofrecer.
- A clasificación do gasto público.
- Os ingresos públicos, a súa clasificación e as súas fontes.
- Explica en que consiste a función distributiva da renda.
- Cálculo do coeficiente de Gini.
- A representación da curva de Lorenz e outros indicadores de análises.

- A función distributiva do Estado: os custos sociais, políticos e económicos da desigualdade.
- Instrumentos estatais de redistribución da renda e os seus efectos
-

UD 11

- Os instrumentos de protección comercial.
- Os movementos financeiros internacionais: o mercado de divisas, os efectos da variación do tipo de cambio e o mercado de cambio
- A globalización económica e os factores que favorecen o seu afianzamento.
- As vantaxes da globalización económica, e as súas consecuencias e repercusións a nivel social, político, económico e ambiental.
- O comercio internacional e tipos de cambios engloba. Como se rexistran os intercambios internacionais. A balanza de pagos.
- Causas e vendaxas do comercio internacional.
- Consecuencias negativas do comercio internacional no ámbito social, político e ambiental.
- Reflexións en torno ao impacto económico e social dos movementos migratorios e as persoas desprazadas.

UD 12

- Coñece o concepto de globalización.
- Coñece o debate achega do fenómeno coñecido como globalización.
- Realiza xuízos críticos sobre globalización a partir da exposición de dúas posturas diferentes.
- Realiza cálculos sobre crecemento do comercio mundial.
- Explica as causas do comercio.
- Analiza os efectos dos instrumentos de política comercial sobre o comercio e sobre as nacións que o aplican.
- Coñece as liñas básicas do TTIP.
- Enumera as vantaxes do proceso de integración europea.

- Identifica perdas de soberanía nacional derivadas dos procesos de integración económica.
- Coñece o concepto de desenvolvemento sustentable e de desenvolvemento económico.
- Distingue entre crecemento económico e desenvolvemento económico.
- Recoñece os obxectivos mundiais de desenvolvemento sustentable.
- Adquisición e valoración de condutas que contribúen á protección do medio ambiente e a sustentabilidade da vida

XI. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS .

No inicio do curso farase unha avaliación inicial cuxo principal obxectivo é a unha detección das ideas previas do alumnado sobre a economía e o empresariado do noso país, comprobar que métodos de traballo coñecen e que información posúen sobre algúns conceptos moi xerais. Isto permitiranos concretar e adaptar os aspectos metodolóxicos da nosa labor docente ao nivel e necesidades do noso alumnado.

Os aspectos a diagnosticar serán: as concepcións iniciais que teñen sobre a materia, as estratexias de razoamento, o dominio do vocabulario (xeral, non só económico) e tamén as actitudes e hábitos de traballo.

Os procedementos que usaremos para conseguir o exposto anteriormente serán:

- Preguntas abertas, plantexadas de forma oral, que faciliten a verbalización da interpretación de fenómenos económicos ou relacionados co mundo da empresa. O dominio xeral da linguaxe e un vocabulario rico, se consideran aspectos a ter moi en conta para o plantexamento das clases posteriores.

- Solicitud de información ós titores, orientación (de considerarse necesario) e profesorado do/s curso/s anterior/es.

Isto levarase a cabo tamén nas diferentes unidades didácticas, insistindo na detección de erros conceptuais e no proceso de aprendizaxe significativa.

XII. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E INCLUSIÓN

As vixentes disposicións e normas, indican que debe darse un tratamento específico ós alumnos que polas súas circunstancias o precisen, e realizar consecuentemente as adaptacións curriculares precisas. Neste senso propónse unha introdución progresiva ós conceptos, termos e argumentos económicos.

O proceso de avaliación é un apartado axeitado para realizar o tratamento diferenciado, polas distintas características do alumnado. Utilizando as diferentes actividades propostas detectaremos as carencias e necesidades máis importantes, propoñendo as tarefas axeitadas para que se poda alcanzar o obxectivo final, contando ademais coa colaboración do Departamento de Orientación do centro.

XIII. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO.

Fomentarase o desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade, e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

Do mesmo xeito, promoverase a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto por igual aos homes e ás mulleres, e ás persoas con discapacidade, e o rexeitamento da violencia, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, e o respecto e a consideración ás vítimas de calquera tipo de violencia.

Se fará fincapé especial nos seguintes elementos transversais:

- Comprensión lectora
- Expresión oral e escrita
- Comunicación audiovisual
- O tratamento das Tecnoloxías da Información e da Comunicación

- Emprendemento: análise e interpretación de datos e elaboración de conclusións razoadas

- Valores persoais: respecto os compañeiros do traballo en grupo e aos demais equipos.

XIV. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES.

Actividade :Obradoiro de consumo . Escola Galega de Consumo

XV. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.

LENDAS DA ESCALA DE VALORACIÓN	Inadecuado	0	Escasa ou nula constancia. Non se alcanzan os mínimos
	Insuficiente	1	Se omiten elementos fundamentais do indicador
	Básico	2	Se evidencia cumprimento suficiente do indicador
	Competente	3	Se evidencian prácticas sólidas. Clara evidencia de competencia e dominio técnico no indicador
	Excelente	4	Se evidencian modelos de referencia de boas

ASPECTOS SUSCEPTIBLES DE ANALIZAR COMO PARTE DA REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA	0	1	2	3	4
Se organizaron e secuenciaron os estándares de aprendizaxe avaliados en relación ás distintas unidades de programación					
Se asocian os estándares de aprendizaxe avaliados, os instrumentos de avaliación e o indicador de logro					
Defínese avaliación inicial e as consecuencias dos seus resultados					
Se definen programas de apoio, reforzo, recuperación e ampliación					
Se prestan axudas para a animación a lectura e desenvolvemento da comprensión e expresión oral e escrita					
Incorporación das TIC nos procesos de ensino aprendizaxe					
Se relacionan procedementos e instrumentos de avaliación variados					
Se aplican a metodoloxía e os recursos e materiais didácticos establecidos					
Se realizan as actividades extraescolares e complementarias establecidas					
Tratamento dos temas transversais no proceso de ensino					
Coordinación a nivel horizontal con outros profesores do nivel					

XVI. INFORMACIÓN ÁS FAMILIAS

Tal como establece o apartado 5 do artigo 21 do Decreto 86/2015, do 25 de xuño, ó comezo de cada curso, o Departamento de Economía, a través do seu profesorado, informará a cada grupo de alumnos e alumnas dos obxectivos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe esixibles para obter unha valoración positiva nas materias de Iniciación á Actividade emprendedora e Empresarial, Economía 4º ESO, Economía 1º Bacharelato e Economía de la Empresa; así como do procedemento e dos instrumentos de avaliación e os criterios de cualificación que se empregarán.

Sen prexuízo do anterior, esta información estará tamén exposta publicamente nos espazos que se consideren axeitados así como na web do centro.

ECONOMÍA

I.	INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN	217
II.	CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN QUE RECOLLA A RELACIÓN DOS ESTANDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS.	221
III.	OBXECTIVOS.....	227
IV.	UNIDADES DIDÁCTICAS: OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE, TEMPORALIZACIÓN, MÍNIMO DE CONSECUCIÓN, PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.....	231
V.	METODOLOXÍA.....	286
VI.	MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS.....	287
VII.	AVALIACIÓN:CRITERIOS,PROCEDEMENTOS, INSTRUMENTOS, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN.	288
VIII.	INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE	292
IX.	ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES.....	295
X.	CONTIDOS MÍNIMOS	296
XI.	DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUCENCIA DOS SEUS RESULTADOS ...	300
XII.	MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E INCLUSIÓN.....	301
XIII.	CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVESAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO.....	302
XIV.	ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES.....	302
XV.	MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA	303
XVI.	INFORMACIÓN ÁS FAMILIAS	303

I. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Xustificación da programación

O presente documento ofrece un modelo de Programación didáctica para a materia de Economía de 1º Bacharelato. Con esta programación preténdese planificar o traballo docente de unha maneira eficaz, organizando o proceso de aprendizaxe dos alumnus e alumnas.

Sinalar que toda programación debe ser aberta, flexible e pode ser revisada en calquera momento para adaptarse a situacións imprevistas que poden darse ao longo do curso.

O Departamento

A presente programación corresponde ó curso 2016/17, no que se impartirán as materias de:

4º DA ESO

Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial

Economía

BACHARELATO

Economía 1º BAC

Economía da Empresa 2º BAC

Fundamentos de Administración e Xestión 2º BAC

- Carmen González Feijoo Xefa de Departamento

- Dolores Rey Varela

A profesora Carmen González Feijoo impartirá: Economía 4ºESO, Iniciación a Actividade Emprendedoa e Empresarial e Fundamentos de Administración e Xestión

A profesora Dolores Rey Varela impartirá: Economía de 1º de Bacharelato y Economía da Empresa

Marco lexislativo

Normativa estatal:

· Real Decreto 1105/2014, de 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE 03/01/2015).

· Orde ECD/65/2015, de 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre compétencias, os contidos e os criterios de avaliación da Educación Primaria, a Educación Secundaria Obrigatoria e o Bacharelato (BOE 29/01/2015).

· Real Decreto 310/2016, de 29 de xullo, polo que se regulan as avaliacións finais de Educación Secundaria Obrigatoria e de Bacharelato.

Normativa autonómica:

· Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

· Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para vos centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e regúlase o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).

· Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións non curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

A contorna

Estas materias impartiranse nun centro de Ensino Medio, radicado nunha vila do noroeste de Galicia.

Neda, é un concello dos ribereños da ría de Ferrol, limita o norte con concello de Narón, o sur co de Fene e A Capela e o leste con San Sadurniño. Conta cunha poboación en torno aos seis mil habitantes e unha superficie en (km²) de 23,8.

É un dos concellos da comarca de Ferrolterra, zona que tivo unha industria naval moi importante pero que na actualidade sufriu grandes crises e reconversións, repercutindo na situación económica e social da poboación.

Por todo o anteriormente referido o nivel socioeconómico da zona é medio- baixo dentro do contexto galego.

O Centro

O IES FERNANDO ESQUIO é un centro que conta na actualidade con 225 alumnos e alumnas Impártese a ESO, BACHARELATO e PFF AFB.

Fundamentos da materia

O estudo e a formación en economía fanse absolutamente necesarios nun contexto moi globalizado, no que as relacións económicas son cada vez máis complexas. A economía está presente en todos os aspectos da nosa vida cotiá, calquera cidadán necesita coñecer as regras básicas que explican os acontecementos económicos e a linguaxe específica que é utilizado polos economistas e os medios de comunicación para analizar eses feitos. A realidade non pode entenderse correctamente sen considerar o comportamento económico, individual e colectivo, das persoas na procura da satisfacción das súas necesidades, así como a produción e organización dos bens e servizos que se necesitan para iso, e a distribución dos recursos escasos.

O estudo da economía axuda a percibir e coñecer o mundo que nos rodea, e posibilita analizar e profundar nas relacións humanas desde aspectos micro e macroeconómicos, incluíndo diferentes variables de contexto; facilita a comprensión dos conceptos utilizados habitualmente na economía e no mundo empresarial, potencia as habilidades e destrezas de razoamento, abstracción e interrelación, e proporciona ferramentas para examinar de forma crítica a sociedade na que nos desenvolvemos; ademais, contribúe a desenvolver a curiosidade intelectual, a capacidade analítica, o rigor e a amplitude de perspectivas ao facer fronte ao estudo e investigación de diversos temas, o coñecemento de variables como o crecemento, a pobreza, a educación, a saúde, a riqueza, o medio ambiente, etc., un coñecemento matemático e estatístico, así

como unha habilidade de comunicación oral e escrita para explicar e transmitir as ideas e conclusións con argumentos e evidencias empíricas, un sólido sentido da ética e respecto ao ser humano, así como unha intensa capacidade de traballo, tanto individual como en equipo.

Quizais o que mellor distingue á economía como disciplina doutras nas ciencias sociais non é o seu obxecto, senón o seu enfoque.

A día de hoxe cobran máis valor, si cabe, os coñecementos económicos pola importancia de contar con cidadáns solventes e informados e pola relevancia dunha boa administración dos recursos dun país, o que mostra a gran transcendencia social da economía pois o seu coñecemento contribúe a fomentar a mellora na calidade de vida, o progreso e o benestar social.

O estudo da economía proporciona, xunto coa formación técnica, unha serie de competencias en traballo en equipo, habilidades de comunicación, iniciativa e liderado, así como o estímulo do espírito emprendedor.

Os bloques de contidos que se abordan na área de Economía son os seguintes:

- Bloque 1. Economía e escaseza. A organización da actividade económica.
- Bloque 2. A actividade produtiva.
- Bloque 3. O mercado e o sistema de prezos.
- Bloque 4. A macroeconomía.
- Bloque 5. Aspectos financeiros da Economía.
- Bloque 6. O contexto internacional da Economía.
- Bloque 7. Desequilibrios económicos e o papel do estado na Economía.

II. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN QUE RECOLLA A RELACIÓN DOS ESTANDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

Na área de Economía incidiremos no adestramento de todas as competencias de maneira sistemática, facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA

Está vinculada con prácticas sociais que permiten ao individuo comportarse como axente comunicativo que produce e recibe mensaxes a través da lingua con distintas finalidades. É un instrumento fundamental para a socialización que vai permitir o exercicio activo da cidadanía, o desenvolvemento dun espírito crítico, o respecto aos dereitos humanos e o pluralismo, a concepción do diálogo como ferramenta primordial para a convivencia e a resolución de conflitos. Nesta materia porase de manifesto esta competencia para que o alumnado coñeza e utilice correctamente diferentes termos relacionados coa área de Economía, para explicitar a diferenza entre economía normativa e positiva, para distinguir entre os diferentes formas societarias, para explicar a importancia do aforro e o control do gasto nunha economía persoal, para comprender o contido e significado dos diferentes soportes documentais bancarios. Tamén se utilizará para que poida expresar de forma razoada os efectos da desigualdade da renda e os instrumentos xeralmente utilizados para a súa redistribución, para explicar e valorar as causas da inflación, desemprego e valorar o proceso de integración na Unión Europea.

COMPETENCIA MATEMÁTICA E COMPETENCIAS BÁSICAS EN CIENCIA E TECNOLOXÍA

Estas competencias esixen condutas e toma de decisións persoais estreitamente vinculadas á capacidade crítica e visión razoada e razoable das persoas. A competencia matemática que implica a capacidade de aplicar o razoamento matemático para describir, interpretar e predicir distintos fenómenos no seu contexto a través das áreas relativas aos números, a álgebra, a xeometría e a estatística, vai ser amplamente utilizada na nosa disciplina, posto que gran parte dos acontecementos económicos son abordados mediante a realización de cálculos, gráficos e expresións algebraicas. En concreto, utilizarase esta competencia matemática para analizar gráficamente o custo de

oportunidade, coñecer as distintas formas de financiamento das empresas, elaborar orzamentos personalizados e utilizar instrumentos gráficos para a súa representación, coñecer cuantitativa e gráficamente os ingresos e gastos do Estado, e valorar os datos e gráficos relacionados con diferentes magnitudes como os tipos de interese, a inflación e o desemprego.

Tamén a competencia en ciencia e tecnoloxía vaise a desenvolver desde a nosa disciplina, xa que será imprescindible a utilización destes coñecementos para concienciarse da necesidade de alcanzar un desenvolvemento sustentable e da realización de actividades económicas que respecten o medio ambiente e fagan unha utilización racional dos recursos naturais dispoñibles.

COMPETENCIA DIXITAL

Implica o uso creativo, crítico e seguro das Tecnoloxías da Información e a Comunicación, de tal forma que permite adquirir habilidades e actitudes necesarias para ser competente nunha contorna dixital. A nosa materia vai axudar á consecución desta competencia por canto a maior parte da información que se utiliza no ámbito económico obtense de páxinas web e outras fontes de Internet. O alumnado utilizará programas informáticos para a elaboración de gráficos e análises de datos económicos, elaboración de orzamentos e plans financeiros individualizados e tamén na elaboración e presentación de traballos, tanto persoais como grupales.

COMPETENCIA DE APRENDER A APRENDER

Resulta imprescindible para a aprendizaxe permanente e caracterízase pola habilidade para iniciar, organizar e persistir na aprendizaxe. En economía o mundo que estudamos é moi cambiante, polo que os alumnos e as alumnas deberán de ser capaces de asimilar novos coñecementos e situacións que só desenvolvendo esta competencia poderán adquirir. As destrezas e actitudes que integran esta competencia evidéncianse na capacidade para coñecer as obrigacións fiscais da empresa segundo o seu sector de actividade e os seus distintos cambios ao longo do tempo, comprender as necesidades de planificación financeira ao longo da vida, recoñecer a necesidade de ler todos e cada un dos documentos bancarios que se nos presenten, e investigar os ámbitos de oportunidades de emprego.

COMPETENCIAS SOCIAIS E CÍVICAS

Implican a habilidade e capacidade para utilizar os coñecementos e actitudes sobre a sociedade e para interpretar fenómenos e problemas sociais en contextos cada vez máis diversificados. A competencia social relaciónase co benestar persoal e colectivo que desenvolve actitudes e valores como a integridade e a honestidade. O coñecemento dos efectos sociais e ambientais das empresas, o funcionamento básico dos impostos, a relevancia social do aforro e o investimento, o coñecemento dos efectos da desigualdade da renda e os instrumentos de redistribución da mesma, as causas do desemprego e as súas principais repercusións económicas permitirán aos alumnos e as alumnas alcanzar as destrezas, actitudes e valores implícitos nesta competencia.

COMPETENCIA CÍVICA

Se basea no coñecemento crítico dos conceptos de democracia, xustiza, igualdade, cidadanía e dereitos civís, todos eles necesarios para comprender e entender as experiencias colectivas e a organización e funcionamento do pasado e presente das sociedades e en particular da organización económica das mesmas. Nun mundo tan globalizado, onde o fenómeno migratorio é tan importante, será necesario desenvolver un espírito aberto, positivo e solidario respecto doutras culturas que, cada vez máis, vanse incorporando á nosa.

COMPETENCIA SENTIDO DE INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR

Implica a capacidade de transformar as ideas en actos, permitindo o aproveitamento de novas oportunidades que inclúe a conciencia dos valores éticos relacionados. Nesta materia desenvolveranse as capacidades integradas nesta competencia a través dos seguintes contidos: as decisións básicas da economía, o coñecemento das relacións entre as economías domésticas e as empresas, a empresa e o empresario, as distintas formas xurídicas das empresas, o risco e a necesidade de diversificación, a capacidade para recoñecer oportunidades existentes para actividades comerciais e profesionais, e a capacidade de negociación nas distintas operacións mercantís e financeiras. Esta competencia pode ser a que máis se desenvolva na nosa materia posto que inclúe a capacidade de comprensión das liñas xerais que rexen o funcionamento económico das sociedades, a organización e os procesos empresariais, así como a postura ética das organizacións.

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. Economía e escaseza. A organización da actividade económica.	
ECB1.1.1. Recoñece a escaseza e a correspondente necesidade de elixir entre decisións alternativas, como problema máis determinante para afrontar en todo sistema económico.	CAA CMCCT
ECB1.2.1. Analiza as respostas ás preguntas clave sobre a organización dos principais sistemas económicos.	CSC CMCCT CD
ECB1.2.2. Relaciona, para a súa interpretación, os cambios máis recentes no escenario económico mundial coas circunstancias técnicas, económicas, sociais e políticas que os explican, a partir de casos concretos de análise.	CSC CD CAA
ECB1.2.3. Compara sistemas económicos, utilizando exemplos actuais do ámbito internacional.	CAA CD CSC
ECB1.3.1. Distingue as proposicións económicas positivas das proposicións económicas normativas.	CAA CMCCT
ECB1.3.2. Interpreta os modelos de representación da realidade económica, e emprega os termos e a metodoloxía apropiados para analizar problemas económicos concretos.	CCL CMCCT CD
Bloque 2. A actividade produtiva.	
ECB2.1.1. Expressa unha visión integral do funcionamento do sistema produtivo partindo do estudo da empresa e a súa participación en sectores económicos, así como a súa conexión e interdependencia.	CAA CCL CSC
ECB2.2.1. Relaciona o proceso de división técnica do traballo coa interdependencia económica nun contexto global.	CSC CMCCT
ECB2.2.2. Clasifica e define os factores produtivos, e describe as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.	CMCCT CCL
ECB2.3.1. Analiza para explicar as repercusións da actividade das empresas, tanto nun ámbito próximo coma nun ámbito internacional.	CSIEE CCL
ECB2.4.1. Distingue e interpreta os obxectivos e as funcións das empresas.	CSIEE CAA
ECB2.4.2. Explica a función creadora de utilidade dos bens das empresas.	CD CCL
ECB2.5.1. Determina e interpreta a eficiencia técnica e económica a partir dos casos formulados.	CD CMCCT
ECB2.6.1. Calcula, clasifica e utiliza diversos tipos de custos, fixos e variables, totais, medios e marxinais, e representa e interpreta gráficos de custos.	CMCCT CD
ECB2.6.2. Calcula, analiza e interpreta os beneficios dunha empresa a partir de supostos de ingresos e custos dun período.	CMCCT CD
ECB2.7.1. Representa e interpreta gráficos de produción total, media e marxinal, a partir de supostos dados.	CMCCT

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	CD
Bloque 3. O mercado e o sistema de prezos.	
ECB3.1.1. Representa graficamente os efectos das variacións das variables no funcionamento dos mercados.	CMCCT CD
ECB3.1.2. Define e expresa matematicamente as variables que determinan a oferta e a demanda.	CMCCT CCL
ECB3.1.3. Analiza as elasticidades de demanda e de oferta, interpretando os cambios en prezos e cantidades, así como os seus efectos sobre os ingresos totais.	CMCCT CD
ECB3.2.1. Analiza e compara o funcionamento dos tipos de mercados, e explica as súas diferenzas.	CMCCT CCL
ECB3.2.2. Aplica a análise dos tipos de mercados a casos reais identificados a partir da observación do ámbito máis inmediato.	CAA CSC
ECB3.2.3. Valora de forma crítica os efectos que se derivan sobre os axentes intervinientes nos diversos mercados.	CSC
Bloque 4. A macroeconomía.	
ECB4.1.1. Mide, interpreta e expresa as principais magnitudes macroeconómicas como indicadores da situación económica dun país.	CMCCT CD CSC CCL
ECB4.1.2. Relaciona as principais macromagnitudes e utilízalas para establecer comparacións con carácter global.	CAA CSC
ECB4.1.3. Analiza de forma crítica os indicadores estudados e valora o seu impacto, os seus efectos e as súas limitacións para medir a calidade de vida.	CSC
ECB4.2.1. Utiliza e interpreta a información contida en táboas e gráficos de variables macroeconómicas e a súa evolución no tempo.	CMCCT CD
ECB4.2.2. Considera investigacións e publicacións económicas de referencia como fonte de datos específicos, e recoñece os métodos de estudo utilizados por economistas.	CAA CD
ECB4.2.3. Opera con variables económicas mediante aplicacións informáticas, analizaas e interpretaas, e presenta as súas valoracións de carácter persoal.	CD CMCCT
ECB4.3.1. Examina e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados co mercado de traballo.	CMCCT CD
ECB4.3.2. Valora a relación da educación e a formación coas probabilidades de obter un emprego e mellores salarios.	CSC CAA
ECB4.3.3. Investiga e recoñece vieiros de ocupación e tendencias de emprego.	CAA CD
ECB4.4.1. Analiza os datos de inflación e desemprego en España e as alternativas para loitar contra o desemprego e a inflación.	CD CSIEE
Bloque 5. Aspectos financeiros da Economía.	

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
ECB5.1.1. Analiza e explica o funcionamento do diñeiro e do sistema financeiro nunha economía.	CSC CMCCT CD CCL
ECB5.2.1. Recoñece as causas da inflación e valora as súas repercusións económicas e sociais.	CSC CD
ECB5.3.1. Valora o papel do sistema financeiro como elemento canalizador do aforro ao investimento, e identifica os produtos e os mercados que o compoñen.	CAA CSC CD
ECB5.4.1. Razona de forma crítica, en contextos reais, sobre as accións de política monetaria e o seu impacto económico e social.	CAA CMCCT CSC
ECB5.5.1. Identifica os obxectivos e a finalidade do Banco Central Europeo, eazona sobre o seu papel e o seu funcionamento.	CSC CMCCT CD
ECB5.5.2. Describe os efectos das variacións dos tipos de xuro na economía.	CMCCT CCL
Bloque 6. O contexto internacional da Economía.	
ECB6.1.1. Identifica e describe os fluxos comerciais internacionais.	CSC CCL CMCCT
ECB6.2.1. Explica o proceso de cooperación e integración económica producido na Unión Europea, e reflexiona para valorar as repercusións e as implicacións para España nun contexto global.	CSC CCL
ECB6.3.1. Expressa as razóns que xustifican o intercambio económico entre países.	CSC CCL
ECB6.3.2. Describe as implicacións e os efectos da globalización económica nos países e reflexiona sobre a necesidade da súa regulación e da súa coordinación.	CAA CD CMCCT CSC
Bloque 7. Desequilibrios económicos e o papel do estado na Economía.	
ECB7.1.1. Identifica e analiza os factores e as variables que inflúen no crecemento económico, no desenvolvemento e na redistribución da renda.	CSC CMCCT CD
ECB7.1.2. Diferencia os conceptos de crecemento e de desenvolvemento.	CCL CMCCT
ECB7.1.3. Recoñece e explica as consecuencias do crecemento sobre a repartición da riqueza, sobre o ambiente e sobre a calidade de vida.	CSC CCL
ECB7.1.4. Analiza de forma práctica os modelos de desenvolvemento dos países emerxentes e as oportunidades que teñen os países en vías de desenvolvemento para crecer e progresar.	CAA CSC CD
ECB7.1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando as posibilidades dun	CSC CMCCT

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
desenvolvemento sustentable.	
ECB7.1.6. Desenvolve actitudes positivas en relación co ambiente e valora a consideración da protección do ambiente na toma de decisións económicas.	CSC CAA
ECB7.1.7. Identifica os bens ambientais como factor de produción escaso, que proporciona inputs e recolle refugallos e residuos, o que supón valorar os custos asociados.	CSC CMCCT
ECB7.1.8. Recoñece a evolución cíclica da actividade económica, describe as fases, as representa graficamente e considera as súas consecuencias sociais.	CMCCT CSC
ECB7.2.1. Distingue e explica as funcións do Estado: fiscais, estabilizadoras, redistributivas, reguladoras e provedoras de bens e servizos públicos.	CCL CMCCT
ECB7.2.2. Identifica os principais fallos do mercado, as súas causas e os seus efectos para os axentes que interveñen na economía, e as opcións de actuación por parte do Estado.	CSC CMCCT CD
ECB7.2.3. Clasifica e describe os elementos integrantes dos orzamentos públicos e argumenta a necesidade de prever os ingresos e os gastos, e controlar a súa execución.	CAA CMCCT CD

III. OBXECTIVOS

A. DA ETAPA

- a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa.
- b) Consolidar unha madurez persoal e social que lles permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.
- c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar críticamente as desigualdades existentes e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas con discapacidade.

- d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe, e como medio de desenvolvemento persoal.
- e) Dominar, tanto na súa expresión oral como escrita, a lingua castelá e, no seu caso, a lingua cooficial da súa Comunidade Autónoma.
- f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.
- g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e a comunicación.
- h) Coñecer e valorar críticamente as realidades de mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de forma solidaria no desenvolvemento e mellora da súa contorna social.
- i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.
- j) Comprender os elementos e procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e a tecnoloxía no cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente.
- k) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.
- l) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.
- m) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social.
- n) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

Estes obxectivos son retomados polo Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na

Comunidade Autónoma de Galicia, que matiza e concreta algún dos anteriores e engade o seguinte:

- o) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

B. DA MATERIA

1. Identificar o ciclo da actividade económica.
2. Distinguir sistemas económicos e formar un xuízo persoal acerca das vantaxes e inconvenientes de cada un deles.
3. Comprender o funcionamento do sistema de economía de mercado, sinalando as súas vantaxes e inconvenientes, así como as interrelacións entre o sistema económico e os fenómenos sociais
4. Describir o funcionamento dos mercados e os seus límites, utilizando ferramentas conceptuais, analíticas e gráficas, e formulando un xuízo crítico do sistema e do papel regulador do sector público.
5. Reflexionar de xeito crítico sobre o funcionamento do sistema financeiro e da necesidade da súa regulación.
6. Manifestar interese por coñecer e interpretar con sentido crítico e solidario os grandes problemas económicos actuais, en especial as desigualdades económicas e a sobreexplotación de recursos naturais, así como os derivados da globalización da actividade económica.
7. Relacionar feitos económicos significativos co contexto social, político, histórico e cultural en que tiveron lugar. Trasladar esta reflexión ás situacións cotiás. Formular xuízos persoais acerca da conveniencia ou non da intervención da Administración pública na economía e dos seus efectos.

8. Utilizar técnicas elementais de tratamento e representación de datos sobre a economía galega, española, europea ou doutras zonas do mundo para coñecer e comprender os trazos característicos da situación económica deses territorios e as perspectivas de futuro.
9. Formular xuízos persoais acerca de problemas económicos de actualidade. Comunicar opinións argumentando con precisión e rigor a partir de conceptos e principios económicos elementais. Aceptar a discrepancia e os puntos de vista distintos como vía de enriquecemento persoal.
10. Interpretar as mensaxes, datos e informacións que aparecen nos medios de comunicacións e/ou internet sobre desaxustes económicos actuais e contrastar as medidas correctoras de política económica que se propoñen. Formular xuízos persoais sobre elas e comprender que as decisións implican, en ocasións, elixir entre obxectivos en parte contraditorios para os diferentes axentes económicos.
11. Analizar e valorar criticamente as repercusións do crecemento económico sobre o medio natural e a calidade de vida das persoas, así como o diferente grao de desenvolvemento das distintas rexións e países. Reflexionar sobre a necesidade de acadar un desenvolvemento sustentable.
12. Abordar de maneira autónoma e razoada problemas económicos do contorno, utilizando os procedementos de indagación das ciencias sociais e diversas fontes e medios de información, en especial as tecnoloxías da información e comunicación. Trasladar esta reflexión ás situacións cotiás do contorno.
13. Coñecer e comprender, dunha maneira crítica, o uso e significado das principais magnitudes macroeconómicas como indicadores da situación económica dun país.

IV. UNIDADES DIDÁCTICAS: OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE, TEMPORALIZACIÓN, MÍNIMO DE CONSECUCIÓN, PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

UNIDADE 1. A CIENCIA ECONÓMICA

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,g		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<ul style="list-style-type: none"> • BLOQUE 1. ECONOMÍA E ESCASEZA. A ORGANIZACIÓN DA ACTIVIDADE ECONÓMICA • A escaseza, a elección e a asignación de recursos. O custo de oportunidade. • Os diferentes mecanismos de asignación de recursos. • Análise e comparación dos diferentes sistemas económicos. • Os modelos económicos. Economía positiva e Economía normativa. 	<ul style="list-style-type: none"> • O método da ciencia económica. • Saber que é un problema de natureza económica e que non o é. • Distinguir tipos de necesidades, e os bens e servizos que as satisfán. 	<ul style="list-style-type: none"> • B1-1. Explicar o problema dos recursos escasos e as necesidades ilimitadas. • B1-2. Observar os problemas económicos dunha sociedade, así como analizar e expresar unha valoración crítica das formas de resolución desde o punto de vista dos diferentes sistemas económicos. • B1-3. Comprender o método científico que se utiliza na área da Economía así como identificar as fases da investigación científica en Economía e os modelos económicos.

<p>BLOQUE 2. A ACTIVIDADE PRODUTIVA</p> <ul style="list-style-type: none"> • A empresa, os seus obxectivos e funcións. Proceso produtivo e factores de produción. • División técnica do traballo, produtividade e interdependencia. • A función de produción. Obtención e análise dos custos de produción e dos beneficios. • Lectura e interpretación de datos e gráficos de contido económico. • Análise de acontecementos económicos relativos a cambios no sistema produtivo ou na organización da produción no contexto da globalización. 	<ul style="list-style-type: none"> • A ciencia económica. • O método da ciencia económica. • Describir as principais actividades económicas e a súa evolución. 	<ul style="list-style-type: none"> • B2-2. Explicar as razóns do proceso de división técnica do traballo.
--	---	---

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 4. A MACROECONOMÍA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Macromagnitudes. A produción. A renda. O gasto. A inflación. Tipos de interese. • O mercado de traballo. O desemprego: tipos de desemprego e as súas causas. Políticas contra o desemprego. • Os vínculos dos problemas macroeconómicos e o seu interrelación. • Limitacións das variables macroeconómicas como indicadoras do desenvolvemento da sociedade. 	<ul style="list-style-type: none"> • A ciencia económica. • As necesidades humanas. • Os bens que satisfán as necesidades. • A actividade económica. • O método da ciencia económica. • Saber que é un problema de natureza económica e que non o é. • Distinguir tipos de necesidades, e os bens e servizos que as satisfán. • Describir as principais actividades económicas e a súa evolución. 	<p>B4-1. Diferenciar e manexar as principais magnitudes macroeconómicas e analizar as relacións existentes entre elas, valorando os inconvenientes e as limitacións que presentan como indicadores da calidade de vida.</p>

BLOQUE 1. ECONOMÍA E ESCASEZA. A ORGANIZACIÓN DA ACTIVIDADE ECONÓMICA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B1-1. Explicar o problema dos recursos escasos e as necesidades ilimitadas.	B1-1.1. Recoñece a escaseza, a necesidade de elixir e de tomar decisións, como os elementos máis determinantes a afrontar en todo sistema económico.	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece os elementos máis determinantes a afrontar en todo sistema económico, explica o problema da escaseza e a necesidade de elixir e de tomar decisións. 	1	CL CMCT CD AA CSC IE
B1-2. Observar os problemas económicos dunha sociedade, así como analizar e expresar unha valoración crítica das formas de resolución desde o punto de vista dos diferentes sistemas económicos.	B1-2.1. Analiza as diferentes formulacións e as distintas formas de abordar os elementos clave nos principais sistemas económicos.	<ul style="list-style-type: none"> Observa, analiza e clasifica as formulacións e as formas de abordar os elementos clave nos sistemas económicos. 	2	CL CMCT AA IE
B1-3. Comprender o método científico que se utiliza na área da Economía así como identificar as fases da investigación científica en Economía e os modelos económicos.	B1-3.1. Distingue as proposicións económicas positivas das proposicións económicas normativas.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende e explica as proposicións económicas positivas e as negativas. 	1	CL CMCT CD AA IE

BLOQUE 2. A ACTIVIDADE PRODUTIVA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B2-2. Explicar as razóns do proceso de división técnica do traballo.	B2-2.1. Relaciona o proceso de división técnica do traballo coa interdependencia económica nun contexto global.	<ul style="list-style-type: none"> Coñece e relaciona a división do traballo coa economía. 	1	CMCT AA IE
	B2-2.2. Indica as diferentes categorías de factores produtivos e as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía.	<ul style="list-style-type: none"> Explica as relacións entre produtividade, eficiencia e tecnoloxía, indicando as categorías dos factores produtivos. 	3	CL CMCT AA IE

BLOQUE 4. A MACROECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B4-1. Diferenciar e manexar as principais magnitudes macroeconómicas e analizar as relacións existentes entre elas, valorando os inconvenientes e as limitacións que presentan como indicadores da calidade de vida.	B4-1.1. Valora, interpreta e comprende as principais magnitudes macroeconómicas como indicadores da situación económica dun país.	<ul style="list-style-type: none"> Explica as diferenzas entre macroeconomía e microeconomía, diferenciando as principais magnitudes macroeconómicas. 	1	

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 2. FACTORES E AXENTES ECONÓMICOS

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,g,h,i,j,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. ECONOMÍA E ESCASEZA. A ORGANIZACIÓN DA ACTIVIDADE ECONÓMICA</p> <ul style="list-style-type: none"> • A escaseza, a elección e a asignación de recursos. O custo de oportunidade. • Os diferentes mecanismos de asignación de recursos. • Análise e comparación dos diferentes sistemas económicos. • Os modelos económicos. Economía positiva e Economía normativa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os factores produtivos. • Os axentes económicos. • A restrición orzamentaria das familias. • A estrutura xurídica das empresas. • O fluxo circular da renda. • O fracaso empresarial. • Economía na túa vida. • Como calcular os intereses dos teus investimentos. 	<p>B1-1. Explicar o problema dos recursos escasos e as necesidades ilimitadas.</p> <p>B1-2. Observar os problemas económicos dunha sociedade, así como analizar e expresar unha valoración crítica das formas de resolución desde o punto de vista dos diferentes sistemas económicos.</p> <p>B1-3. Comprender o método científico que se utiliza na área da Economía así como identificar as fases da investigación científica en Economía e os modelos económicos.</p>
<p>BLOQUE 6. O CONTEXTO INTERNACIONAL DA ECONOMÍA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funcionamento, apoios e obstáculos do comercio internacional. • Descrición dos mecanismos de cooperación e integración económica e especialmente da construción da Unión Europea. • Causas e consecuencias da globalización e do papel dos organismos económicos internacionais na súa regulación. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os factores produtivos. • Os axentes económicos. • A restrición orzamentaria das familias. • A estrutura xurídica das empresas. • O fluxo circular da renda. • O fracaso empresarial. • Economía na túa vida. • Como calcular os intereses dos teus investimentos. 	<p>B6-1. Analizar os fluxos comerciais entre dúas economías.</p> <p>B6-2. Examinar os procesos de integración económica e describir os pasos que se produciron no caso da Unión Europea.</p> <p>B6-3. Analizar e valorar as causas e consecuencias da globalización económica así como o papel dos organismos económicos internacionais na súa regulación.</p>

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 7. DESEQUILIBRIOS ECONÓMICOS E O PAPEL DO ESTADO NA ECONOMÍA</p> <ul style="list-style-type: none"> • As crises cíclicas da Economía. • O Estado da Economía. A regulación. Os fallos do mercado e a intervención do sector público. A igualdade de oportunidades e a redistribución da riqueza. • Valoración das políticas macroeconómicas de crecemento, estabilidade e desenvolvemento. • Consideración do medio ambiente como recurso sensible e escaso. • Identificación das causas da pobreza, o subdesarrollo e as súas posibles vías de solución. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os factores produtivos. • Os axentes económicos. • A restrición orzamentaria das familias. • A estrutura xurídica das empresas. • O fluxo circular da renda. • O fracaso empresarial. • Economía na túa vida. • Como calcular os intereses dos teus investimentos. 	<p>B7-1. Reflexionar sobre o impacto do crecemento e as crises cíclicas na Economía e os seus efectos na calidade de vida das persoas, o medio ambiente e a distribución da riqueza a nivel local e mundial.</p> <p>B7-2. Explicar e ilustrar con exemplos significativos as finalidades e funcións do Estado nos sistemas de Economía de mercado e identificar os principais instrumentos que utiliza, valorando as vantaxes e inconvenientes do seu papel na actividade económica.</p>

BLOQUE 1. ECONOMÍA E ESCASEZA. A ORGANIZACIÓN DA ACTIVIDADE ECONÓMICA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B1-1. Explicar o problema dos recursos escasos e as necesidades ilimitadas.	B1-1.1. Recoñece a escaseza, a necesidade de elixir e de tomar decisións, como os elementos máis determinantes a afrontar en todo sistema económico.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica e explica o problema da escaseza e a necesidade de elixir e de tomar decisións. 	1	CL CMCT CD AA CSC IE

BLOQUE 6. O CONTEXTO INTERNACIONAL DA ECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B6-1. Analizar os fluxos comerciais entre dúas economías.	B6-1.1. Identifica os flujvos comerciais internacionais.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende, identifica e explica os fluxos comerciais, tendo en conta que o fluxo circular da renda é un modelo sinxelo que serve para explicar de forma resumida o funcionamento básico da actividade económica. 	1	CL CMCT CD AA CSC IE

BLOQUE 7. DESEQUILIBRIOS ECONÓMICOS E O PAPEL DO ESTADO NA ECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B7-1. Reflexionar sobre o impacto do crecemento e as crises cíclicas na Economía e os seus efectos na calidade de vida das persoas, o medio ambiente e a distribución da riqueza a nivel local e mundial.	B7-1.1. Identifica e analiza os factores e variables que inflúen no crecemento económico, o desenvolvemento e a redistribución da renda.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza os factores e variables que inflúen e diferencian o crecemento económico, o desenvolvemento e a renda. 	1	CL CMCT CSC IE
B7-2. Explicar e ilustrar con exemplos significativos as finalidades e funcións do Estado nos sistemas de Economía de mercado e identificar os principais instrumentos que utiliza, valorando as vantaxes e inconvenientes do seu papel na actividade económica.	B7-2.2. Identifica os principais fallos do mercado, as súas causas e efectos para os axentes intervinientes na Economía e as diferentes opcións de actuación por parte do Estado.	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece os principais axentes económicos, describe as súas funcións e analiza as opcións de actuación por parte do Estado, tendo en conta a división de España en comunidades autónomas, provincias e municipios. 	4	CL CMCT CD AA CSC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 3. OS SISTEMAS ECONÓMICOS

OBJECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,g,h,i,j,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. ECONOMÍA E ESCASEZA. A ORGANIZACIÓN DA ACTIVIDADE ECONÓMICA</p> <ul style="list-style-type: none"> Os diferentes mecanismos de asignación de recursos. Análise e comparación dos diferentes sistemas económicos. Os modelos económicos. Economía positiva e Economía normativa. 	<ul style="list-style-type: none"> O sistema económico. A tradición económica como sistema. A economía planificada. A economía de mercado. As economías mixtas. As doutrinas económicas. 	<p>B1-2. Observar os problemas económicos dunha sociedade, así como analizar e expresar unha valoración crítica das formas de resolución desde o punto de vista dos diferentes sistemas económicos.</p> <p>B1-3. Comprender o método científico que se utiliza na área da Economía así como identificar as fases da investigación científica en Economía e os modelos económicos.</p>
<p>BLOQUE 4. A MACROECONOMÍA</p> <ul style="list-style-type: none"> O mercado de traballo. O desemprego: tipos de desemprego e as súas causas. Políticas contra o desemprego. 	<ul style="list-style-type: none"> O sistema económico. A tradición económica como sistema. A economía planificada. A economía de mercado. As economías mixtas. As doutrinas económicas. 	<p>B4-3. Valorar a estrutura do mercado de traballo e a súa relación coa educación e formación, analizando de forma especial o desemprego.</p>

BLOQUE 1. ECONOMÍA E ESCASEZA. A ORGANIZACIÓN DA ACTIVIDADE ECONÓMICA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B1-2. Observar os problemas económicos dunha sociedade, así como analizar e expresar unha valoración crítica das formas de resolución desde o punto de vista dos diferentes sistemas económicos.	B1-2.1. Analiza as diferentes formulacións e as distintas formas de abordar os elementos clave nos principais sistemas económicos.	<ul style="list-style-type: none"> • Observa, analiza e clasifica as formulacións e as formas de abordar os elementos clave nos sistemas económicos. 	1	CL CMCT CSC IE
	B1-2.2. Relaciona e manexa, a partir de casos concretos de análises, os cambios máis recentes no escenario económico mundial coas circunstancias técnicas, económicas, sociais e políticas que os explican.	<ul style="list-style-type: none"> • Establece relacións coas circunstancias técnicas, económicas, sociais e políticas e analiza os cambios máis recentes no escenario económico mundial, tendo en conta a tradición económica. 	1	CL CMCT IE
	B1-2.3. Compara diferentes formas de abordar a resolución de problemas económicos, utilizando exemplos de situacións económicas actuais da contorna internacional.	<ul style="list-style-type: none"> • Analiza diferentes formas de abordar a resolución de problemas económicos, utilizando exemplos de situacións e sistemas económicos concretos. 	1	CL CMCT CSC IE
B1-3. Comprender o método científico que se utiliza na área da Economía así como identificar as fases da investigación científica en Economía e os modelos económicos.	B1-3.1. Distingue as proposicións económicas positivas das proposicións económicas normativas.	<ul style="list-style-type: none"> • Comprende e explica as proposicións económicas positivas e as negativas, analizando sistemas económicos como a economía planificada. 	1	CL CMCT CSC IE

BLOQUE 4. A MACROECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B4-3. Valorar a estrutura do mercado de traballo e a súa relación coa educación e formación, analizando de forma especial o desemprego.	B4-3.1. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados co mercado de traballo.	<ul style="list-style-type: none"> Interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados co mercado de traballo e coa evolución do emprego. 	1	CL CMCT CD CSC IE
	B4-3.3. Investiga e recoñece ámbitos de oportunidades e tendencias de emprego.	<ul style="list-style-type: none"> Valora a relación entre os distintos ámbitos de oportunidades, relacionándoos coas tendencias e evolución do emprego total e do emprego público. 	1	CL CMCT CSC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 4. A PRODUCCIÓN E A EMPRESA

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,g,h,i,j,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 2. A ACTIVIDADE PRODUTIVA</p> <ul style="list-style-type: none"> • A función de produción. Obtención e análise dos custos de produción e dos beneficios. • Lectura e interpretación de datos e gráficos de contido económico. • Análise de acontecementos económicos relativos a cambios no sistema produtivo ou na organización da produción no contexto da globalización. 	<ul style="list-style-type: none"> • A produción. • As economías de escala. • Os custos de produción. • A maximización dos beneficios. • Fronteira de Posibilidades de Produción. • O limiar de rendibilidade ou punto morto. 	<p>B2-4. Expresar os principais obxectivos e funcións das empresas, utilizando referencias reais da contorna próxima e transmitindo a utilidade que se xera coa súa actividade.</p> <p>B2-6. Calcular e manexar os custos e beneficios das empresas, así como representar e interpretar gráficos relativos a devanditos conceptos.</p> <p>B2-7. Analizar, representar e interpretar a función de produción dunha empresa a partir dun caso dado.</p>

BLOQUE 2. A ACTIVIDADE PRODUTIVA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B2-4. Expresar os principais obxectivos e funcións das empresas, utilizando referencias reais da contorna próxima e transmitindo a utilidade que se xera coa súa actividade.	B2-4.1. Analiza e interpreta os obxectivos e funcións das empresas.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica e describe os obxectivos e as funcións das empresas, dependendo da contorna e da actividade. 	1	CL CMCT CSC IE
	B2-4.2. Explica a función das empresas de crear ou incrementar a utilidade dos bens.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende e explica a función das empresas de crear ou incrementar a utilidade dos bens e a súa produción. 	1	CL CMCT CSC IE

BLOQUE 2. A ACTIVIDADE PRODUTIVA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B2-6. Calcular e manexar os custos e beneficios das empresas, así como representar e interpretar gráficos relativos a devanditos conceptos.	B2-6.1. Comprende e utiliza diferentes tipos de custos, tanto fixos como variables, totais, medios e marxinais, así como representa e interpreta gráficos de custos.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica, analiza e utiliza diferentes tipos de custos, tanto fixos como variables, totais, medios e marxinais, representándoos gráficamente. 	4	CL CMCT CSC IE
	B2-6.2. Analiza e interpreta os beneficios dunha empresa a partir de supostos de ingresos e custos dun período.	<ul style="list-style-type: none"> Representa, analiza e interpreta os beneficios dunha empresa a partir de supostos de ingresos e custos. 	2	CL CMCT CD AA CSC IE

BLOQUE 2. A ACTIVIDADE PRODUTIVA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B2-7. Analizar, representar e interpretar a función de produción dunha empresa a partir dun caso dado.	B2-7.1. Representa e interpreta gráficos de produción total, media e marxinal a partir de supostos dados.	<ul style="list-style-type: none"> Interpreta gráficos de produción total, media e marxinal a partir de supostos dados, represéntaos e explícaos correctamente. 	3	CL CMCT CSC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 5. O MERCADO

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,g,h,i,j,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 3. O MERCADO E O SISTEMA DE PREZOS</p> <ul style="list-style-type: none"> • A curva de demanda. Movementos ao longo da curva de demanda e desprazamentos na curva de demanda. Elasticidade da demanda. • A curva de oferta. Movementos ao longo da curva de oferta e desprazamentos na curva da oferta. Elasticidade da oferta. • O equilibrio do mercado. 	<ul style="list-style-type: none"> • O mercado. Supostos de partida. • A oferta. • A demanda. • A elasticidade. • O equilibrio do mercado. • O desprazamento da oferta e a demanda. 	<p>B3-1. Interpretar, a partir do funcionamento do mercado, as variacións en cantidades demandadas e ofertadas de bens e servizos en función de distintas variables.</p> <p>B3-2. Analizar o funcionamento de mercados reais e observar as súas diferenzas cos modelos, así como as súas consecuencias para os consumidores, empresas ou Estados.</p>

BLOQUE 3. O MERCADO E O SISTEMA DE PREZOS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B3-1. Interpretar, a partir do funcionamento do mercado, as variacións en cantidades demandadas e ofertadas de bens e servizos en función de distintas variables.	B3-1.1. Representa gráficamente os efectos das variacións das distintas variables no funcionamento dos mercados.	<ul style="list-style-type: none"> Interpreta datos e gráficas, representa os efectos das variacións das distintas variables no funcionamento dos mercados, e extrae conclusións, tendo en conta a oferta, a demanda e as demais variables do mercado. 	4	CL CMCT CD AA CSC IE
	B3-1.2. Expresa as claves que determinan a oferta e a demanda.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica o punto de partida e expresa as claves que determinan a oferta e a demanda do mercado. 	2	CL CMCT CSC IE

BLOQUE 3. O MERCADO E O SISTEMA DE PREZOS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
<p>B3-1. Interpretar, a partir do funcionamento do mercado, as variacións en cantidades demandadas e ofertadas de bens e servizos en función de distintas variables.</p>	<p>B3-1.3. Analiza as elasticidades de demanda e de oferta, interpretando os cambios en prezos e cantidades, así como os seus efectos sobre os ingresos totais.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Interpreta os cambios en prezos e cantidades, así como os seus efectos, analizando as variacións de oferta e de demanda. 	<p>2</p>	<p>CL CMCT AA CSC IE</p>

BLOQUE 3. O MERCADO E O SISTEMA DE PREZOS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B3-2. Analizar o funcionamento de mercados reais e observar as súas diferenzas cos modelos, así como as súas consecuencias para os consumidores, empresas ou Estados.	B3-2.1. Analiza e compara o funcionamento dos diferentes tipos de mercadvos, explicando as súas diferenzas.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica, analiza e compara o funcionamento dos diferentes tipos de mercados, explicando as súas diferenzas e tendo en conta o tipo de demanda individual, global ou de mercado, etc. 	3	CL CMCT CSC IE
	B3-2.2. Aplica a análise dos distintos tipos de mercados a casos reais identificados a partir de obsérvaación da contorna máis inmediata.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza e aplica os distintos tipos de mercados a casos reais da contorna, tendo en conta os diferentes factores de influencia e a elasticidade da demanda. 	1	CL CMCT CD AA CSC IE
B3-2. Analizar o funcionamento de mercados reais e observar as súas diferenzas cos modelos, así como as súas consecuencias para os consumidores, empresas ou Estados.	B3-2.3. Valora, de forma crítica, os efectos que se derivan sobre aqueles que participan nestes diversos mercados.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica, describe e valora, de forma crítica, os efectos positivos, os negativos, o equilibrio dos mercados e o desprazamento da oferta e a demanda. 	1	CL CMCT CD AA CSC IE

	PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 6. O MERCADO E OS SEUS FALLOS: A FUNCIÓN ASIGNATIVA DO ESTADO

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,g,h,i,j,k,		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 3. O MERCADO E O SISTEMA DE PREZOS <ul style="list-style-type: none"> Diferentes estruturas de mercado e modelos de competencia. A competencia perfecta. A competencia imperfecta. O monopolio. O oligopolio. A competencia monopolítica. 	<ul style="list-style-type: none"> Clasificación dos mercados. Mercado de competencia perfecta. A competencia imperfecta. Bens públicos e bens de propiedade común. As externalidades. A información imperfecta. Índices de concentración de mercado. 	<p>B3-1. Interpretar, a partir do funcionamento do mercado, as variacións en cantidades demandadas e ofertadas de bens e servizos en función de distintas variables.</p> <p>B3-2. Analizar o funcionamento de mercados reais e observar as súas diferenzas cos modelos, así como as súas consecuencias para os consumidores, empresas ou Estados.</p>

BLOQUE 3. O MERCADO E O SISTEMA DE PREZOS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B3-1. Interpretar, a partir do funcionamento do mercado, as variacións en cantidades demandadas e ofertadas de bens e servizos en función de distintas variables.	B3-1.1. Representa gráficamente os efectos das variacións das distintas variables no funcionamento dos mercados.	<ul style="list-style-type: none"> Interpreta datos sobre os efectos das variacións das distintas variables no funcionamento dos mercados, e extrae conclusións, tendo en conta a oferta, a demanda e as demais variables. 	1	CL CMCT CD AA CSC IE
	B3-1.2. Expresa as claves que determinan a oferta e a demanda.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica o punto de partida e expresa as claves que determinan a oferta e a demanda do mercado, valorando os niveis de desenvolvemento, os bens públicos e os bens de propiedade común. 	3	CL CMCT CSC IE
	B3-1.3. Analiza as elasticidades de demanda e de oferta, interpretando os cambios en prezos e cantidades, así como os seus efectos sobre os ingresos totais.	<ul style="list-style-type: none"> Interpreta os cambios en prezos e cantidades, así como os efectos de externalidad que se producen en individuos alleos á actividade. 	3	CL CMCT AA CSC IE

BLOQUE 3. O MERCADO E O SISTEMA DE PREZOS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B3-2. Analizar o funcionamento de mercados reais e observar as súas diferenzas cos modelos, así como as súas consecuencias para os consumidores, empresas ou Estados.	B3-2.1. Analiza e compara o funcionamento dos diferentes tipos de mercados, explicando as súas diferenzas.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica, analiza e compara o funcionamento dos diferentes tipos de mercados, explicando as súas diferenzas, distinguindo entre os dous grandes grupos de mercado, o de competencia perfecta e o de competencia imperfecta. 	3	CL CMCT CSC IE
	B3-2.2. Aplica a análise dos distintos tipos de mercados a casos reais identificados a partir de observación da contorna máis inmediata.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza e aplica os fundamentos dos distintos tipos de mercados a casos reais da contorna, tendo en conta os diferentes factores de influencia e as limitacións da competencia. 	3	CL CMCT CD AA CSC IE
	B3-2.3. Valora, de forma crítica, os efectos que se derivan sobre aqueles que participan nestes diversos mercados.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica, describe e valora, de forma crítica, os efectos positivos, os negativos, o equilibrio dos mercados, a deslocalización e o monopolio, tendo en conta a publicidade, a oferta e a demanda. 	1	CL CMCT CD AA CSC IE

	PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 7. A DISTRIBUCIÓN DA RENDA

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,g,h,i,k,j		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 4. A MACROECONOMÍA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Macromagnitudes: A produción. A renda. O gasto. A inflación. Tipos de interese. • O mercado de traballo. O desemprego: tipos de desemprego e as súas causas. Políticas contra o desemprego. 	<ul style="list-style-type: none"> • A distribución da renda. • A renda dos axentes: o mercado de factores. • A distribución da renda. • A función distributiva do Estado. 	<p>B4-1. Diferenciar e manexar as principais magnitudes macroeconómicas e analizar as relacións existentes entre elas, valorando os inconvenientes e as limitacións que presentan como indicadores da calidade de vida.</p> <p>B4-2. Interpretar datos e indicadores económicos básicos e a súa evolución.</p> <p>B4-3. Valorar a estrutura do mercado de traballo e a súa relación coa educación e formación, analizando de forma especial o desemprego.</p>

BLOQUE 4. A MACROECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B4-1. Diferenciar e manexar as principais magnitudes macroeconómicas e analizar as relacións existentes entre elas, valorando os inconvenientes e as limitacións que presentan como indicadores da calidade de vida.	B4-1.1. Valora, interpreta e comprende as principais magnitudes macroeconómicas como indicadores da situación económica dun país.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica e valora as diferenzas entre as principais magnitudes e indicadores da situación económica do país, relacionándoa con a distribución da renda. 	4	CL CMCT CSC IE
	B4-1.3. Analiza de forma crítica os indicadores estudados valorando o seu impacto, os seus efectos e as súas limitacións para medir a calidade de vida.	<ul style="list-style-type: none"> Observa e analiza de forma crítica os indicadores estudados valorando o seu impacto, os seus efectos e as súas limitacións para medir a calidade de vida, tendo en conta a distribución territorial da renda. 	3	CL CMCT AA CSC IE
B4-2. Interpretar datos e indicadores económicos básicos e a súa evolución.	B4-2.2. Valora estudos de referencia como fonte de datos específicos e comprende os métodos de estudo utilizados polos economistas.	<ul style="list-style-type: none"> Estuda e valora diferentes estudos de referencia como fonte de datos específicos e comprende os as diferentes teorías sobre a distribución da renda, así como os diferentes criterios de intervención do Estado. 	2	CL CMCT CD AA CSC IE

BLOQUE 4. A MACROECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B4-3. Valorar a estrutura do mercado de traballo e a súa relación coa educación e formación, analizando de forma especial o desemprego.	B4-3.1. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados co mercado de traballo.	<ul style="list-style-type: none"> Interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados co mercado de traballo e coa evolución do emprego. 	1	CL CMCT CSC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 8. O CRECEMENTO ECONÓMICO E O DESENVOLVEMENTO

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,g,h,i,j,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 4. A MACROECONOMÍA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Macromagnitudes: A produción. A renda. O gasto. A inflación. Tipos de interese. • O mercado de traballo. O desemprego: tipos de desemprego e as súas causas. Políticas contra o desemprego. • Os vínculos dos problemas macroeconómicos e o seu interrelación. • Limitacións das variables macroeconómicas como indicadoras do desenvolvemento da sociedade. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os indicadores de crecemento económico. • O crecemento económico. • A política de crecemento. • Os límites do crecemento. • A economía mergullada. • O comportamento do consumo. • A produtividade e o PIB en España. 	<p>B4-1. Diferenciar e manexar as principais magnitudes macroeconómicas e analizar as relacións existentes entre elas, valorando os inconvenientes e as limitacións que presentan como indicadores da calidade de vida.</p> <p>B4-2. Interpretar datos e indicadores económicos básicos e a súa evolución.</p>
<p>BLOQUE 7. DESEQUILIBRIOS ECONÓMICOS E O PAPEL DO ESTADO NA ECONOMÍA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valoración das políticas macroeconómicas de crecemento, estabilidade e desenvolvemento. • Consideración do medio ambiente como recurso sensible e escaso. • Identificación das causas da pobreza, o subdesarrollo e as súas posibles vías de solución. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os indicadores de crecemento económico. • O crecemento económico. • A política de crecemento. • Os límites do crecemento. • A economía mergullada. • O comportamento do consumo. • A produtividade e o PIB en España. 	<p>B7-1. Reflexionar sobre o impacto do crecemento e as crises cíclicas na Economía e os seus efectos na calidade de vida das persoas, o medio ambiente e a distribución da riqueza a nivel local e mundial.</p>

BLOQUE 4. A MACROECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B4-1. Diferenciar e manexar as principais magnitudes macroeconómicas e analizar as relacións existentes entre elas, valorando os inconvenientes e as limitacións que presentan como indicadores da calidade de vida.	B4-1.1. Valora, interpreta e comprende as principais magnitudes macroeconómicas como indicadores da situación económica dun país.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica, valora, interpreta e comprende as principais magnitudes macroeconómicas como indicadores da situación económica dun país, permitíndolle facer comparacións entre países, calcular a paridade do poder adquisitivo, etc. 	4	CL CMCT CD AA CSC IE
B4-2. Interpretar datos e indicadores económicos básicos e a súa evolución.	B4-2.3. Manexa variables económicas en aplicacións informáticas, analizaas e interpreta e presenta as súas valoracións de carácter persoal.	<ul style="list-style-type: none"> Utiliza variables económicas, analizaas e interpreta e presenta as súas valoracións de carácter persoal, tendo en conta a innovación tecnolóxica e os demais factores que determinan o crecemento e a produtividade. 	1	CL CMCT CD AA CSC IE

BLOQUE 7. DESEQUILIBRIOS ECONÓMICOS E O PAPEL DO ESTADO NA ECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B7-1. Reflexionar sobre o impacto do crecemento e as crises cíclicas na Economía e os seus efectos na calidade de vida das persoas, o medio ambiente e a distribución da riqueza a nivel local e mundial.	B7-1.1. Identifica e analiza os factores e variables que inflúen no crecemento económico, o desenvolvemento e a redistribución da renda.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza os factores e variables que inflúen e diferencian o crecemento económico, o desenvolvemento e a renda, tendo en conta diferentes indicadores, o PIB, a eficiencia produtiva, o benestar, etc. 	1	CL CMCT CD AA CSC IE
	B7-1.2. Diferencia o concepto de crecemento e de desenvolvemento.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende a diferenza entre o concepto de crecemento e o de desenvolvemento, explicándoas con claridade. 	1	CL CMCT CSC IE
	B7-1.3. Recoñece e explica as consecuencias do crecemento sobre a repartición da riqueza, sobre o medioambiente e a calidade de vida.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica e explica a política de crecemento e as súas consecuencias sobre a repartición da riqueza, tendo en conta as estratexias a aplicar. 	1	CL CMCT CSC IE

BLOQUE 7. DESEQUILIBRIOS ECONÓMICOS E O PAPEL DO ESTADO NA ECONOMÍA (CONTINUACIÓN)

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B7-1. Reflexionar sobre o impacto do crecemento e as crises cíclicas na Economía e os seus efectos na calidade de vida das persoas, o medio ambiente e a distribución da riqueza a nivel local e mundial.	B7-1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando a posibilidade dun desenvolvemento sustentable.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza a compatibilidade entre crecemento e protección do medio ambiente, tendo en conta os problemas ambientais, a súa relación co impacto económico internacional e as posibilidades dun desenvolvemento sustentable. 	2	CL CMCT CSC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 9. AS POLÍTICAS DE ESTABILIZACIÓN. EMPREGO E ESTABILIDADE DE PREZOS

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,g,h,i,k,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 4. A MACROECONOMÍA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Macromagnitudes: A produción. A renda. O gasto. A inflación. Tipos de interese. • O mercado de traballo. O desemprego: tipos de desemprego e as súas causas. Políticas contra o desemprego. • Os vínculos dos problemas macroeconómicos e o seu interrelación. • Limitacións das variables macroeconómicas como indicadoras do desenvolvemento da sociedade. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ciclos económicos. • O desemprego. • A inflación. • O ciclo económico a curto prazo na economía española. • Diferenzas entre a inflación percibida e a inflación rexistrada. • A taxa natural de paro. 	<p>B4-1. Diferenciar e manexar as principais magnitudes macroeconómicas e analizar as relacións existentes entre elas, valorando os inconvenientes e as limitacións que presentan como indicadores da calidade de vida.</p> <p>B4-2. Interpretar datos e indicadores económicos básicos e a súa evolución.</p> <p>B4-3. Valorar a estrutura do mercado de traballo e a súa relación coa educación e formación, analizando de forma especial o desemprego.</p> <p>B4-4. Estudar as diferentes opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte á inflación e o desemprego.</p>
<p>BLOQUE 5. ASPECTOS FINANCEIROS DA ECONOMÍA</p> <ul style="list-style-type: none"> • A inflación segundo as súas distintas teorías explicativas. 	<ul style="list-style-type: none"> • A inflación. 	<p>B5-2. Describir as distintas teorías explicativas sobre as causas da inflación e os seus efectos sobre os consumidores, as empresas e o conxunto da Economía.</p>

BLOQUE 4. A MACROECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
B4-1. Diferenciar e manexar as principais magnitudes macroeconómicas e analizar as relacións existentes entre elas, valorando os inconvenientes e as limitacións que presentan como indicadores da calidade de vida.	B4-1.1. Valora, interpreta e comprende as principais magnitudes macroeconómicas como indicadores da situación económica dun país.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica, valora, interpreta e comprende as principais magnitudes macroeconómicas como indicadores da situación económica dun país, permitíndolle facer comparacións entre os distintos ciclos económicos, etc. 	4	CL AA CSC IE
B4-2. Interpretar datos e indicadores económicos básicos e a súa evolución.	B4-2.3. Manexa variables económicas en aplicacións informáticas, analizaas e interpreta e presenta as súas valoracións de carácter persoal.	<ul style="list-style-type: none"> Utiliza variables económicas, analizaas e interpreta e presenta as súas valoracións de carácter persoal, tendo en conta a innovación tecnolóxica e os demais factores que determinan o crecemento, a produtividade, o paro, a inflación, etc. 	1	CL CD AA CSC IE
B4-3. Valorar a estrutura do mercado de traballo e a súa relación coa educación e formación, analizando de forma especial o desemprego.	B4-3.1. Valora e interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados co mercado de traballo.	<ul style="list-style-type: none"> Interpreta datos e gráficos de contido económico relacionados co mercado de traballo e coa evolución do emprego. 	1	CL CD AA CSC IE
B4-4. Estudar as diferentes opcións de políticas macroeconómicas para facer fronte á inflación e o desemprego.	B4-4.1. Analiza os datos de inflación e desemprego en España e as diferentes alternativas para loitar contra o desemprego e a inflación.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza os datos de inflación e desemprego en España e as diferentes alternativas para loitar contra o desemprego e a inflación. 	1	CL AA CSC IE

BLOQUE 5. ASPECTOS FINANCIEROS DA ECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B5-2. Describir as distintas teorías explicativas sobre as causas da inflación e os seus efectos sobre os consumidores, as empresas e o conxunto da Economía.	B5-2.1. Recoñece as causas da inflación e valora as súas repercusións económicas e sociais.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica e describe as causas da inflación e valora as súas repercusións económicas e sociais. 	3	CL AA CSC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 10. A POLÍTICA FISCAL

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,g,h,i,j,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 7. DESEQUILIBRIOS ECONÓMICOS E O PAPEL DO ESTADO NA ECONOMÍA</p> <ul style="list-style-type: none"> • O Estado da Economía. A regulación. Os fallos do mercado e a intervención do sector público. A igualdade de oportunidades e a redistribución da riqueza. • Valoración das políticas macroeconómicas de crecemento, estabilidade e desenvolvemento. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os obxectivos e os instrumentos do sector público. • Os ingresos públicos. • O gasto público. • O déficit público. • A política fiscal. 	<p>B7-1. Reflexionar sobre o impacto do crecemento e as crises cíclicas na Economía e os seus efectos na calidade de vida das persoas, o medio ambiente e a distribución da riqueza a nivel local e mundial.</p> <p>B7-2. Explicar e ilustrar con exemplos significativos as finalidades e funcións do Estado nos sistemas de Economía de mercado e identificar os principais instrumentos que utiliza, valorando as vantaxes e inconvenientes do seu papel na actividade económica.</p>

BLOQUE 7. DESEQUILIBRIOS ECONÓMICOS E O PAPEL DO ESTADO NA ECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B7-1. Reflexionar sobre o impacto do crecemento e as crises cíclicas na Economía e os seus efectos na calidade de vida das persoas, o medio ambiente e a distribución da riqueza a nivel local e mundial.	B7-1.1. Identifica e analiza os factores e variables que inflúen no crecemento económico, o desenvolvemento e a redistribución da renda.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza os factores e variables que inflúen e diferencian o crecemento económico, o desenvolvemento e a renda, tendo en conta a estabilidade orzamentaria e a sostenibilidade. 	1	CL CMCT AA CSC IE
	B7-1.2. Diferencia o concepto de crecemento e de desenvolvemento.	<ul style="list-style-type: none"> Diferencia o concepto de crecemento e de desenvolvemento, relacionándoo co gasto público. 	1	CL CMCT CSC
B7-2. Explicar e ilustrar con exemplos significativos as finalidades e funcións do Estado nos sistemas de Economía de mercado e identificar os principais instrumentos que utiliza, valorando as vantaxes e inconvenientes do seu papel na actividade económica.	B7-2.1. Comprende e explica as distintas funcións do Estado: fiscais, estabilizadoras, redistributivas, reguladoras e provedoras de bens e servizos públicos.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica, comprende e explica as distintas funcións do Estado: fiscais, estabilizadoras, redistributivas, reguladoras e provedoras de bens e servizos públicos, tendo en conta os diferentes tipos de impostos. 	2	CL AA CSC IE
	B7-2.2. Identifica os principais fallos do mercado, as súas causas e efectos para os axentes intervinientes na Economía e as diferentes opcións de actuación por parte do Estado.	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece os principais axentes económicos, describe as súas funcións e analiza as opcións de actuación por parte do Estado, tendo en conta a división de España en comunidades autónomas, provincias e municipios, así como as fases do ciclo orzamentario e os Orzamentos Xerais do Estado. 	1	CL CSC IE

	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 11. O DIÑEIRO E O SISTEMA FINANCEIRO

a,b,c,g,h,i,j,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 5. ASPECTOS FINANCEIROS DA ECONOMÍA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funcionamento e tipoloxía do diñeiro na Economía. • Proceso de creación do diñeiro. • Análise dos mecanismos da oferta e demanda monetaria e os seus efectos sobre o tipo de interese. • Funcionamento do sistema financeiro e do Banco Central Europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> • O diñeiro. • O sistema financeiro. • A supervisión do sistema financeiro. • O trueque e os seus condicionantes. • Os créditos e os préstamos bancarios. 	<p>B5-1. Recoñecer o proceso de creación do diñeiro, os cambios no seu valor e a forma en que estes se miden.</p> <p>B5-2. Describir as distintas teorías explicativas sobre as causas da inflación e os seus efectos sobre os consumidores, as empresas e o conxunto da Economía.</p> <p>B5-3. Explicar o funcionamento do sistema financeiro e coñecer as características dos seus principais produtos e mercados.</p> <p>B5-4. Analizar os diferenté tipos de política monetaria.</p> <p>B5-5. Identificar o papel do Banco Central Europeo, así como a estrutura da súa política monetaria.</p>

BLOQUE 5. ASPECTOS FINANCIEROS DA ECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B5-1. Recoñecer o proceso de creación do diñeiro, os cambios no seu valor e a forma en que estes se miden.	B5-1.1. Analiza e explica o funcionamento do diñeiro e do sistema financeiro nunha Economía.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende e explica o funcionamento do diñeiro e do sistema financeiro nunha Economía, tendo en conta o proceso de creación do diñeiro. 	3	CL CMCT CD AA CSC IE
B5-3. Explicar o funcionamento do sistema financeiro e coñecer as características dos seus principais produtos e mercados.	B5-3.1. Valora o papel do sistema financeiro como elemento canalizador do aforro ao investimento e identifica os produtos e mercados que o compoñen.	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece o papel do sistema financeiro como elemento canalizador do aforro ao investimento e identifica os produtos e mercados que o compoñen, comprendendo as análises bolsistas e os principais índices bolsistas do mundo. 	1	CL CMCT CD AA CSC IE
B5-4. Analizar os diferenté tipos de política monetaria.	B5-4.1. Razona, de forma crítica, en contextos reais, sobre as accións de política monetaria e o seu impacto económico e social.	<ul style="list-style-type: none"> Valora e expón, de forma crítica, en contextos reais, sobre as accións de política monetaria e o seu impacto económico e social. 	1	CL CMCT CSC IE

BLOQUE 5. ASPECTOS FINANCIEROS DA ECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	SESIONES	COMPETENCIAS
B5-5. Identificar o papel do Banco Central Europeo, así como a estrutura da súa política monetaria.	B5-5.1. Identifica os obxectivos e a finalidade do Banco Central Europeo e razoa sobre o seu papel e funcionamento.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza a finalidade do Banco Central Europeo, identifica os obxectivos e valora o seu funcionamento, razoando sobre o papel que exerce nos mercados. 	1	CL CMCT CSC IE
	B5-5.2. Describe os efectos das variacións dos tipos de interese na Economía.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica e describe os efectos das variacións dos tipos de interese na Economía, da bolsa de valores e das variacións, en xeral, dos mercados organizados. 	1	CL CMCT CD AA CSC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 12. A POLÍTICA MONETARIA

a,b,c,g,h,i,j,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 5. ASPECTOS FINANCEIROS DA ECONOMÍA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funcionamento e tipoloxía do diñeiro na Economía. • Análise dos mecanismos da oferta e demanda monetaria e os seus efectos sobre o tipo de interese. • Funcionamento do sistema financeiro e do Banco Central Europeo. 	<ul style="list-style-type: none"> • O mercado monetario. • As consecuencias da política monetaria. • Os instrumentos monetarios do BCE. • A trampa da liquidez. • O equilibrio macroeconómico e a política económica. 	<p>B5-1. Recoñecer o proceso de creación do diñeiro, os cambios no seu valor e a forma en que estes se miden.</p> <p>B5-3. Explicar o funcionamento do sistema financeiro e coñecer as características dos seus principais produtos e mercados.</p> <p>B5-4. Analizar os diferenté tipos de política monetaria.</p> <p>B5-5. Identificar o papel do Banco Central Europeo, así como a estrutura da súa política monetaria.</p>

BLOQUE 5. ASPECTOS FINANCIEROS DA ECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B5-1. Recoñecer o proceso de creación do diñeiro, os cambios no seu valor e a forma en que estes se miden.	B5-1.1. Analiza e explica o funcionamento do diñeiro e do sistema financeiro en ouna Economía.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende e explica o funcionamento do diñeiro e do sistema financeiro nunha Economía, tendo en conta o equilibrio macroeconómico e a política económica. 	3	CL CMCT CSC IE
B5-3. Explicar o funcionamento do sistema financeiro e coñecer as características dos seus principais produtos e mercados.	B5-3.1. Valora o papel do sistema financeiro como elemento canalizador do aforro ao investimento e identifica os produtos e mercados que o compoñen.	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece o papel do sistema financeiro como elemento canalizador do aforro ao investimento e identifica os produtos e mercados que o compoñen, comprendendo as consecuencias da política monetaria. 	1	CL CMCT AA CSC IE
B5-4. Analizar os diferenté tipos de política monetaria.	B5-4.1. Razona, de forma crítica, en contextos reais, sobre as accións de política monetaria e o seu impacto económico e social.	<ul style="list-style-type: none"> Valora e expón, de forma crítica, en contextos reais, sobre as accións de política monetaria e o mercado monetario. 	1	CL CMCT CSC IE

BLOQUE 5. ASPECTOS FINANCIEROS DA ECONOMÍA (CONTINUACIÓN)

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	SESIONES	COMPETENCIAS
B5-5. Identificar o papel do Banco Central Europeo, así como a estrutura da súa política monetaria.	B5-5.1. Identifica os obxectivos e a finalidade do Banco Central Europeo e razoa sobre o seu papel e funcionamento.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza a finalidade do Banco Central Europeo, identifica os obxectivos e valora o seu funcionamento, razoando sobre a independencia do Banco Central. 	1	CL CMCT CSC IE
	B5-5.2. Describe os efectos das variacións dos tipos de interese na Economía.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica e describe os efectos das variacións dos tipos de interese na Economía e a súa influencia no crecemento económico, no nivel de prezos, etc. 	1	CL CMCT CD CSC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 13. O COMERCIO INTERNACIONAL

a.b.c.g.h.i.j.k,		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 6. O CONTEXTO INTERNACIONAL DA ECONOMÍA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funcionamento, apoios e obstáculos do comercio internacional. • Descrición dos mecanismos d cooperación e integración económica e especialmente da construción da Unión Europea. • Causas e consecuencias da globalización e do papel dos organismos económicos internacionais na súa regulación. 	<ul style="list-style-type: none"> • O comercio internacional. • As causas do comercio internacional. • As vantaxes e as desvantaxes do comercio. • Os instrumentos de protección comercial. • A integración económica. • O proceso de integración europea. 	<p>B6-1. Analizar os fluxos comerciais entre dúas economías.</p> <p>B6-2. Examinar os procesos de integración económica e describir os pasos que se produciron no caso da Unión Europea.</p> <p>B6-3. Analizar e valorar as causas e consecuencias da globalización económica así como o papel dos organismos económicos internacionais na súa regulación.</p>

BLOQUE 6. O CONTEXTO INTERNACIONAL DA ECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	SESIONES	COMPETENCIAS
B6-1. Analizar os fluxos comerciais entre dúas economías.	B6-1.1. Identifica os fluxvos comerciais internacionais.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende e explica os fluxos comerciais internacionais e os fundamentos do comercio internacional. 	2	CL CMCT CSC IE
B6-2. Examinar os procesos de integración económica e describir os pasos que se produciron no caso del a Unión Europea.	B6-2.1. Explica e reflexiona sobre o proceso de cooperación e integración económica producido na Unión Europea, valorando as repercusións e implicacións para España nun contexto global.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende, valora e explica o proceso de cooperación e integración europea. 	3	CL CMCT CSC IE
B6-3. Analizar e valorar as causas e consecuencias da globalización económica así como o papel dos organismos económicos internacionais na súa regulación.	B6-3.1. Expresa as razóns que xustifican o intercambio económico entre países.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende e explica as razóns que xustifican o intercambio económico entre países, analizando as causas do comercio internacional e as medidas de protección comercial. 	1	CL CMCT AA CSC IE
	B6-3.2. Describe as implicacións e efectos da globalización económica nos países e reflexiona sobre a necesidade da súa regulación e coordinación.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica e describe as vantaxes, as desvantaxes e a necesidade de regular o comercio internacional. 	1	CL CMCT CD AA CSC IE

	PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 14. A BALANZA DE PAGOS E OS FLUXOS FINANCEIROS INTERNACIONAIS

a,b,c,g,h,i,j,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 6. O CONTEXTO INTERNACIONAL DA ECONOMÍA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Funcionamento, apoios e obstáculos do comercio internacional. • Descrición dos mecanismos d cooperación e integración económica e especialmente da construción da Unión Europea. • Causas e consecuencias da globalización e do papel dos organismos económicos internacionais na súa regulación. 	<ul style="list-style-type: none"> • A balanza de pagos. • O mercado de divisas. • A globalización económica. • A balanza de pagos de España. • A paridade dos tipos de interese. • As vantaxes e as desvantaxes do euro. 	<p>B6-1. Analizar os fluxos comerciais entre dúas economías.</p> <p>B6-2. Examinar os procesos de integración económica e describir os pasos que se produciron no caso da Unión Europea.</p> <p>B6-3. Analizar e valorar as causas e consecuencias da globalización económica así como o papel dos organismos económicos internacionais na súa regulación.</p>

BLOQUE 6. O CONTEXTO INTERNACIONAL DA ECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	SESIONES	COMPETENCIAS
B6-1. Analizar os fluxos comerciais entre dúas economías.	B6-1.1. Identifica os flujvos comerciais internacionais.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende e explica os fluxos comerciais internacionais e os fundamentos do comercio internacional, tendo en conta a balanza de pagos. 	2	CL CMCT CD AA CSC IE CEC
B6-2. Examinar os procesos de integración económica e describir os pasos que se produciron no caso da Unión Europea.	B6-2.1. Explica e reflexiona sobre o proceso de cooperación e integración económica producido na Unión Europea, valorando as repercusións e implicacións para España nun contexto global.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende e explica o proceso de cooperación e integración europea, valorando as repercusións para España de balanza de pagos, a paridade dos tipos de interese e as vantaxes e desvantaxes do euro. 	3	CL CMCT CSC IE

BLOQUE 6. O CONTEXTO INTERNACIONAL DA ECONOMÍA (CONTINUACIÓN)

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	SESIONES	COMPETENCIAS
B6-3. Analizar e valorar as causas e consecuencias da globalización económica así como o papel dos organismos económicos internacionais na súa regulación.	B6-3.1. Expresa as razóns que xustifican o intercambio económico entre países.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende e explica as razóns que xustifican o intercambio económico entre países, analizando as causas do comercio internacional e o mercado de divisas. 	1	CL CMCT AA CSC IE
	B6-3.2. Describe as implicacións e efectos da globalización económica nos países e reflexiona sobre a necesidade da súa regulación e coordinación.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica e describe as vantaxes, as desvantaxes e a necesidade de regular o comercio internacional, valorando de forma crítica a globalización económica. 	1	CL CMCT CD AA CSC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 15. OS DESEQUILIBRIOS ESTRUTURAIS DA ECONOMÍA MUNDIAL

a,b,c,g,h,i,j,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 7. DESEQUILIBRIOS ECONÓMICOS E O PAPEL DO ESTADO NA ECONOMÍA</p> <ul style="list-style-type: none"> • O Estado da Economía. A regulación. Os fallos do mercado e a intervención do sector público. A igualdade de oportunidades e a redistribución da riqueza. • Valoración das políticas macroeconómicas de crecemento, estabilidade e desenvolvemento. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os desequilibrios estruturais como problemas económicos. • O subdesarrollo. • O medio ambiente e o desenvolvemento sustentable. 	<p>B7-1. Reflexionar sobre o impacto do crecemento e as crises cíclicas na Economía e os seus efectos na calidade de vida das persoas, o medio ambiente e a distribución da riqueza a nivel local e mundial.</p> <p>B7-2. Explicar e ilustrar con exemplos significativos as finalidades e funcións do Estado nos sistemas de Economía de mercado e identificar os principais instrumentos que utiliza, valorando as vantaxes e inconvenientes do seu papel na actividade económica.</p>

BLOQUE 7. DESEQUILIBRIOS ECONÓMICOS E O PAPEL DO ESTADO NA ECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	SESIONES	COMPETENCIAS
B7-1. Reflexionar sobre o impacto do crecemento e as crises cíclicas na Economía e os seus efectos na calidade de vida das persoas, o medio ambiente e a distribución da riqueza a nivel local e mundial.	B7-1.1. Identifica e analiza os factores e variables que inflúen no crecemento económico, o desenvolvemento e a redistribución da renda.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza os factores e variables que inflúen e diferencian o crecemento económico, o desenvolvemento e os desequilibrios estruturais como problemas económicos. 	1	CL CMCT CD AA CSC IE
	B7-1.2. Diferencia o concepto de crecemento e de desenvolvemento.	<ul style="list-style-type: none"> Comprende a diferenza entre o concepto de crecemento e o de desenvolvemento, explicándoas con claridade e analizando os problemas económicos. 	1	CL CMCT CSC IE
	B7-1.3. Recoñece e explica as consecuencias do crecemento sobre a repartición da riqueza, sobre o medioambiente e a calidade de vida.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica e explica a política de crecemento e as súas consecuencias sobre a repartición da riqueza, tendo en conta as estratexias a aplicar e o subdesarrollo. 	1	CL CMCT CSC IE

BLOQUE 7. DESEQUILIBRIOS ECONÓMICOS E O PAPEL DO ESTADO NA ECONOMÍA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	INDICADORES DE LOGRO	SESIONES	COMPETENCIAS
B7-1. Reflexionar sobre o impacto do crecemento e as crises cíclicas na Economía e os seus efectos na calidade de vida das persoas, o medio ambiente e a distribución da riqueza a nivel local e mundial.	B7-1.5. Reflexiona sobre os problemas ambientais e a súa relación co impacto económico internacional analizando a posibilidade dun desenvolvemento sustentable.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza a compatibilidade entre crecemento e protección do medio ambiente, tendo en conta os problemas ambientais, a súa relación co impacto económico internacional, as posibilidades dun desenvolvemento sustentable e os acordos internacionais. 	2	CL CMCT CSC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

V. METODOLOXÍA

Desde unha perspectiva interdisciplinar, a área contemplará os mesmos principios de carácter psicopedagóxico que constitúen a referencia esencial para un desenvolvemento curricular coherente e integrador entre tódalas áreas. Nesta etapa, tales áreas deben reunir un carácter comprensivo á vez que respectuoso cas diferencias individuais. Os principios son os seguintes:

- A nosa actividade como profesores será considerada como mediadora e guía para o desenvolvemento da actividade constructiva do alumno.

- Partiremos do nivel de desenvolvemento do alumno. Evitarase no posible a abstacción e intentarase destacar a parte máis realista e actual de cada tema, inducendo ó alumno a facer comentarios e a buscar casos prácticos sobre o exposto.

- Orientaremos a nosa acción a estimular a capacidade de aprender a aprender.

- Promoveremos a adquisición das aprendizaxes funcionais e significativos.

- Atenderemos ás diferentes necesidades do alumnado.

- Impulsaremos unha avaliación que proporcione ó alumno unha orientación e información sobre o seu proceso de aprendizaxe.

- Fomentaremos o desenvolvemento da capacidade de socialización e de autonomía.

- Desenvolverase a capacidade creadora nas experiencias dos traballos dos alumnos. Para iso protexerase a expresión individual, estimularase a iniciativa e a espontaneidade.

Dacordo co establecido no PCC (Proxecto Curricular de Centro), a metodoloxía a seguir nesta programación tratará de darlle un enfoque eminentemente práctico á asignatura. Non obstante, é imprescindible unha primeira introducción teórica a cada un

dos temas, facilitando a adquisición de conceptos mediante a súa explicación e acercamente o nivel de desenvolvemento e capacidade do alumnado.

O método a aplicar en cada tema consistirá nunha pequena introducción teórica plagada de exemplos cercanos á realidade dos alumnos, abrindo o debate sobre os problemas plantexados. Acto seguido realizaranse actividades encaminadas a aseguralo aprendizaxe dos contidos explicados e a investigación da realidade circudante respecto ós mesmos. Tratarase en todo momento de inculcarlles ós alumnos una actitude dinámica, de búsqueda de información e análise da mesma.

O temario seguerá, polo tanto, a tradicional división entre as dúas ramas de microeconomía e macroeconomía, cunha importante introducción xenérica inicial ó problema económico.

Completarase o traballo en aula con material complementario entregado polo profesor: traballarase sobre artigos periodísticos, de revistas, sitios web, etc.

VI. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Para a impartición das clases farase uso dos seguintes recursos didácticos:

Apuntes para a impartición da clase.

Libro de texto recomendado coma complemento das clases: “Economía”, editorial SM.

Textos complementarios obtidos dos periódicos locais, rexionais e nacionais, para o comentario e debate na clases.

Acceso a Internet: INE, IGE, web UE, wwB B.M. web mtas., ecomur.es, ecobachillerato.com, geocities.es, proxecto tesela.

Ordenador portátil

VII. AVALIACIÓN: CRITERIOS, PROCEDIMENTOS, INSTRUMENTOS, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN.

A. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Na secuenciación das unidades didácticas contense os criterios de avaliación previstos para cada unha.

B. PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

A avaliación establece as capacidades adquiridas polos alumnos/as, así como os métodos de traballo e os tipos de aprendizaxe.

A avaliación ten por obxecto informar sobre a evolución do proceso docente na súa totalidade e non debe limitarse a unha simple valoración de coñecementos, senón no conxunto de todos os compoñentes pedagóxicos, de forma que permita modificacións nas previsións iniciais e determine novos obxectivos de acordo coa evolución do proceso

b.1. PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN.

Utilizarase un sistema de avaliación continua, posto que é o que nos permite facer un seguimento do proceso de aprendizaxe dos alumnos e adapta-la secuencia e a proposta de actividades ó seu ritmo.

Partindo do nivel inicial do alumnado, o proceso de avaliación debe orientarse no currículo, nos obxectivos programados e nos alcanzados por eles.

Cada alumno/a será avaliado polo seu traballo diario, tanto individual como en grupo, valorando tanto os coñecementos, as capacidades, destrezas, habilidades e actitudes adquiridas.

Valoraranse os seguintes aspectos:

- A comprensión e asimilación dos coñecementos fundamentais.
- A obtención e utilización de información.
- A participación no traballo, tanto individual como en grupo. VER RÚBRICA

CLASE.

- A iniciativa do alumno/a.
- A presentación dos traballos propostos.
- A cantidade e calidade das tarefas realizadas. VER RÚBRICA CLASE.
- As probas escritas e orais que a profesora considere oportunas.
- Comportamento e asistencia dos alumnos/as: VER RÚBRICA CLASE.

b.2. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Os instrumentos de avaliación a utilizar serán os seguintes:

- Seguimento da asistencia regular á clase.
- Observación dos/as alumnos/as na aula e seguimento do seu traballo diario.
- Traballos realizados en grupo tanto orais coma escritos.
- Presentación dos traballos: calidade e limpeza.
- Resultado das probas escritas e orais propostas pola profesora.

Se non fora posible deixar rexistros das observacións ou traballos complementarios desenvolto na aula, a avaliación efectuarase de forma exclusiva en base aos resultados acadados nas probas orais, escritas e observacións recollidas polo profesor.

C. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN

A nota resultará dos resultados dos alumnos nos contidos teóricos, procedementos e actitudes en conxunto.

En concreto, na cualificación de **conceptos teóricos** valorarase a realización dun esquema ou introdución previa e presentación organizada dos mesmos.

Nas cuestións que contrastan conceptos será causa de eliminación total do apartado se se pon a definición íntegra dos mesmos sen realizar a comparación.

Nos procedementos prácticos será preciso expoñer primeiro a fórmula teórica a aplicar, os resultados coas respectivas unidades, comparación dos resultados cos de anos posteriores e anteriores.

Nos traballos presentados e probas tanto por escrito coma en soporte informático valorarásese:

- Correspondencia coa realidade.
- Pulcritude na presentación.
- Expresar as fórmulas dos procedementos matemáticos empregados.
- Expresión das unidades das magnitudes medidas.
- Correcta confección de documentos de acordo o nivel de habilidades, destrezas e capacidades do alumno.
- Redacción de conclusión dos resultados calculados.
- Secuencia completa de fichas establecida individualmente para o alumno.
- Elaboración de índices de contidos.
- Correcto arquivo dos traballos en soporte informático nas carpetas correspondentes..

No traballo, esforzo e **actitude en clase** anexamos RÚBRICA DE AVALIACIÓN.

A existencia de apercibimentos verbais ou por escrito valorarase neste apartado reducindo a nota de clase proporcionalmente segundo a gravidade.

CONFORMACIÓN DA CUALIFICACIÓN FINAL GLOBAL:

A nota conformarase nun 80% por traballos e probas escritas recollidas. Éstas deberán terse superado nun 40% de contidos, sempre que na nota global da avaliación se chege a un 50% de contidos..

Nun 20% por procedementos (coma traballos diarios, exercicios, exposicións e artigos relacionados co que se comenta nas explicacións) e actitude. Para o seu cálculo farase a seguinte rúbrica:

GRAO DE CONSECUCIÓN	INCOMPLETO	NORMAL	MOI BEN
ASISTENCIA REGULAR E SEGUIMIENTO DAS EXPLICACIÓNS, DÚBIDAS	-0,2(POR CADA APERCIBIMENTO)	0	0,2
PARTICIPACIÓN NAS CHAMADAS DE CLASE E TAREFAS DIARIAS ENCOMENDADAS.	-0,2(POR CADA APERCIBIMENTO)	0,4	0,8
TRABALLOS E EXPOSICIÓN	0	0,3	0,6
SABE COLABORAR E TER INICITIVA NOS TRABALLOS GRUPAIS	-0,2	0	0,2
RESPECTO CARA OS PROFESORES E COMPAÑEIROS	-0,4 (POR CADA APERCIBIMENTO ESCRITO)	0	0,2

No caso de que un alumno ou alumna non acade o 50% dos contidos, a avaliación estará suspensa, non podendo sumarse os outros elementos da nota correspondentes a procedementos e actitude. Terá que facer a recuperación o finalizar o trimestre de toda a materia impartida cos mesmos criterios de cualificación.

Cando un alumno non se presente a unha proba, deberá xustificar a falta con un documento oficial para que se lle poida repetir noutra data. No caso de que non se xustifique a nota da proba é de 0 puntos.

Cando se atope a un alumno o alumna copiando nunha proba será eliminado da mesma e a súa nota será de 0 puntos.

O alumno deberá ter superadas as tres avaliacións para aprobar o curso. O peso de cada avaliación será o mesmo na conformación da cualificación final.

A non asistencia regular á clase implicará a perda do dereito á avaliación continua e ós criterios xerais de avaliación anteriormente expostos. Os alumnos que superen o número de faltas que figuren nas Normas de organización e funcionamento:

- Terán que presentar todos os traballos e exercicios realizados ó longo do curso, aqueles que fosen realizados en grupo, entegarnos de forma individual. A súa cualificación terá que ser igual ou superior a 5.

VIII. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.

1. PLANIFICACIÓN

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
PLANIFICACION	1. Programar a asignatura tendo en conta os estándares de aprendizaxe previstos nas leis educativas.		
	2. Programar a asignatura tendo en conta o tempo dispoñible para o seu desenvolvemento.		
	3. Seleccionar e secuenciar de forma progresiva os contidos da programación de aula tendo en conta as particularidades de cada un dos grupos de estudantes.		
	4. Programar actividades e estratexias en función dos estándares de aprendizaxe.		
	5. Planificar as clases de modo flexible, preparando actividades e recursos axustados á programación de aula e ás necesidades e aos intereses do alumnado.		
	6. Establecer os criterios, procedementos e os instrumentos de avaliación e autoevaluación que permiten facer o seguimento do progreso de aprendizaxe dos seus alumnos e alumnas.		
	7. Coordinar co profesorado doutros departamentos que poidan ter contidos afines ca asignatura.		

2. MOTIVACIÓN DO ALUMNADO

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
MOTIVACION DEL ALUMNADO	1. Proporcionar un plan de traballo ao principio de cada unidade.		
	2. Suscitar situacións que introduzan a unidade (lecturas, debates, diálogos?).		
	3. Relacionar as aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidad.		
	4. Informar sobre os progresos conseguidos e as dificultades atopadas.		
	5. Relacionar os contidos e as actividades cos intereses do alumnado.		
	6. Estimular a participación activa dos estudantes en clase.		
	7. Promuever a reflexión dos temas tratados.		

3. DESENVOLVEMENTO DO ENSINO

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
DESARROLLO DE LA ENSEÑANZA	1. Resumir as ideas fundamentais discutidas antes de pasar a unha nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas?		
	2. Cando introduce conceptos novos, relacionanse, si é posible, cos xa coñecidos; intercalando preguntas aclaratorias; exemplos...		
	3. Ter predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.		
	4. Optimizar o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.		
	5. Utilizar axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos no aula.		
	6. Promuever o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.		
	7. Desenvolver os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.		
	8. Suscitar actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa.		
	9. Suscitar actividades grupales e individuais.		

IX. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

ALUMNOS CON AVALIACIÓNS SUSPENSAS

A efectos da recuperación desta materia para aqueles alumnos que ao final do periodo non alcancen os obxectivos establecidos en cada unha das partes do mesmo deseñaranse actividades específicas.

A realización de ditas actividades completarase cunha proba final de carácter obxectivo de carácter teórico-práctico, ca mesma estrutura que a proba de avaliación, na que o alumno deberá de poñer en práctica as capacidades adquiridas ó longo de curso e ca realización das actividades indicadas.

AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

En setembro efectuarase unha convocatoria extraordinaria na data que a tal efecto se sinala pola dirección do centro. En dita convocatoria acudirase ca materia completa, con independencia de cal sexa a parte suspensa polo alumnado.

Dado as características especiais desta convocatoria, os instrumentos de avaliación redúcense a unha proba escrita que se valorará sobre dez puntos e non sobre oito coma no resto do curso. Porén os criterios de avaliación e contidos mínimos serán idénticos en tódalas convocatorias.

RECUPERACIÓN DA MATERIA PENDENTE.

A recuperación da materia para o alumnado que a teña pendente en segundo de bacharelato efectuarase nas datas que fixe a dirección do centro cunhas probas parciais e final que manterán a estrutura das probas obxectivas de avaliación e versará sobre os contidos mínimos recollidos nesta programación.

Os contidos seran:

Primeira proba : Temas do 1 – 6.

Segunda proba : Temas 7 – 15.

Proba final : Toda a materia.

Para superala materia habera que obter unha puntuación polo menos de 5 puntos en cada unha das probas parciais e a cualificación final será a nota media das dúas puntuacións obtidas. Para superla materia haberá que obter unha puntuación mínima de 5 puntos. No caso de ter que ir a proba final para superala materia haberá que obter polo menos unha puntuación de 5 puntos.

Poñerose á disposición do profesor – titor de pendentos todo o material que se considere necesario para facilitar ó alumnado o proceso de recuperación da materia. En calqueira caso corresponderalle ao alumnado reclamar dito material complementario, facilitándosele dende o departamento o acceso ao mesmo.

X. CONTIDOS MÍNIMOS

UD 1

- O método da ciencia económica.
- Saber que é un problema de natureza económica e que non o é.

Distinguir tipos de necesidades, e os bens e servizos que as satisfán.

- A ciencia económica.
- O método da ciencia económica.

Describir as principais actividades económicas e a súa evolución.

- A ciencia económica.
- As necesidades humanas.
- Os bens que satisfán as necesidades.
- A actividade económica.
- O método da ciencia económica.

- Saber que é un problema de natureza económica e que non o é.
- Distinguir tipos de necesidades, e os bens e servizos que as satisfán.

Describir as principais actividades económicas e a súa evolución.

UD 2

- Os factores produtivos.
- Os axentes económicos.
- A restrición orzamentaria das familias.
- A estrutura xurídica das empresas.
- O fluxo circular da renda.
- O fracaso empresarial.
- Economía na túa vida.

Como calcular os intereses dos teus investimentos

UD 3

- O sistema económico.
- A tradición económica como sistema.
- A economía planificada.
- A economía de mercado.
- As economías mixtas.

As doutrinas económicas.

UD 4

- A produción.
- As economías de escala.
- Os custos de produción.
- A maximización dos beneficios.
- Fronteira de Posibilidades de Produción.

O limiar de rendibilidade ou punto morto.

UD 5

- O mercado. Supostos de partida.
- A oferta.
- A demanda.
- A elasticidade.
- O equilibrio do mercado.

O desprazamento da oferta e a demanda.

UD 6

- Clasificación dos mercados.
- Mercado de competencia perfecta.
- A competencia imperfecta.
- Bens públicos e bens de propiedade común.
- As externalidades.
- A información imperfecta.

Índices de concentración de mercado.

UD 7

- A distribución da renda.
- A renda dos axentes: o mercado de factores.
- A distribución da renda.

A función distributiva do Estado.

UD 8

- Os indicadores de crecemento económico.

- O crecemento económico.
- A política de crecemento.
- Os límites do crecemento.
- A economía mergullada.
- O comportamento do consumo.

A produtividade e o PIB en España.

UD 9

- Ciclos económicos.
- O desemprego.
- A inflación.
- O ciclo económico a curto prazo na economía española.
- Diferenzas entre a inflación percibida e a inflación rexistrada.

A taxa natural de paro.

UD 10

- Os obxectivos e os instrumentos do sector público.
- Os ingresos públicos.
- O gasto público.
- O déficit público.

A política fiscal.

UD 11

- O diñeiro.
- O sistema financeiro.
- A supervisión do sistema financeiro.
- O trueque e os seus condicionantes.

Os créditos e os préstamos bancarios

UD 12

- O mercado monetario.
- As consecuencias da política monetaria.
- Os instrumentos monetarios do BCE.
- A trampa da liquidez.

O equilibrio macroeconómico e a política económica.

UD 13

- O comercio internacional.
- As causas do comercio internacional.
- As vantaxes e as desvantaxes do comercio.
- Os instrumentos de protección comercial.
- A integración económica.

O proceso de integración europea.

UD 14

- A balanza de pagos.
- O mercado de divisas.
- A globalización económica.
- A balanza de pagos de España.
- A paridade dos tipos de interese.

As vantaxes e as desvantaxes do euro.

UD 15

- Os desequilibrios estruturais como problemas económicos.
- O subdesarrollo.

O medio ambiente e o desenvolvemento sustentable.

XI. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA

DOS SEUS RESULTADOS .

No inicio do curso farase unha avaliación inicial cuxo principal obxectivo é a unha detección das ideas previas do alumnado sobre a economía e o empresariado do noso país, comprobar que métodos de traballo coñecen e que información posúen sobre algúns conceptos moi xerais. Isto permitiranos concretar e adaptar os aspectos metodolóxicos da nosa labor docente ao nivel e necesidades do noso alumnado.

Os aspectos a diagnosticar serán: as concepcións iniciais que teñen sobre a materia, as estratexias de razoamento, o dominio do vocabulario (xeral, non só económico) e tamén as actitudes e hábitos de traballo.

Os procedementos que usaremos para conseguir o exposto anteriormente serán:

- Preguntas abertas, plantexadas de forma oral, que faciliten a verbalización da interpretación de fenómenos económicos ou relacionados co mundo da empresa. O dominio xeral da linguaxe e un vocabulario rico, se consideran aspectos a ter moi en conta para o plantexamento das clases posteriores.

- Solicitud de información ós titores, orientación (de considerarse necesario) e profesorado do/s curso/s anterior/es.

Isto levarase a cabo tamén nas diferentes unidades didácticas, insistindo na detección de erros conceptuais e no proceso de aprendizaxe significativa.

XII. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E INCLUSIÓN

As vixentes disposicións e normas, indican que debe darse un tratamento específico ós alumnos que polas súas circunstancias o precisen, e realizar consecuentemente as adaptacións curriculares precisas. Neste senso propónse unha introdución progresiva ós conceptos, termos e argumentos económicos.

O proceso de avaliación é un apartado axeitado para realizar o tratamento diferenciado, polas distintas características do alumnado. Utilizando as diferentes actividades propostas detectaremos as carencias e necesidades máis importantes, propoñendo as tarefas axeitadas para que se poda alcanzar o obxectivo final, contando ademais coa colaboración do Departamento de Orientación do centro.

XIII. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO.

Fomentarase o desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade, e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

Do mesmo xeito, promoverase a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto por igual aos homes e ás mulleres, e ás persoas con discapacidade, e o rexeitamento da violencia, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, e o respecto e a consideración ás vítimas de calquera tipo de violencia.

Se fará fincapé especial nos seguintes elementos transversais:

- Comprensión lectora
- Expresión oral e escrita
- Comunicación audiovisual
- O tratamento das Tecnoloxías da Información e da Comunicación
- Emprendemento: análise e interpretación de datos e elaboración de conclusións razoadas
- Valores persoais: respecto os compañeiros do traballo en grupo e aos demais equipos.

XIV. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES.

Actividade :Visita á empresa Hijos de Cándido Hermida en Narón.

XV. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.

LENDAS DA ESCALA DE VALORACIÓN	Inadecuado	0	Escasa ou nula constancia. Non se alcanzan os mínimos
	Insuficiente	1	Se omiten elementos fundamentais do indicador
	Básico	2	Se evidencia cumprimento suficiente do indicador
	Competente	3	Se evidencian prácticas sólidas. Clara evidencia de competencia e dominio técnico no indicador
	Excelente	4	Se evidencian modelos de referencia de boas

ASPECTOS SUSCEPTIBLES DE ANALIZAR COMO PARTE DA REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA	0	1	2	3	4
Se organizaron e secuenciaron os estándares de aprendizaxe avaliados en relación ás distintas unidades de programación					
Se asocian os estándares de aprendizaxe avaliados, os instrumentos de avaliación e o indicador de logro					
Defínese avaliación inicial e as consecuencias dos seus resultados					
Se definen programas de apoio, reforzo, recuperación e ampliación					
Se prestan axudas para a animación a lectura e desenvolvemento da comprensión e expresión oral e escrita					
Incorporación das TIC nos procesos de ensino aprendizaxe					
Se relacionan procedimentos e instrumentos de avaliación variados					
Se aplican a metodoloxía e os recursos e materiais didácticos establecidos					
Se realizan as actividades extraescolares e complementarias establecidas					
Tratamento dos temas transversais no proceso de ensino					
Coordinación a nivel horizontal con outros profesores do nivel					

XVI. INFORMACIÓN ÁS FAMILIAS

Tal como establece o apartado 5 do artigo 21 do Decreto 86/2015, do 25 de xuño, ó comezo de cada curso, o Departamento de Economía, a través do seu profesorado,

informará a cada grupo de alumnos e alumnas dos obxectivos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe esixibles para obter unha valoración positiva nas materias de Iniciación á Actividade emprendedora e Empresarial, Economía 4º ESO, Economía 1º Bacharelato e Economía de la Empresa; así como do procedemento e dos instrumentos de avaliación e os criterios de cualificación que se empregarán.

Sen prexuízo do anterior, esta información estará tamén exposta publicamente nos espazos que se consideren axeitados así como na web do centro.

ECONOMÍA DA EMPRESA

I. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....	307
II. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN QUE RECOLLA A RELACIÓN DOS ESTANDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS .	310
III. OBXECTIVOS	318
IV. UNIDADES DIDÁCTICAS: OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE, TEMPORALIZACIÓN, MÍNIMO DE CONSECUCIÓN, PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.....	324
V. METODOLOXÍA	377
VI. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS	378
VII. AVALIACIÓN: CRITERIOS, PROCEDEMENTOS, INSTRUMENTOS, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN.	380
VIII. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.	384
IX. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES	387
X. ORGANIZACIÓN DOS PROCEDEMENTOS QUE LLE PERMITAN AO ALUMNADO ACREDITAR OS COÑECEMENTOS EN DETERMINADAS MATERIAS, NO CASO DO BACHARELATO.	388
XI. CONTIDOS MÍNIMOS.....	388
XII. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUCENCIA DOS SEUS RESULTADOS ...	398
XIII. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E INCLUSIÓN	399
XIV. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVESAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO.....	399
XV. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES.....	400
XVI. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.	400
XVII. INFORMACIÓN ÁS FAMILIAS	401

I. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Xustificación da programación

O presente documento ofrece un modelo de Programación didáctica para a materia de Economía da Empresa de 2º de Bacharelato. Con esta programación preténdese planificar o traballo docente de unha maneira eficaz, organizando o proceso de aprendizaxe dos alumnus e alumnas.

Sinalar que toda programación debe ser aberta, flexible e pode ser revisada en calquera momento para adaptarse a situacións imprevistas que poden darse ao longo do curso.

O Departamento

A presente programación corresponde ó curso 2016/17, no que se impartirán as materias de:

4º DA ESO

Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial

Economía

BACHARELATO

Economía 1º BAC

Economía da Empresa 2º BAC

Fundamentos de Administración e Xestión 2º BAC

- Carmen González Feijoo Xefa de Departamento

- Dolores Rey Varela

A profesora Carmen González Feijoo impartirá: Economía 4ºESO, Iniciación a Actividade Emprendedoa e Empresarial e Fundamentos de Administración e Xestión

A profesora Dolores Rey Varela impartirá: Economía de 1º de Bacharelato y Economía da Empresa

Marco lexislativo

Normativa estatal:

Real Decreto 1105/2014, de 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE 03/01/2015).

Orde ECD/65/2015, de 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre compétenascias, os contidos e os criterios de avaliación da Educación Primaria, a Educación Secundaria Obrigatoria e o Bacharelato (BOE 29/01/2015).

Real Decreto 310/2016, de 29 de xullo, polo que se regulan as avaliacións finais de Educación Secundaria Obrigatoria e de Bacharelato.

Normativa autonómica:

Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para vos centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e regúlase o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).

Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións non curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

A contorna

Estas materias impartiranse nun centro de Ensino Medio, radicado nunha vila do noroeste de Galicia.

Neda, é un concello dos ribereños da ría de Ferrol, limita o norte con concello de Narón, o sur co de Fene e A Capela e o leste con San Sadurniño. Conta cunha poboación en torno aos seis mil habitantes e unha superficie en (km²) de 23,8.

É un dos concellos da comarca de Ferrolterra, zona que tivo unha industria naval moi importante pero que na actualidade sufriu grandes crises e reconversións, repercutindo na situación económica e social da poboación.

Por todo o anteriormente referido o nivel socioeconómico da zona é medio- baixo dentro do contexto galego.

O Centro

O IES FERNANDO ESQUIO é un centro que conta na actualidade con 225 alumnos e alumnas Impártese a ESO, BACHARELATO e PFF AFB.

Fundamentos da materia

A Economía da Empresa estuda e analiza respostas para os problemas económicos que se expoñen no seo da empresa; o seu obxectivo é avanzar na análise da moderna organización e administración de empresas, cun enfoque completo e actualizado.

O coñecemento sobre a empresa é un paso esencial para alcanzar a entender o funcionamento do conxunto da economía, pois o que sucede no interior das empresas é tan substancial como o que ocorre nunha contorna económica máis amplo. Nesta materia traballaranse cuestións como a razón da existencia das empresas, as súas características, tipos de organización e funcionamento e factores que influyen na toma de decisións.

A empresa ten como función producir bens e servizos para o mercado en situacións de competencia e capacidade financeira, elixindo para iso una das variadas formas xurídicas referidas polo dereito. Esta función da empresa posibilita que cada ser humano poida facer compatible a especialización do traballo coa satisfacción das súas numerosas e diversas necesidades. En contornas cambiantes e diferentes, a flexibilidade e a adaptación ás transformacións tecnolóxicas, legais e doutro tipo albíscanse como

fundamentais para a toma das mellores solucións posibles en cada momento. O desenvolvemento da actividade empresarial debe estar guiado pola ética e a responsabilidade social, que mostran o transcendental do como ademais do que dos puros resultados.

A empresa é unha catalizador clave para o crecemento económico, a innovación, o emprego e a integración social. É primordial cultivar e fomentar unha cultura e forma de pensar empresarial, onde se exercite e creza a creatividade e o espírito de innovación, incentívese a elaboración de reflexións persoais e a toma de decisións fundamentadas, así como a visualización do erro como fonte de progreso e aprendizaxe.

A área de Economía da Empresa para 2.º curso de Bacharelato organízase nos seguintes bloques:

- **Bloque 1.** A empresa.
- **Bloque 2.** Desenvolvemento da empresa.
- **Bloque 3.** Organización e dirección da empresa.
- **Bloque 4.** A función produtiva.
- **Bloque 5.** A función comercial da empresa.
- **Bloque 6.** A información na empresa.
- **Bloque 7.** A función financeira.

II. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. CONCRECIÓN QUE RECOLLA A RELACIÓN DOS ESTANDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS

Na área de Economía de la Empresa incidiremos no adestramento de todas as competencias de maneira sistemática, facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

COMPETENCIA EN COMUNICACIÓN LINGÜÍSTICA

Iniciación do alumno no coñecemento da linguaxe e a terminoloxía técnica básica do mundo empresarial e en especial do Dereito mercantil, do Dereito laboral, do Dereito tributario e do Dereito contable.

Análise da publicidade e dos instrumentos de comunicación que empregan as empresas para persuadir aos seus clientes de que compren os seus produtos.

Fomento da lectura a través de tarefas contextualizadas como poden ser as actividades de investigación en empresas da contorna e a análise de artigos xornalísticos sobre a realidade empresarial.

Desenvolvemento de actitudes e valores propios desta competencia a través das tarefas interactivas, como a choiva de ideas, os debates, os traballos grupales por proxectos, nos que se promoverá o respecto cara ás opinións dos demais e desenvolverase o espírito crítico.

COMPETENCIA MATEMÁTICA E COMPETENCIAS BÁSICAS EN CIENCIA E TECNOLOXÍA (CMCT)

Resolución e interpretación de exercicios de produtividade: produtividade dun factor, produtividade global e taxa de variación da produtividade.

Cálculo, representación e interpretación de ingresos e custos e en especial de exercicios de punto morto e producir ou comprar.

Resolución de casos prácticos sobre o ciclo de inventario dunha empresa.

Confección de balances e contas de resultados e a súa análise mediante cocientes económico-financeiros.

Resolución de exercicios de selección de investimentos mediante a utilización de métodos dinámicos e estáticos.

Resolución de casos prácticos sobre as distintas opcións de financiamento que posúen as empresas.

Habilidade para interpretar e expresar con claridade e precisión informacións, datos e argumentacións de carácter económico (táboas, estatísticas, gráficos, etc.) vinculados co tecido empresarial e procedentes de distintos tipos de fontes de información.

Reflexión sobre a importancia para a sociedade e para a empresa da investigación e a innovación tecnolóxica en relación coa competitividade e o crecemento.

COMPETENCIA DIXITAL (CD)

Procura, obtención e tratamento de información oral, impresa, audiovisual, dixital ou multimedia acerca da realidade empresarial a través de internet.

Utilización de programas informáticos para a elaboración, de gráficos, análises de datos, desenvolvemento de orzamentos e plans financeiros, que conducen a unha maior alfabetización dixital.

Consulta de páxinas web propostas polo docente ou por propia iniciativa do alumno.

Utilización de simuladores online de creación ou xestión de empresas.

Creación de presentacións e producións audiovisuais sinxelas sobre contidos de asignatura.

Obtención de fragmentos de películas que aborden contidos curriculares mediante ferramentas de edición de vídeo.

APRENDER A APRENDER (CPAA)

Procesos de resolución de problemas mediante os que os alumnos deben planificar estratexias, asumir retos, e tomar decisións en escenarios de incertidumbre.

Formulación de actividades variadas, de iniciación, reforzo e ampliación que van esixir ao alumnado un esforzo tanto memorístico como de planificación, organización, síntese e integración que lle permitan ser consciente das súas propias capacidades.

Capacidade de aplicar o razoamento en supostos concretos:

Clasificación das empresas; relación entre as economías de escala coa dimensión óptima da empresa; reflexión sobre a división técnica do traballo nun contexto global; adopción de medidas correctoras ante posibles desaxustes patrimoniais; relación entre a produtividade e os salarios dos traballadores ou entre o control de inventarios e a produtividade da empresa; adaptación das diferentes estratexias de mercadotecnia a casos concretos; correspondencia entre investimentos e o seu financiamento e valoración da

importancia da información na toma de decisións.

COMPETENCIAS SOCIAIS E CÍVICAS (CSC)

Tratamento da responsabilidade social e medioambiental; a ética nas actuacións empresariais; a análise do impacto social da estratexia de desenvolvemento das multinacionais; a división do traballo desde unha perspectiva global; a importancia dos recursos humanos nunha empresa; a investigación e a innovación tecnolóxica como alicerces da competitividade e a súa repercusión na calidade de vida; a achega que supoñen as obrigacións fiscais á riqueza nacional; o coñecemento dos órganos de goberno das distintas formas xurídicas e o seu funcionamento, en especial o estudo das empresas de economía social e o carácter democrático das sociedades cooperativas.

Fomento dunha actitude crítica cara ás consecuencias negativas que xera a actividade produtiva - custos sociais- así como fronte a aquelas prácticas desaprensivas que levan a cabo algunhas empresas multinacionais en países non desenvolvidos co único afán de obter o máximo beneficio.

Diferenciación das prácticas comerciais considera- das non éticas ou de dubidosa moralidade que pretenden enganar ao consumidor, das que son lícitas e aceptables, fomentando o coñecemento dos mecanismos existentes para a defensa dos seus dereitos como consumidores.

Coñecemento dos dereitos básicos dos traballadores/as e o recoñecemento da igualdade entre homes e mulleres, facendo especial fincapé nas medidas de conciliación da vida laboral e familiar.

Consciencia do papel actual do alumno na economía como consumidor, aforrador, contribu- yente, usuario de bens e servizos públicos e no

SENTIDO DA INICIATIVA E ESPÍRITO EMPRENDEDOR

A área de Economía da Empresa céntrase sobre todo no desenvolvemento desta competencia, a cal implica a capacidade de transformar as ideas en actos. Desde esta área, desenvolveranse capacidades e habilidades no alumnado relacionadas coa autonomía persoal, o liderado e a creatividade, e habilidades empresariais como a planificación, a organización, a xestión e a toma de decisións, a participación, o liderado e a delegación, o pensamento crítico, o sentido da responsabilidade, o recoñecemento de

fortalezas e debilidades dun mesmo e dun proxecto, a avaliación, a asunción de riscos, o plan de mercadotecnia, a xestión de recursos materiais e humanos, a xeración de ideas creativas, o recoñecemento de oportunidades de negocio, o deseño dun plan de negocio, a análise de viabilidade, etc.

Coñecemento dos determinantes nas decisións da localización e dimensión dunha empresa.

Coñecer os trámites necesarios para crear unha empresa (elección da formaxurídica), contratación dos empregados, interpretación das contas anuais e análise económico financeiro das mesmas.

Promoción da iniciativa empresarial coma vía de inserción laboral.

Afianzamento do espírito emprendedor.

CONCIENCIA E EXPRESIÓNS CULTURAIS (CEC)

Comecemento das distintas manifestacións da área empresarial no mundo do deseño, publicidade e comunicación comercial.

Recoñecemento da necesidade de coñecer ós clientes para poder segmentar os mercados e a adaptacións ós seus gustos e preferencias.

Desenvolver actividades creativas e artísticas na publicidade e deseño dos produtos.

Recoñecemento da importancia do patrocinio das empresas a actividades que indiquen a súa responsabilidade social.

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. A empresa	
EEB1.1.1. Distingue as formas xurídicas das empresas e relacións coas esixencias de capital e coas responsabilidades para cada tipo.	CD CMCCT CSIE
EEB1.1.2. Identifica e valora as formas xurídicas de empresa máis apropiadas en cada caso en función das características concretas, aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas.	CD CMCCT
EEB1.1.3. Analiza, para un determinado caso práctico, os criterios de clasificación de empresas: segundo a natureza da actividade que desenvolven, a súa dimensión, o nivel tecnolóxico que alcanzan, o tipo de mercado en que operan, a	CAA CD CMCCT

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
fórmula xurídica que adoptan, e o seu carácter público ou privado.	
EEB1.1.4. Describe os elementos da empresa en relación coas funcións que desenvolven e os obxectivos que procuran dentro do sistema.	CCL CSIEE
EEB1.2.1. Identifica os tipos de empresas e de empresarios/as que actúan no seu contorno, así como a forma de relacionar co seu contorno máis próximo.	CD CMCCT CSC CSIEE
EEB1.2.2. Analiza a relación entre empresa, sociedade e ambiente, e valora os efectos positivos e negativos das actuacións das empresas nas esferas social e ambiental.	CD CSC CSIEE
EEB1.2.3. Analiza a actividade das empresas como elemento dinamizador de progreso, estimando a súa creación de valor para a sociedade e para a cidadanía.	CSC CSIEE
Bloque 2. Desenvolvemento da empresa.	
EEB2.1.1. Describe e analiza os factores que determinan a localización e a dimensión dunha empresa, e valora a transcendencia futura para a empresa desas decisións.	CCL CMCCT
EEB2.1.2. Valora o crecemento da empresa como estratexia competitiva e relaciona as economías de escala coa dimensión óptima da empresa.	CD CMCCT CSIEE
EEB2.1.3. Identifica e explica as estratexias de especialización e diversificación.	CCL CMCCT CSIEE
EEB2.1.4. Analiza as estratexias de crecemento interno e externo a partir de supostos concretos.	CAA CD CMCCT
EEB2.1.5. Examina o papel das pequenas e das medianas empresas no noso país, e valora as súas estratexias e as súas formas de actuar, así como as súas vantaxes e os seus inconvenientes.	CSC CSIEE
EEB2.1.6. Describe as características e as estratexias de desenvolvemento da empresa multinacional, e valora a importancia da responsabilidade social e ambiental.	CCL CSC CMCCT
EEB2.1.7. Estuda o impacto da incorporación da innovación e das novas tecnoloxías na estratexia da empresa, e relaciónao coa capacidade para competir de xeito global.	CD CMCCT CSC
Bloque 3. Organización e dirección da empresa	
EEB3.1.1. Reflexiona sobre a división técnica do traballo nun contexto global de interdependencia económica para valorar as súas consecuencias sociais.	CMCCT CSC
EEB3.1.2. Describe a estrutura organizativa, o estilo de dirección, as canles de información e de comunicación, o grao de participación na toma de decisións e a organización	CCL CMCCT CSIEE

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
informal da empresa.	
EEB3.1.3. Identifica a función de cada área de actividade da empresa (aprovisionamento, produción e comercialización, investimento e financiamento, recursos humanos e administrativa), así como as súas interrelacións.	CD CMCCT CSIEE
EEB3.1.4. Investiga sobre a organización nas empresas do seu ámbito máis próximo e identifica vantaxes e inconvenientes, detecta problemas para solucionar, e describe propostas de mellora.	CAA CD CSC CSIEE
EEB3.1.5. Aplica os seus coñecementos a unha organización concreta, para detectar problemas e propor melloras.	CAA CMCCT CSIEE
EEB3.1.6. Valora a importancia dos recursos humanos nunha empresa e analiza diferentes maneiras de abordar a súa xestión e a súa relación coa motivación e a produtividade.	CAA CSC CSIEE
Bloque 4. A función produtiva	
EEB4.1.1. Realiza cálculos da produtividade de distintos factores e interpreta os resultados obtidos, coñecendo medios e alternativas de mellora da produtividade nunha empresa.	CD CMCCT
EEB4.1.2. Analiza e valora a relación entre a produtividade e os salarios dos/das traballadores/as.	CMCCT CSC
EEB4.1.3. Reflexiona sobre a importancia para a sociedade e para a empresa da investigación e da innovación tecnolóxica en relación coa competitividade e o crecemento.	CAA CMCCT CSC
EEB4.2.1. Distingue os ingresos e os custos dunha empresa, calcula o seu beneficio ou a súa perda xerados ao longo do exercicio económico, aplicando razoamentos matemáticos, e interpreta os resultados.	CD CMCCT
EEB4.2.2. Identifica e calcula os tipos de custos, ingresos e beneficios dunha empresa, e represéntaos graficamente.	CD CMCCT
EEB4.2.3. Calcula o limiar de vendas (de rendibilidade) necesario para a supervivencia da empresa.	CD CMCCT
EEB4.2.4. Analiza os métodos custo beneficio e custo eficacia como instrumentos de medida e avaliación que axudan á toma de decisións.	CMCCT CSIEE
EEB4.3.1. Identifica os custos que xera o almacén e resolve casos prácticos sobre o ciclo de inventario.	CD CMCCT
EEB4.3.2. Valora as existencias en almacén mediante diferentes métodos.	CD CMCCT
EEB4.3.3. Valora a relación entre o control de inventarios e a produtividade e a eficiencia nunha empresa.	CMCCT CSIEE
Bloque 5. A función comercial da empresa	
EEB5.1.1. Caracteriza un mercado en función de diferentes variables como, por exemplo, o número de competidores e o produto vendido.	CSIEE

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
EEB5.1.2. Identifica e adapta a cada caso concreto as estratexias e os enfoques de márketing.	CAA CD CMCCT
EEB5.1.3. Interpreta e valora estratexias de márketing, incorporando nesa valoración consideracións de carácter ético, social e ambiental.	CD CMCCT CSC CSIEE
EEB5.1.4. Comprende e explica as fases e as etapas da investigación de mercados.	CCL CMCCT
EEB5.1.5. Aplica criterios e estratexias de segmentación de mercados en casos prácticos.	CD CMCCT
EEB5.1.6. Analiza e valora as oportunidades de innovación e transformación do márketing que xorden co desenvolvemento das tecnoloxías da información e da comunicación.	CD CMCCT CSC
EEB5.1.7. Describe a organización e o funcionamento do departamento comercial da empresa.	CCL CMCCT
EEB5.1.8. Determina as necesidades da clientela en relación coas características dos produtos ou dos servizos ofrecidos pola empresa.	CD CMCCT CSC
Bloque 6. A información na empresa	
EEB6.1.1. Recoñece os elementos patrimoniais e a función que teñen asignada.	CMCCT CSIEE
EEB6.1.2. Identifica, valora e clasifica os bens, os dereitos e as obrigas da empresa en masas patrimoniais.	CMCCT
EEB6.1.3. Interpreta a correspondencia entre os investimentos e o seu financiamento.	CAA
EEB6.1.4. Detecta posibles desaxustes no equilibrio patrimonial, na solvencia e no aparcamento da empresa, mediante a utilización de rateos.	CMCCT
EEB6.1.5. Propón medidas correctoras axeitadas en caso de se detectar desaxustes patrimoniais ou financeiros.	CAA CSIEE
EEB6.1.6. Recoñece a importancia do dominio das operacións matemáticas e dos procedementos propios das ciencias sociais como ferramentas que facilitan a solución de problemas empresariais.	CMCCT CD
EEB6.1.7. Recoñece a conveniencia do equilibrio económico, patrimonial e financeiro da empresa.	CMCCT CSIEE
EEB6.1.8. Valora a importancia da información na toma de decisións.	CAA CSIEE
EEB6.1.9. Calcula o resultado do exercicio económico da empresa, empregando os criterios de imputación aplicables.	CD CMCCT
EEB6.1.10. Identifica, interpreta e clasifica os elementos do resultado da empresa.	CD CMCCT CSIEE

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
EEB6.2.1. Identifica as obrigas fiscais das empresas segundo a súa organización e a actividade que desenvolvan.	CMCCT CSIEE
EEB6.2.2. Describe o funcionamento básico dos impostos que recaen sobre as empresas e destaca as principais diferenzas entre eles.	CCL CMCCT
EEB6.2.3. Valora a achega que supón para a riqueza nacional a carga impositiva que soportan as empresas.	CSC
Bloque 7. A función financeira	
EEB7.1.1. Coñece e enumera os métodos estáticos (prazo de recuperación) e dinámicos (criterio do valor actual neto) para seleccionar e valorar investimentos.	CD CSIEE CMCCT
EEB7.1.2. Aplica métodos estáticos (prazo de recuperación) e dinámicos (valor actual neto), nun suposto concreto de selección de alternativas de investimento para unha empresa.	CD CMCCT
EEB7.1.3. Explica as posibilidades de financiamento das empresas diferenciando o externo e o interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada un e as implicacións na marcha da empresa.	CCL CMCCT
EEB7.1.4. Analiza, nun suposto concreto de financiamento externo, as opcións posibles, os seus custos e as variantes de amortización.	CAA CD CMCCT
EEB7.1.5. Analiza e avalía, a partir dunha necesidade concreta, as posibilidades que teñen as empresas de recorrer ao mercado financeiro.	CAA CMCCT CSIEE
EEB7.1.6. Valora as fontes externas e internas de financiamento da empresa.	CMCCT CSIEE
EEB7.1.7. Analiza e expresa as opcións financeiras que mellor se adaptan a un caso concreto de necesidade financeira.	CAA CMCCT
EEB7.1.8. Aplica os coñecementos tecnolóxicos á análise e á resolución de supostos.	CD CMCCT
EEB7.1.9. Identifica e describe os ciclos da actividade da empresa e as súas fases.	CCL CMCCT CSIEE
EEB7.1.10. Calcula, para un determinado suposto práctico, os períodos de maduración da empresa, e distingue as súas fases.	CMCCT CAA CD

III. OBXECTIVOS

A. DA ETAPA

- a) *Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española*

así como polos dereitos humanos, que fomente a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa.

- b) Consolidar unha madurez persoal e social que lles permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.*
- c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar críticamente as desigualdades existentes e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas con discapacidade.*
- d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe, e como medio de desenvolvemento persoal.*
- e) Dominar, tanto na súa expresión oral como escrita, a lingua castelá e, no seu caso, a lingua cooficial da súa Comunidade Autónoma.*
- f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.*
- g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e a comunicación.*
- h) Coñecer e valorar críticamente as realidades de mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de forma solidaria no desenvolvemento e mellora da súa contorna social.*
- i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.*
- j) Comprender os elementos e procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e a tecnoloxía no cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente.*

- k) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.*
- l) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.*
- m) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social.*
- n) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.*

Estes obxectivos son retomados polo Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, que matiza e concreta algún dos anteriores e engade o seguinte:

- o) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.*

B. DA MATERIA

1. Coñecer a natureza da empresa, as súas funcións na economía e os seus diferentes tipos.

2. Coñecer a función do empresario, a súa evolución e o seu papel na empresa.

3. Facer unha primeira aproximación de conxunto aos diferentes elementos que compoñen a empresa.

4. Aprender a natureza e a función de cada elemento e as áreas funcionais da empresa.

5. Entender que a empresa se move nunha contorna económica, social, cultural e político ao que inflúe e que inflúe sobre ela.

6. Aprender os factores dos que depende o diferente tamaño das empresas e as formas en que se produce o crecemento da empresa, con especial referencia aos procesos de internacionalización que lle afectan.

7. Coñecer os efectos da globalización sobre o funcionamento da empresa, a natureza da nova empresa global e os requirimentos de responsabilidade social que cada día son máis importantes.

8. Coñecer os efectos da globalización na vida empresarial.

9. Coñecer os procesos, os elementos e as fases da función comercial.

10. Coñecer os métodos para investigar a natureza dos mercados e ser consciente da súa importancia.

11. Aprender o significado e a natureza das variables estratéxicas e tácticas da empresa.

12. Coñecer a natureza do moderno comercio electrónico, as súas vantaxes e inconvenientes.

13. Comprender a natureza da actividade orientada á produción e coñecer os elementos que interveñen na actividade produtiva da empresa.

14. Coñecer o conxunto de decisións estratéxicas que ha de tomar a empresa respecto da produción, relativas á súa localización, dimensión e capacidade produtiva.

15. Coñecer a natureza e os problemas das decisións técnicas que toma a empresa na área de produción.

16. Coñecer a composición do patrimonio da empresa e a natureza das diversas masas patrimoniais.

17. Coñecer a estrutura e o significado das contas anuais da empresa.

18. Aprender a utilidade e a importancia da contabilidade e aprender a situar as principais contas.

19. Coñecer a composición do patrimonio da empresa e a natureza das diversas masas patrimoniais.

20. Coñecer a estrutura e o significado das contas anuais da empresa.
21. Aprender a utilidade e a importancia da contabilidade e aprender a situar as principais contas.
22. Coñecer a función financeira da empresa e a súa contorna.
23. Coñecer os ciclos financeiros da empresa.
24. Coñecer as fontes internas e externas de financiamento da empresa, a súa natureza e problemática.
25. Introducirse na análise económica-financeiro a través dos seus indicadores.
26. Coñecer a natureza do investimento, as súas magnitudes e os fluxos que implica.
27. Coñecer os significados da homogeneización financeira, da capitalización e da actualización.
28. Aprender os distintos tipos de criterios estáticos de selección de investimentos.
29. Aprender os distintos tipos de criterios dinámicos de selección de investimentos.
30. Coñecer a natureza, os problemas e a contorna da xestión de recursos humanos na empresa.
31. Coñecer os procesos de planificación dos recursos humanos.
32. Coñecer a problemática da selección, a formación, a asignación e a compensación dos recursos humanos na empresa.
33. Coñecer o sistema directivo da empresa e os elementos que interveñen nos procesos de toma de decisións.
34. Coñecer a natureza e os compoñentes da planificación e a dirección estratéxica.

35. Coñecer a utilidade das matrices estratéxicas e a natureza dos procesos de control no interior da empresa.

36. Coñecer os conceptos de organización e de estrutura orgánica da empresa, e aprender a realizar organigramas.

37. Coñecer a natureza e as formas da estrutura organizativa da empresa.

38. Coñecer os diferentes tipos de estruturas organizativas existentes, con especial referencia ás novas formas organizativas que se aplican no mundo da empresa.

39. Coñecer a función directiva de xestión e a natureza do comportamento humano na empresa.

40. Coñecer as funcións directivas de liderado, motivación e comunicación, así como os factores que inflúen no seu eficaz exercicio.

41. Coñecer os novos modelos para mellorar a xestión do comportamento humano e a forma en que se aplican.

42. Coñecer a actividade emprendedora, que factores foméntana e onde leva a cabo.

43. Coñecer as formas en que poden xurdir os negocios e as empresas e os pasos necesarios que hai que dar para polos en marcha.

44. Coñecer as dificultades que se presentan no proceso de posta en marcha dun negocio.

45. Aplicar cun caso práctico os coñecementos teóricos adquiridos.

IV. UNIDADES DIDÁCTICAS: OBXECTIVOS, CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE, TEMPORALIZACIÓN, MÍNIMO DE CONSECUCIÓN, PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

UNIDADE 1: A EMPRESA

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,e g, h,i,k		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTINOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 1. A EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> • A empresa e o empresario. • Clasificación, compoñentes, funcións e obxectivos da empresa. • Funcionamento e creación de valor. • Interrelacións coa contorna económica e social. • Valoración da responsabilidade social e ambiental da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • A empresa no sistema económico. • Elementos da empresa. • A empresa na historia. A empresa como sistema. • Obxectivos xerais da empresa. Os principios da responsabilidade social. As funcións da empresa. • A cadea de valor de Porter. • O empresario e as súas funcións. Teorías sobre o empresario. • A planificación e o control. • Fases da planificación. Instrumentos. Fases. A análise DAFO. Definición de obxectivos específicos. Elección de alternativa. Execución. Control. • A contorna. Contorna xenérica. Contorna 	<p>B1-2. Identificar e analizar os trazos principais da contorna no que a empresa desenvolve a súa actividade e explicar, a partir deles, as distintas estratexias e decisións adoptadas e as posibles implicacións sociais e ambientais da súa actividade.</p>

	<p>específica. Contorna estable. Contorna simple. Contorna integrada. Contorna integrada.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A toma de decisións. • Toma de decisións segundo o tipo de condicións ou ambiente. Decisión en ambientes de risco. Decisión en ambientes de incerteza estruturada. • Criterio de decisións. • Comprensión do papel que xoga a empresa. • Descrición dos obxectivos e funcións da empresa. • Coñecemento do tipo de decisións que se toman. • Coñecemento da planificación da actividade empresarial. • Análise do tipo de factores externos afectan á empresa. 	
--	---	--

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 2. DESENVOLVEMENTO DA EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Localización e dimensión empresarial. • Estratexias de crecemento interno e externo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Elementos da empresa. • Obxectivos xerais da empresa. Os principios da responsabilidade social. As funcións da empresa. • O empresario e as súas funcións. Teorías sobre o empresario. • A planificación e o control. • Fases da planificación. Instrumentos. Fases. A análise DAFO. Definición de obxectivos 	<p>B2-1. Identificar e analizar as diferentes estratexias de crecemento e as decisións adoptadas polas empresas, tomando en consideración as características do marco global no que actúan.</p>

	<p>específicos. Elección de alternativa. Execución. Control.</p> <ul style="list-style-type: none"> • A contorna. Contorna xenérica. Contorna específica. Contorna estable. Contorna simple. Contorna integrada. Contorna integrada. • A toma de decisións. • Toma de decisións segundo o tipo de condicións ou ambiente. Decisión en ambientes de risco. Decisión en ambientes de incerteza estruturada. • Criterio na toma de decisións. • Identificación e análise das estratexias de crecemento e decisións adoptadas polas empresas. 	
--	--	--

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 3. ORGANIZACIÓN E DIRECCIÓN DA EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> • A división técnica do traballo e a necesidade de organización no mercado actual. • Funcións básicas da dirección. • Planificación e toma de decisións estratéxicas. • Deseño e análise da estrutura da organización formal e informal. 	<ul style="list-style-type: none"> • A empresa no sistema económico. • Elementos da empresa. • A empresa na historia. A empresa como sistema. • O empresario e as súas funcións. Teorías sobre o empresario. • Comprensión do papel que xoga a empresa. • Explicación da planificación, organización e xestión dos recursos dunha empresa. Valoración da contorna e obxectivos expostos. 	<p>B3-1. Explicar a planificación, organización e xestión dos recursos dunha empresa, valorando as posibles modificacións a realizar en función da contorna no que desenvolve a súa actividade e dos obxectivos expostos.</p>

<p>BLOQUE 6. A INFORMACIÓN NA EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> Análise e interpretación da información contable. 	<ul style="list-style-type: none"> A toma de decisións. Toma de decisións segundo o tipo de condicións ou ambiente. Decisión en ambientes de risco. Decisión en ambientes de incerteza estruturada. Criterio na toma de decisións. Recoñecemento da importancia do dominio das operacións matemáticas e procedementos propios das ciencias sociais como ferramentas adecuadas para o empresario. 	<p>B6-1. Identificar os datos máis relevantes do balance e da conta de perdas e ganancias, explicando o seu significado, diagnosticando a situación a partir da información obtida e propondo medidas para a súa mellora.</p>
--	--	--

BLOQUE 1. A EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
B1-2. Identificar e analizar os trazos principais da contorna no que a empresa desenvolve a súa actividade e explicar, a partir deles, as distintas estratexias e decisións adoptadas e as posibles implicacións sociais e ambientais da súa actividade.	B1-2.1. Identifica os diferentes tipos de empresas e empresarios que actúan na súa contorna, así como a forma de interrelacionar co seu ámbito máis próximo.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica os distintos tipos de empresario. 	2	AA SC IE
	B1-2.2. Analiza a relación empresa, sociedade e medioambiente. Valora os efectos, positivos e negativos, das actuacións das empresas nas esferas social e ambiental.	<ul style="list-style-type: none"> Busca en Internet exemplos de políticas de responsabilidade social de aplicación das empresas. 	2	CL AA SC IE
	B1-2.3. Analiza a actividade das empresas como elemento dinamizador e de progreso e valora a súa creación de valor para a sociedade e para os seus cidadáns.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica a empresa como unidade de organización básica para a articulación do sistema económico. 	2	CL AA SC IE

BLOQUE 2. DESENVOLVEMENTO DA EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	ACTIVIDADES	COMPETENCIAS
B2-1. Identificar e analizar as diferentes estratexias de crecemento e as decisións adoptadas polas empresas, tomando en consideración as características do marco global no que actúan.	B2-1.1. Describe e analiza os diferentes factores que determinan a localización e a dimensión dunha empresa, así como valora a transcendencia futura para a empresa de devanditas decisións.	<ul style="list-style-type: none"> Diferenza entre o capital fixo e o capital corrente dunha empresa. 	2	CL SC
	B2-1.2. Valora o crecemento da empresa como estratexia competitiva e relaciona as economías de escala coa dimensión óptima da empresa.	<ul style="list-style-type: none"> Enumera e explica tres estratexias que utiliza unha empresa para obter unha vantaxe competitiva. 	3	AA SC IE

BLOQUE 3. ORGANIZACIÓN E DIRECCIÓN DA EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓNS	COMPETENCIAS
B3-1. Explicar a planificación, organización e xestión dos recursos dunha empresa, valorando as posibles modificacións a realizar en función da contorna no que desenvolve a súa actividade e dos obxectivos expostos.	B3-1.2. Describe a estrutura organizativa, estilo de dirección, canles de información e comunicación, grao de participación na toma de decisións e organización informal da empresa.	<ul style="list-style-type: none"> Explica a organización dunha empresa tomando como exemplo a organigrama do seu centro de estudos. 	2	CL AA SC
	B3-1.3. Identifica a función de cada unha das áreas de actividade da empresa: aprovisionamento, produción e comercialización, investimento e financiamento e recursos humanos, e administrativa, así como as súas interrelacións.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica as áreas funcionais da empresa. 	3	AA SC
	B3-1.5. Aplica os seus coñecementos a unha organización concreta, detectando problemas e propondo melloras.	<ul style="list-style-type: none"> Realiza, en forma de esquema, a planificación estratéxica, táctica e operacional do seu centro de estudos para un determinado tempo. 	3	AA SC IE

BLOQUE 6. A INFORMACIÓN NA EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓNS	COMPETENCIAS
B6-1. Identificar os datos máis relevantes do balance e da conta de perdas e ganancias, explicando o seu significado, diagnosticando a situación a partir da información obtida e propondo medidas para a súa mellora.	B6-1.6. Recoñece a importancia do dominio das operacións matemáticas e procedementos propios das ciencias sociais como ferramentas que facilitan a solución de problemas empresariais.	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece a importancia do dominio das operacións matemáticas e procedementos propios das ciencias sociais como ferramentas que permiten ao empresario elixir unha alternativa entre varias. 	2	SC CMCT

	PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 2: TIPOS DE EMPRESA

OBXECTIVOS CURRICULARES

a,b,c,d,g,i,j,k,l,m,n

CONTIDOS

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES

CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA

CONTIDOS DA UNIDADE

BLOQUE 1. A EMPRESA

- A empresa e o empresario.
- Clasificación, compoñentes, funcións e obxectivos da empresa.
- Análise do marco xurídico que regula a actividade empresarial.
- Funcionamento e creación de valor.
- Interrelacións coa contorna económica e social.
- Valoración da responsabilidade social e ambiental da empresa.

- Tipos de empresas.
- Clasificación xurídica das empresas.
- Empresario individual.
- Sociedades de responsabilidade ilimitada.
- Sociedades de capital.
- Sociedades cooperativas.
- Elección da forma xurídica.
- O emprendedor de responsabilidade limitada (ERL).
- Sociedades especiais.
- Análise das características e diferenzas entre as sociedades anónimas, limitadas, colectivas, comanditarias, empresario autónomo, sociedades laborais e cooperativas.
- Clasificación das empresas segundo a propiedade do capital, o sector de actividade e o tamaño.
- Motivación para apostar por formar unha sociedade ilimitada ou ser empresario individual.

B1-1. Describir e interpretar os diferentes elementos da empresa, as clases de empresas e as súas funcións na Economía, así como as distintas formas xurídicas que adoptan relacionando con cada unha delas as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores e as esixencias de capital.

B1-2. Identificar e analizar os trazos principais da contorna no que a empresa desenvolve a súa actividade e explicar, a partir deles, as distintas estratexias e decisións adoptadas e as posibles implicacións sociais e ambientais da súa actividade.

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓNS	COMPETENCIAS
B1-1. Describir e interpretar os diferentes elementos da empresa, as clases de empresas e as súas funcións na Economía, así como as distintas formas xurídicas que adoptan relacionando con cada unha delas as responsabilidades legais dos seus propietarios e xestores e as esixencias de capital.	B1-1.1. Distingue as diferentes formas xurídicas das empresas e relaciónaas coas esixencias de capital e responsabilidades para cada tipo.	<ul style="list-style-type: none"> Diferencia as formas xurídicas das empresas segundo as esixencias de capital e responsabilidade para cada tipo. 	4	AA SC IE
	B1-1.2. Valora as formas xurídicas de empresas máis apropiadas en cada caso en función das características concretas aplicando o razoamento sobre clasificación das empresas..	<ul style="list-style-type: none"> Aplica o razoamento de clasificación de empresas para avaliar as formas xurídicas de empresas máis idóneas, dependendo das características concretas. 	8	AA SC IE

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓNS	COMPETENCIAS
	B1-1.3. Analiza, para un determinado caso práctico, os distintos criterios de clasificación de empresas: segundo a natureza da actividade que desenvolven, a súa dimensión, o nivel tecnolóxico que alcanzan, o tipo de mercado no que operan, a fórmula xurídica que adoptan, o seu carácter público ou privado.	<ul style="list-style-type: none"> Examina os distintos criterios de clasificación de empresas e aplícaos para un determinado caso práctico. 	2	CL AA SC IE

<p>B1-2. Identificar e analizar os trazos principais da contorna no que a empresa desenvolve a súa actividade e explicar, a partir deles, as distintas estratexias e decisións adoptadas e as posibles implicacións sociais e ambientais da súa actividade.</p>	<p>B1-2.1. Identifica os diferentes tipos de empresas e empresarios que actúan na súa contorna así como a forma de interrelacionar co seu ámbito máis próximo.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Distingue os diferentes tipos de empresas e empresarios. 	<p>3</p>	<p>AA SC IE</p>
--	---	--	----------	-------------------------

	<p>PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN</p>	<p>INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN</p>
<p>RECURSOS PARA A AVALIACIÓN</p>	<p>Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais</p>	<p>Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais</p>

UNIDADE 3: A DIRECCIÓN ESTRATÉXICA

OBXECTIVOS		
a,b,c,d,e,f,g,h,i,k,l,m,n		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 1. A EMPRESA <ul style="list-style-type: none"> • Valoración da responsabilidade social e ambiental da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • A responsabilidade social da empresa. • Coñecemento das implicacións da responsabilidade social para unha empresa. • Valoración da responsabilidade social e ambiental da empresa. 	B1-2. Identificar e analizar os trazos principais da contorna no que a empresa desenvolve a súa actividade e explicar, a partir deles, as distintas estratexias e decisións adoptadas e as posibles implicacións sociais e ambientais da súa actividade.

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 2. DESENVOLVEMENTO DA EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Localización e dimensión empresarial. • Estratexias de crecemento interno e externo. • Consideración da importancia das pequenas e medianas empresas e as súas estratexias de mercado. • Internacionalización, competencia global e a tecnoloxía. • Identificación dos aspectos positivos e negativos da empresa multinacional. 	<ul style="list-style-type: none"> • A estratexia: concepto e tipos. • Estratexias competitivas; de localización e crecemento; e de responsabilidade social. • O crecemento empresarial. • O crecemento interno. Crecemento externo. As grandes empresas e as multinacionais. As pequenas e medianas empresas (pemes). • A localización. • A responsabilidade social da empresa na estratexia empresarial. • Valoración da importancia da dimensión na eficiencia da empresa. • Coñecemento das características das pequenas e medianas empresas (pemes). • Coñecemento das características das grandes empresas e multinacionais. • Comprensión dos factores que inflúen na localización. • Coñecemento das implicacións da responsabilidade social para unha empresa. • Valoración da importancia da planificación e da correcta toma de decisións na dirección da empresa. 	<p>B2-1. Identificar e analizar as diferentes estratexias de crecemento e as e decisións tomadas polas empresas, tomando en consideración as características do marco global no que actúan.</p>

BLOQUE 1. A EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓN	COMPETENCIAS
<p>B1-2. Identificar e analizar os trazos principais da contorna no que a empresa desenvolve a súa actividade e explicar, a partir deles, as distintas estratexias e decisións adoptadas e as posibles implicacións sociais e ambientais da súa actividade.</p>	<p>B1-2.2. Analiza a relación empresa, sociedade e medioambiente. Valora os efectos, positivos e negativos, das actuacións das empresas nas esferas social e ambiental.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Entende a responsabilidade social empresarial e a importancia da contribución voluntaria das empresas para mellorar a contorna económica, social e ambiental. 	<p>5</p>	<p>CL AA SC IE</p>

BLOQUE 2. DESENVOLVEMENTO DA EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓN	COMPETENCIAS
B2-1. Identificar e analizar as diferentes estratexias de crecemento e as e decisións tomadas polas empresas, tomando en consideración as características do marco global no que actúan.	B2-1.1. Describe e analiza os diferentes factores que determinan a localización e a dimensión dunha empresa, así como valora a transcendencia futura para a empresa de devanditas decisións.	<ul style="list-style-type: none"> Explica e valora os factores que determinan a localización dunha empresa e dimensión dunha empresa. 	2	CL SC
	B2-1.2. Valora o crecemento da empresa como estratexia competitiva e relaciona as economías de escala coa dimensión óptima da empresa.	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece o crecemento da empresa como estratexia competitiva. 	3	AA SC IE
	B2-1.3. Explica e distingue as estratexias de especialización e diversificación.	<ul style="list-style-type: none"> Explica e distingue as estratexias de especialización e diversificación. 	2	CL AA SC
	B2-1.4. Analiza as estratexias de crecemento interno e externo a partir de supostos concretos.	<ul style="list-style-type: none"> Estuda as estratexias de crecemento interno e externo a partir de supostos concretos. 	4	CL AA SC
	B2-1.5. Examina o papel das pequenas e medianas empresas no noso país e valora as súas estratexias e formas de actuar, así como as súas vantaxes e inconvenientes.	<ul style="list-style-type: none"> Explica en que consisten as pequenas e medianas empresas e os seus principais características. 	2	AA SC IE
	B2-1.6. Describe as características e as estratexias de desenvolvemento da empresa multinacional e valora a importancia da responsabilidade social e ambiental.	<ul style="list-style-type: none"> Explica en que consisten as grandes empresas e as multinacionais, e os seus principais características. Valora a súa importancia respecto da responsabilidade social e ambiental. 	2	CL AA SC IE

	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 4: APROVISIONAMENTO E PRODUCCIÓN

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,d,g,i,j,k,m,n		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 3. ORGANIZACIÓN E DIRECCIÓN DA EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> • A división técnica do traballo e a necesidade de organización no mercado actual. • Funcións básicas da dirección. • Planificación e toma de decisións estratéxicas. • Deseño e análise da estrutura da organización formal e informal. 	<ul style="list-style-type: none"> • A organización dunha empresa. • Áreas na organización dunha empresa. • Explicación a organización dunha empresa e as diferentes áreas que a compoñen. • Recoñecemento das funcións das áreas de actividade dunha empresa. 	<p>B3-1. Explicar a planificación, organización e xestión dos recursos dunha empresa, valorando as posibles modificacións a realizar en función da contorna no que desenvolve a súa actividade e dos obxectivos expostos.</p>
<p>BLOQUE 4. A FUNCIÓN PRODUTIVA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Proceso produtivo, eficiencia e produtividade. • A investigación, o desenvolvemento e a innovación (I+D+i) como elementos clave para o cambio tecnolóxico e mellora da competitividade empresarial. • Custos: clasificación e cálculo dos custos na empresa. • Cálculo e interpretación do limiar de rendibilidade da empresa. • Os inventarios da empresa e os seus custos. Modelos de xestión de inventarios. 	<ul style="list-style-type: none"> • A produción. • Tipos de sistemas produtivos. • A función de produción: eficiencia na produción. • As estratexias para incrementar a eficiencia. • O control de aprovisionamento. O custo de inventario. O custo de adquisición. • O modelo de Wilson. • O investimento en I+D+i. • A calidade na produción. • A programación temporal da produción. Gráfico de Gantt. Gráfico PERT. Elementos do método PERT. 	<p>B4-1. Analizar diferentes procesos produtivos desde a perspectiva da eficiencia e a produtividade, recoñecendo a importancia da I+D+i.</p> <p>B4-3. Describir os conceptos fundamentais do ciclo de inventario e manexar os modelos de xestión.</p>

BLOQUE 3. ORGANIZACIÓN E DIRECCIÓN DA EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓNS	COMPETENCIAS
B3-1. Explicar a planificación, organización e xestión dos recursos dunha empresa, valorando as posibles modificacións a realizar en función da contorna no que desenvolve a súa actividade e dos obxectivos expostos.	B3-1.2. Describe a estrutura organizativa, estilo de dirección, canles de información e comunicación, grao de participación na toma de decisións e organización informal da empresa.	<ul style="list-style-type: none"> Explica a organización dunha empresa e as diferentes áreas que a compoñen. 	4	CL AA SC
	B3-1.3. Identifica a función de cada unha das áreas de actividade da empresa: aprovisionamento, produción e comercialización, investimento e financiamento e recursos humanos, e administrativa, así como as súas interrelaciónes.	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece as funcións das áreas de actividade da empresa: aprovisionamento, produción e comercialización, investimento e financiamento e recursos humanos, e administrativa, así como as súas interrelaciónes. 	3	AA SC

BLOQUE 4. A FUNCIÓN PRODUTIVA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓNS	COMPETENCIAS
B4-1. Analizar diferentes procesos produtivos desde a perspectiva da eficiencia e a produtividade, recoñecendo a importancia da I+D+i.	B4-1.1. Realiza cálculos da produtividade de distintos factores, interpretando os resultados obtidos e coñece medios e alternativas de mellora da produtividade nunha empresa.	<ul style="list-style-type: none"> Realiza cálculos da produtividade dunha empresa, interpreta os resultados e propón alternativas para melloralas. 	4	CMCT SC
	B4-1.3. Valora a relación entre o control de inventarios e a produtividade e eficiencia nunha empresa.	<ul style="list-style-type: none"> Relaciona o control de inventarios e a produtividade e eficiencia nunha empresa. 	3	AA SC IE
	B4-1.4. Reflexiona sobre a importancia, para a sociedade e para a empresa, da investigación e a innovación tecnolóxica en relación coa competitividade e o crecemento.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza a transcendencia que ten para a sociedade e para a empresa a investigación e a innovación tecnolóxica en relación coa competitividade e o crecemento. 	3	AA SC IE
B4-3. Describir os conceptos fundamentais do ciclo de inventario e manexar os modelos de xestión.	B4-3.1. Identifica os custos que xera o almacén e resolve casos prácticos sobre o ciclo de inventario.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica os custos que xera o almacén e resolve casos prácticos sobre o ciclo de inventario. 	2	AA SC
	B4-3.2. Valora as existencias en almacén mediante diferentes métodos.	<ul style="list-style-type: none"> Avalía as existencias nun almacén utilizando diferentes métodos. 	8	AA SC

UNIDADE 5: A PRODUCCIÓN NA EMPRESA

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,d,e,f,g,h,i,j,k,		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 3. ORGANIZACIÓN E DIRECCIÓN DA EMPRESA <ul style="list-style-type: none"> Funcións básicas da dirección. Planificación e toma de decisións estratéxicas. 	<ul style="list-style-type: none"> O director de produción. Identificación das funcións e a importancia do director de produción nunha empresa. 	B3-1. Explicar a planificación, organización e xestión dos recursos dunha empresa, valorando as posibles modificacións a realizar en función da contorna no que desenvolve a súa actividade e dos obxectivos expostos.

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 4. A FUNCIÓN PRODUTIVA <ul style="list-style-type: none"> Custos: clasificación e cálculo dos custos na empresa. Cálculo e interpretación do limiar de rendibilidade da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> O custo da produción. A estrutura do custo da empresa. O punto morto. A decisión de producir ou comprar a produción. A estrutura de custos e o punto morto. As externalidades da produción. Beneficio social e custo social. A dirección da produción na empresa. Decisións estratéxicas e obxectivos estratéxicos da produción. Análise DAFO. O director de produción. Clasificación dos distintos custos de produción 	B4-2. Determinar a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio e o seu limiar de rendibilidade, a partir dun suposto exposto.

	<p>das empresas.</p> <ul style="list-style-type: none">• Representación gráfica do punto morto.• Identificación do punto morto e das diferentes situacións dunha empresa en función da súa estrutura de custos.• Motivación para utilizar o cálculo de custos nas súas actividades e aplicalo no caso de empresas.• Curiosidade pola lectura de noticias económicas referentes ao sistema produtivo das empresas.	
--	--	--

BLOQUE 3. ORGANIZACIÓN E DIRECCIÓN DA EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓNS	COMPETENCIAS
<p>B3-1. Explicar a planificación, organización e xestión dos recursos dunha empresa, valorando as posibles modificacións a realizar en función da contorna no que desenvolve a súa actividade e dos obxectivos expostos.</p>	<p>B3-1.3. Identifica a función de cada unha das áreas de actividade da empresa: aprovisionamento, produción e comercialización, investimento e financiamento e recursos humanos, e administrativa, así como as súas interrelacións.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Identifica as funcións e a importancia do director de produción nunha empresa. 	<p>2</p>	<p>AA SC</p>

BLOQUE 4. A FUNCIÓN PRODUTIVA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓNS	COMPETENCIAS
B4-2. Determinar a estrutura de ingresos e custos dunha empresa, calculando o seu beneficio e o seu limiar de rendibilidade, a partir dun suposto exposto.	B4-2.1. Diferencia os ingresos e custos xerais dunha empresa e identifica o seu beneficio ou perda xerado ao longo do exercicio económico, aplicando razoamentos matemáticos para a interpretación de resultados.	<ul style="list-style-type: none"> Distingue entre ingresos e gastos xerais dunha empresa. Emprega razoamentos matemáticos para a súa interpretación. 	2	AA SC
	B4-2.2. Manexa e calcula os distintos tipos de custos, ingresos e beneficios dunha empresa e represéntaos gráficamente.	<ul style="list-style-type: none"> Utiliza e calcula os diferentes tipos de custos dunha empresa e é capaz de representalos gráficamente. 	4	CMCT AA SC
	B4-2.3. Recoñece o limiar de vendas necesario para a supervivencia da empresa.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica cal é o limiar de vendas necesario para a supervivencia dunha empresa. 	3	CMCT AA SC
	B4-2.4. Analiza os métodos de análises custo beneficio e análise custo eficacia como medios de medición e avaliación, de axuda para a toma de decisións.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza os métodos de análises custo beneficio e análise custo eficacia como medios de medición e avaliación, de axuda para a toma de decisións. 	2	CL CMCT AA SC

	PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 6: MARKETING

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,d,f,g,h,i		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 3. ORGANIZACIÓN E DIRECCIÓN DA EMPRESA <ul style="list-style-type: none"> A división técnica do traballo e a necesidade de organización no mercado actual. Funcións básicas da dirección. Planificación e toma de decisións estratéxicas. 	<ul style="list-style-type: none"> A función comercial. Identificación da importancia da dirección comercial para o desenvolvemento e supervivencia da empresa. 	B3-1. Explicar a planificación, organización e xestión dos recursos dunha empresa, valorando as posibles modificacións a realizar en función da contorna no que desenvolve a súa actividade e dos obxectivos expostos.

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE		
BLOQUE 5. A FUNCIÓN COMERCIAL DA EMPRESA <ul style="list-style-type: none"> Concepto e clases de mercado. Técnicas de investigación de mercados. Análise do consumidor e segmentación de mercados. Variables da mercadotecnia-mix e elaboración de estratexias. Estratexias de mercadotecnia e ética 	<ul style="list-style-type: none"> A función comercial. Tipos de mercado. Nivel de competencia das empresas oferentes. Mercado de competencia perfecta. Mercado de competencia imperfecta. Natureza de produto. Mercado de bens de consumo. Mercado de servizos. Mercado de bens industriais. Mercado de materias primas ou produtos semielaborados. Tipo de demandante. Mercado de consumidores finais. Mercado institucional. 	B5-1. Analizar as características do mercado e explicar, de acordo con elas, as políticas de mercadotecnia aplicadas por unha empresa ante diferentes situacións e obxectivos.	

<p>empresarial.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aplicación á mercadotecnia das tecnoloxías máis avanzadas. 	<ul style="list-style-type: none"> • Área xeográfica. Mercado local. Mercado rexional. Mercado nacional ou doméstico. Mercado internacional. • Desenvolvemento temporal. Mercado actual. Mercado obxectivo ou potencial. Mercado tendencial. • A investigación de mercado. • Funcións da investigación de mercado. Fases de investigación do mercado. Técnicas de investigación. • A información na investigación comercial. • A segmentación do mercado. • A política comercial. • A política de produto. Tipo de produto. A diferenciación do produto. • A política de prezos. A política de promoción. Publicidade. Promoción de vendas. Equipo. Relacións públicas. Mercadotecnia directa. <i>Merchandising</i>. • A política de distribución. • O impacto das tecnoloxías da información. • A dirección comercial. • O plan de mercadotecnia. • Entendemento do papel que xoga a mercadotecnia na empresa. • Clasificación dos tipos de mercado. • Análise do proceso de investigación de mercado e das distintas técnicas .que se empregan. • Desenvolvemento da capacidade de aplicar as técnicas de investigación de mercados a casos concretos. • Explicación da segmentación de mercados e dos diferentes criterios para realizala. • Aplicación das estratexias de segmentación en casos 	
--	--	--

	<p>concretos.</p> <ul style="list-style-type: none">• Análise do produto e das súas dimensións.• Explicación das características dunha carteira de produtos.• Identificación das políticas de marcas.• Cálculo do prezo baseado nos custos.• Entendemento dos métodos de fixación de prezos baseados na competencia e na demanda e as características de leste.• Desenvolvemento da capacidade de promocionar as vendas mediante o uso da publicidade.• Valoración da importancia da función comercial no nivel competitivo e na supervivencia da empresa.• Motivación para coñecer os determinantes da mercadotecnia (contorna, comportamento de compra do consumidor) e as técnicas que se empregan para iso.• Curiosidade por saber como se segmenta o mercado e as súas consecuencias.• Valoración da importancia das novas tecnoloxías da información e a comunicación na mercadotecnia.• Curiosidade pola análise dos novos mecanismos publicitarios.• Motivación para aplicar un código ético e moral na función comercial da empresa.	
--	--	--

BLOQUE 3. ORGANIZACIÓN E DIRECCIÓN DA EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓNS	COMPETENCIAS
<p>B3-1. Explicar a planificación, organización e xestión dos recursos dunha empresa, valorando as posibles modificacións a realizar en función da contorna no que desenvolve a súa actividade e dos obxectivos expostos.</p>	<p>B3-1.3. Identifica a función de cada unha das áreas de actividade da empresa: aprovisionamento, produción e comercialización, investimento e financiamento e recursos humanos, e administrativa, así como as súas interrelacións.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Identifica as funcións e a importancia da dirección comercial. 	<p>3</p>	<p>AA SC</p>

BLOQUE 5. A FUNCIÓN COMERCIAL DA EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓN	COMPETENCIAS
B5-1. Analizar as características do mercado e explicar, de acordo con elas, as políticas de mercadotecnia aplicadas por unha empresa ante diferentes situacións e obxectivos.	B5-1.1. Caracteriza un mercado en función de diferentes variables, por exemplo, o número de competidores e o produto vendido.	<ul style="list-style-type: none"> Clasifica os tipos de mercado en función de diversos criterios. 	4	AA SC
	B5-1.2. Identifica, e adapta a cada caso concreto, as diferentes estratexias e enfoques de mercadotecnia.	<ul style="list-style-type: none"> Especifica. e adapta segundo o caso, as diferentes estratexias e enfoques de mercadotecnia. 	2	AA SC IE
	B5-1.3. Interpreta e valora estratexias de mercadotecnia, incorporando nesa valoración consideracións de carácter ético, social e ambiental.	<ul style="list-style-type: none"> Engade a valoración de carácter ético, social e ambiental ás diferentes estratexias de mercadotecnia. 	4	AA SC IE
	B5-1.4. Comprende e explica as diferentes fases e etapas da investigación de mercados.	<ul style="list-style-type: none"> Explica as diferentes fases da investigación de mercados. 	2	CL AA SC
	B5-1.5. Aplica criterios e estratexias de segmentación de mercados en distintos casos prácticos.	<ul style="list-style-type: none"> Emprega os criterios e estratexias de segmentación de mercados en casos prácticos. 	3	AA SC IE
	B5-1.6. Analiza e valora as oportunidades de innovación e transformación co desenvolvemento da tecnoloxía máis actual aplicada á mercadotecnia.	<ul style="list-style-type: none"> Explica os beneficios resultantes da aplicación da tecnoloxía máis actual á mercadotecnia. 	2	CL AA SC IE

	PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 7: O INVESTIMENTO

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,g,h,i,j,k,l,m,n		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 6. A INFORMACIÓN NA EMPRESA <ul style="list-style-type: none"> • A composición do patrimonio e a súa valoración. 	<ul style="list-style-type: none"> • A correspondencia entre investimentos e o seu financiamento. • Explicación da correspondencia entre investimentos e o seu financiamento. 	B6-1. Identificar os datos máis relevantes do balance e da conta de perdas e ganancias, explicando o seu significado, diagnosticando a situación a partir da información obtida e propondo medidas para a súa mellora.
BLOQUE 7. A FUNCIÓN FINANCEIRA <ul style="list-style-type: none"> • Estrutura económica e financeira da empresa. • Concepto e clases de investimento. • Valoración e selección de proxectos de investimento. • Recursos financeiros da empresa. • Análise de fontes alternativas de financiamento interno e externo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Concepto e tipos de investimento. • Elementos do proxecto de investimento. • Criterios estáticos de valoración de investimentos. • Criterios dinámicos de valoración de investimentos. 	B7-1. Valorar distintos proxectos de investimento, xustificando razonadamente a selección da alternativa máis vantaxosa, e diferenciar as posibles fontes de financiamento nun determinado suposto, razoando a elección máis adecuada.

BLOQUE 6. A INFORMACIÓN NA EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓNS	COMPETENCIAS
B6-1. Identificar os datos máis relevantes do balance e da conta de perdas e ganancias, explicando o seu significado, diagnosticando a situación a partir da información obtida e propondo medidas para a súa mellora.	B6-1.3. Interpreta a correspondencia entre investimentos e o seu financiamento.	<ul style="list-style-type: none"> Explica e interpreta a correspondencia entre investimentos e o seu financiamento. 	4	AA SC

BLOQUE 7. A FUNCIÓN FINANCEIRA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓNS	COMPETENCIAS
B7-1. Valorar distintos proxectos de investimento, xustificando razonadamente a selección da alternativa máis vantaxosa, e diferenciar as posibles fontes de financiamento nun determinado suposto, razoando a elección máis adecuada.	B7-1.1. Coñece e enumera os métodos estáticos (prazo de recuperación) e dinámicos (criterio do valor actual neto) para seleccionar e valorar investimentos.	<ul style="list-style-type: none"> Detalla os métodos estáticos e dinámicos á hora de seleccionar e valorar investimentos. 	6	CL AA SC
	B7-1.2. Explica as posibilidades de financiamento das empresas diferenciando o financiamento externo e interno, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.	<ul style="list-style-type: none"> Describe e diferencia as opcións de financiamento que poden ter as empresas e como inflúen no seu desenvolvemento. 	4	CL AA SC IE

	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 8: O FINANCIAMENTO

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,e,f,g,h,i,j,k,		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 7. A FUNCIÓN FINANCEIRA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Estrutura económica e financeira da empresa. • Concepto e clases de investimento. • Valoración e selección de proxectos de investimento. • Recursos financeiros da empresa. • Análise de fontes alternativas de financiamento interno e externo. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os recursos financeiros. • O financiamento con recursos propios: o patrimonio neto. • O financiamento con recursos alleos. • -Diferenciar os distintos tipos de financiamento aos que pode recorrer a empresa. • Financiamento alleo a curto prazo: crédito comercial, crédito bancario, operacións de factoring e pagarés de empresa. • Financiamento alleo a longo prazo: préstamos bancarios, empréstitos de obrigacións e operacións de arrendamento financeiro. • Entendemento da importancia de contar cunha estrutura financeira acorde coas necesidades económicas da empresa. • Explicación das diferentes decisións que se deben adoptar no ámbito do financiamento. • Análise dos custos financeiros de cada unha das fontes de financiamento. • Desenvolvemento da capacidade da toma de decisións no ámbito da dirección financeira. • Curiosidade por coñecer como se pode financiar a empresa e as diferentes implicacións de 	<p>B7-1. Valorar distintos proxectos de investimento, xustificando razonadamente a selección da alternativa máis vantaxosa, e diferenciar as posibles fontes de financiamento nun determinado suposto, razoando a elección máis adecuada.</p>

	<p>recorrer a unha ou outra fonte.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Valoración da importancia dos custos financeiros na elección de cada fonte de financiamento. 	
--	---	--

BLOQUE 7. A FUNCIÓN FINANCEIRA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓN	COMPETENCIAS
B7-1. Valorar distintos proxectos de investimento, xustificando razonadamente a selección da alternativa máis vantaxosa, e diferenciar as posibles fontes de financiamento nun determinado suposto, razoando a elección máis adecuada.	B7-1.2. Explica as posibilidades de financiamento das empresas diferenciando o financiamento externo e interna, a curto e a longo prazo, así como o custo de cada unha e as implicacións na marcha da empresa.	<ul style="list-style-type: none"> • Clasifica as opcións de financiamento das empresas, segundo sexa a propiedade dos fondos, a duración na empresa, e a orixe dos fondos. 	3	CL AA SC IE
	B7-1.3. Analiza nun suposto concreto de financiamento externo as distintas opcións posibles, os seus custos e variantes de amortización.	<ul style="list-style-type: none"> • Estuda un suposto concreto de financiamento externo. 	3	CL SC IE
	B7-1.5. Valora as fontes de financiamento da empresa, tanto externas como internas.	<ul style="list-style-type: none"> • Valora as fontes de financiamento da empresa, tanto externas como internas. 	5	AA SC IE

UNIDADE 9: A CONTABILIDADE E FISCALIDADE NA EMPRESA

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,d,e,f,g,h,i,j,k,l,m,n,		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 1. A EMPRESA <ul style="list-style-type: none"> • Interrelaciones coa contorna económica e social. • Valoración da responsabilidade social e ambiental da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> • A responsabilidade social corporativa (RSC). • A importancia da contribución voluntaria das empresas para mellorar a contorna económica, social e ambiental. • Análise da relación empresa, sociedade e medioambiente. • Valoración dos os efectos, positivos e negativos, das actuacións das empresas nas esferas social e ambiental. 	B1-2. Identificar e analizar os trazos principais da contorna no que a empresa desenvolve a súa actividade e explicar, a partir deles, as distintas estratexias e decisións adoptadas e as posibles implicacións sociais e ambientais da súa actividade.

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 6. A INFORMACIÓN NA EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obrigações contables da empresa. • A composición do patrimonio e a súa valoración. • As contas anuais e a imaxe fiel. • Elaboración do balance e a conta de perdas e ganancias. • Análise e interpretación da información contable. • A fiscalidade empresarial. 	<ul style="list-style-type: none"> • A contabilidade da empresa. • O sistema de información contable. • O Plan Xeral de Contabilidade. • O balance. • As masas patrimoniais. Activo. O patrimonio neto. O pasivo. Os elementos dos activos. As contas do patrimonio neto e os pasivos. O balance social. • A conta de perdas e ganancias. • As obrigacións fiscais da empresa. • O imposto sobre a Renda das Persoas Físicas (IRPF). O Imposto de Sociedades (IS). O Imposto sobre o Valor Engadido (IVE). • Definición da contabilidade, as súas fases e usuarios. • Análise do patrimonio da empresa. • Identificación dos compoñentes das distintas masas patrimoniais. • Entendemento dos requisitos da información, os principios contables e as implicacións da súa observación. • Identificación dos distintos apartados do Plan Xeral de Contabilidade. • Definición das contas principais do PGC. • Elaboración dun balance de situación a partir da información patrimonial dunha empresa. 	<p>B6-1. Identificar os datos máis relevantes do balance e da conta de perdas e ganancias, explicando o seu significado, diagnosticando a situación a partir da información obtida e propondo medidas para a súa mellora.</p> <p>B6-2. Recoñecer a importancia do cumprimento das obrigacións fiscais e explicar os diferentes impostos que afectan as empresas</p>

	<ul style="list-style-type: none">• Cálculo do resultado dunha empresa a partir da elaboración da conta de perdas e ganancias.• Identificación dos libros obrigatorios da contabilidade.• Valoración da importancia da elaboración dunha correcta contabilidade para a toma de decisións.• Curiosidade polo proceso contable e os seus resultados.• Motivación para aplicar o apreso a empresas reais.	
--	--	--

BLOQUE 6. A INFORMACIÓN NA EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓN	COMPETENCIAS
B6-1. Identificar os datos máis relevantes do balance e da conta de perdas e ganancias, explicando o seu significado, diagnosticando a situación a partir da información obtida e propondo medidas para a súa mellora.	B6-1.1. Recoñece os diferentes elementos patrimoniais e a función que teñen asignada.	<ul style="list-style-type: none"> Distingue os distintos elementos patrimoniais e as súas funcións. 	4	SC
	B6-1.2. Identifica e manexa correctamente os bens, dereitos e obrigacións da empresa en masas patrimoniais.	<ul style="list-style-type: none"> Distingue e utiliza con corrección os bens, dereitos e obrigacións das empresas en masas patrimoniais. 		SC
	B6-1.3. Interpreta a correspondencia entre investimentos e o seu financiamento.	<ul style="list-style-type: none"> Analiza a correspondencia entre investimentos e o seu financiamento. 	5	AA SC
	B6-1.4. Detecta, mediante a utilización de cocientes, posibles desaxustes no equilibrio patrimonial, solvencia e apalancamiento da empresa.	<ul style="list-style-type: none"> Atopa, mediante a utilización de cocientes, posibles desaxustes no equilibrio patrimonial, solvencia e apalancamiento da empresa. 		AA SC
	B6-1.5. Propón medidas correctoras adecuadas en caso de detectarse desaxustes.	<ul style="list-style-type: none"> Atopa medidas adecuadas ante casos de desaxuste. 		AA SC IE
	B6-1.6. Recoñece a importancia do dominio das operacións matemáticas e procedementos propios das ciencias sociais como ferramentas que facilitan a solución de problemas empresariais.	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece a importancia do dominio das operacións matemáticas e procedementos propios das ciencias sociais como ferramentas que facilitan a solución de problemas empresariais. 	2	SC

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓN	COMPETENCIAS
	B6-1.7. Recoñece a conveniencia dun patrimonio equilibrado.	<ul style="list-style-type: none"> É consciente da conveniencia dun patrimonio equilibrado para unha empresa. 	3	SC
	B6-1.8. Valora a importancia da información na toma de decisións.	<ul style="list-style-type: none"> Entende a importancia da información dunha empresa á hora de tomar decisións adecuadas. 	2	AA SC IE
B6-2. Recoñecer a importancia do cumprimento das obrigacións fiscais e explicar os diferentes impostos que afectan as empresas.	B6-2.1. Identifica as obrigacións fiscais das empresas segundo a actividade sinalando o funcionamento básico dos impostos e as principais diferenzas entre eles. Valora a achega que supón a carga impositiva á riqueza nacional.	<ul style="list-style-type: none"> Sinala as obrigacións fiscais dunha empresa segundo a actividade que realicen. Indica o funcionamento e principais diferenzas entre os impostos. É consciente da achega da carga impositiva á riqueza nacional. 	6	AA SC IE

RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	PROCEDEMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 10: ANÁLISE DAS CONTAS ANUAIS

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,d,g,h,i,j,k,l,m,n		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 6. A INFORMACIÓN NA EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obrigações contables da empresa. • A composición do patrimonio e a súa valoración. • As contas anuais e a imaxe fiel. • Elaboración do balance e a conta de perdas e ganancias. • Análise e interpretación da información contable. • A fiscalidade empresarial. 	<ul style="list-style-type: none"> • A análise da información contable. • A análise financeira. • A estrutura do patrimonio. O fondo de manobra. As situacións patrimoniais. Cocientes financeiros. • A análise económica. • O período medio de maduración. • Análise económica e PMM económico. Período medio de maduración financeiroiro. • Explicación e clasificación dos tipos de análises contables. • Identificación das técnicas e métodos da análise contable. • Análise e cálculo do fondo de manobra. • Representación gráfica das distintas situacións patrimoniais. • Cálculo dos cocientes de tesouraría, liquidez, solvencia a curto prazo, autonomía financeira, endebedamento e garantía. • Diagnóstico da posición financeira a curto e a longo prazo. • Cálculo das rendibilidades económica e financeira. • Entendemento da relación entre rendibilidade 	<p>B6-1. Identificar os datos máis relevantes do balance e da conta de perdas e ganancias, explicando o seu significado, diagnosticando a situación a partir da información obtida e propondo medidas para a súa mellora.</p> <p>B6-2. Recoñecer a importancia do cumprimento das obrigacións fiscais e explicar os diferentes impostos que afectan as empresas.</p>

	<p>económica e rendibilidade financeira.</p> <ul style="list-style-type: none">• Identificación dos cocientes de rendibilidade dos accionistas.• Desenvolvemento da capacidade para decidir o investimento na empresa baseándose nos resultados obtidos na análise económica-financeiro.• Aplicación do concepto de rotación ao cálculo do período medio de maduración económico e financeiro.• Definir o período medio de maduración económico e financeiro.• Identificar os elementos necesarios para calcular o período medio de maduración.• Curiosidade por utilizar os cocientes nas súas decisións de investimento.• Valoración da importancia de que as contas empresariais reflectan a imaxe fiel do patrimonio e a actividade.	
--	--	--

BLOQUE 6. A INFORMACIÓN NA EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓN	COMPETENCIAS
B6-1. Identificar os datos máis relevantes do balance e da conta de perdas e ganancias, explicando o seu significado, diagnosticando a situación a partir da información obtida e propondo medidas para a súa mellora.	B6-1.4. Detecta, mediante a utilización de cocientes, posibles desaxustes no equilibrio patrimonial, solvencia e apalancamiento da empresa.	<ul style="list-style-type: none"> Detecta, mediante a utilización de cocientes, posibles desaxustes no equilibrio patrimonial, solvencia e apalancamiento da empresa. 	4	AA SC
	B6-1.5. Propón medidas correctoras adecuadas en caso de detectarse desaxustes.	<ul style="list-style-type: none"> Expón medidas correctoras adecuadas en caso de detectarse desaxustes. 	3	AA SC IE
	B6-1.6. Recoñece a importancia do dominio das operacións matemáticas e procedementos propios das ciencias sociais como ferramentas que facilitan a solución de problemas empresariais.	<ul style="list-style-type: none"> Recoñece a importancia do dominio das operacións matemáticas e procedementos propios das ciencias sociais como ferramentas que permiten ao empresario elixir unha alternativa entre varias. 	2	SC
	B6-1.7. Recoñece a conveniencia dun patrimonio equilibrado.	<ul style="list-style-type: none"> Considera importante para unha empresa a existencia dun patrimonio equilibrado. 	3	SC
	B6-1.8. Valora a importancia da información na toma de decisións.	<ul style="list-style-type: none"> É consciente da importancia da información na toma de decisións. 	2	AA SC IE

	PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 11: A ORGANIZACIÓN, A XESTIÓN E O CONTROL

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,d,e,f,g,h,i,j,k,l,m,n.		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 3. ORGANIZACIÓN E DIRECCIÓN DA EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> • A división técnica do traballo e a necesidade de organización no mercado actual. • Funcións básicas da dirección. • Planificación e toma de decisións estratéxicas. • Deseño e análise da estrutura da organización formal e informal. • A xestión dos recursos humanos e a súa incidencia na motivación. • Os conflitos de intereses e as súas vías de negociación. 	<ul style="list-style-type: none"> • A organización da empresa. • Principios organizativos. • Teorías clásicas da organización (Organización científica do traballo. Teoría da administración). • A empresa como escola de relacións públicas. • Outras escolas de organización industrial. • A organización formal (alta dirección; dirección intermedia; e dirección operativa). • Organigramas (vertical; horizontal; e concéntrico). • Outros tipos de organigramas. • A estrutura da organización (en liña; en staff). • Os departamentos na empresa (por funcións; por clientes; por áreas xeográficas; por produtos). • As estruturas organizativas (estrutura lineal simple; estrutura lineal xerárquica; estrutura funcional; estrutura divisional; estrutura matricial). • Novas formas organizativas (estrutura en trevo; estrutura en rede). • A organización informal. 	<p>B3-1. Explicar a planificación, organización e xestión dos recursos dunha empresa, valorando as posibles modificacións a realizar en función da contorna no que desenvolve a súa actividade e dos obxectivos expostos.</p>

	<ul style="list-style-type: none">• Os grupos (formais, informais, número de membros, calidades integrantes; normas de comportamento, papel ou rol).• Os conflitos• : formal, informal, autoritario, consultivo, democrático, anárquico).• A xestión empresarial.• A comunicación (dentro do grupo e entre grupos.• O liderado. Funcións: fixación de metas e medios para conseguilas. Clasificación descendente, ascendente, horizontal cruzada).• A delegación de autoridade (organización centralizada ou descentralizada).• Centralización da organización segundo tamaño empresa, área xeográfica, diversificación, estilo de dirección, e importancia das decisións.• Estilos de dirección (pola capacidade de liderado ou pola capacidade estratéxica).• O control da empresa.	
--	--	--

BLOQUE 3. ORGANIZACIÓN E DIRECCIÓN DA EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓNS	COMPETENCIAS
B3-1. Explicar a planificación, organización e xestión dos recursos dunha empresa, valorando as posibles modificacións a realizar en función da contorna no que desenvolve a súa actividade e dos obxectivos expostos.	B3-1.1. Reflexiona e valora sobre a división técnica do traballo nun contexto global de interdependencia económica.	<ul style="list-style-type: none"> Explica en que consiste a división técnica do traballo e os seus principais características dentro dun contexto global de interdependencia económica. 	4	AA SC IE
	B3-1.2. Describe a estrutura organizativa, estilo de dirección, canles de información e comunicación, grao de participación na toma de decisións e organización informal da empresa.	<ul style="list-style-type: none"> Explica en que consiste a estrutura organizativa, estilo de dirección, canles de información e comunicación, grao de participación na toma de decisións e organización informal da empresa. 	5	CL AA SC
	B3-1.3. Identifica a función de cada unha das áreas de actividade da empresa: aprovisionamento, produción e comercialización, investimento e financiamento e recursos humanos, e administrativa, así como as súas interrelacións.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica as funcións e a importancia da área de xestión empresarial. 	3	AA SC
	B3-1.5. Aplica os seus coñecementos a unha organización concreta, detectando problemas e propondo melloras.	<ul style="list-style-type: none"> Utiliza o apreso na unidade para tentar solucionar ou propor melloras en determinados casos prácticos. 	2	AA SC IE

	PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

UNIDADE 12: OS RECURSOS HUMANOS

OBXECTIVOS CURRICULARES		
a,b,c,d,f,g,h,i,j,k,m		
CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
<p>BLOQUE 3. ORGANIZACIÓN E DIRECCIÓN DA EMPRESA</p> <ul style="list-style-type: none"> • A xestión dos recursos humanos e a súa incidencia na motivación. • Os conflitos de intereses e as súas vías de negociación. 	<ul style="list-style-type: none"> • Os recursos humanos. • Planificación dos persoais. • Selección de persoal. • O recrutamento de persoal. (fontes internas e externas). A selección de persoal (test psicotécnicos e de coñecementos; entrevistas). • O contrato de traballo. Obrigacións e dereitos do traballo. Obrigacións e dereitos do empresario. Características de contrato de traballo. • Tipos de contrato. Indefinido. Temporal. Para a formación e a aprendizaxe. En prácticas. • A remuneración do traballo. O salario. Compoñentes salariais. Política salarial da empresa. A estrutura da nómina. • O control de persoal. Lei de Prevención de Riscos Laborais. • Orientación e formación. • Avaliación do rendemento e a motivación. • As teorías da motivación. Escala de necesidades de Maslow. Os dous factores de Herzberg. Teoría X e teoría E de McGregor. Outras teorías sobre a motivación. • As relacións laborais. Funcionais e disfuncionais. Conflito colectivo. Os dereitos laborais na Constitución española de 1978. A extinción dos contratos laborais. Suspensión, 	<p>B3-1. Explicar a planificación, organización e xestión dos recursos dunha empresa, valorando as posibles modificacións a realizar en función da contorna no que desenvolve a súa actividade e dos obxectivos expostos.</p>

	<p>modificación ou extinción. O despedimento: colectivo, procedente ou disciplinario.</p> <ul style="list-style-type: none">• Análise das actividades que forman parte da xestión dos recursos humanos.• Explicación da planificación dos persoais.• Identificación das fontes e sistemas de recrutamento de persoal.• Descrición do contrato de traballo, os tipos de contrato e as causas de extinción.• Representación e explicación do gráfico da curva de aprendizaxe.• Entendemento dos métodos de avaliación do rendemento.• Identificación dos compoñentes da compensación do traballador.• Desenvolvemento da capacidade de negociación en caso de conflito laboral.• Valoración da xestión dos recursos humanos como fonte de vantaxes competitivas.• Curiosidade polos aspectos das relacións entre o traballador e o empresario.• Motivación para seguir formándose no ámbito profesional.	
--	--	--

CONTIDOS		CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES
CONTIDOS CURRICULARES DA ETAPA	CONTIDOS DA UNIDADE	
BLOQUE 4. A FUNCIÓN PRODUTIVA <ul style="list-style-type: none"> Proceso produtivo, eficiencia e produtividade. 	<ul style="list-style-type: none"> A produtividade dunha empresa. A remuneración do traballo. O salario. Compoñentes salariais. Política salarial da empresa. A estrutura da nómina. Análise da relación existente entre produtividade e salario percibido polo traballador. 	B4-1. Analizar diferentes procesos produtivos desde a perspectiva da eficiencia e a produtividade, recoñecendo a importancia da I+D+i.

BLOQUE 3. ORGANIZACIÓN E DIRECCIÓN DA EMPRESA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓNS	COMPETENCIAS
B3-1. Explicar a planificación, organización e xestión dos recursos dunha empresa, valorando as posibles modificacións a realizar en función da contorna no que desenvolve a súa actividade e dos obxectivos expostos.	B3-1.3. Identifica a función de cada unha das áreas de actividade da empresa: aprovisionamento, produción e comercialización, investimento e financiamento e recursos humanos, e administrativa, así como as súas interrelaciónes.	<ul style="list-style-type: none"> Identifica as funcións e a importancia da área de recursos humanos. 	2	AA SC
	B3-1.5. Aplica os seus coñecementos a unha organización concreta, detectando problemas e propondo melloras.	<ul style="list-style-type: none"> Utiliza o apreso na unidade para tentar solucionar ou propor melloras en determinados casos prácticos. 	3	AA SC IE
	B3-1.6. Valora a importancia dos recursos humanos nunha empresa e analiza diferentes maneiras de abordar a súa xestión e a súa relación coa motivación e a produtividade.	<ul style="list-style-type: none"> É consciente da importancia da área de recursos humanos nunha empresa e analiza como xestiona a motivación e a produtividade traballador-empresa. 	3	AA SC IE

BLOQUE 4. A FUNCIÓN PRODUCTIVA

CRITERIOS DE AVALIACIÓN CURRICULARES	ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE	MÍNIMO CONSECUCIÓN	TEMPORALIZACIÓN SESIÓN	COMPETENCIAS
B4-1. Analizar diferentes procesos produtivos desde a perspectiva da eficiencia e a produtividade, recoñecendo a importancia da I+D+i.	B4-1.2. Analiza e valora a relación existente entre a produtividade e os salarios dos traballadores.	<ul style="list-style-type: none">É consciente da relación existente entre produtividade e salario percibido polo traballador.	4	CL CMCT AA SC IE

	PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN	INSTRUMENTOS PARA A AVALIACIÓN
RECURSOS PARA A AVALIACIÓN	Observación directa das tarefas realizadas. Comportamento e asistencia. Probas escritas e orais. Traballos propostos escritos e orais	Diario de clase. Resultados das probas escritas e orais. Resultados dos traballos escritos e orais

V. METODOLOXÍA

Desde unha perspectiva interdisciplinar, a área contemplará os mesmos principios de carácter psicopedagóxico que constitúen a referencia esencial para un desenvolvemento curricular coherente e integrador entre tódalas áreas. Nesta etapa, tales áreas deben reunir un carácter comprensivo á vez que respectuoso cas diferencias individuais. Os principios son os seguintes:

- A nosa actividade como profesores será considerada como mediadora e guía para o desenvolvemento da actividade constructiva do alumno.

- Partiremos do nivel de desenvolvemento do alumno. Evitarase no posible a abstacción e intentarase destacar a parte máis realista e actual de cada tema, inducendo ó alumno a facer comentarios e a buscar casos prácticos sobre o exposto.

- Orientaremos a nosa acción a estimular a capacidade de aprender a aprender.

- Promoveremos a adquisición das aprendizaxes funcionais e significativos.

- Atenderemos ás diferentes necesidades do alumnado.

- Impulsaremos unha avaliación que proporcione ó alumno unha orientación e información sobre o seu proceso de aprendizaxe.

- Fomentaremos o desenvolvemento da capacidade de socialización e de autonomía.

- Desenvolverase a capacidade creadora nas experiencias dos traballos dos alumnos. Para iso protexerese a expresión individual, estimularase a iniciativa e a espontaneidade.

Dacordo co establecido no PCC (Proxecto Curricular de Centro), a metodoloxía a seguir nesta programación tratará de darlle un enfoque eminentemente práctico á asignatura. Non obstante, é imprescindible unha primeira introducción teórica a cada un dos temas, facilitando a adquisición de conceptos mediante a súa explicación e acercamente o nivel de desenrolo e capacidade do alumnado.

O método a aplicar en cada tema consistirá nunha pequena introducción teórica plagada de exemplos cercanos á realidade dos alumnos, abrindo o debate sobre os

problemas plantexados. Acto seguido realizaranse actividades encaminadas a asegura-lo aprendizaxe dos contidos explicados e a investigación da realidade circudante respecto ós mesmos. Tratarase en todo momento de inculcarlles ós alumnos una actitude dinámica, de búsqueda de información e análise da mesma.

Completarase o traballo en aula con material complementario entregado polo profesor: traballarase sobre artigos periodísticos, de revistas, sitios web, etc.

VI. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Libro de texto recomendado: Economía da Empresa . Editorial Galinova

Páxinas web:

Emprendimiento e organismos públicos

www.ipyme.org páxina web da Dirección Xeral de Política da PEME (pequena e mediana empresa) do Ministerio de Economía.

www.eugo.es portal que no que se pode atopar información sobre o conxunto de trámites e requisitos necesarios para levar a cabo unha actividade empresarial.

www.ventanillaempresarial.es web dos portelos únicos empresariais de apoio a emprendedores.

www.igape.es web do Instituto Galego de Promoción Económica con numerosos recursos de formación e asesoramento para o emprendedor.

www.agenciatributaria.es portal da Axencia Española de Administración Tributaria.

www.consumo-inc.es web do Instituto Nacional de Consumo, organismo autónomo, dependente do Ministerio de Sanidade e Consumo que exerce as funcións de promoción e fomento dos dereitos dos consumidores e usuarios.

www.oepm.es web de a Oficina Española de Patentes e Marcas. Ten un xogo de marcas.

www.rmc.es web do Rexistro Mercantil Central.

www.cnmc.es web de a Comisión Nacional de os Mercados e a Competencia.

<http://administracion.gob.es> portal de a Administración do Estado de xestións e servizos.

Recursos humanos

www.sepe.es páxina web do Servizo Público de Emprego Estatal con ampla información sobre o mercado laboral: contratos, prestacións, estatísticas, etc.

www.seg-social.es portal de a Seguridade Social.

Ensino de economía

www.josesande.com blog do profesor do mesmo nome con contidos da materia.

www.librosdetextogratis.com/ web de contidos para a materia de Economía do autor anterior.

www.ecobachillerato.com Páxina elaborada por Tomás Guajardo Cuervo. Recolle enlaces, colaboracións de profesores e traballos de alumnos, de interese para docentes e estudantes das materias de Economía e Economía de a Empresa, impartidas en 1º e 2º de Bacharelato.

www.eumed.net sitio web onde se poden atopar dicionarios, libros, cursos, revistas, vídeos e presentacións multimedia sobre Economía, Dereito e outras Ciencias Sociais.

www.econolandia.es web de divulgación económica e acceso gratuíto, cuxo obxectivo é permitir adquirir ou mellorar coñecementos básicos dunha maneira accesible e amigable a un amplo número de persoas de idade e formación moi diversa.

www.econoaula.com web educativa de economía e sociedade de Felipe Foj.

www.economiweb.com web educativa dedicada a temas de economía, medio ambiente, ecoloxía e sociedade do profesor de economía da Universidade Laboral de Ourense Javier González.

www.consumerclassroom.eu comunidade dixital deseñada para que os profesores de toda a UE recompilen unha ampla biblioteca de recursos sobre a

educación do consumidor. Ademais, proporciona ferramentas interactivas e de colaboración para axudar a preparar e compartir leccións entre estudantes e outros profesores.

Revistas e xornais económicos

www.emprendedores.es.

www.actualidadeconomica.com

www.elconfidencial.com

www.expansion.com

www.cincodias.es

www.eleconomista.es

VII. AVALIACIÓN: CRITERIOS, PROCEDIMENTOS, INSTRUMENTOS, CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN.

A. CRITERIOS DE AVALIACIÓN

Na secuenciación das unidades didácticas contense os criterios de avaliación previstos para cada unha.

B. PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN.

A avaliación establece as capacidades adquiridas polos alumnos/as, así como os métodos de traballo e os tipos de aprendizaxe.

A avaliación ten por obxecto informar sobre a evolución do proceso docente na súa totalidade e non debe limitarse a unha simple valoración de coñecementos, senón no conxunto de todos os compoñentes pedagóxicos, de forma que permita modificacións nas previsións iniciais e determine novos obxectivos de acordo coa evolución do proceso

b.1.PROCEDIMENTOS DE AVALIACIÓN.

Utilizarase un sistema de avaliación continua, posto que é o que nos permite facer un seguimento do proceso de aprendizaxe dos alumnos e adapta-la secuencia e a

proposta de actividades ó seu ritmo.

Partindo do nivel inicial do alumnado, o proceso de avaliación debe orientarse no currículo, nos obxectivos programados e nos alcanzados por eles.

Cada alumno/a será avaliado polo seu traballo diario, tanto individual como en grupo, valorando tanto os coñecementos, as capacidades, destrezas, habilidades e actitudes adquiridas.

Valoraranse os seguintes aspectos:

- A comprensión e asimilación dos coñecementos fundamentais.
- A obtención e utilización de información.
- A participación no traballo, tanto individual como en grupo. VER RÚBRICA CLASE.
- A iniciativa do alumno/a.
- A presentación dos traballos propostos.
- A cantidade e calidade das tarefas realizadas. VER RÚBRICA CLASE.
- As probas escritas e orais que a profesora considere oportunas.
- Comportamento e asistencia dos alumnos/as: VER RÚBRICA CLASE.

b.2. INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Os instrumentos de avaliación a utilizar serán os seguintes:

- Seguimento da asistencia regular á clase.
- Observación dos/as alumnos/as na aula e seguimento do seu traballo diario.
- Traballos realizados en grupo tanto orais coma escritos.
- Presentación dos traballos: calidade e limpeza.
- Resultado das probas escritas e orais propostas pola profesora.

Se non fora posible deixar rexistros das observacións ou traballos complementarios

desenvoltos na aula, a avaliación efectuarase de forma exclusiva en base aos resultados acadados nas probas orais, escritas e observacións recollidas polo profesor.

C. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN

A nota resultará dos resultados dos alumnos nos contidos teóricos, procedementos e actitudes en conxunto.

En concreto, na cualificación de **conceptos teóricos** valorarase a realización dun esquema ou introdución previa e presentación organizada dos mesmos.

Nas cuestións que contrastan conceptos será causa de eliminación total do apartado se se pon a definición íntegra dos mesmos sen realizar a comparación.

Nos procedementos prácticos será preciso expoñer primeiro a fórmula teórica a aplicar, os resultados coas respectivas unidades, comparación dos resultados cos de anos posteriores e anteriores.

Nos traballos presentados e probas tanto por escrito coma en soporte informático valorarásese:

- Correspondencia coa realidade.
- Pulcritude na presentación.
- Expresar as fórmulas dos procedementos matemáticos empregados.
- Expresión das unidades das magnitudes medidas.
- Correcta confección de documentos de acordo o nivel de habilidades, destrezas e capacidades do alumno.
- Redacción de conclusión dos resultados calculados.
- Secuencia completa de fichas establecida individualmente para o alumno.
- Elaboración de índices de contidos.
- Correcto arquivo dos traballos en soporte informático nas carpetas correspondentes..

No traballo, esforzo e **actitude en clase** anexamos RÚBRICA DE AVALIACIÓN.

A existencia de apercibimentos verbais ou por escrito valorarase neste apartado reducindo a nota de clase proporcionalmente segundo a gravidade.

CONFORMACIÓN DA CUALIFICACIÓN FINAL GLOBAL:

A nota conformarase nun 80% por traballos e probas escritas recollidas. Éstas deberán terse superado nun 40% de contidos, sempre que na nota global da avaliación se chege a un 50% de contidos..

Nun 20% por procedementos (coma traballos diarios, exercicios, exposicións e artigos relacionados co que se comenta nas explicacións) e actitude. Para o seu cálculo farase a seguinte rúbrica:

GRAO DE CONSECUCIÓN	INCOMPLETO	NORMAL	MOI BEN
ASISTENCIA REGULAR E SEGUIMIENTO DAS EXPLICACIÓNS, DÚBIDAS	-0,2 (POR CADA APERCIBIMENTO)	0	0,2
PARTICIPACIÓN NAS CHAMADAS DE CLASE E TAREFAS DIARIAS ENCOMENDADAS.	-0,2 (POR CADA APERCIBIMENTO)	0,4	0,8
TRABALLOS E EXPOSICIÓN	0	0,3	0,6
SABE COLABORAR E TER INICITIVA NOS TRABALLOS GRUPAIS	-0,2	0	0,2
RESPECTO CARA OS PROFESORES E COMPAÑEIROS	-0,4 (POR CADA APERCIBIMENTO ESCRITO)	0	0,2

No caso de que un alumno ou alumna non acade o 50% dos contidos, a avaliación estará suspensa, non podendo sumarse os outros elementos da nota correspondentes a procedementos e actitude. Terá que facer a recuperación o finalizar o trimestre de toda a materia impartida cos mesmos criterios de cualificación.

Cando un alumno non se presente a unha proba, deberá xustificar a falta con un documento oficial para que se lle poida repetir noutra data. No caso de que non se xustifique a nota da proba é de 0 puntos.

Cando se atope a un alumno o alumna copiando nunha proba será eliminado da

mesma e a súa nota será de 0 puntos.

Como a avaliación é un proceso continuado farase unha proba de continuidade que será en cada avaliación de todos os contidos e procedementos impartidos ata ese momento. A cualificación de esta proba terase en conta a hora da cualificación final da materia.

O alumno deberá ter superadas as tres avaliacións para aprobar o curso. O peso de cada avaliación será o mesmo na conformación da cualificación final.

A non asistencia regular á clase implicará a perda do dereito á avaliación continua e ós criterios xerais de avaliación anteriormente expostos. Os alumnos que superen o número de faltas que figuren nas Normas de organización e funcionamento:

- Terán que presentar todos os traballos e exercicios realizados ó longo do curso, aqueles que fosen realizados en grupo, entegarnos de forma individual. A súa cualificación terá que ser igual ou superior a 5.

VIII. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE.

1. PLANIFICACIÓN

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
PLANIFICACION	1. Programar a asignatura tendo en conta os estándares de aprendizaxe previstos nas leis educativas.		
	2. Programar a asignatura tendo en conta o tempo dispoñible para o seu desenvolvemento.		
	3. Seleccionar e secuenciar de forma progresiva os contidos da programación de aula tendo en conta as particularidades de cada un dos grupos de estudantes.		
	4. Programar actividades e estratexias en función dos estándares de aprendizaxe.		

	5. Planificar as clases de modo flexible, preparando actividades e recursos axustados á programación de aula e ás necesidades e aos intereses do alumnado.		
	6. Establecer os criterios, procedementos e os instrumentos de avaliación e autoevaluación que permiten facer o seguimento do progreso de aprendizaxe dos seus alumnos e alumnas.		
	7. Coordinar co profesorado doutros departamentos que poidan ter contidos afines ca asignatura.		

2. MOTIVACIÓN DO ALUMNADO

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
MOTIVACION DEL ALUMNADO	1. Proporcionar un plan de traballo ao principio de cada unidade.		
	2. Suscitar situacións que introduzan a unidade (lecturas, debates, diálogos?).		
	3. Relacionar as aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidad.		
	4. Informar sobre os progresos conseguidos e as dificultades atopadas.		
	5. Relacionar os contidos e as actividades cos intereses do alumnado.		
	6. Estimular a participación activa dos estudantes en clase.		
	7. Promuever a reflexión dos temas tratados.		

3. DESENVOLVEMENTO DO ENSINO

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
DESARROLLO DE LA ENSEÑANZA	1. Resumir as ideas fundamentais discutidas antes de pasar a unha nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas?		
	2. Cando introduce conceptos novos, relacionanse, si é posible, cos xa coñecidos; intercalando preguntas aclaratorias; exemplos...		
	3. Ter predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.		
	4. Optimizar o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.		
	5. Utilizar axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos no aula.		
	6. Promuever o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.		
	7. Desenvolver os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.		
	8. Suscitar actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa.		
	9. Suscitar actividades grupales e individuais.		

IX. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES

ALUMNOS CON AVALIACIÓNS SUSPENSAS

A efectos da recuperación desta materia para aqueles alumnos que ao final do periodo non alcancen os obxectivos establecidos en cada unha das partes do mesmo deseñaranse actividades específicas.

A realización de ditas actividades completarase cunha proba final de carácter obxectivo de carácter teórico-práctico, ca mesma estrutura que a proba de avaliación, na que o alumno deberá de poñer en práctica as capacidades adquiridas ó longo de curso e ca realización das actividades indicadas.

AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

En setembro efectuarase unha convocatoria extraordinaria na data que a tal efecto se sinala pola dirección do centro. En dita convocatoria acudirase ca materia completa, con independencia de cal sexa a parte suspensa polo alumnado.

Dado as características especiais desta convocatoria, os instrumentos de avaliación redúcense a unha proba escrita que se valorará sobre dez puntos e non sobre oito coma no resto do curso. Porén os criterios de avaliación e contidos mínimos serán idénticos en tódalas convocatorias.

RECUPERACIÓN DA MATERIA PENDENTE.

Os alumnos que superen o bacharelato non terán a economía da empresa pendente.

No caso de repetir, farao coa programación normal da materia.

X. ORGANIZACIÓN DOS PROCEDEMENTOS QUE LLE PERMITAN AO ALUMNADO ACREDITAR OS COÑECEMENTOS EN DETERMINADAS MATERIAS, NO CASO DO BACHARELATO.

Esta situación non se daría porque entre a materia de Economía e Economía da Empresa non existe continuidade.

XI. CONTIDOS MÍNIMOS

A empresa

- Concepto de empresa.
- Clasificación.
- Teorías sobre a empresa.
- A empresa como sistema.
- Empresa e empresario.
- Evolución do concepto do empresario segundo os catro autores básicos,
- Áreas funcionais da empresa: identificación
- A creación de valor como obxectivo empresarial.
- A empresa e o seu contorno.
- A responsabilidade social da empresa: a ética dos negocios.
- sector: concepto e clasificación.
- Formas xurídicas da empresa:
- Manexo de vocabulario xurídico.
- Tipoloxía de empresas: características coas vantaxes e inconvenientes de cada unha.

- Diferenza entre sociedades capitalistas, personalistas e de interese social.
- Toma de valor do carácter democrático das cooperativas e a importancia das empresas de interese social para o emprego en épocas de crise.

Desenvolvemento da empresa

- Formas de desenvolvemento: expansión e diversificación.
- Crecemento da empresa: interno e externo.
- Estratexias de fusión e de adquisición.
- Cooperación entre empresas.
- A internacionalización e a competencia global.
- A empresa multinacional.
- A contorna da empresa.
- Procura de experiencias na contorna persoal sobre os conceptos que se estudan.
- Fomento do interese e curiosidade polo mundo exterior da empresa.
- O tamaño e a expansión da empresa. Internacionalización.
- Percepción do ámbito no que se moven as empresas próximas á nosa contorna.
- Valoración do esforzo do pequeno empresario.
- A empresa na globalización. A responsabilidade social da empresa.
- Comentario dos trazos máis característicos dos empresarios que aparecen na unidade.
- Actitude favorable cara á igualdade e preocupación pola desigualdade. Reflexión e actitude responsable ante os asuntos da nosa contorna.

A función produtiva

- Producción.

- Clasificación das actividades produtivas.
- Asignación dos recursos produtivos.
- A tecnoloxía: concepto e valoración da importancia.
- Custos: clasificación e cálculo.
- Representación gráfica dos custos empresariais.
- Limiar de rendibilidade: desenvolvemento teórico e exercicios.
- Matriz tecnolóxica.
- Produtividade dos factores e rendibilidade: comprensión da fórmula, calculo e interpretación..
- Diferenciación da eficiencia técnica e económica.
- Os inventarios: custo, evolución temporal e o modelo de Wilson.
- Aplicación práctica do modelo de Wilson.
- Fichas de almacenamento segundo os criterios aplicables actualmente: PMP e FIFO
- modelo ABC de xestión de almacéns.
- Just in Time como modelo integral da organización.
- Programación, avaliación e control de proxectos: o modelo PERT.
- A xestión da calidade.
- Sistema de produción da empresa. Os elementos do sistema produtivo.
- Ejemplificación de supostos sobre cálculo de custos e avaliación de alternativas de produción.
- Capacidade para realizar unha avaliación da eficacia.
- Decisións estratéxicas de produción. Dimensión da empresa. Capacidade, localización e elección dos procesos produtivos.

- Deseño e construción de diagramas de interrelación no sistema da empresa.
- Valoración e comprensión do funcionamento sistémico e da interconectividade.

A función básica de planificación e estratexia

- Funcións básicas do proceso de dirección.
- Os niveis directivos.
- Modelos de xestión e liderado.
- Concepto de estratexia.
- As forzas competitivas básicas de Porter.
- As estratexias competitivas xenéricas: identificación da adecuada para cada empresa.
- Alianzas empresariais.
- As PEMES e a empresa multinacional.
- Análise interna da empresa: a cadea de valor.
- A función de planificación.
- A toma de decisións na empresa.
- A función de control.

- Decisións tácticas de produción. Planificación e programación da produción. O punto morto. Decisións sobre aprovisionamento.
- Realización de cálculos e fomento das habilidades numéricas.
- Conciencia para o cultivo da orde e a sistemática.
- Produción, calidade e medio ambiente.

- Análise da realidade circundante desde o punto de vista da calidade e o medio ambiente.
- Toma de conciencia para o respecto da contorna natural.

A función comercial da empresa

- Concepto e clases de mercado.
 - A empresa ante o mercado: orientacións
 - Identificación dos distintos tipos de mercados.
 - A segmentación dos mercados: criterios e identificación de estratexias
 - A investigación comercial: métodos cuantitativos e cualitativos
 - As variables do marketing.
 - Políticas de produto: marcas, packaging, calidade.
 - ciclo de vida do produto.
 - A matriz do BCG
 - Políticas de prezos: sistemas de fixación de prezos.
 - Tipoloxía da distribución.
 - Promoción: tipos de promoción.
 - Diferenciación do marketing do concepto de publicidade.
 - Valoración da importancia da publicidade no mundo actual.
-
- A función comercial, a mercadotecnia e a dirección comercial.
 - Análise da forma en que chegan aos mercados as empresas próximas á nosa contorna.

- Valoración da satisfacción adecuada das necesidades.
- O estudo dos mercados e a demanda. Diferentes tipos de mercados. As variables comerciais.
- Percepción da realidade circundante e das súas variedades.
- Procura da transparencia e información nos mercados.
- Variables comerciais estratéxicas. O produto. A marca. A distribución.
- Análise sobre o valor da calidade e a presentación, e comprensión das necesidades de definición de imaxe propia.
- Actitude favorable para o aprecio da variedade sen malgasto e fomento dos valores ligados á austeridade.
- Variables comerciais tácticas. Promoción comercial. Prezo.

Obriga de información da empresa

- Obrigas contables da empresa.
- A imaxe fiel.
- As contas anuais: o balance e a conta de perdas e ganancias.
- Confección das contas anuais dunha empresa.
- Correcta clasificación das partidas en masas patrimoniais.
- Cálculo do capital social
- Interpretación das contas anuais dunha empresa.
- A análise da información contable: elaboración e interpretación de rateos económicos e financeiros
- O patrimonio da empresa. A contabilidade. As masas patrimoniais e a súa valoración.

- Elaboración de contas e simulación elemental de anotacións contables.
- Interese por coñecer e aplicar o fomento da orde e a sistematización.
- As contas anuais da empresa
- Análise elemental de balances e contas de perdas e balances.
- Actitude positiva para desenvolver a capacidade de interpretación. Reflexión sobre o incentivo da responsabilidade social, a transparencia e o rigor.
- A función financeira na empresa e a súa contorna financeira.
- Percepción, valoración e interpretación da contorna da empresa.
- Interese polo fomento da avaliación do risco e da capacidade de anticipación.
- Financiamento externo e interna.
- Análise do cálculo de valores de ciclos financeiros.
- Interese por coñecer a aplicación dun financiamento sistemático e con rigor.

A función financeira

- Estrutura económica da empresa: activo fixo e activo circulante.
- Recursos financeiros da empresa: recursos propios e recursos alleos.
- fondo de manobra.
- Os ciclos de actividade da empresa.
- Diferenza entre financiamento interno e externo.
- Diferenza entre financiamento propio e alleo
- Autofinanciamento de financiamento e de enriquecemento: concepto e diferenza básica.
- Fontes de financiamento externa da empresa: concepto e tipos.
- Apancamento financeiro.

- Valoración e selección de proxectos de investimento.
- Exercicios prácticos nos que se aplique diferentes métodos de selección de investimentos.
- O custo do capital e a análise económica-financeiro.
- Interpretación de en que consiste o custo do capital e a análise económica-financeiro.
- Recoñecemento favorable cara ao cálculo e interpretación de cocientes e indicadores.
- Concepto e tipos de investimentos. O *cash-flow* ou fluxo de caixa. A selección do investimento máis conveniente.
- Desenvolvemento e análise de casos e tipos de investimento e de *cash-flow* ou fluxo de caixa.
- Actitude favorable para o fomento da atención e da minuciosidade na selección do investimento máis conveniente.
- O valor do diñeiro no tempo.
- Estudos de casos e exemplos do valor do diñeiro no tempo.
- Actitude favorable para realizar cálculos detallados sobre o valor real do diñeiro.
- Métodos estáticos e dinámicos de selección de investimentos.
- Cálculos financeiros e interpolacións lineais.
- Fomento da actitude favorable que desenvolva a afección ao cálculo.

Organización da empresa

- Concepto de organización.
- Principios que inspiran a organización empresarial: Organización e xerarquía.
- Xestión dos recursos humanos.

- Organización formal e organización informal: diferenza
- Tipoloxía de organigramas: identificación e grafismo de cada tipo.
- Programación e comunicación.
- División do traballo.
- Motivación dos traballadores: diferentes concepcións sobre a motivación dos traballadores na empresa.
- Identificación das teorías sobre motivación de Taylor, Fayol, E. Mayo e Maslow.
- Modernas concepcións sobre motivación.
- Xestión do coñecemento.
- Tipoloxía de contratos vixente.
- A xestión dos recursos humanos.
- Debate sobre a compoñente humanista da xestión de persoal.
- Recoñecemento e visión de conxunto.
- Selección, formación e desenvolvemento de recursos humanos.
- Estudo dos procesos de selección, formación e desenvolvemento de recursos humanos.
- Aprecio da formación continuada e valoración do progreso profesional.
- Asignación e compensación de recursos humanos.
- Lecturas e coñecemento das traxectorias profesionais e humanas de personaxes emprendedores famosos.
- Coñecemento, reflexión e fomento dos valores da igualdade.
- O sistema de dirección da empresa.
- Estudo de casos sobre dirección de empresas.

- Interese polo que supón o sentido da decisión e a previsión na dirección empresarial.
- A función de planificación.
- Realización de plans simulados e estudo de casos.
- Familiarización coas actitudes que potencien o recoñecer e adquirir sentido estratéxico.
- A elaboración da estratexia. A vantaxe competitiva. O proceso de elaboración da estratexia.
- Elaboración de matrices estratéxicas simples.
- Valorar positivamente o comprender e saber tomar decisións con sentido da anticipación.
- O control.
- Elaboración de prácticas de avaliación de experiencias próximas.
- Fomento da visión xeral dos procesos e da cultura da avaliación.
- Concepto de organización e estrutura orgánica. O deseño da estrutura organizativa.
- Deseño, representación e realización de organigramas.
- Toma de conciencia da importancia da sistematización e da aprendizaxe da coordinación no seo da estrutura organizativa.
- Tipos de estruturas orgánicas.
- Distinción e elaboración de tipos organizativos e creación de estruturas orgánicas.
- Recoñecer a importancia que supón ter e transmitir un sentido da orde nas estruturas orgánicas.
- Novas formas organizativas.

- Lectura e análise de casos de actualidade de formas organizativas.
- Capacidade para favorecer o desenvolvemento de actitudes que nos permitan adquirir unha visión de conxunto dos problemas.
- O comportamento humano na empresa. O liderado. A motivación no traballo.
- Formación de grupos e inventario de habilidades.
- Fomento da motivación, do espírito de equipo e a cooperación.
- A comunicación interna.
- Análise e aprendizaxe de formas de expresión e experiencias de intercomunicación.
- Recoñecer a importancia do autoconocimiento, o respecto e a convivencia para favorecer a comunicación interna na empresa.
- Novos modelos de xestión.
- Lectura e análise de casos actuais de novos modelos de xestión.
- Valoración do coñecemento e a novidade nos novos modelos de xestión.

XII. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS E COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS .

No inicio do curso farase unha avaliación inicial cuxo principal obxectivo é a unha detección das ideas previas do alumnado sobre a economía e o empresariado do noso país, comprobar que métodos de traballo coñecen e que información posúen sobre algúns conceptos moi xerais. Isto permitiranos concretar e adaptar os aspectos metodolóxicos da nosa labor docente ao nivel e necesidades do noso alumnado.

Os aspectos a diagnosticar serán: as concepcións iniciais que teñen sobre a materia, as estratexias de razoamento, o dominio do vocabulario (xeral, non só económico) e tamén as actitudes e hábitos de traballo.

Os procedementos que usaremos para conseguir o exposto anteriormente serán:

- Preguntas abertas, plantexadas de forma oral, que faciliten a verbalización da interpretación de fenómenos económicos ou relacionados co mundo da empresa. O dominio xeral da linguaxe e un vocabulario rico, se consideran aspectos a ter moi en conta para o plantexamento das clases posteriores.

- Solicitud de información ós titores, orientación (de considerarse necesario) e profesorado do/s curso/s anterior/es.

Isto levarase a cabo tamén nas diferentes unidades didácticas, insistindo na detección de erros conceptuais e no proceso de aprendizaxe significativa.

XIII. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE E INCLUSIÓN

As vixentes disposicións e normas, indican que debe darse un tratamento específico ós alumnos que polas súas circunstancias o precisen, e realizar consecuentemente as adaptacións curriculares precisas. Neste senso propónse unha introdución progresiva ós conceptos, termos e argumentos económicos.

O proceso de avaliación é un apartado axeitado para realizar o tratamento diferenciado, polas distintas características do alumnado. Utilizando as diferentes actividades propostas detectaremos as carencias e necesidades máis importantes, propoñendo as tarefas axeitadas para que se poda alcanzar o obxectivo final, contando ademais coa colaboración do Departamento de Orientación do centro.

XIV. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO.

Fomentarase o desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade, e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

Do mesmo xeito, promoverase a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto por igual aos homes e ás mulleres, e ás persoas con discapacidade, e o rexeitamento da violencia, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, e o respecto e a consideración ás vítimas de calquera tipo de violencia.

Se fará fincapé especial nos seguintes elementos transversais:

- Comprensión lectora
- Expresión oral e escrita
- Comunicación audiovisual
- O tratamento das Tecnoloxías da Información e da Comunicación
- Emprendemento: análise e interpretación de datos e elaboración de conclusións razoadas
- Valores persoais: respecto os compañeiros do traballo en grupo e aos demais equipos.

XV. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES.

Actividade :Visita Pull & Bear en Narón

XVI. MECANISMOS DE REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA.

LENDA DA ESCALA DE VALORACIÓN	Inadecuado	0	Escasa ou nula constancia. Non se alcanzan os mínimos
	Insuficiente	1	Se omiten elementos fundamentais do indicador
	Básico	2	Se evidencia cumprimento suficiente do indicador
	Competente	3	Se evidencian prácticas sólidas. Clara evidencia de competencia e dominio técnico no indicador
	Excelente	4	Se evidencian modelos de referencia de boas

ASPECTOS SUSCEPTIBLES DE ANALIZAR COMO PARTE DA REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA	0	1	2	3	4

Se organizarón e secuenciaron os estándares de aprendizaxe avaliados en relación ás distintas unidades de programación					
Se asocian os estándares de aprendizaxe avaliados, os instrumentos de avaliación e o indicador de logro					
Defínese avaliación inicial e as consecuencias dos seus resultados					
Se definen programas de apoio, reforzo, recuperación e ampliación					
Se prestan axudas para a animación a lectura e desenvolvemento da comprensión e expresión oral e escrita					
Incorporación das TIC nos procesos de ensino aprendizaxe					
Se relacionan procedementos e instrumentos de avaliación variados					
Se aplican a metodoloxía e os recursos e materiais didácticos establecidos					
Se realizan as actividades extraescolares e complementarias establecidas					
Tratamento dos temas transversais no proceso de ensino					
Coordinación a nivel horizontal con outros profesores do nivel					

XVII. INFORMACIÓN ÁS FAMILIAS

Tal como establece o apartado 5 do artigo 21 do Decreto 86/2015, do 25 de xuño, ó comezo de cada curso, o Departamento de Economía, a través do seu profesorado, informará a cada grupo de alumnos e alumnas dos obxectivos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe esixibles para obter unha valoración positiva nas materias de Iniciación á Actividade emprendedora e Empresarial, Economía 4º ESO, Economía 1º Bacharelato e Economía de la Empresa; así como do procedemento e dos instrumentos de avaliación e os criterios de cualificación que se empregarán.

Sen prexuízo do anterior, esta información estará tamén exposta publicamente nos espazos que se consideren axeitados así como na web do centro.

FUNDAMENTOS DE ADMINISTRACIÓN E XESTIÓN

I. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN.....	405
II. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA, QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS:	409
III. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS PARA O CURSO:.....	430
IV. TEMPORALIZACIÓN, CONTIDOS MÍNIMOS E PROCEDEMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:	435
V. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS:.....	439
VI. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS:.....	441
VII. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, A CUALIFICACIÓN E A PROMOCIÓN DO ALUMNADO:	442
VIII. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE:	445
IX. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMIENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES:	447
X. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS:	447
XI. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE EN BACHARELATO:.....	448
XII. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO:	449
XIII. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PROGRAMADAS:	450
XIV. MECANISMOS DE REVISIÓN, DE AVALIACIÓN E DE MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA:.....	450
XV. INFORMACIÓN AS FAMILIAS	452

I. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Xustificación da programación

O presente documento ofrece un modelo de Programación didáctica para a materia de Economía da Empresa de 2º de Bacharelato. Con esta programación preténdese planificar o traballo docente de unha maneira eficaz, organizando o proceso de aprendizaxe dos alumnus e alumnas.

Sinalar que toda programación debe ser aberta, flexible e pode ser revisada en calquera momento para adaptarse a situacións imprevistas que poden darse ao longo do curso.

O Departamento

A presente programación corresponde ó curso 2016/17, no que se impartirán as materias de:

4º DA ESO

Iniciación á Actividade Emprendedora e Empresarial

Economía

BACHARELATO

Economía 1º BAC

Economía da Empresa 2º BAC

Fundamentos de Administración e Xestión 2º BAC

- Carmen González Feijoo Xefa de Departamento

- Dolores Rey Varela

A profesora Carmen González Feijoo impartirá: Economía 4ºESO, Iniciación a Actividade Emprendedora e Empresarial e Fundamentos de Administración e Xestión

A profesora Dolores Rey Varela impartirá: Economía de 1º de Bacharelato y Economía da Empresa

Marco lexislativo

Normativa estatal:

Real Decreto 1105/2014, de 26 de decembro, polo que se establece o currículo básico da Educación Secundaria Obrigatoria e do Bacharelato (BOE 03/01/2015).

Orde ECD/65/2015, de 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre compétenencias, os contidos e os criterios de avaliación da Educación Primaria, a Educación Secundaria Obrigatoria e o Bacharelato (BOE 29/01/2015).

Real Decreto 310/2016, de 29 de xullo, polo que se regulan as avaliacións finais de Educación Secundaria Obrigatoria e de Bacharelato.

Normativa autonómica:

Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

Orde do 15 de xullo de 2015 pola que se establece a relación de materias de libre configuración autonómica de elección para vos centros docentes nas etapas de educación secundaria obrigatoria e bacharelato, e regúlase o seu currículo e a súa oferta (DOG do 21).

Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións non curso académico 2015/16 para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG do 29).

A contorna

Estas materias impartiranse nun centro de Ensino Medio, radicado nunha vila do noroeste de Galicia.

Neda, é un concello dos ribereños da ría de Ferrol, limita o norte con concello de Narón, o sur co de Fene e A Capela e o leste con San Sadurniño. Conta cunha poboación en torno aos seis mil habitantes e unha superficie en (km²) de 23,8.

É un dos concellos da comarca de Ferrolterra, zona que tivo unha industria naval moi importante pero que na actualidade sufriu grandes crises e reconversións, repercutindo na situación económica e social da poboación.

Por todo o anteriormente referido o nivel socioeconómico da zona é medio- baixo dentro do contexto galego.

O Centro

O IES FERNANDO ESQUIO é un centro que conta na actualidade con 225 alumnos e alumnas Impártese a ESO, BACHARELATO e PFF AFB.

Fundamentos da materia

A administración é un proceso consistente nas actividades de planeamento, organización, execución e control, desempeñadas para determinar e alcanzar os obxectivos sinalados co uso de recursos produtivos. Como ciencia trata de planificar e organizar as relacións entre as funcións, os niveis e as actividades, coa finalidade de lograr a máxima eficiencia dentro dos plan e os obxectivos sinalados pola empresa. Por xestión entendemos a realización de dilixencias enfocadas á obtención dalgún beneficio, empregando os recursos activos da empresa para o logro dos obxectivos Trátase, xa que logo, de estimular entre o alumnado as destrezas e as habilidades que permitan pór en marcha e manter un proxecto empresarial a través do estudo das variables que determinan a súa viabilidade.

Constitúe obxecto de estudo desta materia o conxunto de áreas e funcións nas que se divide a actividade da empresa, tanto no nivel de planificación e definición de obxectivos como no nivel de xestión diaria dos recursos e as actividades da empresa que permitan alcanzar o obxectivo de consolidación dun proxecto empresarial, todo isto enmarcado dentro da idea de fomentar o espírito emprendedor na educación secundaria.

Préstase especial atención ao desenvolvemento da creatividade e o espírito de innovación para resolver situacións en diferentes ámbitos, así como a relevancia de valorar e percibir o erro de xeito positivo. Incentívase a elaboración de reflexións persoais e a toma de decisións fundamentadas, con independencia do resultado final, promóvese o traballo en equipo, mantendo unha comunicación fluída entre as persoas autoras do proxecto compartido, e dáselle un especial impulso á utilización de ferramentas informáticas e audiovisuais que axuden á difusión efectiva do proxecto.

No contexto actual é importante estimular as destrezas e habilidades dos estudantes para transformar ideas en proxectos, a través dun estudo profundo das variables para a posta en marcha dun negocio e a súa viabilidade futura.

En España, a imaxe do empresario como modelo positivo de identificación non foi moi robusta: considerouse unha actividade arriscada e menos agradecida que outras máis tradicionais. Con todo, producíronse cambios de forma moi rápida, na liña de dar valor á creación e posta en marcha de ideas e as repercusións positivas que supoñen para o individuo, a sociedade, a economía e a creación de postos de traballo.

O desenvolvemento do espírito emprendedor débese fomentar desde a mocidade nos centros docentes, aínda que non debe exporse exclusivamente desde o punto de vista da xestión de empresas, senón que se trata dunha cultura e forma de pensar que sempre pode ser de utilidade na vida cotiá e nas diversas actividades profesionais. Hai competencias que han de ser aplicadas polos mozos e incorporadas na súa forma de sentir e de facer.

Nesta materia faise especial fincapé na creatividade e o espírito de innovación para desenvolverse e resolver situacións en diferentes contornas, así como a relevancia de valorar e percibir o erro de forma positiva. A materia incentiva a elaboración de reflexións persoais e a toma de decisións fundamentadas, con independencia do resultado final; ademais, pon o foco no impulso do traballo en equipo, mantendo unha comunicación fluída entre os compañeiros para o desenvolvemento dun proxecto compartido, e na utilización

de ferramentas informáticas e audiovisuais que axuden a unha difusión efectiva do proxecto.

Esta materia específica impártese en 2º de Bacharelato.

O alumnado deste centro educativo de ensino secundario é procedente da localidade de Neda, un concello da provincia da Coruña e que pertence á comarca de Ferrol. Segundo o IGE, en 2015 tiña 5.261 habitantes e está constituído por catro parroquias: San Nicolás, Santa María, San Pedro de Anca e San Andrés de Viladonelle. Hoxe en día o municipio de Neda centra a súa economía na pesca, a agricultura e a gandería, pero nos últimos anos o turismo esta collendo gran auxe.

II. CONTRIBUCIÓN AO DESENVOLVEMENTO DAS COMPETENCIAS CLAVE. RELACIÓN DOS ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE AVALIABLES DA MATERIA, QUE FORMAN PARTE DOS PERFÍS COMPETENCIAIS:

Serán desenvolvidas as capacidades e as habilidades propias da competencia clave de sentido da iniciativa e o espírito emprendedor, ademais de outras vinculadas coa comunicación lingüística, a competencia matemática e as competencias básicas en ciencia e tecnoloxía, a competencia dixital, as competencias sociais e cívicas, e a de aprender a aprender.

A materia estrutúrase en nove bloques: "Innovación empresarial. A idea de negocio: o proxecto de empresa", "A organización interna da empresa. Forma xurídica e recursos", "Documentación e trámites para a posta en marcha da empresa", "O plan de aprovisionamento", "Xestión comercial e márketing na empresa", "Xestión dos recursos humanos", "Xestión da contabilidade da empresa. Investimento e xestión financeira", "Viabilidade da empresa" e "Presentación da idea de negocio".

Seguindo as indicacións e nomenclatura do Decreto 86/2015, do 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia, temos o seguinte:

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 1. Innovación empresarial. A idea de negocio: o proxecto de empresa	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB1.1.1. Identifica os aspectos da innovación empresarial e explica a súa relevancia no desenvolvemento económico e na creación de emprego. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB1.1.2. Recoñece experiencias de innovación empresarial e analiza os elementos de risco que levan aparelladas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB1.1.3. Valora a importancia da tecnoloxía e de internet como factores clave de innovación e relaciona a innovación coa internacionalización da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB1.2.1. Analiza o sector empresarial onde se desenvolve a idea de negocio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB1.2.2. Realiza unha análise do mercado e da competencia para a idea de negocio seleccionada. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CAA ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB1.3.1. Explica desde diferentes perspectivas a figura do/da emprendedor/a de negocios. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE ▪ CSC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB1.3.2. Avalía as repercusións que supón elixir unha idea de negocio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CSC ▪ CAA
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB1.3.3. Analiza as vantaxes e os inconvenientes de propostas de ideas de negocio realizables. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB1.3.4. Expón os seus puntos de vista, mantén unha actitude proactiva e desenvolve iniciativa emprendedora. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB1.3.5. Traballa en equipo mantendo unha comunicación fluída cos seus compañeiros e coas súas compañeiras para o desenvolvemento do proxecto de empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSIEE

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 2. A organización interna da empresa. Forma xurídica e recursos	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB2.1.1. Recoñece os obxectivos e os fins da empresa, e relaciónaos coa súa organización. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB2.1.2. Reflexiona sobre o papel da responsabilidade social corporativa, e valora a existencia dunha ética dos negocios. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB2.1.3. Proporciona argumentos que xustifican a elección da forma xurídica e da localización da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CSC ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB2.1.4. Interpreta a información que proporciona o organigrama dunha empresa e a importancia da descrición de tarefas e funcións para cada posto de traballo. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB2.1.5. Realiza unha previsión dos recursos necesarios para o desenvolvemento do proxecto de empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CAA
Bloque 3. Documentación e trámites para a posta en marcha da empresa	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB3.1.1. Identifica os diferentes trámites legais necesarios para a posta en marcha dun negocio e recoñece os organismos ante os cales han de presentarse os trámites. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB3.2.1. Interpreta e sabe realizar os trámites fiscais, laborais, de Seguridade Social e outros para a posta en marcha. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB3.2.2. Valora a necesidade do cumprimento dos prazos legais para efectuar os trámites de creación dun negocio. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC
Bloque 4. O plan de aprovisionamento	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB4.1.1. Deseña un plan de aprovisionamento da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB4.1.2. Aplica métodos de valoración de existencias. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB4.2.1. Identifica os tipos de documentos utilizados para o intercambio de información con provedores. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CMCCT ▪ CD

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
▪ FAXB4.2.2. Utiliza diferentes fontes para a procura de provedores en liña e offline.	▪ CD ▪ CMCCT
▪ FAXB4.2.3. Relaciona e compara as ofertas de provedores, utilizando diversos criterios de selección, e explica as vantaxes e os inconvenientes de cada unha.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
▪ FAXB4.3.1. Identifica e aplica técnicas de negociación e comunicación.	▪ CCL ▪ CSIEE
▪ FAXB4.3.2. Recoñece as etapas nun proceso de negociación de condicións de aprovisionamento.	▪ CAA ▪ CSIEE ▪ CMCCT
Bloque 5. Xestión comercial e márketing na empresa	
▪ FAXB5.1.1. Analiza o proceso de comercialización dos produtos ou servizos da empresa.	▪ CSIEE ▪ CMCCT
▪ FAXB5.1.2. Explica as características da clientela potencial da empresa e identifica o comportamento dos competidores desta.	▪ CCL ▪ CMCCT
▪ FAXB5.1.3. Aplica procesos de comunicación e habilidades sociais en situacións de atención á clientela e operacións comerciais.	▪ CCL ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CD
▪ FAXB5.1.4. Realiza unha previsión de vendas a curto e a medio prazo, manexando a folia de cálculo.	▪ CD ▪ CMCCT
▪ FAXB5.2.1. Reflexiona sobre as estratexias de prezos tendo en conta as características do produto ou do servizo, e argumenta sobre a decisión do establecemento do prezo de venda.	▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CSIEE
▪ FAXB5.3.1. Elabora un plan de medios onde se describan as accións de promoción e publicidade para atraer a clientela potencial, facendo especial fincapé nas aplicadas en internet e dispositivos móbiles.	▪ CCL ▪ CCEC ▪ CMCCT ▪ CD
▪ FAXB5.3.2. Valora e explica as canles de distribución e venda que pode utilizar a empresa.	▪ CSIEE ▪ CCL ▪ CMCCT
Bloque 6. Xestión dos recursos humanos	
▪ FAXB6.1.1. Avalía as necesidades da empresa, e analiza e	▪ CSIEE

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
describe os postos de traballo.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD
▪ FAXB6.1.2. Identifica as fontes de recrutamento, así como as fases do proceso de selección de persoal.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CMCCT
▪ FAXB6.2.1. Analiza e aplica para a empresa as formalidades e as modalidades documentais de contratación.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
▪ FAXB6.2.2. Identifica as subvencións e os incentivos á contratación.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD
▪ FAXB6.2.3. Recoñece as obrigas administrativas do/da empresario/a ante a Seguridade Social.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
▪ FAXB6.2.4. Analiza os documentos do proceso de retribución e cotización do persoal e de xustificación do pagamento.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD
Bloque 7. Xestión da contabilidade da empresa	
▪ FAXB7.1.1. Opera cos elementos patrimoniais da empresa, valora a metodoloxía contable e explica o papel dos libros contables.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
▪ FAXB7.1.2. Analiza e representa os principais feitos contables da empresa.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CD ▪ CMCCT
▪ FAXB7.1.3. Identifica o concepto de amortización e procede ao seu rexistro contable.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD
▪ FAXB7.1.4. Analiza e asigna os gastos e os ingresos ao exercicio económico ao que correspondan, con independencia das súas datas de pagamento ou cobramento.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD ▪ CSIEE
▪ FAXB7.1.5. Distingue as fases do ciclo contable, analiza o proceso contable de pechamento de exercicio e determina o resultado económico obtido pola empresa.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD
▪ FAXB7.1.6. Analiza as obrigas contables e fiscais, e a documentación correspondente á declaración-liquidación dos impostos.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CD
▪ FAXB7.1.7. Manexa a nivel básico unha aplicación informática de contabilidade, onde realiza todas as operacións necesarias e presenta o proceso contable	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CMCCT

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
correspondente a un ciclo económico.	
Bloque 8. Investimento e xestión financeira. Viabilidade da empresa	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB8.1.1. Elabora un plan de investimentos da empresa, que inclúa o activo non corrente e o corrente. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CAA ▪ CMCCT
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB8.1.2. Analiza e selecciona as fontes de financiamento da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB8.1.3. Recoñece as necesidades de financiamento da empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB8.2.1. Determina e explica a viabilidade da empresa, tanto a nivel económico e financeiro como a nivel comercial e ambiental. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CSC ▪ CCL
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB8.2.2. Aplica métodos de selección de investimentos e analiza os investimentos necesarios para a posta en marcha. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSIEE ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB8.2.3. Elabora estados de previsión de tesouraría e explica alternativas para a resolución de problemas puntuais de tesouraría. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB8.3.1. Valora as fontes de financiamento, así como o custo do financiamento e as axudas financeiras e subvencións. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CAA ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB8.3.2. Comprende o papel dos intermediarios financeiros na actividade cotiá das empresas e na sociedade actual. ▪ FAXB8.3.3. Distingue o papel dos intermediarios financeiros na actividade cotiá das empresas e na sociedade actual. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CMCCT ▪ CD
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB8.3.4. Valora a importancia, no mundo empresarial, de responder en prazo aos compromisos de pagamento adquiridos. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CSC ▪ CSIEE
Bloque 9. Presentación da idea de negocio	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB9.1.1. Utiliza habilidades comunicativas e técnicas para atraer a atención na exposición pública do proxecto de empresa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CCL ▪ CD ▪ CSIEE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ FAXB9.2.1. Manexa ferramentas informáticas e audiovisuais atractivas que axudan a unha difusión efectiva do proxecto. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ CD ▪ CCL

Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	▪ CMCCT

LEENDA COMPETENCIAS

CCL	Comunicación lingüística.
CMCCT	Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía.
CD	Competencia dixital.
CAA	Competencia aprender a aprender.
CSC	Competencias sociais e cívicas.
CSIEE	Sentido de iniciativa e espírito emprendedor.
CCEC	Conciencia e expresións culturais.

Estes bloques se desenvolverán mediante as unidades didácticas que enumero a continuación (cada unha cos seus contidos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe correspondentes):

UNIDADE 1. Introducción á empresa

1. Contidos:

Conceptos

- Introducción ao mundo empresarial.
- Concepto, fins e funcións das empresas.
- Clases de empresas.
- Formas xurídicas de empresas:
 - Empresario individual.
 - Sociedade colectiva.
 - Sociedade comanditaria:
 - ✓ Simple.
 - ✓ Por accións.
- Sociedade de responsabilidade limitada:
 - Sociedade anónima.
 - Sociedade anónima laboral.
 - Sociedade cooperativa.
- O marco legal da empresa.
- Organización interna:

- Departamentos e funcións.
- Organigramas.

2. Criterios de avaliación

- Xustificar o papel das empresas na economía dun país e na vida dos cidadáns.
- Identificar as diferentes clases de formas xurídicas de empresas e analizar os seus principais características: grao de responsabilidade dos seus propietarios, capital necesario, número de socios, organización, etc.
- Resolver supostos prácticos sobre a organización interna das empresas:
 - Propoñer unha estrutura departamental idónea.
 - Definir funcións básicas para cada departamento.
 - Debuxar un organigrama coas relacións entre os mesmos.

3. Estándares de aprendizaxe

Os estándares de aprendizaxe relacionados con esta unidade son:

1.1. Identifica os diferentes aspectos da innovación empresarial e explica a súa relevancia no desenvolvemento económico e creación de emprego.

1.2. Recoñece diversas experiencias de innovación empresarial e analiza os elementos de risco que levan aparelladas.

1.3. Valora a importancia da tecnoloxía e da internet como factores clave de innovación e relaciona a innovación coa internacionalización da empresa.

2.1. Analiza o sector empresarial onde se desenvolve a idea de negocio.

2.2. Realiza unha análise do mercado e da competencia para a idea de negocio seleccionada.

3.1. Explica as diferentes perspectivas da figura do emprendedor desde o punto de vista empresarial.

3.2. Avalía as repercusións que supón elixir unha idea de negocio.

3.3. Analiza as vantaxes e inconvenientes de diferentes propostas de ideas de negocio realizables.

3.4. Expón os seus puntos de vista, mantén unha actitude proactiva e desenvolve iniciativa emprendedora.

3.5. Traballa en equipo mantendo unha comunicación fluída cos seus compañeiros para o desenvolvemento do proxecto de empresa.

4.1. Recoñece os diferentes obxectivos e fins da empresa e relaciónaos coa súa organización.

4.2. Reflexiona sobre o papel da responsabilidade social corporativa e valora a existencia dunha ética dos negocios 4.3. Proporciona argumentos que xustifican a elección da forma xurídica e da localización da empresa.

4.3. Comprende a información que proporciona o organigrama dunha empresa e a importancia da descrición de tarefas e funcións para cada posto de traballo.

4.4. Realiza unha previsión dos recursos necesarios.

UNIDADE 2. CREACIÓN DA EMPRESA

1. Contidos:

Conceptos

- Decisións previas á posta en marcha dunha empresa.
 - Actividade empresarial.
 - Nome.
 - Logotipo.
 - Localización (localización).
- Xestións e trámites para a constitución e posta en marcha da empresa.
 - Documentación.
 - Organismos.
 - Requisitos.
- Outras xestións.
- Impresos para a realización dos trámites.

2. Criterios de avaliación

- Identificar, en supostos dados, a relación existente entre: nome da empresa, logotipo, localización e actividade que realiza.

- Realizar un esquema-resumen que recolla os organismos que interveñen no proceso de posta en marcha dunha empresa e os trámites para realizar en cada un deles.
- Cumprimentar os trámites necesarios para a posta en marcha dunha empresa segundo a súa forma xurídica.
- Realizar xestións diversas ante organismos públicos e privados.

3. Estándares de aprendizaxe

Os estándares de aprendizaxe relacionados con esta unidade son:

1.1. Identifica os diferentes trámites legais necesarios para a posta en marcha dun negocio e recoñece os organismos ante os cales han de presentarse os trámites.

2.1. Utiliza habilidades comunicativas e técnicas para atraer a atención na exposición pública do proxecto de empresa.

3.1. Manexa ferramentas informáticas e audiovisuais atractivas que axudan a unha difusión efectiva do proxecto.

UNIDADE 3. SECRETARÍA E ARQUIVO

1. Contidos:

Conceptos

- Conservación da documentación:
 - Necesidade da información documental.
 - Normativa legal.
- O arquivo:
 - Concepto e finalidade.
 - Clases.
 - Organización material.
 - Sistemas de clasificación.
- Técnicas de comunicación escrita:
 - Carta comercial.
 - Saúda
 - Informe.
 - Notas interiores.

- Certificado.
- Instancia.
- Declaración.
- Currículo vitae.
- Oficio.
- Rexistros de correspondencia:
 - Rexistros de entrada e saída.
 - Correspondencia interna.

2. Criterios de avaliación

- Xustificar a importancia e necesidade de conservar a documentación na empresa.
- Realizar un esquema-resumen que ofrezca os puntos básicos da clasificación e o arquivo.
- Realizar supostos expostos de comunicacións, utilizando os diferentes medios dispoñibles.
- Definir, ante un suposto dado, os sistemas de circulación interna da correspondencia e os rexistros necesarios.
- Procesar a correspondencia e documentación. Coñecer as innovacións tecnolóxicas no campo da información. Recibir e distribuír información oral e escrita.

3. Estándares de aprendizaxe

Os estándares de aprendizaxe relacionados con esta unidade son:

1.1. Comprende e sabe realizar os trámites fiscais, laborais e de Seguridade Social e outros para a posta en marcha.

1.2. Valorar a relevancia do cumprimento dos prazos de tempo legais para efectuar os trámites e crear o negocio.

UNIDADE 4. ADMINISTRACIÓN (PARTE I)

1. Contidos:

Conceptos

- O concepto económico da empresa e o patrimonio:

- O patrimonio e os elementos patrimoniais.
- O inventario. Clasificación e valoración dos elementos.
- As masas patrimoniais.
- A Contabilidade: concepto, obxectivos e fins.
- As contas:
 - Concepto e representación.
 - Clasificación e rexistro dos datos: as anotacións no Debe e no Haber.
- O sistema da Partida Dobre.
- Os libros contables.
- Normas contables de carácter básico.
- Estrutura, características e uso dos libros contables:
 - O libro Diario.
 - O libro Maior.
 - O libro de Inventarios e Contas anuais.
- O Plan Xeral de Contabilidade:
 - Estrutura e contido.

2. Criterios de avaliación

- Analizar os elementos patrimoniais, clasificándoos en masas.
- Determinar o valor do patrimonio neto.
- Explicar o concepto de conta, indicando os distintos tipos de contas e os convenios de cargo e abono de cada un.
- Identificar os tipos de libros contables e as súas funcións diferenciando os libros obrigatorios dos non obrigatorios.
- Descritos uns feitos contables sinxelos, explicar o seu rexistro nos libros Diario e Maior e efectuar os asentos contables correspondentes.
- Valorar a necesidade da regulación contable.
- Describir a estrutura do PGC indicando os apartados de obrigado cumprimento.

3. Estándares de aprendizaxe

Os estándares de aprendizaxe involucrados nesta unidade son:

- 1.1. Manexa os elementos patrimoniais da empresa, valora a metodoloxía contable e explica o papel dos libros contables.
- 1.2. Analiza e representa os principais feitos contables da empresa.
- 1.3. Comprende o concepto de amortización e manexa o seu rexistro contable.
- 1.4. Analiza e asigna os gastos e ingresos ao exercicio económico ao que correspondan con independencia das súas datas de pago ou cobro.
- 1.5. Comprende o desenvolvemento do ciclo contable, analiza o proceso contable de peche de exercicio e determina o resultado económico obtido pola empresa.
- 1.6. Analiza as obrigacións contables e fiscais e a documentación correspondente á declaración-liquidación dos impostos.
- 1.7. Manexa a nivel básico unha aplicación informática de Contabilidade, onde realiza todas as operacións necesarias e presenta o proceso contable correspondente a un ciclo económico.

UNIDADE 5. APROVISIONAMENTO

1. Contidos:

Conceptos

- O mercado.
- Os provedores.
- A operación de compravenda:
 - Marco legal: normas mercantís e fiscais.
- Estudo do Imposto sobre o Valor Engadido (IVE).
- O proceso das compras:
 - O pedido.
 - A recepción: o albarán e a factura.
 - O custo das compras.
- As existencias:
 - Clasificación.
 - Almacén.
 - Valoración.
 - Xestión de stocks.
- O proceso de pago:

- Momento do pago.
- Forma e medios de realización:
 - ✓ A letra de cambio.
 - ✓ O cheque.
 - ✓ Outros medios de pago.
- Contabilización das operacións de aprovisionamento.

2. Criterios de avaliación

- Distinguir os documentos básicos das operacións de aprovisionamento, precisando a súa función e os requisitos básicos que deben reunir.
- Interpretar a normativa mercantil e fiscal vixente, aplicable ás operacións de compravenda.
- Distinguir os diferentes tipos de existencias habituais nas empresas.
- Analizar os distintos métodos de valoración de existencias.
- Analizar os sistemas e medios de cobro e pago habituais en operacións de compravenda.
- Nun suposto práctico:
 - Razoar por que se selecciona aos provedores.
 - Comprobar a documentación recibida.
 - Elaborar pedidos, albarás e facturas.
 - Rexistrar en fichas de almacén os movementos de existencias.
 - Cumprimentar recibos, letras de cambio e cheques.
 - Cumprimentar os libros rexistro de facturas recibidas e de facturas emitidas.

3. Estándares de aprendizaxe

Os estándares de aprendizaxe involucrados nesta unidade son:

- 1.1. Deseña unha planificación das necesidades de aprovisionamento da empresa.
- 2.1. Identifica os distintos tipos de documentos utilizados para o intercambio de información con provedores.
- 2.2. Utiliza diferentes fontes para a procura de provedores online e offline.

2.3. Relaciona e compara as distintas ofertas de provedores, utilizando diferentes criterios de selección e explicando as vantaxes e inconvenientes de cada unha.

3.1. Coñece técnicas de negociación e comunicación.

3.2. Recoñece as diferentes etapas nun proceso de negociación de condicións de aprovisionamento.

UNIDADE 6. PRODUCCIÓN

1. Contidos:

Conceptos

- A produción:
 - Empresas produtoras de bens.
 - A produtividade.
 - Valor engadido que xera o proceso de produción.
- O deseño do sistema de produción:
 - Distribución en planta.
 - Manexo de materiais.
 - Clases de procesos produtivos.
- Relación do departamento de produción con outros departamentos da empresa:
 - Relación Producción-Aprovisionamento.
 - Relación Producción-Comercial.
- O custo de produción.

2. Criterios de avaliación

- Identificar os tipos de empresas produtoras, diferenciándoas das empresas comerciais e de servizos.
- Distinguir as clases de procesos de produción.
- Analizar o obxectivo do sistema de produción e identificar os aspectos para ter en conta ao establecer a distribución en planta e o manexo de materiais.
- Analizar os compoñentes do custo de produción e calcular o seu importe.

3. Estándares de aprendizaxe

O currículo LOMCE para a materia de Fundamentos de administración e xestión non incorpora estándares de aprendizaxe vinculados á unidade de produción. Neste sentido, entendemos que os contidos vinculados a esta unidade, ao non estar incluídos no currículo, son contidos que o docente pode impartir en función das necesidades do grupo.

UNIDADE 7. COMERCIALIZACIÓN

1. Contidos:

Conceptos

- A distribución:
 - Concepto.
 - Canles.
 - Custos de distribución.
- A empresa ante o mercado dos seus produtos e servizos.
- Nocións de márketing:
 - Márketing de investigación.
 - Política comercial da empresa.
- Concepto e cálculo de marxes comerciais.
- A protección dos consumidores e usuarios.
- Contabilización das operacións de comercialización.

2. Criterios de avaliación

- Identificar as funcións da distribución.
- Distinguir os tipos de canles de distribución máis habituais.
- Diferenciar os conceptos de márketing tradicional e moderno.
- Analizar as funcións do márketing de investigación.
- Analizar as funcións da política comercial da empresa.
- Interpretar, ante casos concretos, as normas legais que regulan a protección aos consumidores e usuarios.
- Calcular a marxe comercial.

3. Estándares de aprendizaxe

Os estándares de aprendizaxe involucrados nesta unidade son:

- 1.1. Analiza o proceso de comercialización dos produtos ou servizos da empresa.
- 1.2. Explica as características dos potenciais clientes da empresa, así como identifica o comportamento dos competidores da mesma.
- 1.3. Aplica procesos de comunicación e habilidades sociais en situacións de atención ao cliente e operacións comerciais.
- 1.4. Realiza unha previsión de vendas a curto e medio prazo, manexando a folla de cálculo.
- 2.1. Reflexiona sobre as diferentes estratexias de prezos a seguir tendo en conta as características do produto ou servizo e argumenta sobre a decisión do establecemento do prezo de venda.
- 3.1. Elabora un plan de medios, onde describe as accións de promoción e publicidade para atraer aos clientes potenciais, facendo especial fincapé nas aplicadas na internet e dispositivos móbiles.
- 3.2. Valora e explica as diferentes canles de distribución e venda que pode utilizar a empresa.

UNIDADE 8. TESOURERÍA E FINACIACIÓN

1. Contidos:

Conceptos

- Intermediarios financeiros bancarios: Bancos e Caixas de aforros.
- Operacións e servizos bancarios:
 - Contas bancarias.
 - Domiciliación de pagos.
 - Transferencias.
 - Xestión de cobros.
 - Desconto de efectos.
 - Créditos e préstamos.
 - Cartóns de crédito e débito.
 - Operacións de estranxeiro e cambio de moeda.
- O cálculo de intereses:
 - Concepto e clases de intereses.

- Fórmula xeral do interese simple.
- Peculiaridades.
- Procedementos abreviados de cálculo.
- Ampliación de conceptos: fórmula de interese composto.
Aplicación práctica.
- Xestión da tesourería da empresa:
 - Previsións de tesourería.
 - Envío de efectos ao banco.
 - Efectos impagados.
 - Modificacións nos cobros e pagos.
- Rexistro contable das operacións de tesourería e financiamento.

2. Criterios de avaliación

- Analizar estados de previsión de tesourería previamente elaborados, e argumentar sobre os instrumentos máis idóneos para solucionar problemas de liquidez.
- Coñecer e diferenciar as operacións financeiras máis usuais que na práctica mercantil realízanse cos intermediarios financeiros.
- Calcular as distintas variables que interveñen na fórmula xeral do interese simple.
- Resolver problemas de cálculo en operacións de adiamento, modificación e substitución de cobros e pagos.
- Realizar e resolver as operacións dunha empresa simulada.

3. Estándares de aprendizaxe

Os estándares de aprendizaxe involucrados nesta unidade son:

- 1.1. Elabora un plan de investimentos da empresa, que inclúa o activo non corrente e o corrente
- 1.2. Analiza e selecciona as fontes de financiamento da empresa.
- 1.3. Recoñece as necesidades de financiamento da empresa.
- 2.1. Determina e explica a viabilidade da empresa, tanto a nivel económico e financeiro, como comercial e ambiental.

2.2. Aplica métodos de selección de investimentos e analiza os investimentos necesarios para a posta en marcha.

2.3. Elabora estados de previsión de tesourería e explica diferentes alternativas para a resolución de problemas puntuais de tesourería.

3.1. Valora as fontes de financiamento, así como o custo do financiamento e as axudas financeiras e subvencións.

3.2. Comprende o papel que desempeñan os intermediarios financeiros na actividade cotiá das empresas e na sociedade actual.

3.3. Valora a importancia, no mundo empresarial, de responder en prazo os compromisos de pago adquiridos.

UNIDADE 9. O DEPARTAMENTO DE RECURSOS HUMANOS

1. Contidos:

Conceptos

- Funcións do Departamento de recursos humanos.
- Lexislación laboral básica:
 - ✓ Estatuto dos Traballadores.
 - ✓ Lei Xeral da Seguridade Social.
 - ✓ Lei de Procedemento Laboral.
- A contratación laboral:
 - ✓ Contratos de traballo.
 - ✓ Modalidades de contratación.
- As nóminas:
 - ✓ O recibo de salarios.
 - ✓ Estrutura.
 - ✓ Liquidación de seguros sociais e IRPF.
- O rexistro contable das operacións de persoal.

2. Criterios de avaliación

- Explicar as funcións e tarefas que realiza o Departamento de recursos humanos.
- Ser capaz de resolver un cuestionario sobre a estrutura e contido básico da normativa laboral.

- Coñecer os dereitos e obrigacións derivados das relacións laborais segundo o marco legal establecido.
- Nun suposto dado, no que se ofrecen todos os datos necesarios, realizar:
 - Oferta de emprego.
 - Contrato.
 - Enchemento da documentación relativa á Seguridade Social (inscrición, Mutua, altas e afiliación dos traballadores).
 - Rexistro no Libro de Matrícula.
 - Liquidación de nóminas, seguros sociais e IRPF.

3. Estándares de aprendizaxe

Os estándares de aprendizaxe involucrados nesta unidade son:

- 1.1. Avalía as necesidades da empresa e analiza e describe os postos de traballo.
- 1.2. Identifica as fontes de recrutamento así como as diferentes fases do proceso de selección de persoal.
- 2.1. Analiza e aplica para a empresa as formalidades e diferentes modalidades documentais de contratación.
- 2.2. Identifica as subvencións e incentivos á contratación.
- 2.3. Recoñece as obrigacións administrativas do empresario ante a Seguridade Social.
- 2.4. Analiza os documentos que proveñen do proceso de retribución do persoal e as obrigacións de pagos.

UNIDADE 10. ADMINISTRACIÓN (PARTE II)

1. Contidos:

Conceptos

- Outros gastos e ingresos empresariais de carácter ordinario.
- Liquidacións periódicas de IVE. Compensación de contas.
- O proceso de amortización do inmovilizado:
 - Concepto de amortización.
 - Determinación de cotas.

- Rexistro contable.
- Venda de elementos do inmovilizado.
- O proceso de regularización contable e o peche do exercicio:
 - Periodificación de gastos.
 - Variación de existencias.
 - Determinación do resultado.
 - Peche do exercicio.
- As contas anuais:
 - Balance.
 - Conta de Perdas e Ganancias.

2. Criterios de avaliación

- Analizar o concepto económico da amortización e describir os métodos de cálculo das cotas.
- Argumentar sobre a formación do resultado económico que obteñen as empresas.
- Interpretar a información que proporcionan as contas anuais como resumo da xestión empresarial.
- Realizar e resolver as operacións dunha empresa simulada.

3. Estándares de aprendizaxe

Os estándares de aprendizaxe involucrados nesta unidade son:

- 1.1. Manexa os elementos patrimoniais da empresa, valora a metodoloxía contable e explica o papel dos libros contables.
- 1.2. Analiza e representa os principais feitos contables da empresa.
- 1.3. Comprende o concepto de amortización e manexa o seu rexistro contable.
- 1.4. Analiza e asigna os gastos e ingresos ao exercicio económico ao que correspondan con independencia das súas datas de pago ou cobro.
- 1.5. Comprende o desenvolvemento do ciclo contable, analiza o proceso contable de peche de exercicio e determina o resultado económico obtido pola empresa.
- 1.6. Analiza as obrigacións contables e fiscais e a documentación correspondente á declaración-liquidación dos impostos.

1.7. Manexa a nivel básico unha aplicación informática de Contabilidade, onde realiza todas as operacións necesarias e presenta o proceso contable correspondente a un ciclo económico.

III. CONCRECIÓN DOS OBXECTIVOS PARA O CURSO:

A materia de Fundamentos de Administración e Xestión encádrase na etapa educativa do **Bacharelato**. Na devandita etapa educativa, espérase que os alumnos e as alumnas adquiran as seguintes **capacidades**:

a) Exercer a cidadanía democrática, desde unha perspectiva global, e adquirir unha conciencia cívica responsable, inspirada polos valores da Constitución española e do Estatuto de autonomía de Galicia, así como polos dereitos humanos, que fomenta a corresponsabilidade na construción dunha sociedade xusta e equitativa e favoreza a sustentabilidade.

b) Consolidar unha madureza persoal e social que lle permita actuar de forma responsable e autónoma e desenvolver o seu espírito crítico. Ser quen de prever e resolver pacificamente os conflitos persoais, familiares e sociais.

c) Fomentar a igualdade efectiva de dereitos e oportunidades entre homes e mulleres, analizar e valorar criticamente as desigualdades e discriminacións existentes e, en particular, a violencia contra a muller, e impulsar a igualdade real e a non discriminación das persoas por calquera condición ou circunstancia persoal ou social, con atención especial ás persoas con discapacidade.

d) Afianzar os hábitos de lectura, estudo e disciplina, como condicións necesarias para o eficaz aproveitamento da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.

e) Dominar, tanto na súa expresión oral como na escrita, a lingua galega e a lingua castelá.

f) Expresarse con fluidez e corrección nunha ou máis linguas estranxeiras.

g) Utilizar con solvencia e responsabilidade as tecnoloxías da información e da comunicación.

h) Coñecer e valorar criticamente as realidades do mundo contemporáneo, os seus antecedentes históricos e os principais factores da súa evolución. Participar de xeito solidario no desenvolvemento e na mellora do seu contorno social.

i) Acceder aos coñecementos científicos e tecnolóxicos fundamentais, e dominar as habilidades básicas propias da modalidade elixida.

j) Comprender os elementos e os procedementos fundamentais da investigación e dos métodos científicos. Coñecer e valorar de forma crítica a contribución da ciencia e da tecnoloxía ao cambio das condicións de vida, así como afianzar a sensibilidade e o respecto cara ao medio ambiente e a ordenación sustentable do territorio, con especial referencia ao territorio galego.

k) Afianzar o espírito emprendedor con actitudes de creatividade, flexibilidade, iniciativa, traballo en equipo, confianza nun mesmo e sentido crítico.

l) Desenvolver a sensibilidade artística e literaria, así como o criterio estético, como fontes de formación e enriquecemento cultural.

m) Utilizar a educación física e o deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social, e impulsar condutas e hábitos saudables.

n) Afianzar actitudes de respecto e prevención no ámbito da seguridade viaria.

ñ) Valorar, respectar e afianzar o patrimonio material e inmaterial de Galicia, e contribuír á súa conservación e mellora no contexto dun mundo globalizado.

Como **obxectivos xerais da materia**, o desenvolvemento da mesma ten que contribuír a que os /as alumnos/as adquiran as seguintes capacidades:

1. Obter unha visión práctica do funcionamento dunha organización empresarial, a través das diferentes áreas que a compoñen.

2. Identificar, utilizar e archivar os documentos que xera o desenvolvemento da actividade empresarial.

3. Comprender e manexar as técnicas básicas que se utilizan nas diversas áreas ou departamentos en que se estrutura unha empresa.

4. Iniciar no coñecemento e na utilización das novas tecnoloxías aplicadas ás funcións de xestión e administración de empresas.

5. Posibilitar a autoaprendizaxe do alumno/a, formándoos/as para que poidan tomar decisións e actuar adecuadamente, mesmo ante situacións non habituais.

6. Coñecer as fontes onde localizar as normas xurídicas e calquera tipo de información que afecte á empresa.

Especifico a continuación os **obxectivos por unidades didácticas**. Teremos o seguinte:

Unidade 1. Introducción á empresa: Obxectivos:

- Introducirse na realidade empresarial, comprender que son as empresas, que fins teñen e que funcións realizan.
- Coñecer as distintas formas de clasificación das empresas.
- Coñecer as distintas formas xurídicas que existen para a súa constitución, e analizar os seus principais características.
- Comprender as principais tarefas e actividades que se realizan nas empresas, e coñecer as súas principais áreas internas ou departamentos.

Unidade 2. Creación da empresa: Obxectivos:

- Comprender o proceso de creación dunha empresa.
- Coñecer as decisións previas á tramitación.
- Pescudar cales son os trámites obrigatorios e necesarios para a posta en marcha dunha empresa.
- Saber relacionar os trámites cos seus correspondentes organismos.

- Ser capaz de realizar a posta en marcha dunha empresa. En especial, unha empresa individual (comercial) por xunto.

Unidade 3. Secretaría e arquivo: Obxectivos:

- Establecer un circuíto de información e comunicación dentro da empresa e desta co exterior, aplicando as técnicas máis comúns.
- Coñecer as normas sobre a obrigaón de conservar a documentación que a empresa xera.
- Coñecer as regras oficiais de clasificación.
- Analizar e distinguir as diferentes clases de arquivo.
- Distinguir as diferentes formas de comunicación da empresa con outras empresas, organismos e/ou particulares.
- Ser capaz de aplicar as técnicas de comunicación máis frecuentes.

Unidade 4. Administración (parte i): Obxectivos:

- Comprender o concepto xurídico-económico de patrimonio (bens, dereitos e obrigaóns) e introducirse no seu rexistro contable.
- Determinar as necesidades patrimoniais básicas das empresas en relación coas súas actividades.
- Entender a incidencia das distintas operacións da empresa sobre o patrimonio.
- Empezar a coñecer a Contabilidade como ciencia e introducirmos na actividade contable da empresa.
- Comprender o significado contable das contas e dos asentos contables polo método da Partida Dobre.
- Coñecer os principais libros contables e empezar a realizar anotacións (asentos) nos mesmos como forma de rexistro das operacións da empresa.
- Introducirmos no estudo do Plan Xeral de Contabilidade.

Unidade 5. Aproxionamento: Obxectivos:

- Mostrar ao alumno a necesidade que teñen as empresas de:
 - Adquirir bens e servizos necesarios para realizar a súa actividade económica.
 - Establecer relacións comerciais cos provedores.

- Coñecer a documentación xerada polas compras e as súas formas de pago.
- Saber cales son as normas xurídicas e contables que regulan estas operacións.

Unidade 6. Producción: Obxectivos:

- Resaltar a importancia que a organización do proceso produtivo ten para as empresas industriais ou de transformación e analizar os seus compoñentes máis importantes.

Unidade 7. Comercialización: Obxectivos:

- Mostrar ao alumnado que a función de vendas é a tarefa máis importante que na actualidade deben desenvolver as empresas.
- Sinalar a necesidade que teñen as empresas de dar a coñecer os seus produtos e de distribuílos de forma que cheguen ao consumidor en óptimas condicións.
- Coñecer os rexistros e documentos que a comercialización e vendas orixinan, así como as normas legais e contables que as regulan.

Unidade 8. Tesourería e financiación: Obxectivos:

- Realizar previsións de tesourería para coñecer a súa situación a curto prazo e coñecer os posibles problemas de falta de liquidez.
- Coñecer os servizos dos intermediarios financeiros: Bancos e Caixas de aforros.
- Comprender as técnicas para o cálculo do interese simple e aplicarlas nas modificacións dos vencementos de cobros e de pagos.
- Aprender a xestionar a carteira de efectos utilizando os servizos bancarios.
- Analizar os problemas de falta de liquidez e estudar posibles solucións, identificando os trámites e xestións necesarios, cumprimentando a súa documentación e calculando os seus custos.

Unidade 9. O departamento de recursos humanos: Obxectivos:

- Establecer claramente as funcións relativas ao Departamento de recursos humanos dunha empresa.

- Coñecer toda a normativa básica relacionada coas xestións propias da relación laboral.
- Analizar e distinguir os diferentes tipos de contratos.
- Dominar o proceso de realización de nóminas e liquidación de seguros sociais e IRPF, así como as normas aplicables ao devandito proceso.
- Saber distinguir todos os documentos xerados:
 - Empresa-organismos.
 - Empresa-traballadores.
- Ser capaces de aplicar as técnicas de cálculo necesarias para a confección do recibo de salario, cotización e liquidación de impostos.
- Realizar as anotacións contables que o proceso de liquidación de nóminas, seguros sociais e IRPF xeran.

Unidade 10. Administración (parte ii): Obxectivos:

- Comprender o concepto económico de amortización e entender o seu rexistro contable.
- Analizar novos capítulos de gastos e ingresos da actividade empresarial.
- Asignar os gastos e ingresos ao exercicio económico ao que correspondan con independencia das súas datas de pago ou cobro.
- Entender o proceso contable de peche de exercicio e determinar o resultado económico obtido pola empresa.
- Elaborar as Contas anuais da empresa e interpretar a información que proporcionan.

IV. TEMPORALIZACIÓN, CONTIDOS MÍNIMOS E PROCEDIMENTOS E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN:

A **temporalización**, necesariamente, terá que adaptarse ao desenvolvemento do curso académico e as súas propias incidencias e a explicación das mesmas dependerá da asimilación dos contidos por parte do alumnado, da propia marcha do curso ou cursos do mesmo nivel e doutras causas. Polo tanto, a temporalización deberá ser dinámica e, se é o caso, acondicionada aos posibles cambios da marcha do curso académico.

Como proposta de **temporalización en función das unidades** propostas (recalco que a temporalización de cada unidade é meramente orientativa, pode variar para adaptarse ás necesidades dos alumnos), temos a seguinte:

Unidade 1. Introducción á empresa: Temporalización:

Proponse, como referencia, dedicar a esta Unidade 9 horas.

Unidade 2. Creación da empresa: Temporalización:

8 horas.

Unidade 3. Secretaría e arquivo: Temporalización:

8 horas.

Unidade 4. Administración (parte i): Temporalización:

9 horas.

Unidade 5. Aproveisionamento: Temporalización:

16 horas.

Unidade 6. Producción: Temporalización:

4 horas.

Unidade 7. Comercialización: Temporalización:

10 horas.

Unidade 8. Tesourería e financiación: Temporalización:

9 horas.

Unidade 9. O departamento de recursos humanos: Temporalización:

10 horas.

Unidade 10. Administración (parte ii): Temporalización:

12 horas.

Considéranse **contidos mínimos por bloques:**

Bloque 1. Innovación empresarial. A idea de negocio: o proxecto de empresa:

1. Iniciar a redacción dun plan de empresa coa idea de negocio previamente seleccionada.
2. Identificar os trámites para a posta en marcha dunha empresa e relacionalos cos correspondentes organismos.
3. Actitudes adecuadas de cooperación co seu grupo de traballo e co grupo-clase.

Bloque 2. A organización interna da empresa. Forma xurídica e recursos:

1. Diferenciar distintos tipos de empresa segundo as clasificacións estudadas (tamaño, sector de actividade, forma de propiedade e número de propietarios).
2. Coñecer as características máis relevantes das distintas formas xurídicas estudadas, valorando as súas vantaxes e inconvenientes.
3. Recoñecer as áreas funcionais básicas das empresas e as súas principais funcións.

Bloque 3. Documentación e trámites para a posta en marcha da empresa:

1. Analizar os trámites legais e as actuacións necesarias para crear a empresa
2. Distinguir as diferentes formas de comunicación das empresas, entre si e con outros organismos e/ou particulares.
3. Redactar adecuadamente, coas técnicas de comunicación máis apropiadas.

Bloque 4. O plan de aprovisionamento:

1. Aplicar técnicas elementais de selección de provedores.
2. Redactar un contrato de compra-venda.
3. Confección de fichas de xestión de existencias.
4. Identificar e cumprimentar un pedido, factura e albará.
5. Saber calcular o IVE nos documentos de compra-venda.
6. Cumprimentar adecuadamente cheques e letras de cambio.
7. Rigor e limpeza na realización dos documentos relacionados coas operacións de compra-venda.

Bloque 5. Xestión comercial e de márketing na empresa:

1. Diferenciar as variables de márketing-mix, indicando o contido de cada unha delas.
2. Aplicar as técnicas elementais do márketing.
3. Realización e exposición dun plan comercial.
4. Actitudes adecuadas de cooperación co seu grupo de traballo e co grupo-clase.

Bloque 6. Xestión dos recursos humanos:

1. Indicar as distintas funcións que pode desenvolver o departamento de persoal.
2. Coñecer a normativa básica relacionada coas xestións propias da relación laboral.

3. Confeccionar e interpretar supostos sinxelos de nóminas.

Bloque 7. Xestión da contabilidade da empresa:

1. Coñecer o concepto xurídico-económico de patrimonio (bens, dereitos e obrigacións) e o seu rexistro contable.

2. Interpretar o significado contable das contas e dos asentos contables polo método da partida dobre.

3. Coñecer os principais libros contables e realizar anotacións nos mesmos como forma de rexistro das operacións da empresa.

4. Redactar un estudo económico-financeiro.

Bloque 8. Xestión das necesidades de investimento e financiamento.

Viabilidade da empresa:

1. Identificar as operacións básicas que realizan os bancos.

2. Recoñecer e interpretar terminoloxía financeira básica: TAE, préstamo, empréstito, desconto comercial.

3. Manexar as técnicas para o cálculo do interese simple e composto.

Bloque 9. Exposición pública do desenvolvemento da idea de negocio:

1. Expoñer e comunicar publicamente o proxecto de empresa.

2. Utilizar ferramentas informáticas que apoiem a comunicación e presentación do proxecto.

Os principais **procedementos de avaliación** serán:

- Observación directa do traballo diario.
- Análise e valoración de tarefas.
- Valoración cuantitativa do avance individual (cualificacións).
- Valoración cualitativa do avance individual (anotacións).
- Probas de avaliación de contidos.

En canto ós **instrumentos de avaliación**, propoño:

- Probas escritas: Deben conter unha proporción razoable de contidos conceptuais e/ou procedimentais. Normalmente, nas probas escritas os contidos a avaliar serán os traballados no período inmediatamente anterior, aínda que determinados conceptos e procedementos que se consideran básicos (vocabulario económico, técnicas de análise, comentario e explicación de documentos) poidan ser incluídos ó longo de todo o curso.

- Participación e actitude: Valorarase a participación dos alumnos na marcha da clase. Terase en conta a participación de cada un, mediante o interese polas actividades, preguntas que fai, respostas ás preguntas do profesor ou dos compañeiros, actitude e participación nos traballos en grupo. Terase tamén en conta a actitude de respecto cara os demais membros da comunidade escolar, respecto á quenda de palabra, ás normas de convivencia, coidado do material, etc.

- Actividades e traballos complementarios: Procurarase establecer actividades complementarias (investigacións sobre o contorno, recompilación e tratamento de información variada, etc.). Valorarase, nestes casos, o rigor no manexo da información, a orixinalidade do prantexamento, o coidado na redacción/exposición e presentación e o cumprimento dos prazos previstos. Así mesmo, teranse en conta tamén as aportacións voluntarias de proacción.

- Observación directa das actitudes e hábitos do alumnado: Así obtemos datos sobre a súa participación, grao de implicación na realización de actividades individuais e/ou grupais, interese pola materia, iniciativa, etc.

V. CONCRECIÓNS METODOLÓXICAS:

O tratamento metodolóxico da materia débese axustar ao nivel competencial inicial do alumnado, respectando ritmos e estilos de aprendizaxe que teñan en conta a atención á diversidade. Desenrolaranse metodoloxías activas, nas que o traballo individual e cooperativo e a aprendizaxe por proxectos estean permanentemente presentes, con elaboración de diferentes tipos de materiais, integrando de xeito especial as tecnoloxías da información e

da comunicación e cun enfoque orientado á realización de tarefas e á resolución de problemas.

Fomentárase que o alumnado se implique na aprendizaxe e adquira as habilidades que lle permitan construír os seus propios esquemas explicativos para comprender o mundo no que vive, interactuar en situacións variadas e continuar aprendendo.

O docente deberá buscar situacións próximas aos alumnos para que estes poidan aplicar, en diferentes contextos, os contidos dos catro saberes que forman cada unha das competencias (saber, saber facer, saber ser e saber estar). Así mesmo, creará contextos e situacións que representen retos para os alumnos; que os inviten a cuestionarse os seus saberes actuais; que os obriguen ampliar a súa perspectiva e a contrastar os seus pareceres cos dos seus compañeiros, a xustificar e a interpretar con rigor, etc.

Como metodoloxía didáctica, optase por aquela que combina a construción do coñecemento do alumnado sobre unha base dobre: a exposición oral significativa por parte do profesorado na aula, dirixindo e organizando o traballo e a selección dos aspectos a traballar, e o traballo con fontes documentais por parte do alumnado. É dicir, trátase dun modelo integrador en que se combina a aprendizaxe por recepción e por descubrimento.

Tentase prestar unha especial atención a que o alumno lle atope sentido ó traballo que está a facer, proporcionándolle sempre estímulos positivos, utilizando distintas estratexias de aprendizaxe que favorezan unha ensinanza activa.

Para poder levar a cabo o anteriormente exposto, será precisa unha actualización metodolóxica que favoreza a innovación na aula e o desenvolvemento de metodoloxías activas e participativas, para o que será preciso:

- Favorecer a transformación da información en coñecemento, a través da selección e interpretación de contidos procedentes de diversas fontes.

- Producir e interpretar informacións sobre aspectos cuantitativos.
- Promover a participación do alumnado en debates sobre temas seleccionados en función da súa potencialidade crítica para a comprensión de problemas socialmente relevantes, utilizando as normas do intercambio comunicativo.
- Elaboración de pequenos traballos de investigación.
- Utilizar actividades de carácter interdisciplinario a través do traballo en grupo e da colaboración na resolución de problemas.
- Utilizar as tecnoloxías da información e da comunicación, ademais de practicar o manexo crítico e selectivo da información que proporcionan.

Traballaranse: a comprensión lectora, a expresión oral e escrita, a comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e da comunicación, o emprendemento, e a educación cívica. Evitaranse os comportamentos e os contidos sexistas e os estereotipos que supoñan discriminación.

VI. MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS:

Durante o presente curso, imos utilizar como base os seguintes materiais curriculares:

Libro recomendado “Fundamentos de administración y gestión”, da editorial Mc Graw Hill.

Tamén se facilitará ao alumnado fotocopias (en apuntes ou de libro de texto) para determinados contidos a ampliar, se se considerase necesario para a correcta comprensión dos contidos por parte do alumnado.

Ademais dos materiais curriculares citados, como outros recursos utilizados habitualmente na aula, podemos citar:

- Dicionarios, enciclopedias
- Diapositivas, vídeos didácticos
- Exemplares do Código de Comercio

Ademais dos recursos citados, o Centro conta cunha Biblioteca que permite ós alumnos consultar no propio local, ou levar en préstamo, bibliografía axeitada ás súas necesidades.

Contase tamén no Centro con dúas aulas de informática e con ordenadores na biblioteca, que poden ser utilizados para obter información e para traballar exercicios co alumnado.

VII. CRITERIOS SOBRE A AVALIACIÓN, A CUALIFICACIÓN E A PROMOCIÓN DO ALUMNADO:

Avaliación:

A avaliación concíbese como individualizada, integradora, cualitativa, orientadora e continua.

Os elementos a avaliar son os seguintes:

- A aptitude mostrada ante a materia
- A comprensión e a aplicación do aprendido en situacións de práctica
- A actitude, o interese, o comportamento social, a educación, etc.

No “como avaliar”, faise referencia ás probas, ferramentas ou procesos da avaliación. Hai unha grande cantidade de procedementos que van desde a observación directa ata a proba escrita, aínda que algunhas das máis empregadas para facer o proceso avaliativo, son as seguintes:

- Traballos de clase, posto que proporcionan moita información sobre o seguimento do alumnado, o seu vocabulario, a súa expresión escrita, etc.

- Observación diaria, directa e sistemática
- Realización e exposición de traballos de investigación, ben sexan individuais ou grupais
- Monografías, resumos, traballos de aplicación, textos escritos...
- Realización de cuestionarios
- Probas específicas, orais ou escritas: obxectivas, abertas, exposición dun tema, resolución de exercicios...

Cráterios de cualificación en bacharelato:

A avaliación tomará como referencia os obxectivos e contidos expostos no módulo.

A cualificación final do módulo obterase considerando os seguintes aspectos:

- Probas obxectivas e individuais (70%).
- Realización de traballos individuais e/ou en grupo escritos ou orais, asistencia a clase, participación nas actividades programadas, preguntas, intervencións na clase, iniciativa, disposición do material adecuado para o seguimento da materia, arquivo adecuado do material entregado, etc. (30%).

A cualificación do alumno en cada unha das avaliacións obterase aplicando esta ponderación, debendo o alumno obter unha cualificación de 5 puntos para superar a avaliación.

Ao figurar no boletín de cualificacións cifras enteiras, no caso de que o/o alumno/a obteña de nota unha cifra con decimais, redondearase por exceso cando o decimal sexa 0,5 ou máis.

De obter o alumno unha cualificación na avaliación inferior a 5, deberá realizar as probas de recuperación correspondentes, que se realizarán durante o seguinte trimestre coas partes pendentes de superar. Se o alumno non supera esta proba, irá a unha proba final coa totalidade da avaliación pendente.

En ningún caso se promediará cando o alumno obtivese nalgunha das probas/actividades realizadas en clase, para calquera das avaliacións, unha nota inferior a 4, o cal implicará que o alumno terá esa parte pendente de avaliación na proba de recuperación.

Así, dita avaliación estará suspensa, non podendo sumarse os outros elementos da nota. A nota do proba que non acade este mínimo, será o 100 % da nota da avaliación.

Aprobará a materia quen obteña unha nota final igual ou superior a 5 puntos (sen redondeos), que será a media aritmética das cualificacións reais obtidas en cada avaliación, con independencia do redondeo practicado.

Para quen a nota anterior sexa inferior a 5 puntos celebrarase unha proba global na que o alumno deberá superar as avaliacións que teña pendentes. Igualmente, deberán realizar esta proba global aqueles alumnos que perdesen o dereito á avaliación continua por superar o número de faltas permitido.

Cando un alumno non se presente a unha proba, deberá xustificar a falta con un documento oficial para que se lle poida repetir noutra data. No caso de que non se xustifique a nota da proba é de 0 puntos.

Cando se atope a un alumno o alumna copiando nunha proba será eliminado da mesma e a súa nota será de 0 puntos.

VIII. INDICADORES DE LOGRO PARA AVALIAR O PROCESO DO ENSINO E A PRÁCTICA DOCENTE:

1. Planificación:

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
PLANIFICACION	1. Programar a asignatura tendo en conta os estándares de aprendizaxe previstos nas leis educativas.		
	2. Programar a asignatura tendo en conta o tempo dispoñible para o seu desenvolvemento.		
	3. Seleccionar e secuenciar de forma progresiva os contidos da programación de aula tendo en conta as particularidades de cada un dos grupos de estudantes.		
	4. Programar actividades e estratexias en función dos estándares de aprendizaxe.		
	5. Planificar as clases de modo flexible, preparando actividades e recursos axustados á programación de aula e ás necesidades e aos intereses do alumnado.		
	6. Establecer os criterios, procedementos e os instrumentos de avaliación e autoevaluación que permiten facer o seguimento do progreso de aprendizaxe dos seus alumnos e alumnas.		
	7. Coordinar co profesorado doutros departamentos que poidan ter contidos afines ca asignatura.		

2. Motivación do alumnado:

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
MOTIVACION DEL ALUMNADO	1. Proporcionar un plan de traballo ao principio de cada unidade.		
	2. Suscitar situacións que introduzan a unidade (lecturas, debates, diálogos?).		
	3. Relacionar as aprendizaxes con aplicacións reais ou coa súa funcionalidad.		
	4. Informar sobre os progresos conseguidos e as dificultades atopadas.		
	5. Relacionar os contidos e as actividades cos intereses do alumnado.		
	6. Estimular a participación activa dos estudantes en clase.		
	7. Promuever a reflexión dos temas tratados.		

3. Desenvolvemento do ensino:

	INDICADORES	VALORACIÓN	PROPOSTAS DE MELLORA
ENSEÑANZA	1. Resumir as ideas fundamentais discutidas antes de pasar a unha nova unidade ou tema con mapas conceptuais, esquemas?		
	2. Cando introduce conceptos novos, relacionanse, si é posible, cos xa coñecidos; intercalando preguntas aclaratorias; exemplos...		
	3. Ter predisposición para aclarar dúbidas e ofrecer asesorías dentro e fóra das clases.		

4. Optimizar o tempo dispoñible para o desenvolvemento de cada unidade didáctica.		
5. Utilizar axuda audiovisual ou doutro tipo para apoiar os contidos no aula.		
6. Promuever o traballo cooperativo e mantén unha comunicación fluída cos estudantes.		
7. Desenvolver os contidos dunha forma ordenada e comprensible para os alumnos e as alumnas.		
8. Suscitar actividades que permitan a adquisición dos estándares de aprendizaxe e as destrezas propias da etapa educativa.		
9. Suscitar actividades grupales e individuais.		

IX. ORGANIZACIÓN DAS ACTIVIDADES DE SEGUIMENTO, RECUPERACIÓN E AVALIACIÓN DAS MATERIAS PENDENTES:

Non existe ningún alumno que teña pendente a materia que nos ocupa.

X. DESEÑO DA AVALIACIÓN INICIAL E MEDIDAS INDIVIDUAIS OU COLECTIVAS QUE SE POIDAN ADOPTAR COMO CONSECUENCIA DOS SEUS RESULTADOS:

No inicio do curso farase unha avaliación inicial cuxo principal obxectivo é a unha detección das ideas previas do alumnado sobre a economía e o empresariado do noso país, comprobar que métodos de traballo coñecen e que información posúen sobre algúns conceptos moi xerais. Isto permitiranos concretar e adaptar os aspectos metodolóxicos da nosa labor docente ao nivel e necesidades do noso alumnado.

Os aspectos a diagnosticar serán: as concepcións iniciais que teñen sobre a materia, as estratexias de razoamento, o dominio do vocabulario (xeral, non só económico) e tamén as actitudes e hábitos de traballo.

Os procedementos que usaremos para conseguir o exposto anteriormente serán:

- Preguntas abertas, plantexadas de forma oral, que faciliten a verbalización da interpretación de fenómenos económicos ou relacionados co mundo da empresa. O dominio xeral da linguaxe e un vocabulario rico, se consideran aspectos a ter moi en conta para o plantexamento das clases posteriores.

- Solicitud de información ós titores, orientación (de considerarse necesario) e profesorado do/s curso/s anterior/es.

Isto levarase a cabo tamén nas diferentes unidades didácticas, insistindo na detección de erros conceptuais e no proceso de aprendizaxe significativa.

XI. MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE EN BACHARELATO:

Asentaremos estas medidas en catro puntos:

- * Tratar de anticiparnos á aparición de dificultades, realizando unha avaliación continua do traballo persoal de cada alumno. Así, nos aseguramos da adecuación das nosas propostas de traballo a cada alumno e da corrección do proceso de aprendizaxe.

- * Diseñar, de ser o caso, metodoloxías alternativas para atender as distintas necesidades educativas do alumnado.

- * Revisar continuamente as nosas actuacións, para adaptalas ó nivel do alumnado e as súas posibilidades de aprendizaxe.

* Diseñar, de ser o caso, actividades que permitan axustes a ritmos de aprendizaxe distintos e persoalizados, para alumnado con dificultades ou altas capacidades.

Para alumnos que necesiten atención especializada, traballarase en coordinación co Departamento de Orientación.

XII. CONCRECIÓN DOS ELEMENTOS TRANSVERSAIS QUE SE TRABALLARÁN NO CURSO:

Fomentarase o desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidade, e os valores inherentes ao principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.

Do mesmo xeito, promoverase a aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos, así como dos valores que sustentan a liberdade, a xustiza, a igualdade, o pluralismo político, a paz, a democracia, o respecto aos dereitos humanos, o respecto por igual aos homes e ás mulleres, e ás persoas con discapacidade, e o rexeitamento da violencia, a pluralidade, o respecto ao Estado de dereito, e o respecto e a consideración ás vítimas de calquera tipo de violencia.

Se fará fincapé especial nos seguintes elementos transversais:

- Comprensión lectora
- Expresión oral e escrita
- Comunicación audiovisual
- O tratamento das Tecnoloxías da Información e da Comunicación
- Emprendemento: análise e interpretación de datos e elaboración de conclusións razoadas

- Valores persoais: respecto os compañeiros do traballo en grupo e aos demais equipos.

XIII. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES PROGRAMADAS:

De organizarse actividades complementarias e extraescolares, se seguirán dous criterios básicos:

- Intentarase: emprazalas de xeito que alteren as actividades lectivas ordinarias o menos posible, e coordinalas con outros departamentos.
- Potenciar unha maior implicación do alumnado no proceso de organización e desenvolvemento das actividades.

Xa está prevista a visita ás instalacións da empresa Pull and Bear (grupo Inditex, SA), en Narón (A Coruña), previsiblemente no 2º trimestre do ano.

XIV. MECANISMOS DE REVISIÓN, DE AVALIACIÓN E DE MODIFICACIÓN DAS PROGRAMACIÓNS DIDÁCTICAS EN RELACIÓN COS RESULTADOS ACADÉMICOS E PROCESOS DE MELLORA:

Sinalar que toda programación debe ser aberta, flexible e pode ser revisada en calquera momento para adaptarse a situacións imprevistas que poden darse ao longo do curso.

LEENDA DA ESCALA DE VALORACIÓN	Inadecuado	0	Escasa ou nula constancia. Non se alcanzan os mínimos aceptables e necesita unha mellora sustancial.
	Insuficiente	1	Omítense elementos fundamentais do indicador.
	Básico	2	Evidénciase cumprimento suficiente do indicador.
	Competente	3	Evidénciense prácticas sólidas. Clara evidencia de competencia e dominio técnico no indicador.
	Excelente	4	Evidénciense modelos de referencia de boas prácticas.

ASPECTOS SUSCEPTIBLES DE ANALIZAR COMO PARTE DA REVISIÓN, AVALIACIÓN E MODIFICACIÓN DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA	0	1	2	3	4
--	----------	----------	----------	----------	----------

Organizáronse e secuenciáronse os estándares de aprendizaxe avaliáveis en relación ás distintas unidades de programación					
Asóciáanse os estándares de aprendizaxe avaliáveis, os instrumentos de avaliación e o indicador de logro					
Defínese avaliación inicial e as consecuencias dos seus resultados					
Defínese programas de apoio, reforzo, recuperación e ampliación					
Préstanse axudas para a animación a lectura e desenvolvemento da comprensión e expresión oral e escrita					
Incorporación das TIC nos procesos de ensino-aprendizaxe					
Relaciónanse procedementos e instrumentos de avaliación variados					
Aplícanse a metodoloxía, os recursos e materias didácticos establecidos					
Realizáanse as actividades extraescolares e complementarias establecidas					
Tratamento dos temas transversais no proceso de ensino					
Coordinación a nivel horizontal con outros profesores do nivel					

O seguimento da programación anual realizarase:

- Mensualmente: seguimento da temporalización e consecución de obxectivos, coa finalidade de ir adaptándoa ó longo do curso, modificando os procedementos e/ou a metodoloxía de ser necesario, para chegar a todo o alumnado. Analizaranse especificamente as dificultades acaecidas, ca finalidade de deseñar medidas correctoras axeitadas para superalas. En función das conclusións, poderán realizarse modificacións da programación.

- Trimestralmente: análise dos resultados obtidos en cada unha das avaliacións por parte do alumnado e os niveis acadados con respecto á programación didáctica.

- Anualmente: memoria anual sobre a marcha da programación didáctica, os seus niveis de consecución e os posibles cambios a realizar nela para a súa mellora.

XV. INFORMACIÓN AS FAMILIAS

Tal como establece o apartado 5 do artigo 21 do Decreto 86/2015, do 25 de xuño, ó comezo de cada curso, o Departamento de Economía, a través do seu profesorado, informará a cada grupo de alumnos e alumnas dos obxectivos, criterios de avaliación e estándares de aprendizaxe esixibles para obter unha valoración positiva nas materias de Iniciación á Actividade emprendedora e Empresarial, Economía 4º ESO, Economía 1º Bacharelato e Economía de la Empresa; así como do procedemento e dos instrumentos de avaliación e os criterios de cualificación que se empregarán.

Sen prexuízo do anterior, esta información estará tamén exposta publicamente nos espazos que se consideren axeitados así como na web do centro

ANEXO I: IMPLANTACIÓN DAS TIC

I. Obxectivos

O departamento de Economía do IES Fernando Esquio, comprométense a participar de forma activa no proxecto e dende a súa área de coñecemento propoñen como obxectivos posible a acadar no desenvolvemento do mesmo, os seguintes:

A. Xerais

- Dinamizar o emprego das TIC entre todos os membros da comunidade educativa do IES Fernando Esquio.
- Introducir ós docentes nas posibilidades ofertadas polas TIC tanto no desenvolvemento da tarefa docente como no proceso de documentación e investigación asociados á mesma.
- Poñer á disposición do alumnado instrumentos e ferramentas que lles permitan acceder as posibilidades educativas e informativas implícitas nas TIC.
- Integrar ós pais/nais de alumnos na comunicación e información dixital, ofrecéndolles a oportunidade de acadar tanto formación sobre o emprego das TIC como información de relevancia sobre as posibilidades formativas e informativas que estas ferramentas ofrecen tanto ós seus fillos como a eles mesmos.
- Implantar no centro recursos e medios que posibiliten o desenvolvemento dun proceso auténtico de ensino-aprendizaxe no que as TIC xoguen un papel central.

- Lograr cunha parte importante da comunidade docente do IES Fernando Esquio empregue de forma significativa as TIC no súa actividade docente.
- Obter unha base de recursos educativos de elaboración propia ou adaptados que tome en consideración as necesidades e peculiaridades do entorno do IES.
- Inculcar no alumnado criterios de discriminación de contidos informativos con vistas a facer un uso formativo e propedéutico da rede Internet.
- Posibilitar a consecución polo alumnado de destrezas no emprego das ferramentas tecnolóxicas de uso mais habitual (procesadores de texto, follas de cálculo, navegadores de Internet, deseño gráfico, presentacións, etc.)
- Concienciar á comunidade educativa do IES Fernando Esquio da importancia das TIC para un proceso de ensino-aprendizaxe moderno e efectivo e trasladar a relativa sinxeleza do seu manexo.

B. Específicos

- Familiarizar ó alumnado co emprego das tecnoloxías de información e comunicación como ferramenta didáctica nas áreas de Economía, Economía da Empresa, Obradoiro de Iniciativas Emprendedoras e Iniciativas Personais e Relacións Laborais..
- Poñer en valor o uso das TIC como fonte de información e recursos, fomentando o seu uso polo alumnado e potenciando a adquisición de criterio de discriminación á hora de buscar información relevante na web.

- Elaborar unha base de recursos educativos para as áreas de Economía, Economía da Empresa, Obradoiro de Iniciativas Emprendedoras e Iniciativas Personalis e Relacións Laborais conn soporte dixital.
- Deseñar un esquema de traballo continuado na aula baseado no emprego das TIC como fonte de información e recursos e como soporte divulgativo de contidos previamente elaborados.
- Crear un sitio web de referencia para as materias de Economía e Economía e Organización de Empresas, dentro da páxina web do IES, que sirva de guía de traballo permanente e de orientación para todo aquel interesado en ditas materias.
- Axilizar e potenciar a comunicación co alumnado mediante vías alternativas ós canles tradicionais: correo electrónico, blog,, foro, etc que ofrezan unha maior posibilidade informativa e requiran dunha certa destreza tecnolóxica para o seu emprego.
- Constituír unha relación de sitios web confiables e de relevancia nas diversas áreas didácticas de traballo do Departamento e estudar as posibilidades que ofrecen para o alumnado como fonte de información válida para o seu desenvolvemento.
- Prestar especial atención ó desenrolo polo alumnado de criterios que lles permitan discriminar a información atopada en función da confianza que lles inspire a fonte de procedencia, diferenciando os meros datos, das opinións e valoracións subxectivas, e tamén en función da identidade de quen os manifeste.

- Impulsar a utilización das TIC como ferramentas que permiten a comunicación entre individuos separados xeograficamente e compartir información e opinións, así como experiencias.
- Potenciar a adquisición de habilidades tecnolóxicas no alumnado esixindo o emprego das TIC como instrumento ou ferramenta de traballo no seu proceso de ensino-aprendizaxe.

II. Temporalización

1º Trimestre

- Actualización e implementación do sitio web do departamento na web do centro.
- Confección de presentacións de unidades didácticas e cuestionarios para cumprimentar on-line,

2º Trimestre

- Avaliación dos resultados das actividades desenvoltas durante o primeiro trimestre e introdución das oportunas modificacións de cara ó segundo.
- Actualización do sitio web

3º Trimestre

- Avaliación de resultados e recompilación de material.
- Actualización do sitio web.
- Valoración da experiencia e control de resultados. Propostas para o próximo curso.

III. Recursos

- Aula informática con conexión a Internet
- Aplicacións informáticas básicas: procesador textos, folla cálculo, editores gráficos, programas de maquetación, conversores audio, ftp.
- Camaras dixitais e vídeo, grabadoras de son dixitais, escaner, proxector de vídeo, impresora.
- Ordenador portatil e cañón de vídeo para levar á aula convencional

IV. Actividades propostas.

Ditas actividades son de carácter xenérico e tratarán de levarse a cabo en todos os grupos nos que se imparta docencia, con especial atención ós curso de bacharelato.

- Desenrolo de presentacións para polo menos dúas unidades didácticas por trimestre académico
- Establecer para todas as unidades didácticas tests de control a través de cuestionarios telemáticos, etc.

V. Medidas de atención á diversidade.

A versatilidade das TIC facilita precisamente un tratamento mais personalizado do ensino, mediante o desenrolo de traballos e tarefas axeitados o desigual nivel do alumnado, modulando a complexidade ou dificultade dos mesmos ás súas capacidades.

Algunhas das medidas propostas dende o departamento concrétanse en:

- Traballos con diferente nivel de dificultade en función das capacidades do alumno.

- Grupos de traballo heteroxéneos que permitan a adquisición de destrezas por aqueles alumnos con un menor nivel de coñecementos no emprego das TIC.
- Diferente nivel de esixencia na valoración dos resultados en función das diferentes habilidades iniciais amosadas polo alumnado así como das súas capacidades.
- Actividades específicas dirixidas a potenciar o coñecemento en áreas nas que o alumnado amose mais problemas.

ANEXO II: PLAN LECTOR

I. Introducción

Con motivo da introducción da obrigabilidade da elaboración dun Plan Lector para o centro a fin de potenciar as habilidades lecto-escritoras entre o alumnado, dende o departamento de economía deséxase concretar as actuacións a desenvolver dentro do seu ámbito académico para contribuir á consecución ós obxectivos de dito plan.

II. Obxectivos.

1. Facilitar ó acceso ós alumnos a fontes de información escrita e audiovisual sobre os ámbitos de economía e mercado de traballo.
2. Potenciar a autonomía do alumnado na búsqueda de información e na consulta dos fondos bibliográficos disponibles.
3. Ofertar tempo e espazo para a adquisición das habilidades lecto-escritoras básicas, dentro do tempo específico das materias do departamento no horario do alumno.
4. Promover a consecución dun vocabulario específico das áreas de coñecemento impartidas polo departamento.

III. Actuacións

1. Desenvolver unha política de adquisición de material bibliográfico ameno e divulgativo, atractivo para o alumnado, que contribúa á súa aproximación á biblioteca como centro de recursos.

2. Informar ó alumnado dos fondos que se atopan dispoñibles na biblioteca do centro con orientación en canto ó seu contido e recomendacións sobre posibles lecturas:
“El crack del 29” de J. K. Galbraith (ed Ariel, 2005)
“Primero la gente” de Amartya Sen y Bernardo Kliksberg (ed Deusto)
“Un hombre sin patria” de Kart Vonnegut (ed. Bronce)
“Quien se ha llevado mi queso” de Spencer Jonson, M.D. ed Empresa Activa
3. Efectuar traballos que demanden a consulta de fondos bibliográficos actualizados dispoñibles na biblioteca do centro.
4. Desenrolar na aula traballos de lectura comprensiva e comentarios de texto sobre temas específicos da materia impartida.
5. Esixir o manexo de vocabulario específico relativo ás áreas e coñecemento propias do departamento.
6. Integrar como parte dos contidos avaliados as habilidades lectoras mediante exercicios de comentarios de texto e lectura comprensiva.

IV. Avaliación

1. Revisión trimestral das adquisicións efectuadas na biblioteca e das suscripcións en vigor que teñan relación ca materia
2. Análise dos traballos realizados polos alumnos en base á documentación consultada na biblioteca.
3. Grado de coñecemento adquirido polo alumnado sobre o vocabulario e expresións específicos das áreas de coñecemento do departamento.
4. Nivel alcanzada na capacidade lectora do alumnado en relación a textos específicos.

ANEXO III: PROGRAMACIÓN DA EDUCACIÓN EN VALORES

Ata agora quixemos destacar que as cuestións económicas están presentes en multitude de aspectos e comportamentos humanos.

Educación ó consumidor:

Analízase unha visión do consumo como relación necesaria para a satisfacción das necesidades humanas, e ós consumidores como axentes económicos fundamentais. En concreto, estúdase o consumo dende un punto de vista técnico e individual, como variable macroeconómica que influirá na economía nacional, e por último, analízanse os problemas do consumo e consumismo en relación coa pobreza.

Os problemas do terceiro mundo e o capítulo da pobreza:

Trátanse de forma especial, relacionándoos cos factores que fan posibles a desigualdades.

Educación para a igualdade de oportunidades:

O estudio dos mercados de factores e en especial o mercado de traballo, tratan o tema das desigualdades dende un punto de vista laboral.

Formación e orientación laboral:

Todo o estudio da economía mete ós alumnos no mundo da empresa. O texto elixido, na maioría das unidades, serve para que se coñeza o mundo da

producción, as empresas, os mercados, e os elementos máis básicos dun sistema económico ó que se incorporará, chegado o momento, como traballador ou traballadora.

Educación ambiental:

O impacto no medio ambiente que os actuais métodos de produción ocasionan, as posibilidades de prevelo ou solucionalo e as decisións sobre crecemento económico e ecoloxía, analízanse e fan que o alumnado reflexione sobre estes problemas.

ANEXO IV : PLAN DE CONVIVENCIA

Aprender a convivir forma parte das finalidades básicas da educación e constitúe um dos principais desafíos dos sistemas educativos na procura de sociedades máis modernas, xustas e democráticas, máis igualitarias e pacíficas.

O conxunto de accións previstas no Plan de Convivencia contéplase desde dúas perspectivas: a de prevención e a de intervención.

O Departamento de Economía colaborará en todas as accións que dende a dirección do centro se fixen en relación con medidas preventivas e de intervención.

SIGNATURA DOS MEMBROS DO DEPARTAMENTO

Carmen González Feijoo

Dolores Rey Varela

Xefa do Departamento